شیرشاه سوري

د افغانانو ترمنځ د يووالي هڅوونکې

Ketabton.com

ليکونکې : اسلم راهي ، ايم ، اے

ژباړونکې: قريب الرحمن سعيد

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ډالی :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قيام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهيواد دا زدۍ د بيرته تر لاسه کولو هغه ويا ړلې لاړښود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړيکيدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږ دهيواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځيدلې ، په ډير درنښت ډالئ کوم.

د زړه په مينه

قريب الرحمن سعيد

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم: شيرشاه سوري د افغانانو تر منځ د يووالي هڅونکې

ليکوال: اسلم راهي ، ايم ، اے

ژباړن: استاد قريب الرحمن سعيد

د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰/۲/۱ | 21-04-2011

انلاين چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو ، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځاې ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوا ځې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

د شيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ايليټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيدا ي شي چې دا ټول سره را يوځاې او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوې دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کړچار را ډاګيزه کړ. ان تر د ې چې د د ې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نوموړې د شيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچنې والې څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دي او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او د خلکو او مسافرينو د ارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابوالفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په د ې ټولو کارونو يې د پردو د راخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم د حيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمرخپل نُور د تلونکو کاروانونو په څیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټیټ کړی و . د افقونو د قافلو شونډې یې تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تیارو کې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار یې وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یې دهغوی د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لګیدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنۍ قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه یې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و. په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. دهغه په څیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یې د بریښنا په څیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له ورایه په ښکا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نرې او غښتلی جسمانی جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیږو په څیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په څیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په څیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې :

صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته ننداره کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته وځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یې کیښود اوبیا بیا یې ښه و نیوله او کله یې چې غشي ور خوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یې ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یې غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یې دهغه تندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په څیر یو بهادر او میړنې زوې یې راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په څیر یې ښه خطا نه شي. زویه ! تا په خومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې. راځه چې اوس یې ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکار شوو ګیدړو لورې ته ور نژدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې دننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یې ترغوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار ددې ښځینه اواز په اوریدو سره ډېر اندېښمند شول او د ښکار کړل شو وګیدړو په لور د تللو په وخت کې یو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوی ته یو ځل بیا دهغه ښځې نسوانی اواز تر غوږو شو ، دویم ځل ددې ښځینه اواز او چغو په اوریدو سره د صاحب خان او دهغه د پلار حال نور هم د اندېښنو نه ډک شو ، بیا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته یې وویل:

پلار جانه ! داسې بریښې چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځای کې کومه نجلۍ په کوم مصیبت او غم کې را ګیرشوې ده ، یا پرې چا حمله کړې ده او یا یې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دی. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګیزه به کړم چې څه پیښ شوي دي؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا [1] نومیده ، په ډېره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره زویه ! زه تا ځانته تللو ته نه پرېږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځینه اوازونه را ځي. بیا به ډاګیزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاریخپوهانو له مخې صاحب خان د شیرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوی و . که څه هم صاحب خان میراثي غلام و خو د تاریخ پوهانو د وینا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کیدو ورتیاوې موجودې وې. په هغه کې د یوه ډېر ښه سپاهی او دیوه ډېر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډېر مزې ، د ډېرې ښې ځوانۍ خاوند او ښایسته انسان و . تایخپوهان دا هم وایی چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کیناستل او د همغه چیغو او فریاد د ځای په لور یې خپل آسونه ور ګړندي کړل.

دواړو پلار او زوی خپل آسونه په ډېره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ورنژدې شول نو هغوی شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپریدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې د هغوی اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوی و او په خپل مخکې یې یوه نجلۍ په زور را خملولې ده او د هغه سره ډېر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وینه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوی په لور را روان دی نو هغوی سمدستي تم شول او هغه سپور چې نجلۍ یې د خپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کیوت. اوس نو نجلۍ د هغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستي د آسه را ټوپ کړ او په یوه منډه یې ځان د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډېرې اندېښنې او حیرانتیا سره خپل زوی ته مخ کړ او ورته یې وویلې:

صاحب خانه زویه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاریږي. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځایه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې ددوی تر څنګ پراته دي نو دا را ته دد ې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاریږي. ملک سکا تر دې ځایه خبره وکړه او بیا لږ څه غلي شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوی ته رانژدې کړې و . د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولې او ورته یې وویل :

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما ددې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندي کړه ، دوی ما بې وسه کوي او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په یوه ځل خپلې تورې د تیکو څخه را وویستلې ، خپل ډالونه یې کلک کړل ، بیا صاحب خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وویل: ګنګا ته یوې لورې ته ودریږه اوس به زما په شتون کې تا ته هیڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځایه بلې لورې ته یوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لورې ته ودریدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او دهغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړیده اوبیرته پرې تازه والي او خوشحالۍ را و څرخیدې . تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او دهغه دپلار لورې ته راغې او په جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلي یاست ؟تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا څرګنده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده . مونږ ته خو ستاسې دخولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده . اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شي هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړشو .

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره بد اخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی دهغې عزت ، عصمت او ابرو دعزت او درنښت وړ دې . او په هرصورت به دهغې عزت اوعصمت خوندی ساتل کیږی . ګوره ! که چیرې تا په رښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځاې د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو دهغې لورې ته ، که رښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي .

دهغې ددې ګواښ نه وروسته هغه وګړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې ؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لړ واتڼ کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې اوخوف نه په لړزه کې وه .

هغه وګړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې دهغه څټ له تنه ور پرې کړ . صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او دهغه یو بل ملګري یې هم زمکې ته را خملاوه ،د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و . په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و . دوې پنځه واړو صاحب خان او دهغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو اوغمونو کې ډوبه شوه او دخپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار ددې پلار اوزوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان دهغوې دړې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو. تر ډیره وخته پورې ددوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان دهغوې دړې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې دهغه پلار چې ددو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمي شوې دې او دمقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. ددې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه اودهغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په دې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.

اوس نو صاحب خان ددرې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یواځې ولاړ و . هغه دخپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا دهمدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې دهغوې درې واړه سره مقابله پیل کړه . تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې دهغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یواځې دوه کسان هلته پاته و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوي د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوي پاته دوه نور ملګري ډیر اندیښمن شول ، او س نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډیره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يي د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ځل هغه دهغوي دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يي د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يي هم له منځه يوړ . اوس نو په مقابلې کې يوا ځې يو کس پاته شوی و ، خو هغه د تيښتي هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يي هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يي کړ .

د صاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډیره زياته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه د ګلونو دپرپر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يي ورته وويل :

صاحب خانه ! ددې بد اخلاقو دلاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ اوبيا دې هغوي ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب دې پر ما ډير زيات احسان وکړ . که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنې هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم . صاحب خانه ! تا يواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ . ګوره صاحب خانه ! که چيرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرصت په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم .

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته يي د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يي پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بيا يي د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوي ځاې کې کيښود او هملته يي خپل شهيد پلار دفن کړ . بيا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې يي دهغې د زين سره و تړلې اوبيا يي غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يي و کتل او ورڅخه يي و پوښتل :

ګوره ګنګا ! ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلې ؟ اوس چيرته غواړې ولاړه شې ؟ شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل :
ګو ره صاحب خانه ! ددې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګيو سره پړاو کړې دې . په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلي و . زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلي او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرڅۍ او زې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زما نور ملګرى او « زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول . دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددوې سره يو ځاې ددې اوزې د ښکار له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمدې حملې په جريان کې تاسې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم . اوس ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يي وويل چې : راځه ، زما سره يو ځاې راځه . شهزادګۍ ګنګا هم سمدستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه .

هغوي دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ دهغه ځايه را ښکاره شول . دهغوي په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدې غرڅۍ او زی (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوي وو . ددوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وينځه (داسي اوما) ده . دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ویې ویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته دا وما سره زما د ورپېژندلو اړتیا نه شته ، زه هغه ډېره ښه پېژنم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پېژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وینځه اوما نژدې راورسیده ، او ویې ویل:

زه به ووایم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهیسې ما پېژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګیدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به یې پوستکې ورکول او بیا به یې همدلته د رهتاس په ښار کې قیام کاوه ، نو ډیر وخت دا سې کیدل چې ستا پلار به دهغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په یوه سراې کې قیام کاوه ، او ما به دهغه سراې څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډیره وخته راهیسې پیژنم. د اوما د ځواب د اوریدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه. صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره عجیبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چیرې ته یې بده و نه ګڼې نو زه غواړم یوه خبره درته وکړم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیر غور سره ورته وکتل او بیا یې ورته وویل: څه ویل غواړې ؟ هر څه چې وایې وې وایه. صاحب خان په ډیره نرمه ژبه ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ویریږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د دیوالونو سره ټکر نه شي او د جدایی د بل کړې اور په خیر د سوځیدو ښه اختیار نه کړي. خو هغه خبره چې زه یې درته د هر لالچ نه پرته کوم دهغې په کولو سره لږ څه ویره احساسوم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دهغه حوصله ورکلکه کړه او ورته یې وویل چې ویریږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دې هغه ووایه. زه پرې نه خفه کیږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډیره شوه خو ورته یې وویل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځای کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تیزو سترګو سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې ایا ته غواړې زما د اوما څخه یې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وویل چې نه ! اوما کولې شي دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وویل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وینم چې هغه څه وایي. په دې خبره یې خپل آس را تاو کړ او بیا یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې: صاحب خانه اوس وایه ، ته ما ته څه وایې ؟ صاحب خان ورته وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ویل غوښتل چې تا ته ډاګیزه کړم چې زه د ډیره وخته راهیسې له تا سره مینه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په خیر تکه سره و ګرزیده ، بیا یې حرکت وکړ او خپل ښي لاس یې پورته کړ او په پوره قوت سره یې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او یوه کلکه څپیړه یې په مخ وواهه. او بیا یې په خپل همدې قهرجن اواز کې وویل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مینی اومحبت اظهار وکړې او یا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځیدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې ووایې چې زه ستا د وصال غوښتونکې یم . تا خپل حیثیت ته کتلي دي . ته د سپې په پیالی کې د اوبو څښونکې یو ککړ او ناولې انسان یې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وویل ، نو تا دهغې د ویلو نه مخته باید سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ یم ، په دا سې حال کې چې ته یو معمولی انسان یې. ته د کوچیانو د یوې قبیلې څخه یې ، او بیا دهمدې کوچې قبیلې د سردار غلام یې ، تر څنګ یې په ځنګل کې ګیدړې را نیسې او بیا دهغې پوستکې پلورې او خپل ژوند پرې تیروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بیا د رهتاس په ښار کې یې پلورئ ، دا چې زما پلار تا ته اهمیت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکى شته ؟ که په راتلونکي کې دې په دې موضوع له مارسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي . اوس نو ددې ځايه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او دهغه ځايه ولاړه .

کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډير ه پټه توګه صاحب خان ته وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلى دى . او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوى . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خوبيا به هم ستا داورېې سره اوږه يو ځاي کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان وغواړې داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولوېږي ، صاحب خان ورته وويلې :

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې ، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغورزى نو ديوې سپى په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وى . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل: واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي ، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کيږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل : چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل: ګوره صاحب خانه !تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګرى وژلي دى. ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې . خوهغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو. مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې : دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهى ده چې هغوې خپل منزل ته تللي شي يو اځې ته له مونږه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلي خدمتګارى او ساتونکو سره يو ځاې دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځاى ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځاې پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلي لور بنه راغلاست يې وکړ . اوپه ډيره انديښنه يې تري و پوښتل :

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولى و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي او لویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه. او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو اودهغې ځان، عزت او ابرو یې خوندي وساتله، اوبیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اوېدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل:

ګنګا لورې! تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هرچا ته دبل سره د خپلې مینې او محبت د څرګندولو حق ورپه برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوي اوبیا یې پوستکي باسې او په ځای ځای کې یې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده. ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیدای. لورې! ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درنښت او عزت کوم. اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې اوپه پایلو کې یې هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ. او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړای شوه. په دې وخت کې ته باید را مخته شوې وای اوهغو خلکو ته به دې ویلې وای چې دې انسان زما عزت، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا دخبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې اوهغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل، ساتونکې په یوه منډه راغلل، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلې په لورولاړ شئ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي، ددې قبیلی سردار ته وواياست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمدستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته یی کمچینه ورکړه. په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمی ته ورستون شو.

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ، داسې معلومیده چې دا وګړې به دددې وسله والو ځوانانو سالار وي. هغه ته په را نژدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی، ماته څرګنده نه ده. خو زما د ډاډ او تسلې په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته! زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تا ته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سلیمان دغرونو اوسیدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بیا یې دهغوې ډیرې خلک دې لوري ته را واستول ، ترڅو دلته د اوسیدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړیکې جوړې کړي. په همدې خلکو کې د سور د قبیلې یو وګړې ابراهیم خان هم موجود و.

دا ابراهیم خان په خپله یو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او میړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کیده. ددې ابراهیم خان درې زامن و چې د یوه نوم یې حسن و . دې حسن څلور ودونه کړې و .دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخرۍ ښځه یې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د یوه نوم فرید خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فرید خان بیا شیرشاه سوری و ګرزید. ترڅنګ یې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د یوه نوم یې سلیمان او دبل احمد و . حسن خان د دویمې او دریمې ښځې څخه هم څو بچیان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، یوسف ، خرم او شادی خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه یې یو هم د یادونې وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقیقت کې یوه وینځه وه او څنګه یې چې غوښتل نو همغسې به یې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فرید خان به ۱۴۸۸ ز کال هوشیارپور ته نزدې په باجوړه نومې ځآې کې پیدا شوې و .

د فرید خان یعنې دشیرشاه نیکه ابراهیم خان لمړۍ پنجاب او بیا بنور ته ولیږل شو . په هغه وخت کې په دې سیمه دجمال خان په نامه یو سړې حاکم و . هغه ابراهیم ته د هغه د خدمتونو او میړانو په ویاړ د بنور جاګیر ورکړ. ابراهیم بیا په همدې ځاې کې وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغی ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه . اوس نو سکندر لودی ته هلته داسې یو وګړې په کار و چې په پوره دیانت سره د باربک څارنه وکړاې شي . په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والی و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدلید و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته یې د سهسرام ، حاجې پور ، خواص پور او ډانډا سیمو مسؤلیت هم ور وسپاره ، ترڅنګ یې هغه ته ستر اعلی منصب هم ورکړ.

د جاګیر د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر یو فرید خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښایسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نیولې و .

په دې سره دحسن خان اړیکې د نورو اولادونو سره د مور میرې په خیر وګرزیدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فرید خان دخپلو دوو زامنو سلیمان او احمد خان بدترین دښمن ګاڼه. د میرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګیدو سره فرید خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې یې د جمال خان څنګ ته پناه یوړه.

دکوره د تیښتې وروسته فرید خان د ډیرو سترو سترو ستونزو او محرومیتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله یې له لاسه ورنکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصیحت کاوه چې بیرته د خپل پلار په لور ور ستون شي . خو فرید خان د بیرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل یې هملته په جونپور کې خپل تعلیم ته دوام ورکړي.

د فرید خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډیر زیات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د یوې معمولې وینځې هندوې ښځې د اغیز لاندې راغې او خپل اولادی یې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه کړچار باندې ډیر پښیمانه شوې و ، په همدې خاطر یې د جونپور والی جمال خان ته پیغام ولیږه چې په هغې کې یې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فرید بیرته سهسرام ته را ولیږی اوکه نه دلته به یې تعلیم او تعلم نیمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیند و څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې د هغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویې ویل:

واوره زما دوسته ! نه یوائې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرازه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء هم دلته په جونپور کې اوسیدل.[1]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې د هغه د غفلت په اساس د هغه ډیر زحمت کش زوې د هغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، ددې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پر خلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. اوددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم را پیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوائې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، تر څنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او د هغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. دهغه د راتلو وروسته نه یوائې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظمو الې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، د خلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته وټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به دهغې په تر لاسه کولو کې هیڅ ډول غیر نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و . ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړي ګرزیدلي و ، ځکه چې هغه د هر وګړي سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکي رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدر وړ وګرزید.

داسې څرګندیده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وی رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلي وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوې سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړی. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې نا کامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړې و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلي و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلي وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم. ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو . بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولي ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولي دې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړی.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی.خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې. دهغې هغه اخرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د يو ځاې څملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فريدخان د جاګير څخه بې واکه شوې نه و ، اودهغه په ځاې دهغه دواړه زامن سليمان او احمد نه وټاکل شوی.

فريدخان د دې حالت څخه ډير زيات و زوريد ، او يو ځل بيا يې دخپل پلار کورته خداې پاماني وويله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهيم لودې دربارته ورغې خو ابراهيم لودی دهغه دا غوښتنه چې د سهسرام جاګير د دې بيرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهيم لودی فريد خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګانه نو په دې خاطر يې د فريدخان د غوښتنې دمنلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فريد يو ځل بيا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور يې مخه کړه. دولت خان د دې نه مخته په اګره کې د يو ستر جاګير خاوند او په اعلی منصب باندې فايز و ، بيا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو. همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پيغام او بلنه ورکړې وه ، فريدخان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې اودهغه سره يې خپل اړيکې ټينګ کړل او بيا همدا اړيکې د دوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبديل شول.

دولت خان لودی هم ابراهيم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفريدخان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هيڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فريد خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو.

په ۱۵۲۵ زکال کې دفريدخان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهيم لودې ته سپارښتنه وکړه چې فريدخان د حسن خان د جاګير وارث و ګرځوي ، هغه هم د فريدخان د وراثت په اړه يو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فريدخان د خپلو ميرنيزو ورونو سليمان او احمد سره دښمن وګرزيد.

کله چې فريدخان دخپل پلار حسن خان د جاګير د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سليمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځايه و تښتيد او ديوه افغان سردار ، سرادر محمدخان سور خواته ورغې او هملته يې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جويند خاوند و ، هغه بيا دهمدې سردار سره يو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فريد پر خلاف يې سازشو نه پيل کړل.

محمد خان سور د دې وخت نه ډيره کينه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فريدخان دپلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړې او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړې ، احمدخان په فريدخان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګير د ورونو تر منځ وويشي ، خو فريد ورته ويل چې هغه خو سليمان او احمد خپل ورونه ګڼي او په جاګيرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګير په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګير نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوې دی. هماغه و چې سردرامحمد خان سليمان را و ګماره تر څو په فريدخان باندې حمله وکړي ، فريدخان په دې پوهيده چې شايد هغه و نه توانيږي په يواځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کيدو په خاطر يې د بهار د والی بهار خان څخه مرسته وغوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فريد د ابراهيم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپايلو په انتظار کې کيناست. په ۱۵۲۵ زکال د پاني پت په ميدان کې د بابر او ابراهيم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فريد د دې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و. په حقيقت کې فريد فکر کاوه چې که چيرې د بابر په مقابله کې ابراهيم لودې برې تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتيب به خپل ورور سليمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چيرې په جنګ کې بابر بريمند را ووت نو هغه به فريد دخپلو پرګنو دحاکم په څير و منې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته د شيرشاه سوري هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه يې واخسته ، غاړه يې تازه کړه او بيا يې د خبرو لړۍ پيل کړه او ويې ويل :

ګوره صاحب خانه ! د پانې پت په ميدان کې ابراهيم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانی پت په پريکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکميت دريو نيم سوه کلن دوران پای ته ورسيد او ددې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهيم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم يې سيکې جارې کړې او خطبه يې هم په خپل نوم و ويله.

په دې ورځو کې فريدخان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسيده ، يوه ورځ هغه د بهار خان سره يو ځاې د ښکار کولو په نيت ووت نو فريدخان د يوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه يې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هيسې بهار خان هغه ته د شيرخان لقب ورکړ او تر څنګ يې د خپل زوې جلال خان استاد هم وټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شيرخان د سهسرام په لور وخوزيد ، د سهسرام د جاګير انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقيقی ورور نظام خان په لاسو کې و. خو بيا هم د شيرخان بسپنې ته يې اړتيا درلوده ،

سردارمحمد خان چې د فريدخان او د هغه د پلار حسن خان سره يې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبيلې څخه و. د هغه د همدې قبيلې پورې اړوندو زياتو افسرانو او درباريانو شيرخان ته د يوه قومی او ولسې ځواکمن شخصيت په څير د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فريدخان د تللو وروسته سردار محمد خان د فريدخان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پيل کړ . او د هغه په لاسو يې دا فرمان جارې کړ چې شيرخان دې د خپل پلار جاګير د خپلو ورونو تر منځ برابر وويشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه يوازې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان يې هم د هغوې د منځګړې په څير وټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شيرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنيد برلاس سره اړيکې پيدا کړل. جنيد برلاس د بابر د ډيرو ښو عسکرې قومندانانو څخه و. شيرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره يې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنيو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې د دوې اطاعت کولو ته تيارې کړې. د مانک پور صوبدار د شيرخان دا رايه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره يوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ورزيات کړې و.

همغه و چې شيرخان ته يې فوځ ورکړ ، شيرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه يې په يو شمير نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته يې په سردار محمدخان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جويند پورې ورسيد. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شيرخان په جويند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته يې پيغام ولېږه چې متن يې دا سې و :

« يو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډيرې ښې اړيکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپين ږيرې هم يې. زه هيڅکله هم دا نه شم زغملې چې يو عزتمند افغان سردار دې د پرديو په پناه کې واوسي ، ته بيرته را ستون شه تر څو ستا سيمی بيرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډير نيک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شيرخان په ډاډ ګيرنه سردار محمدخان بيرته را ستون شو ، شيرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سيمی يې بيرته هغه ته په لاس کړې. د دې وروسته سردار محمدخان هم د شيرخان د دې نيک سلوک څخه ډير زيات اغيزمن شو او بيا يې هيڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره يې ورسره ډير ښه اړيکی وساتل.

د دې سوبې وروسته شيرخان نه يوازې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به يې يو بل ته تحفی او تحايف هم ورليږل ، د شيرخان د بريا و په اساس ډير شمير افغانانو د هغه په دربار کې ماموريتونه پيل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبيرته راغوښتلو څخه هم دشيرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را يوځاې کول و. وروسته بيا شيرخان د جنيدبرلاس شکريه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته يې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ ليدنه کې د شيرخان دوړتيا و اندازه واخسته اوبيا يې خپل سالارجنيد ته وويل:

مونږددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږددې نه مخته دهيڅا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلې. نو په دې خاطر بهددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابرد شيرخان دنيولو او بندي کولو خواهش هم درلود. خو د جنيد برلاس په مشوره يې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابرد داسې اقدام څخه نه يوائې د حالاتو د خرابيدو انديښنه موجوده وه بلکه شاهي اقدارهم ترنيوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شيرخان د شاهي ميلمه په څير هلته په اګره کې اوسيده.

په هر حال شيرخان په موقتي توګه د بابر ماموريت اختيار کړ. خو په حقيقت کې دهغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل يې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې ترڅنګ شيرخان په داسې وسايلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بيرته دهندوستان څخه وکاړي.

شيرخان ددهلي د فوځي مهم له پاره د بابر سره يو ځاې ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهيده، په دې اساس هغه دې فکرکولو ته اړشوی وچې دا و انګيرې چې ددې دوستي د بابر او هغه د والي جنيد سره ترکومه ځايه تللې شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړينه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګرې را پيدا کړي ترڅو د اړتياو په وخت کې يې په کار راشي.

په دې توګه شيرخان د جنيد برلاس سره د ليدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته يې د يوه ليک په واسطه د جنيد څخه بښنه و غوښته. او ورته يې وليکل چې په جاګير کې خلکو ته د ستونزو د راپيدا کيدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډير زيات اړين شوي و. په دې ترتيب شيرخان د دې ځايه ووت او په سهسرام کې خپل جاګير ته بيرته ورستون شو.

تردې ځايه دغه زوړ سپاهي يو ځل بيا دمه وکړه اوبيا يې صاحب خان ته د شيرشاه سورې د حالاتو په اړه وويل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شيرشاه سورې د راتښتيدويو علت دا هم ويل شوې چې ويل کيږي چې يوه ورځ په يوې ميلمستيا کې د بابر په شتون کې شيرخان ته دخوراک له پاره په طشترۍ کې ماهي وركړل شو. شيرخان ددې ډول خوراک سره بلدتيا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په څوکه هغه پرې کړ او ويې خوړ. بابر دا هرڅه کتل. هغه خپل وزير مير خليفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته يې وويل چې ما ډير ستر او عالي مرتبه افغانان کتلې دي خوتر اوسه پورې هيڅ افغان دومره نه يم اغيزمن کړې.

بابر خپل وزير ميرخليفه ته دا تاکيد هم وکړ چې هغه دې شيرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نيسي، خو ميرخليفه د شيرخان له اړخه بابرته ډاډ ورکړ چې شيرخان يو ډير نيک طبعه انسان دې او ترڅنګ يې دهغه د ملګرو شميره هم دومره ډيره نه ده چې دهغه دا ړخه کوم ګواښ را پيدا شي.

شيرخان دغو پس پسکو ته متوجه کيږي او په فکر کې لوېږي، بيرته خپلې خيمې ته راځي او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځايه تښتي. بابرته په خپلې غونډۍ کې د شيرخان د نه موجوديت احساس کيږي نو هغه د شيرخان د را بللو له پاره خلک ور استوي خو کله چې ورته څرګنديږي چې شيرخان له دې ځايه وتلې دې نو د خپل وزير ميرخليفه څخه ناراضه کيږي.

ويل کيږي چې شيرخان بيرته سهسرام ته را ستون شو او د جنيد برلاس دربارته ډيرې قيمتي تحفې او سوغاتونه ورليږل ترڅو د خپلې غيرحاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدې وخت کې هغه ته دا خيال او فکر را پيدا کيږي چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوې دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه دا ده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.

تر دې ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه وا ورو له او بیا یې ورپسې وویل:

صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډېدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزیدلې وي ، د بله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان د ورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، د دې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یې د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یې همغسې د خپل زوې استاد پرېښود.

په دې توګه په **۱۵۲۸** ز کال کې شیرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د را ټولولو ډېره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینې نه وروسته د شیرخان لاس نور هم غښتلې شو. ځکه چې جلال خان یو اځې په نامه حاکم و په دا سې حال کې چې د بهار حکمراني عملا د شیرخان په لاسو کې وه. شیرخان د افغانانو د ځواکونو په را ټولولو کې خپلې هڅې ګړندی کړې خو هغه ته تر ټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډېر افغانان د هغه مخالف شوې و. د شیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دوا ړو ژوندي پاته کیدل شونی نه دي.

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یې د بهار سره یو ځاې شوې و. پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالې څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راوړي خو هغه د شیرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو. شیرخان د یوه ډېر ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډېر بد شکست سره یې مخامخ کړ. هغه د بهار د فتحه کولو په ځاې خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیرې خزانې هم له لاسه ورکړې. د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځاې دې د سولې لاره خپله کړل شي او د شیر خان سره یو ځاې دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزي. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا و ګڼله ، په پایلو کې یې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول.

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ. جلال خان ته یې شک ورواچاوه چې که چیرې شیرخان د خپلې مخې لرې نه کړې نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.

همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځاې د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته د دې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یې د هغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیدای. ددې ترڅنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تر دې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځی یرغل هم کړي و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلي نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډیر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیوري لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډیره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمنۍ را واخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پرېښود او د سهسرام په لور بیرته ور ستون شو. دشیرخان بدبختي داوه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله د هغه دښمنان ګرزیدلي و.

دشیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال دحکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او تر څنګ یې بنګال او بهار یو ریاست و ګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانی په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډیر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډیره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را یوځای کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارۍ پیل کړې.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې د هغه د فوځونو شمیره ډیره کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړي چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړۍ ددښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځاې شاته و تمباوه، او دهغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ ز کال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمه ستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډیرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه دشیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتېدو وروسته شیرخان د بهار حکمران و ګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته دهغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځاې لاډو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او دهغې ځاې خزانه دهر څه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، دهمدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډیر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډیرښت راغې.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځاې کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، تر څنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډیره او په راتلونکې کې دهغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډیر بهتر و ګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته دشیرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمی په خاطر و دروله ، بیا یې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور یې هم ګړندي کړ. بیا یې صاحب خان ته وویل:

ګوره صاحب خانه! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شیرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه یې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهیم لودی ورور محمود لودی شیرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهیم لودی ورور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهیم د ماتې وروسته د سنګرام سینګ لورې ته تښتیدلې و. بیا یې هملته پناه واخسته او بیا یې د کنوه په جنګ کې دهغه سره یو ځاې برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر یوې مودې پورې په چتوړ کې اوسیده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس یې راجپوتانه پرېښوده او بیرته را ستون شو او پټنه یې خپل مرکز وټاکه.

په شیرخان باندې د محمود لودي دومره زیات احسانات و چې شیرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو یو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شیرخان د افغانانو د را ټولولو او یو ځاې کیدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چیرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بیا خو د افغانانو د اتحاد او یووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شیرخان د یوې مودې راهیسې ورته بېړې را وهلې وې

کله چې محمود لودی شیرخان د خپل لښکر سره یو ځاې د پانې پت میدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شیرخان ورته پیغام ولیږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تیارې نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهوره کړه چې څرنګه چې شیرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفادارۍ په اساس هغه د حیلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چیرې ته غواړې په دې جنګ کې شیرخان دخپل ځان سره را یو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شیرخان د خپل لښکر په را لیږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بیا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزید. شیرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چپ چاپ دهغه د لښکرو سره یو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همایون د ناروغتیا په اړه اندېښمن و ، په دې اساس یې بلې موضوع ته هیڅ توجه نه کوله.محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د دریاب څخه راتیر شو په لکنهو یې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې یې زوې همایون په تخت کیناست.

کله چې همایون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسید نو هغه د جونپور په لور وړاندی تګ پیل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودي او همایون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتید. محمود لودی یو ځل بیا فوځ منظم کړ خو بیا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړیسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لویه وچه کې دشیرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شیرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړې او دخپل سلطنت پولو ته پراختیا ور نه کړی نو تر هغې به ارام کښېنه نی.

تر دې ځایه د شیرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بیا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بیا یې ژبه روانه شوه او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستې او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به دداړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلې ، او اوس مونږ تا هم هغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.
ګوره زما وروره ! زه ستا ممون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره وويله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړې ، دومره ستونزې وګالې ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په خير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړې ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :
ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :
ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچې قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم هملته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا ووايم چې زه د دغه کوچې قبيلې د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بدبختي داده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځی اودخپل ځان له پاره مې وړ نه ګڼی ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:
ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله اوبيا چې کله شيرخان ته ځرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيرښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.
د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته ددریابونو د یوځاې کیدو د ځاې سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و . دهغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې دهغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلي ،نیولي او له ځانه سره یې را روان کړې. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاې کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته دهغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښي لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکې وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د ې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو او ازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو اودصاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تا ته شیرخان وایی او زه تا ته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په د ې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځاې و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښنو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځاې د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندې ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښنودل ، بدقستمۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندې وساته او هغه مې دهغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. دهغې پلار هملته د ښکار د ځاې سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدو مره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول اوپه ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلې سردار یم. زما نوم فدايي خان دی ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دی دهغه نوم صاحب خان دی ، دا زما غلام دی. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځي ؟ دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویې ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورني غلام و ، بیا زما دپلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فدای خان سمدستي وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و او بیا ستاسې څخه وتښتید نو ماته راغې او دخپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځای زما غلام شو. دا دري واړه پلار او زامن دګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوی دلته راغلي نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیاد ښت راغلی دی ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دی دهمغه ملک سکا زوی دی ، اودغه ځوان چې له ماسره یو ځای دلته ستا دربار ته راغلی د هغه ورور مقرب خان نو میږي چې د صاحب خان مشر ورور دی.

د فدای خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فدای خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل یې د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړي او بې عصمته او بې ابرو یې کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لري اوغواړي هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوي ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دی او هغه نه غواړي د یوه غلام سره یو ځای شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدايي خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوی د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تا څخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلي واې نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر اوویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلې دی ، نو که هغوې ستا دلاسو څخه خوندی هم پاته شوې واې نو ما به یې دلته سر له تنو جدا کړې و. زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دی. ملک سکا زما دکورنۍ میراثي غلام و. زه دهغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوې یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدومره ووایه چې ته یوازې ګیدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یې خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یې وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دې نو که چیرې ته یې را وپیژنې نو زه دهغوې تر مخه یو څه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ ښې ښانې را وځلیدې او بیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لوري ته زما زامن ناست دي او زما چپ لوري ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دهغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړې یې پورته کړه او په ډېر جرئت سره یې وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دهغوې له ډلې څخه چې هر څوک غواړي له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دهغوې د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دهغوې په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته یې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه ښه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کوم ه اندازه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیازي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ براهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمیښت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خنداکې وویل چې:

درونده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل ورور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د براهم جیت اویا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یې موجود وي ، او براهم جیت هم همدا اسې دروا اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګندیږی ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:

دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسماني او فزیکي اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیازي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یې براهم جیت د توري وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی ، نو د توري وهلو له پاره د صاحب خان سره براهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یې وویل چې همدا اسې به وکړو.

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیازي او براهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و درېدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیازي لوري ته وکتل او ورته یې وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر اوبازو ګانو دې چې کوم اوسپنیز خولونه تړلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګي سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسماني ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې او دبل نوم براهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسماني ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یې او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړ ده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم.ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یې وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيبت خان د ډيرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نژدې شو نو ودريد ، بيا يې په يو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويل : اې د ليوانو او ګيدړو ښکار کونکيه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شيرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې . تا خو په ځنګلونو کې دليوانو او ګيدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوې و . د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی . ته يو کوچې بنجاره يې . ستا د تيغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې . دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو .

هيبت خانه واوره ! ته ماته يو ګذار راکړه او بيا ووينه چې پاې به يې څه وي ؟ دهغه په پايلو کې به زه تاته و ښايم چې د ګيدړو او ليوانود ښکارکولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم . کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووينی چې زه څنګه ستا د ذهن کوځې د ژړا او ستا د زړه تندې جزيرې د چغو او واويلاو په زخمونو ډکوم

هيبت خانه واوره ! ما د يوه غلام او کوچې نبجاره په څير په خپل ژوند کې تر اوسه تياره درواز ې تر شا ټکولې . خو نن به ستا بدن ټکوم ، اوستا عزت به د خاورو سره خاورې کړ م ، اوستا د ساګانو شاهراه به ورانه ويجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بيا به زه تا ته خپل ځان در وښايم . بيا به دغه ټول خلک ووينی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذليل څوک دې او فاتح څوک .

هيبت خان واوښت راواوښت او بيا را مخته شو او خپل ښې لاس يې پورته کړ او غوښتل يې چې صاحب خان ته يو دروند ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هيبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او د هيبت خان په سوک يې سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ يو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هيبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتيب دوه درې ځلې هيبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه يې وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . ددې وروسته صاحب خان دفاع پريښوده او ديوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څير و دريد . دهغه په دې کار باندې د هيبت خان حوصله زياته شوه او يو په بل پسې يې درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سينې باندې وورول . صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډير صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بيا هيبت خان په خپل ځاې لږ څه اندېښمن شاته شو ، په همدې وخت کې يې هيبت خان ته وويل :

ګوره هيبت خانه ! داسې بريښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هيبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه يو کوچې او بنجاره يم خو دهغه وخته چې هوش را پيدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هيبت خانه ما ستا نوم مخته کيښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلې ځناورو په څير پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د ميږې اوپسه په څير ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهيڅ ډول تکليف او اذيت څرګندونه هم و نه کړه . ددې نه دا ثابتيږی چې چې ستا په ګذار کې هيڅ ډول روح نه شته . زه به تاته دضرب ورکولو يوه نمونه وښايم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هيبت خان دغاړې لاندې په يوه قوی سوک وواهه ، د هيبت خان پښې په زمکه ولړزيدې او پرمخ په زمکه پريوت .

داسې بريښيده چې په صاحب خان باندې ليونتوب راغلی وی ، هغه په ډيره بيړه ورمخته شو او هيبت خان يې درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هيبت خان د لکه د درونډ بار لاندې اوښ په څير د درد او تکليف څخه بړ بړې وهلی . بيا صاحب خان هغه د ويښتانو څخه و نيو ، را پورته يې کړ او څو څپيړې يې په مخ او خوله باندې وواهه ، هيبت خان يو ځل بيا د درد او تکليف په اساس په زمکه باندې پرمخه را پريوت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانې توګه ورمخته شو ، بیا یې د ویښتانو ځخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یولاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دوا ړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې دګول دایرې په شکل کې و ځرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ورو غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلي ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو دهیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملاې. کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه د هغه دنوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې د هغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړاې ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې دهغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لوروکتل او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر اوعظیم یې.پہ لاشریک خداې مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایي شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یو اځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به د هغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمد ستي را پورته شو او د شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دې چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړاې شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمد ستی وویل:

درونده شیرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دې ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته را شم.د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږڅه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خان په څیر یو اځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته. دهغه په دې خبره برهم جیت سمد ستي متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیا ن یې له ځانه لرې او هیسته وا چول. هغه دخپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه اوسپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو دمقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان ځنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوازې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږې ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې د دې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچې قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ، ستا ماتول ماته ډېر اسانه دي . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې و ښووله او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې ، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې ور اچوې ، کله چې زه د رباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزیدلې شپې د خوبونو په څیر درویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن د هر چا په وس کې نه وي او نه پرې هرې سرې پوهیدې شي . د هغه په دې خبره صاحب خان سمد ستې وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت وو ایې چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځي . هسې خو زه تاته داډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشي نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ور ګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالي کې د پخوالي کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پریباسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملي توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، د هغه به دې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې د خپلې تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډیره اسانۍ سره په خپل ډال سره تم کړ ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والي دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندۍ توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډیره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس داور سره د اینبول شوو او بو د پوکڼیو په څیر کر زیدلې دې . تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا انداز ه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږي او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شاته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښئ پښه د ځمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وڅرخید او یو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ او خپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یواځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دې ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یواځې انسانې جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت او د خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځاې ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنی شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په څرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې. وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولاې چې زه به په ځنګل کې ګیدړې او لیوان ښکار کوم او بیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم . شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځاې ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همدا سې تورزن وي.صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ د ریږي او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي.

زه همدا اوس تاته دخپلې خیمې تر څنګ دخیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړ شم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې: هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچې قبیلې سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې د غلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس وو ایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه دخبرې په ځواب کې فدایې خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کيږي ، ګوره شيرخانه ! دوې دواړه زما غلامان وو او ماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړينې په اړه ډیر درد را رسيدلې دې ، خو د ګيدړو او ليوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دپخوا څخه د خپلې ازادۍ قيمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هيڅ هم نه غواړم . زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،تر څو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څير کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شيرخان د هغه ډيره شکريه وکړه اوبيا صاحب خان، فدايي خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدايي خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويل :

صاحب خانه زويه ! ما ته په دې اړه هيڅ معلومات نه و چې ته د شيرشاه کسانو نيولې يې او دلته يې د شيرشاه دربار ته راوړې يې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را ليږلې و او تر څنګ يې دا هم را ته ويلې و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شيرخان څخه دې خلاص کړم. کيدې شي تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلی وي. خو دلته په راتلو سره ، زويه ، يو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا دخپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زويه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شيرخان د فوځ دسپه سالارۍ او دهغه د زوې کيدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وايم ،صاحب خانه ! زما زويه ! هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پيغام را وليږه چې ستا په تعقيب پسې راشم نو هغه دا پيغام هم را ليږلې و چې کله چې د شيرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووايه چې له ما سره خامخا يو ځل ووينې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړی دراجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبيا کله چې د هغه ځايه فارغ شوې نو بيا د قبيلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بيا ته دخپل ورور سره يو ځاې بيرته دشيرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان دهغه ددې خبرې سره اتفاق وکړ او بيا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډيره ګړندۍ توګه يې دخپلو ځايو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږ شيبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسيد. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددريابونو تر منځ په يوې غرنۍ لړۍ کې پروت و . هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دريابونه د ګنګا د درياب معاونين ګرزيدلې و . دپړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه او نيغ د راجه هرکشن محل شکله خيمی ته ورسيد.

دخپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته يې وويل: زه راجه را بللې يم ، کيدې شي تاته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وويل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بنديز نه شته. صاحب خان دهغه شکريه ادا کړه او بيا خيمی ته دننه ور ننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او دهغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړی خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه او بيا دهغه ځايه پورته شوه او په ډيره غصه او بيزارۍ سره د هغه ځايه ووتله او دخيمې بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن دخپلې لور په دې کرغيړن حرکت سره ډير په فکر کې ولويد خو خپل ځان يې سره کنترول کړ او دخپل لاس په اشارې سره يې صاحب خان ته د کيناستو ځاې ځيګې ور وښود او ورته يې وويل : صاحب خانه ، را څه کينه. ته ولې ولاړ يې. ما خو فداې خان ته پيغام ور استولې و چې تا را ته ضرور را وليږي ، اوس وايه کله چې ته دشيرخان عسکرو و نيولې نو څه ډول سلوک يې در سره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کيدې شي تا ته دا خبر را رسيدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما د شيرشاه سورې د څو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دغه د دې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې د دغه خبره پرې کړه او ورته يې وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زويه ! تا ته د دې خبرې کولو اړتيا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې او دغې وروسته د شيرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندي يوړې ، که چيرې ته دلته زما ځاې ته را رسيدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته ووايه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وويل:

ګوره راجه: کله يې چې زه د شيرخان دربار ته ور وستلم ، نو هغه زما سره ډير زيات د انصافه کار واخست ، هغه زما د دې کار څخه ډير خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د يوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بيا هغه زه د خپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم د هغوې نومونه هيبت خان نيازی او برهم جيت وو. د هيبت خان نيازی سره ما د جسمي قوت د ازمايلو مقابله درلوده خو ما هيبت خان په ډيره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هيبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمينبت مقابله وګټله نو شيرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې د هغه د بل سالار برهم جيت څخه د تيغ وهلو مقابله هم وګټله نو شيرخان ما ته د خپل زويولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شيرخان د زويولۍ تر څنګ د هغه د فوځ سپه سالار هم يم ، د هغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی يم تر څو د خپلې کوچې قبيلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بيرته را ستون شم. د را ستنيدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې اوسيږم. په لاره کې را ته زمونږ د قبيلې مشر فدايی خان وويل چې تا خپل ځان ته را بللې يم ، ما فکر وکړ چې کيدې شي له ما سره کوم کار ولري ، دغه په دې خبره راجه هرکشن د خپله ځايه را پورته شو او صاحب خان ته يې وويل چې ته دلته لږ کينه زه سمد ستی بيرته را ستنيږم ، د دې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او د هغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کيدلې نو صاحب خان په ډيره ښه توګه اوريدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلې ناست و او هڅه يې کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته ووېلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغيره سلوک او بدو الفاظو د استعمال په خاطر ښننه وغواړې ، هغه پر تا ډير احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو يې خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وويلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خيمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، د خپل ناوړه سلوک په اړه ، ښننه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ يو زه تروه کړه او په ډير قهر او غضب سره يې ورته وويل:

پلار جانه ! ته غواړې زه د هغه صاحب خان په څير د يوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره .... څخه د خپلې رويې او سلوک په اړه ښننه وغواړم ، زه د يوه رياست (هيواد) شهزادګۍ يم او هغه يو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګيدړو اوليوانو ښکارې ، ذليله او پست انسان دې. زه به ولې د هغه څخه ښننه غواړم ، هغه د يوه ذليله ټيټ ذات انسان دې او د پورته ذات د خاوندانو سره نه ښايي چې د ذليله او ټيټ ذات د خلکو څخه ښننه وغواړي ، د هغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته يې وويل:

ګوره لورجانې ! د هرم مونږ ته هيڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو د خپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. د هرم مونږ ته د دې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلي دي او تا ور سره ډير نا غيره او ناجاړه سلوک کړي دي ، ولي دي په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړي.

دهغه په دي خبره شهزادګۍ ګنګا يو ځل بيا وويل:

پلارجانه ! ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه څخه د بښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بيا دا هم درته ووايي چي زه د شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوم ، بيا به ته را ته داهم وايي چي اوس زه دهغه وينځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هيڅکله هم داسي و نه کړم ، مونږ په هغوي باندي د پخوا څخه ډير زيات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګيدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغي دخوښي قيمت ورکوو ، هيڅکله مو هم دهغوي سره بد ديانتي او ناروا سلوک نه دي کړي ، په دي خاطر مونږ پر هغي احسان کړي دي او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنيو باندي مزي چړچي کوي ، په دي خاطر به زه هيڅکله هم دهغه څخه ببښنه و نه غواړم. دهغي په دي خبره راجه هرکشن وويل:

ګوره لوري ! که چيري د شيرخان عسکرو ته پورته کړي وي او له ځانه سره يي وړي وي ، او ته يي بي عزته او بي عصمته کړي وي نو فکر وکړه چي ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا درياست له پاره به څه پاته شوي و ، زه خو وايم چي هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دي ، دهغه څخه ببښنه وغواړه. دخپل پلار په دي اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ويې ويل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بيا ګنګا د خپلي خيمي څخه د نقدی پيسو يوه کڅوړه را واخسته او هغه خوني ته ورغله چيري چي صاحب خان ناست و. هغي دا دپيسو کڅوړه د صاحب خان په غيږ کي ور واچوله او بيا يي په ډيره کرکه او نفرت سره ورته وويل: ګوره د ګيدړو ښکار کونکي او دهغو څخه پوستکي ويستونکيه او د کوچي قبيلي د ټيټ ذات غلامه ! دا چي تا د شيرخان دوسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلي ده دا دهغي معاوضه او انعام دي ، درواخله.

د شهزادګۍ ګنګا ددي خبرو څخه صاحب خان ډير نا ارامه شو په ډيره غصه او قهر سره را پاڅيد او د نقدي پيسو هغه کڅوړه چي څو لحظي مخکي ګنګا د هغه په غيږ کي ور اچولي وه ، راواخسته په زوره يي د ګنګا په خوله ور ويشتله. ګنګا هيڅکله هم د صاحب خان څخه دداسي سلوک هيله نه درلوده. دهغي رنګ تک ژيړ شوي و. په زمکه پرته د پيسو کڅوړه يي را پورته کړه او بيا يي غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زباني او نا غيري وکړی چي په همدي وخت کي راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته يي وويلي: ګوره لورجاني ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبري وکړم. ګنګا په ډيرو درنو پښو سره هغه بلي خوني ته بيرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره هملته کيناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه يي تري ببښنه و غوښتله ، وروسته يي بيا په ډيره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبري پيل کړي ، تر ډيره پوري دواړه هملته ځانته يو ځاي ناست و ، بيا صاحب خان تري را ووت او ولاړ.

۲

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځايه پورته شو او هغه خوني ته ولاړ چي شهزاګۍ ګنګا په کي لا تر اوسه پوري د غصي نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدي شو او په ډيره مينه او محبت سره يي ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بيا يي په خپل پلرنی شفقت سره ورته وويل:

ګنګا لوري ! ګوره ، ته خپله غصه هيسته و غورزوه ، ما ستا په اړه يوه ډيره ستره پريکړه کړي ده ، دهغه په دي خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه يي و پوښتل چي: پلار جانه ، څه ډول پريکړه ؟ هرکشن ورته وويل: ګوره لوري ددي ځايه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډيره غير معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه څوک چي په سوئمبر کي بريالي شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د رياستونو شهزادګان هم را بلم او دخپل رياست عام جنګجويانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم، ايا زما دا وړانديز ستا له پاره دمنلو وړ دې؟

د خپل پلار هرکشن ددې وړانديز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه، او په نرۍ شانته خندا کې يې وويل: پلار جانه! زه ستا ددې وړانديز سره متفقه يم، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بريالې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په وياړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ ددې ځواب په اوريدو سره راجه هرکشن ډير زيات خوشحاله شو. او بيا يې وويل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه، زه په پړاو کې قدم ووهم، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخيمې څخه بيرون ووت،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخيمی څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچيانۍ قبيلې ته راغې، دهغه ځايه يې خپل ټول سامانونه را ټول کړل، اودخپل ورور مقرب خان سره يو ځاې دهغه ځايه را ووت او په تل پاتې توګه د شيرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې يې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پيل کړل.

۷

شيرخان يعنې شيرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو تر منځ دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و، هغه په ډيره انديښنه کې ناست او د همايون د فوځونو د راتلو انتظار يې کاوه. همايون هم دخپل يو ستر لښکر سره د شيرشاه سورې د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل يې چې په هرصورت چې شوني وي د شيرشاه سوري څخه د بهار سيمه بيرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په دې وخت کې يو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې دهمدې بدلون له مخې همايون د شيرشاه سوري په لور د راتللو پريکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځيد.

هغه د څو تيرو کلونو راهيسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړي او غوښتل يې ريښې يې په هندوستان کې له بيخه وکاږي، هغه ددې کار له پاره عجيب او غريب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زکال راهيسې ناست و او لمړۍ هندوستانی حکمران و چې د بابر د پانې پت او کنوه په جنګونو کې يې دحرب د فنونو استعمال زده کړې و.

بيا هغه د خپل ځواک د زيادښت له پاره دترکانو او مغلو په څير يو منظم فوځ جوړ او هغه يې په ډيرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنيې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوې روزل شوې توپچيان راو غوښتل، ددې څخه علاوه يې د پرتګاليانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفينو باندی برلاسې تر لاسه کړې و. دهمدې نوې منظم جوړشوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې يو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همايون څخه يې د مخته تللو هڅې پيل کړې.

خو دومره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد يې د بابر او همايون څخه پټ و ساتل، هغه د خپل سياسی تدبر له لارې همايون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړې د مغلو د واکمنۍ نه بيرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړي.

کله چې همايون د شيرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خانديش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و. په شمال کې د سيند د ارغون حکمران خليج د پاراس څخه په ويره کې و. او د شرق په لور يې هم د بابر او همايون څخه لوبه بايلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بيابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې يې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کينه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه يې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې يې د ناګور ، او داجمیربانسواړه ، او ډونګر پورپورې او د الود عبود څخه تر بوندي پورې او ان تر رنتهمبور پورې هيڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او يا سرغړونه وکړي.

د میواړ خپلواکي د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د ۱۵۳۵ ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تير شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته رانا سانګا ډيره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زيات د بهادرشاه دغه نوې را ټوکيدلي فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښ ګرځيدلي و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غيرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایي. پخپله د مغلو پادشاهان د اسلام ددين يو اځې نمايندګان ګڼل کيدل .

ددې تر څنګ کله چې همایون د شيرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همايون د شيرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمايون د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د رانا سانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جيت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، موروه په خپله ولکه کې راوړي او د خپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همايون ته يو سفير ور واستوه ،اودهغه څخه يې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همايون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ورنه کړای شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشيرشاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل يې چې په هر صورت چې شونی وی شيرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پيښې ډيرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډير محتاط قدم اخست. همدا راز شيرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ويره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د يرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفيران د سوداګرو په لباس کې دشيرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته يې دا وړانديز وکړ چې دواړه يو ځاې شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شيرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله يو سي.

هغه سفيران چې د سوداګرو په لباس کې شيرشاه سوری ته ورليږل شوی و نو بهادرشاه دهمغوې په لاسو څه ډير رقم هم شيرشاه سوري ته ورليږلي و. او هغه ته يې دخپل ځان سره د رايو ځاي کولو بلنه ورکړې وه.

شيرشاه سوري ډيرد عقل خاوند او دور انديشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفيرانو څخه نقدي روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره يې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی يې ډير عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جيبونو څخه پيسې راباسي او خپل جيب پرې ډکوي.

په حقيقت کې په دې وخت کې شيرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سياست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سينه وو هي ، په اصل کې شيرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همايون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جريان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتيب حالات د شيرشاه سوري په حق کې بدليدل را بدليدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفې او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، او دبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شونې ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و ترلاسه شوې نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځاې د پنجاب په لور و لیږه ، ترڅو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې داسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځاې د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینې او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه. هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځاې په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیرونې ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ. همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځاې د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، او دخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه او دخپل ورور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتارخان دحرکت څخه سخته خوابدې ښوولې وه ، ترڅنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور حرکت وکړ ترڅو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتارخان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و. نو په دې اساس یې په تاتارخان باندې ناڅاپي حمله وکړه. په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځاې شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتارخان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتارخان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ځټ یې هملته ورپرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړی وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر څنګ یې تاتار خان هم له منځه تللي دي اودا چې همایو ن د شیرخان په لور مخته تګ پرې ایښې او بیرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډیرې ویرې واخست ، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ یې همایون ته هم د هغه د احتجاجي لیک ځواب ووایه ، همایون ته دا لیک په اګره کې ورسید. په هغه لیک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤلیت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا یې د هغه خپلسرې ګڼلې وه. دبهادرشاه دې لیک په همایون باندې ډیر زیات اغیز وکړ ، ددې وروسته د همایون او بهادرشاه تر منځ د لیک د لیږلو را لیږلو لړۍ روانه وه ، هر یوه ، یو بل ته درې درې لیکونه و لیکل ، او دهغې ځوابونه یې وویل. بهادرشاه په خپلو لیکونو کې دهمایون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته یې ددین ساتونکې ووایه ، او دمذهب اوشریعت په نامه یې دهغه څخه وغوښتل چې لږترلږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې یو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بلې اړخه همایون هم چې غوښتل یې د شیرشاه سوری پر خلاف یو ځل بیا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف یې دومره توجه و نه کړه ، ددې پایلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سیاسی چالونو په واسطه خپل ځان د همایون د کنترول څخه ازاد کړ. دډګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې نه بیرون د زرفشان په باغ کې قیام وکړ. او بیا یې د شیرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ یې دبنګال د حاکم محمود په لور یو قاصد ور ولیږه چې هغه دې هم دخپل لښکر سره تیار اوسي تر څو د شیرشاه سوري پر خلاف په عملیاتو کې ګډون وکړي.

٨

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو ریاستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددریمی ورځې دمقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونیو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نیسي ، اوهر هغه جنګجو یه او نښه ویشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې وګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې کرځی.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بیرون د جشن په څیر میلې لګیدلې وې ، بې شمیره خلک راټول شوې و ، د رهتاس د ریاست د داخل څخه هم زیات شمیر جنګجویان او اتلان په دې مقابلو کې دبرخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په داسې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سین د راجه پورن زوې سانول داس ، د میواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلې و.

د رهتاس د کلا نه بیرون د خلکو ازدحام ډیر زیات و ، تر هغه ځایو چې د سترګو نظر رسیده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په یوې ګول دایره کې سره را ټول شوی و ، اوبیا ددې ګول دایرې په منځ کې یې شاه نشین جوړ کړې و. دا ځاې د لرګیو د یوې سترې ماڼۍ په څیر ښکاریده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره یو ځاې ناست و او تر څنګ یې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړیو ځایو کې کینولې وې.

د مقابلې تګلاره څه داسې وه چې یو فیل یې د میدان په منځ کې ډیر ښایسته جوړ کړې ، درولې و. د فیل په سر باندې د یوه لرګې اوږده څوکه درول شوې وه. اوبیا ددې لرګې د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور کرانو یوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان یې کړې و چې هر یو نښه ویشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او یا دهغې سره نژدې په نښه ویشتو کې بریالې شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کیږی

په مقابلې کې ګډون کونکې هر یو نښه ویشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشی ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې یې د نښې د ځاې سره نژدې ولګیږی نو هغه به کامیاب شمیرل کیږي. هلته د شاه نشین په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، او دهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزير چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهيه کړي او تر څنګ يې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پيل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول . د فيل د سر په سر دولاړ لرګي په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښځتې ايښول شوې او چونه يې پرې اچولې وه . دهمدې ځايه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور وارول.

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و . خپل کمان يې نيغ کړ او د سترګې سره ساحه يې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تيرانو څخه يې يو هم په نښه و نه لګيد . يوائې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګيدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د ميواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی يې په نښې وويشتل خو دهغه يو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديل د زوې سورداس نوبت راغې او هغه هم دخپلو پنځه غشو سره يو ځاې د نښې ويشتو په ځاې کې کيناست . هغه هم په ډير مهارت سره غشی وويشتل خو يو يې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د رياست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمايي. خو د ټولو بدقسمتې داوه چې د يوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګيد ، په اخر کې يو سپور هلته جمګټې ته را ننوت . دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څيره يې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه . کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټې ته را ننوت نو په يوه ټکان سره يې خپل آس و دراوه ، خو آس يې عکس العمل وښود او لکه د الف په څير په هوا کې و دريد او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په يوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را څوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه يې کيښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشين په لور ور وخوځيد چې د رهتاس راجه هرکشن او دهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې يې د راجه وزير چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ويشل .

په تور و کاليو کې را نغښتې دغه اجنبی نيغ د برهمن وزير چورامن په لور ورغې او دهغه څخه يې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې دبرخې اخستلو د مخه دې دغه نقاب د څيرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې وپوهيږې چې ته څوک يې او څنګه ځوان يې او د کومه ځايه راغلې يې. خو هغه ځوان ورته وويل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را يې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزير چورامن وويل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته وليکه ، خپل نوم دې وښايه ، خپله پته او ادرس دې ووايه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم . دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وويلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښايم او نه خپله اته پته درته ليکم ، خو چورامن ورته وويل چې که همداسې وی نو ته بيا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزيد او او ويې ويل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بيرته ستون شم . دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشين باندې ناست راجه هرکشن خپل وزير ته په حکمي لهجې سره وويل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلی. که چيرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه د حکم سره سم پنځه غشی دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبی لاس ور واړود کړ او يو اځې دري يي ترې را واخستل او پاته دوه نوريي بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشی در واخله، ددې څخه به ستا په ښښې ويشتوکې ښه والې راشی.

هغه اجنبی ورته وويل: ګوره چورامنه ! ښښه ويشتل په درې غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد درې يي په ښښه و لګيږي ،نو همدا درې غشي بريالی شميرل کيږي خو زه به د خپلې ښښې له پاره يو آځې همدا درې غشی را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشی به هم په دې پنځو باندې درونډ تمام شی. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل: ګوره اجنبی ! تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې درې غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ا زميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوی نو بيا خو پنځه غشی در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شی. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبی وويل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې درې غشو په واسطه دخپل فن ښرګندونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځآې ته چې غشی ورڅخه په ښښې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يي د فيل په سر د ولاړ لړګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې ښښه يي و کتله ، دخپلې اوږې څخه يي هغه درونډ کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يي په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يي په زمکه باندې کيښود اوبيا يي لمړی غشي په کمان کې ورکړ ، ښښه يي و نيوله ، ساه يي و دروله اوبيا يي غشې په ښښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا ښښه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او د هغه دښايسته او حسينی لور شهزاګی ګنګا په ځيرو باندې هم خوشحالی را ښرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبی ځوان خپل دويم غشې تيار کړ او د پخوا په شان يي ښښه و نيوله او دويم غشی يي په ښښه وويشت. دويم غشي هم د ښښې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګی ګنګا دد ې ځو ان ددې ښښې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالی له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يي کله د هغو غشو په لور چې په ښښه کې ور ننوتي و کتل او کله به يي دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په ځير يي ښښه ونيوله ، ساه يي و دروله او خپل غشې يي د ښښې په لور ور خوشې کړ ، دا غشي هم د نورو دوو په ځير د ښښې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاي کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو دپورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګی ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تراوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يي چې دغه درې غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندی توګه لاندې راغې اودهغه سره يي غاړه ورکړه ، او ورته يي وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګی ګنګا هم مخته راغله او ورته يي وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نو م څه دې خو هغه کرچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د ښرګندونې په اساس مبارکي وايم. ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبي په نري شانته اواز باندې وويل: زه اوس هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو څرګندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبي د دې ځخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه ، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو ، آس يې په قمچينه وواهه ، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډيرژر د ټولو د ستر ګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل اوبيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې ځخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره ګړندۍ توګه د کالپې تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتی لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليړل شوی قاصد په لاسو همايون ته لاس بند (راکهي[۱]) ور وليږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو ځخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همايون ځخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربارته دهغې دپيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپې په مقام کې خپل لښکر تم کړ ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله ، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوې تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نژدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث اوڅيړنه وکړه ، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه ! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو .د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو . همايونه ! زما زويه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار ځخه منه کړې وې او درته مې ويلي و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې ، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي ، زه به زويه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپې نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګوابښ لاندې راځی.

واوره همايونه زويه ! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه و ځپه ، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه ، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښبه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله ، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باورې شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون دکاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا ورور عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړانديز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یې وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلوبولو وروسته بیا دشیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.

په دې وخت کې دهمایون وزیر معید بیګ یوه را پورته کیدونکي ګوابن ته هم اشاره وکړه او ورته یې وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه ګنډه کړي وی او په دې توګه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې اویرغل لاندې راشو . اوپه دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي ،.ددې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بیرته د کالپي نوې کلې څخه د ګجرات دحاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .

د کالپي څخه بیرته د ګجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنګ پور پورې را ورسید . بیا یې دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وګرزید . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.

کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبی سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه یې تار ومار کړل او د پاښو په څیر یې سره وشیندل.

دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلې ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یې سره راټول او د ګجرات په لور یې خپلې پښې سپکې کړې.

د ګجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتګ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرم وتي زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ورحواله کړ او په خپله د اګرې په لور وخوځید. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی اود شیرشاه د ځپلو په لور یې تګ ته تیار کړي.

شیرشاه سورې تر اوسه پورې د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو د یو ځاې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبرورسید چې همایون د کالپې تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینګه کړي اوبیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکي وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توګه ورکړاې شی. دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.

شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمی نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یې خلکو ته په غونډیو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې.

کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . د هغه ښي اړخ ته د هغه زامن هر یو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه د لښکر سپه سالار و د هغه وروسته د شیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان بټني ، او برهم جیت ناست وو.

کله چې ټول سالاران کیناستل نو بیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره د ټکر کولو له پاره د يې لورې ته را روان و ، د کالپې د سیمی څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګواښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې د هغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ، او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو . تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو .

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا د خپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمايي شانته وي او همایون به هر وخت د دې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، د دې تر څنګ د بنګال او سني حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې د هغه سرکوبي لازمه ده . که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو . ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږی ، هغه د همایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

د شیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو د بل سره په مشورو لګیا شول .د هغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده . مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ د همایون پر خلاف جنګ نه شو کولې. د دې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه او د شیرشاه خبره یې تائید کړه . شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یې کاوه ،بیا یې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یې ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟ د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځاې او ډیر ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همایون اوس د دې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي . د هغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او د هغه لورې ته یې وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: زویه ! ته د کومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟ په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، درونده شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود د خپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به یې مخ کړو .او دهغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بریالی شو . خودهغې وروسته به زمونږ له پاره دوو اړخونو څخه خطرات را پیدا کیږي.

لمړۍ خطره داده چې که چیرې زمونږ په لاس د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تیښته بریالې کیږي نو هغه به ضرور د همایون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به دهمایون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چیرې همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې نښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شي نو بیا به هم سلطان محمود ددې څخه یو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شیرشاه یو ځل بیا هغه ته متوجه شو او ورڅخه یې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زویه ؟صاحب خان ورته وویلې:

شیرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته څرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګالیانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا دیوه سرحدې ښار نه اخوا یوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .او هغه د پرتګالیانو مرکز دې . د پرتګالیانو سره ډیر ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګالیانو سره یو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ یې دهغوې سره ډیره زیاته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده. همدا راز دوی د پرتګیزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې یې ډیر زیات مال اوشتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ویریږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همایون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کیدو وروسته د پرتګالیانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه اوهاند کوي .نو په دې خاطر زه وړاندیز کوم چې په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نیسئ ، یو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همایون او دریم د پرتګالیانو . داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په یوه وخت کې هم دهمایون څخه او هم د پرتګالیانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی اوپه مونږ به یرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ باید چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شیرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و اوبیا یې صاحب خان ته وکتل او په ډیره مشفقانه توګه یې ورته وویل:

صاحب خانه زویه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم .په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالارۍ حق ادا کړ . د یوه سالار نظر باید همداسې ژور او هر اړخیزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زویه !ته اندیښنه مه کوه ، په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې به زه دخپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذریعه د همایون نه علاوه په پرتګالیانو هم ژورنظر ساتم .

دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیر شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نو بیا خو په بنګال باندې دحملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار . ځکه همایون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګیا دي ،نو دهغه د غیر حاضرۍ څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ باید په بنګال باندې ولکه وکړو . او خپل ځانونه مستحکم کړو . شیرخان راپورته شو او ویې ویل: که چیرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر باید په بنګال باندې دحملې له پاره کوچ وکړي . دشیرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو دخوا او څخه لښکر دشیرشاه تر قومندې لاندې وخوځید او په بنګال باندې دحملې له پاره یې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددویم سوئمبر له پاره پروګرام تیار کړې و . دا ځل بیا هم د پخوا په څیر د رهتاس د کلا نه بیرون په ډاګ میدان کې دخلکو ګڼه ګونه ډیره زیاته وه خو د مقابلې کولو طریقه او تګلاره ځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سورواليې د نبني په څير غوره کړل شوې و خو دا ځل ويل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړي ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . او د مقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وي چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او د مقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په څير پنځه غشي ورکول کيږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې د دې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالې ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و . او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . د دې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانيانى (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله ښه ايښودې وې او د هغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوي و چې د ښختو د دې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشي ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په څير تر هر څه لمړۍ د راى سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په څير په هماغه شاه نشين باندې په ډير وياړ ناست و ، او د هغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و . چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشي ورکول . دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد دا و چې د هغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه د راې سين د راجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه د خلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د نبني د ويشتلو له پاره و دريد. بيا د دغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو د هغه يو غشي هم په نښه و نه لګيد نو سانول داس د دې ناکامۍ سره سم ټيټ سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير د ښه بخت خاوند و چې د هغو د پنځه غشو څخه يې يو په نښه و نښت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . د سورج مل په دې نښه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او د هرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې د هغو کوترو په لور ور ويشتل خو د هغه بد قستمى وه چې يو يې هم په نښه و نه نښت. او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. د هغه وروسته د کورنيو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. د دوې څخه هغوې ته غشي ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوې هم خپل خپل بخت ازميښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالې نه شو.

کله چې اخرى نښه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبى آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته و دراوه ، دا ځل هم د پخوا په څير يې کله چې د خپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په څير و دريد ، او ډير زيات و شنړيد. په همدې وخت کې هغه اجنبى هم د خپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ د شاه نشين لاندې ناست د چورامن وزير په لور ورغې او ورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو ننبه ویشتونکو په څیر ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازمیښتولو له پاره غشي نه راکول کیږي؟ چورامن هغه ته په ډیر غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسیت په ځای شفقت او مهربانۍ را څرګندیده. هغه دخپلې همدې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جایزه یې واخسته ، ویې کتل چې دا ځل یې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یې هم په تورو کالیو کې راپټ کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس وښیې. او یادې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او ننبه را ته وښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

چورامنه !دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې د برخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او ننبان تا ته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل او یا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپي اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګرزیدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،او په ډیره مینه یې د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړی اوخپل وزیر چورامن ته څه وو ایی چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږي.ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دی دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې وازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکي اجنبي ور مخته شو او غشو دهغه ډیری څخه یې د پنځو په ځای یو اځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې؟کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځی نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نو که چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شی نو دهغه بل په واسطه به خپله ننبه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه !غشی خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږې نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم او د همدې درې غشو په واسطه به خپله ننبه سهیی کوم او دخپل فن څرګندونه به کوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي یو اځې درې غشی په موټې کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځآې ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. او بیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډیره ګړندۍ توګه میدان ته راورسید . او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځاې ته ورنژدې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یې په ډیر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل او دهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانو دقبیلې سردار ، سردار فدایي خان دې. فدایي خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې او بیا بیرته په خپل آس سپور شو او د میدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشين باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پيدا شو او بيا يې دخپل پلار په لور په کتلو سره وويل:
پلارجانه ! د کوچياني قبيلې دغه سردار ، فدايي خان په دې وخت کې ميدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوا ن دمقابلې له پاره تيار ولاړ دې ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدايي خان به له ده سره څه خبرې کړې وي. ايا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچيانو د قبيلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دهغې پلار هرکشن ورته وويل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګيرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان اوس ګيدړې ښکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شيرشاه د لښکر سپه سالار دې او شيرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره يو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې دحملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تيار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم ځوک دې. کيدې شي چې دا د فدايي خان کوم پيژندګلوې وي ، او فدايي خان هغه ته کوم ډير مهم پيغام راوړې وی او هغه يې ورته همدلته اورولې وي ، دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا يوځل بيا و ويل:
پلار جانه !که چيرې دا هغه ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بيا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د ليکلونه ډډه کوي ، ولې په ورځپانه کې خپل نوم نه ليکي. دهغې په دې خبره هرکشن وويل: شونې ده چې هغه به په دريمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړی. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چيرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټي نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څير ښايسته ، حسينه او شتمنه نجلۍ څه ډول پريږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ويلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دريم ځلې مقابلې تر سره کيږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به راتڅدې شي اوستا سره به دخپلې مينې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! يوه خبره راته وکړه.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره مينه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه يې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: دغه اجنبی ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله يې ګټلې وه نو که چيرې هغه دويمه اوبيا ورپسې دريمه مقابله هم وګټي اودهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبيا هغه دکوم رياست شهزاده نه وی اويا هغه کوم لوې اوستر شخصيت اويا د ښه حيثيت خاوند نه وي نو ايا بيا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څير د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضی اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وويل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه يې نه پيژنم چې څوک دې. دهغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبيلې سره اړيکې لري.. خو ددې سره سره بيا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دويمه اودريمه مقابله هم وګټی نو پلار جانه !که دا سړې هسې د کوڅې خس هم وی ، اويا ډير زيات غريب او اجنبي هم وی ،بيا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او وياړ احساسوم. که چيرې ماته د شتمن او دولتمند ميړه ضرورت وې نو بيا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتيا وه. زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټی او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بيا به هم زه هغه په ډيره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوريدلو سره دهغې پلار هرکشن ډير زيات خوشحاله شو اوبيا يې ورته وويل چې : په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې يوه منطقي ځواب هيله وه. اوس نو د مقابلې د پيلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې دغه درې واړه کوترې يو د بل تر څنګ په هواکې رواني د ميدان مرکزي برخې ته را ورسيدې نو هغه تور پوشه اجنبي خپله نښه و نيوله او يو په بل پسې يې خپل غشي وويشتل. دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې يو په بل پسې ولګيدې او په هوا کې يې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پريوتې.

دنښو د ويشتلو سره سم ټول خلک د ډيرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و درېدل او ددې نقاب پوشه په سوبه باندې يې نعرې سورې وهلې، تر څنګ يې هر چا خپل کالي په هواکې خوزول، لاسونه يې پړکول او ددې اجنبي په بريا و يې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړ و.

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ويشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ او ځيرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورايه ځلولې.

ددغه اجنبي ځوان به بريا و باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحاليو سره يو ځاې خپله خوشحالي هم نه شوه پټولاې. بيا يې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې وويل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دويمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څير په پوره ميړانې سره وګټله، زه هيله من يم چې نوموړې به دريمه مقابله هم په همدې شان وګټي. او دهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړي. نو زما لورې ! که چيرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دريمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو نه په ډوب اواز کې وويل:

پلارجانه ! که چيرې دا اجنبي زما د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه مياشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څير د اوسيدو له پاره تياره يم. ځکه چې دوه مياشتې وروسته زما د نڅا او موسيقۍ درسونه پاې ته رسيږي او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهيرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزيدو ») له پاره تياره اوسم. په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې وويل:

ګوره زما لورجانې ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي، که چيرې دا اجنبي ځوان ستا د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم وګټي نو بيا دوه مياشتې وروسته، کله چې ستا د نڅا او موسيقۍ درسونه پاې ته ورسيږي زه دهغه سره ستا د واده کولو تيارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبي نوم څه دې ؟ دکوم ځاې دې ؟ دکومه راغلې ؟ او د کومې قبيلې سره اړوند دې؟ او يا دا چې دا د کومه ځايه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلې ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې وويل:

پلار جانه ! که مونږ ددې شاه نشين څخه ښکته شو او د پخوا په څير دې اجنبي ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دويمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو. هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړانديز و مانه، او بيا دواړه پلار او لور په ډيره بيړه د شاه نشين څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکي اجنبي ځوان ددې درې واړو کوترو د ويشتلو وروسته، کرار کرار دخپل آس په لور روان و. کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډيره بيړه هغه لورې ته ور روان و. کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بيا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله او په خپل خوږ اواز او خوږه ژبه يې ورته وويل: ګوره اجنبي ! زه تر اوسه هم نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې ؟ ته څوک يې او دکومه ځايه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلې؟نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دويمه برخه هم وګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډير بختور، او ستر شخصيت ګرزيدلې يې. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو ددريمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغلې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم اوتیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریاو نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کومه ځایه راغلې یې. اوڅه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم او از سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه اوپه یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سوري شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ زکال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سوري شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا بارانې موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د بارانې موسمونو د پیل په وخت کې په شرقې برخو کې داسیمې ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې اوهلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځاې د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دي. د کهرک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم ددې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیرونی یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۲ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلاد سورج ګړ په شرقې برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهی د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لرې. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږدوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږدوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یواځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربې برخې څخه یرغل کونکې اوسې ملاماتونکې تماميږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهرک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقې برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونی نه دي چې درنه او قوې توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وی اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځی سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سوري په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه د دې حملې په اړه خبر ور رسیدلی و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته راغی. دلښکر یوه برخه یې هملته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوی باندې ددواړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقي برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې ددې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځاي کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو ستر سالاران دهغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې درۍ باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوی ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خود مونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دي. په دې توګه هغه غواړي زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلي دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکي دا هم وایی چې تر څو د یرغل کونکي ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولی. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې ددې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی . او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې.ددې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه ووایی نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یې او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والي لري ، وو ایه چې ته او س څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه ددې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځاي کیږي ، ما کتلې ده . زما مشوره داده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي . هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته راستانه شي او د ګنګا د دریاب په غاړه دې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځاي کیدو ځاي ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي او بیا دې هملته تم شی . په دې ځاي کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پاي ته رسیدو ته ور نژدې کیږی . دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دي اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي . خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي . هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول د دریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه د مخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړ شي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.
زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دې. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.
تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.
صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندې کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .
تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یې بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویې ویل:
ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ما سره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به یې ته په خپله کوې. له تا سره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ او هیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ما سره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجي خان بټني او برهم جیت ملګري وي.
صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچ و تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را خرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ورنه شی. په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړ شم اوبیا به د ګنګا او کول د دریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم او هلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.
کله چې شیرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سورې د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پیچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په داسې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاي په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځاي د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځاي سورج ګړ ته نزدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار ننبې ننباني را ښکاره شوې وې ، نو همدلته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پاي ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازي ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډیره را زدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دي . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرېدو له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وي چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځاې سورجګړ ته را رسیدلي یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلي وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځاَیه را وځی او د هغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کیدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر او قوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یو اځې هیبت خان نیازي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویی پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ .

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یې د اسماعیل سورې په قومنده کې او دریمه برخه به یې زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هر صورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځاې په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو ځاې ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځاي په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځاېه راوځي . نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځاي د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوي به حمله کوي او دهغوي لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځاي کې ځاې په ځاې کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځاې کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه یوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګیر دکلا په لور تیښته کوي. تاسې به هغوې تعقیب کړئ. د سورج ګړ ځخه را تښتید ونکې به یقینا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګیر دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره یو ځاې کیږي چې د اسماعیل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بیا به تاسې دواړه د اسماعیل سوری سره یو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګیر په لور د راتلونکو لاره مه نیسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تیښته راو تښتی او مونګیر کلا ته ورشی نو بیا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګیل فوځونه د مونګیر کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه یوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان و ټاکم. اوبیا به په خپله دمونګیر کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګیر کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه یوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره یو ځاې د مونګیر کلا هم خپله ولکه کې راوړو.

زما دوستانو واورئ ! مونګیر د اسې مستحکمه او ټینګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخیر انګیرل کیږي. اوپه ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې. په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هیله من یم چې هغه پلان چې مونږ تیار کړې دې که چیرې پرې په پاک نیت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګیر به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشی. ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هیبت خان نیازي ، حبیب ککړ او اسماعیل سوري درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل. تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې یې کولې ، دهغې وروسته هیبت خان نیازی په ډیره عاجزی سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه !هغه پریکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پریکړه نه شي پیدا کیداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملې کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبیب خان یو ځاې دخپل ټول ځواک سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو. هغه کار دې چې اسماعیل سوري ته ور سپارلې دې هغه یې په ډیره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چیرې ته دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې ور داخل شې ، نوبیا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګیر کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکې توګه وویل:

هیبت خانه !که چیرې ته ، حبیب خان ککړ او اسماعیل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستې لښکر په درې برخو وویشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې ځلور واړه متحرک شول اولښکریې په درې برخو وویشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګیر په لور یې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګیر اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نیولو له پاره ولاړ. او دریمه برخه یې هیبت خان نیازی اوحبیب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور یې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعیل سورې د تللو وروسته هیبت خان نیازې او حبیب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره یوځاې دشپې په تیاروکې د توپانو په څیر سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې یې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسیدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې. په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلې کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې یې دهغې ځاې دښار نه بیرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تیار کړې و . دهیبت خان او حبیب ککړ له پاره دې کار ډیره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې یې د ټول لښکر حالت ډیر ابتر کړ. د سورج ګړ نه بیرون هیبت خان نیازې او حبیب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه اوکله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د میدان څخه و تښتي او ښار ته ور ننوځی نو هیبت خان نیازې او حبیب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار د دیوالونو د پاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم د دیوالونو څخه راښکته شول او د حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . د دې نه علاوه د ښار د ننه ښار ته وتښتید او د خپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول. په دې توګه په ښار کې د ننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یې ترې ووژل . د هغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبې دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه .

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پرېښوله ،او هغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، او په خپله یې یوه برخه له ځانه سره واخستله او د هغو لښکریانو تر شا ولاړ چې د سورج ګړ د ماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.

د بله اړخه د عسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته وررووان و. خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و . په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ تر منځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو تر منځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری د هغوې لاره بنده کړې وه او په هیڅ صورت یې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپرېښوول. تر دې وخته پورې د دوې تر منځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې د مونګیر څخه سورج ګړ ته د مرسته کونکو فوځي ډلګیو ته د سورج ګړ د ماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو د هغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن د هغوې تر شا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او د مونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم د دوې تر شا را رسیدلې و او ځان یې د اسماعیل سورې سره را یو ځاې کړ او بیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو تر شا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان په خپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله د هغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو ناڅاپه د خپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یې د خپل لښکر په واسطه وتړله .

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو او د هغوې د پښو د ټکار اوازونه تر لرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په څیر پورته کیدل ، کله چې د دې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نو بیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړي څاڅکي په څیر په حرکت راغې. او د همغه تښتیدونکې پسې د خپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان د هغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل او هلته یې خپل عسکر ودرول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو تر منځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې د هغوې تر منځ صاحب خان هم د خپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. او تر څنګ یې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلی او دروازه یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دمونګیر په کلا کې د درد د نوبت ځیر د یو ځپانده ترنګ بېه ځانته نیولې وه. هغه لښکر چې را تښتیدلې و او کلا ته را ننوتی و او یا تر اوسه پورې را تښتیدل اوکلا ته را ننوتل ، په هغوې یې دهرځه اول را کیښودل.

دصاحب خان دا نا ځاپی او ځواکمنه حمله داسې ویرونکې او خطرناکه وګرزیده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتیدلی له منځه یوړل او تر ځنګ یې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم یو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګیا و نو په همدې وخت کې هیبت خان نیا زی او اسماعیل سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه یې دمونګیر په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تیغه تیر کړې و . اوپه کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبیب خان ککړ ته پیغام ور ولیږه او ورته یې هدایت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي اودهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګیر په کلا کې اسماعیل خان سوری و ټاکه او هغه ته یې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسیږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه یوسي . او په کلا باندې خپله ولکه ټینګه کړي . خو په خپله یې د هیبت خان نیا زي سره یو ځاې خپل نیم لښکر واخست اودمونګیر د کلا ځخه را ووت او دکول ددریاب په غاړې کې پروت شیرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شیر شاه سوري هم د ګنګا د دریاب ځخه پورې وتې و او هلته یې پټ سنګر نیولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار یې کاوه.

دبنګال حکمران سلطان محمود یو نړی کټونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شمیره سفرونو کې ډیرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسیدلې و چې شیرشاه سوري په هغه د حملې کولو له پاره په ډیره ګړندی توګه مخته را روان دې. خو هغه ته د ا خبر نه و ور رسیدلې چې صاحب خان په یوه شپه د سورج ګړ او مونګیر کلا دواړه ولکه کړی دی ، دشیرشاه سوری دحملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود یو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپل ځان سره واخسته او اراده یې وکړه چې پخپله به مخامخ د شیرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه یې دشپې په تیاره کې د شیرشاه سورې په لښکر باندې د چریکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخیزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ې ته دشیرشاه سورې دلښکر بیخ و تار و کاړی . شیرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ویشلې دې او د هغې یوې برخې ته یې حکم کړې چې پرمونږد اړخ له خوا ناځاپی حمله وکړي. هغه دمخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود.

دشپې په تیاره کې د ګنګا د دریاب دې لورې ته سخت وینه تویونکې جنګ و نښت ، دجنګ میدان د چغو ، سورو اود اسونود شړنهار ځخه ډک و .توري او ډالونه یوله بله سره جنګیدل ، د مړه کیدونکو چغې او د زخمیانو اه او زاری تر لرې لرې پورې تر غوږو کیدې . په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شیرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا ځاپې حملې په واسطه دشیرشاه سورې دلښکرو په لیکو کې کمزورتیاوې را پیدا شوې وه، خو شیرشاه سورې یو ډیر ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر یوه برخه را بیله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هیبت خان نیا زي دواړه دسلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې یرغل وکړ چې د شیرشاه د لښکر پر خلاف یې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لوري حمله کړې وه. شیرشاه سوري ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلی و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوی و. او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم راکمه شوه. په دې وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوري نومړي سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته د هغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیربښت راوست او د هغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارې کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و او تر ډیره پورې د بنګال د حکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتې و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سوري او صاحب خان دواړو یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د حکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو د دریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و، د رهتاس د کلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمې مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځای ښایسته کړل شوی و. هلته د پخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و، او بیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلي و، او بیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و، اوشرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نو دهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځای درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوی و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځای را څرګند شو. او بیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځای کیناسته او بیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم او نه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې د کومه ځایه راځي، د کومو زمکو پورې اړوند دي، د کومې قبیلې څخه دي، په داسې حال کې چې هغه زما د تر لاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلي هم، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلار جانه! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو او یا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را ښکاره کړه .

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې خپلې لور ته په ډیره مینه اوشفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلې هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن همملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و. دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس دراجه چندرمل و زیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې دري غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ اوپه هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو دهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم دهغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په ځرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه د نښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګی یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې هملته پرینبود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې . دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل اوتر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورځخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې. پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې. په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړي دي. خو دټولو بد قسمتی وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبي ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دې اوکه چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یې وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلې انسان یم. درې غشی نه ازمایم ، زه به همدا یو غشي اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافی وي ،خلک چې زما ننبه ویشتل ووینی نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشې را پورته کړ او دهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبی آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبی زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې دې دکومه ځایه راغی ، نوم یې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبی آس یې د شاه نشین لورې ته یوړ .او هملته یې ودراوه.

دغه اجنبی نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځاې کې ودرید چې دبانس دپاسه ننبلول شوې بادنما مرغه په کې په ننبه کیده. هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یې په زمکه کیښووده او بل یې نیغ ودراوه ، بیا یې خپل کمان سنبال کړ ، تیر یې په کې ننویست ، تر ډیره پورې یې ننبه تر سترګو نیولې وه ، بیا یې خپله ساه ودروله اوخپل غشي یې په ننبه ور پریښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې وننبت او هغه یې په ډیره تیزی سره و څرخاوه .

د اجنبي د ننبې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یې مبارکۍ ویلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې ننبې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا و تاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبی نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه. خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول. اجنبی هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبی ! ته خو ډیر دښه قسمت خاوند یې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یې. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټی نو هغه څو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږی. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایې. او دخپل مخ او څیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په څیر د یوه زړه ور ننبه ویشتونکې مخ او څیره ووینم. او ستا دښځې کید و تر مخه لړه تر لړه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې. تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبی نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړو. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټ اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وویل: نو ته ولې ماته زما د خبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د ریمځلې مقابلو ګډولو سره سم د خپلې خوشحالۍ او خپل نصیب په اړه ډېر پورته خیالات او فکرونه لري ، او غواړې چې شهزادګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وې خبرې وکړې. ته څه ډول اجنبی یې چې زما د خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو د ریمي مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډېره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. او خپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایې ؟ ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبي د خپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یې شهزادګۍ ته وکتل او دېخوا په نسبت په لږ څه لوړ اواز یې په ډېره غصه او قهر ورته وویل: شهزادګۍ ګنګا ! زه له تا نه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډېره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډېره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه . په همدې وخت کې یې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی ترشا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږي چې هغه څوک دی ، دکومه ځایه راغلی او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و . هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفي ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفي ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تا سره د واده کولو حقدار ه دې. او د ښځې په خیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم ووایه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډېره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځاې د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډېره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپرېدو وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یې خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور ولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای اوسیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډېره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډېر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا د ترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډېر حیران یم چې هغه ستا د دریمی مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتیا خبره کوی ، خو ګوره لورې !تا ډېره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه ترشا و استاوه تر څو هغه معلومه کړې چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو . هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځاې د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ريمی مقابلې دګټېلو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې يو ساتونکې دهغې په تعقيب پسې روا کړې. هغه هم په لړ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و .ترڅو هغه وپوهيږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځايه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه ، اوس هغه د رهتاس څخه نږدې اته ميله لرې ورانو ويجاړو ته رسيدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې نبنه ويشتونکې او جنګجويان را ووتل ، او دهغه لاره يې و نيوله. دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په يوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ويې دراوه.

بيا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نيوکونکو لورې ته ورغې ويی کتل چې هغوې درې واړه ، يو د راې سين شهزاده سانول داس ، بل د ميواړ شهزاده سورج مل او دريم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بيا د راې سين دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته يې وويل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهيږو چې ته څوک يې ، اود کوم ځايه راغلې يې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دريمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو . ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووينه ، زه دراې سين شهزاده سانول داس يم ، زما سره څنګ کې د ميواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دې. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ويجاړو کې ستا لاره نيولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسيدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډيره يخه ټنډه او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نيولې ده او زما د وژلو نيت موکړې. دا ځل د ميواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وويل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د تر لاسه کولو دريمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه يواځې مغلوب کړي يو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش يو ځل بيا په ډيرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وويل:

زما لاره نيونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګوابن کوم چې زما لاره پريږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دليله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، يو خبره په غور سره واورئ ، که چيرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نوبيا په دې ويرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د ميواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وويل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل يوه خبره ده او په دې ويرانو کې زمونږ د دريواړو سره ستا دټکر خبره بيله ده . مونږ درې واړه به په تا يو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبورشوي يی چې خپل مخ اوڅيره پټه و ساتې . که چيرې ته دکوم اعلې ذات هندو وايی او يا دکوم رياست شهزاده ، نوبيا به دې داسې خپل مخ او څيره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څير به دې په ښکاره مخ اوڅرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپړې کړو نو ووايه چې ته څوک يی ؟دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډير قهر سره وويل:

درې واړه بې غيرته شهزادګانو ! واورئ ! که چيرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بيا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟په ځواب کې يی دا ځل د راې سين شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته يی وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دي که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هوا ود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل دروړو . ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې د مرغانو دخوراک کړو خو د هر څه د مخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځاي ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم وغرید او دېخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یو اځې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نو بیا یاد ساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا ددې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځاې ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لرڅه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددرې کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګونه کې پټ کیناست ، او حالات یې څارل چې څه پیښیږي. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبی خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږي چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وې نو بیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانول داس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار یې ورتمام کړ.

سانول داس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپور ور وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پرې نه ښود . او په هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګونې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د راد سیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشې یې په کې کینښود اوبیا په یوه لوړ ځاې وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګونه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

اې په دې ګڼه ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟ اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګونې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پیژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کیږي او زما لمړۍ غشي دزړه په سرو ر ننبلي. ددې نقاب پوشه دغه ګواښ ډیر اغیزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبی څنګ ته راغې او ودرید. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بیرته په شا و تاړه ، غشي یې ترې وویست. خپله توره یې په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې یې ډال و نیو ، بیا یې دهغه څخه وپوښتل او ورته یې وویل چې وو ایه !ته څوک یې ؟او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوې وې ؟په دې وخت کې دغه تعقیب کونکې ورته په لړزیدلی اواز سره وویل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتیا ووایم نو ته به راته ببښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وویل: وایه ته څه ویل غواړې ، که چیرې تا رښتیا وویل نو زه درته هیڅ هم نه وایم ، دهغه په ډاډ دغه تعقیب کونکې ورته وویل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو دډلې څخه یم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګتلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سویمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ یې د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځایه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقیب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات یوسم چې ته څوک یې ،او د کومه ځایه راغلې یې اودکوم ریاست اوسیدونکې یې. ددې اجنبی تعقیب کونکې د ځواب په اوریدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګندیده چې هغه مسکې مسکې کیږي ، بیا هغه وویل: چې په رښتیا چې تا سهی خبره کړې ده . ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوې په دې ورانو ویجاړو کې زما لاره نیولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوې نه دې پری ایښې چې دشهزادګۍ ګنګا سویمبر وګټي. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما ووژنی. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقیب کونکی وویل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتیا هم ددې وړ وو چې ووژل شی. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وویل: ګوره !ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره یوسه ، او ددې ځایه بیرته ستون شه ، خو که چیرې بیا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو یاد ساته چې دهغو شهزادګانو په څیر به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځایه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقیب کونکی ددرې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډیره بیړه بیرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش همالته ولاړ او د تعقیب کونکې په لور یې د هغه تر شا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بیا یې په خپل اس پښه واړوله او پونده یې ورکړه او دجنوب شرق په لور یې په ګړندۍ توګه خپل سفر پیل کړ.

درهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګاا و د خپلو نورو رانیانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځای ته رانوت او راجه هرکشن ته یې وویل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقیب پسې استولې و هغه هم بیرته راستون شوې او غواړی دشهزادګۍ سره ووینی. د ساتونکې دډلې د مشر ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځایه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل مونږ دواړه پلار اولور به دهغه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار یې دواړه دهغې خونې څخه بیرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نیولې و او ولاړ و . دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډیره بې قرارۍ سره یې و رڅخه و پوښتل: ایا دهغه نقاب پوش تعقیب دې وکړ ، هغه څوک و او دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټیټ اچولې و او غلې ولاړ و بیا یې شهزادګۍ ته وویل: زه ډیر افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقیب نه شو کړاې. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډیره حیرانتیا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقیب و نه شو کړاې؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې دې نقاب پوش د شرق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل ځخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول اودهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړای شو او هلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو ځخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې ځرنګه چې دوې درې واړه ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی ځخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خو کله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې د راې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووا هه اود آسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګرې حالت ته کتل اود ځه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې ووا هه چې وجود یې دوه ټوټې شو او هملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پای ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود اوماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله ځخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړي. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلې وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې ځخه را ووتلم.

کله چې هغه زما ځخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یې ؟کیدې شي هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضورته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومې ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ او هغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره د هغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله اوورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشي ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !دا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وي دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوښه څوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو دقبیلې مشر فدایي خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و.

پلار جانه ! ته ماته د فدايي خان اته پتّه معلومه کړه . اوهغه ماته را ولیږه تر څو دهغه څخه و پوښتم چې په مخ اوخیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې . پلار جانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هرصورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیداکوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما دسویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پرې نږدم. زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم اود خپل ژوند ملګرې به یې ګرځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ اومحبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایي خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم. ته به دهغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوښه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول اوهمغه ځاې ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړولو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوړ په لور وتښتید . هلته ګوړ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړي د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هرصورت او هرحال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړي ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نو بیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سوري مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سوري د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي. اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړۍ داچې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و اوپه ځاې ځاې ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولاې. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایي پرې نږدی اودشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را و نه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځاې کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونوپه هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوړ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارټی و. دا چې میلو جسارټی څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده .

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډېره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډېرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والې نونوډا د خپلو بحري قذاقانو قومندان میلوجسارټی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و . اوهغه ته یې ویلی و چې هغه دې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړی. دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډېره ستره او قوې بحرې بېړه هم تیاره کړې وه. خو دا به د میلوجسارټی بد قسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بېړه د یو سمندرې توپان سره مخ شوه ، بېړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلو جسارټی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځای کیږي. چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کھا او دریم یې مت مهری دي.

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارټی اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځاې د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارټی جهاز د مت مهرې د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والې خدابخش ، میلو جسارټی اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحرې غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارټی تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې داشوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ او هلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارټی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډېر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارټی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارټی اودهغه ملګرې د زندان ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارټی نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یو ځل بیا میلو جسارټی دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ورولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزي ښار ګوړ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتي د خپل والی د حکم سره سم یوه بحری بیړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه ښه راغلاست وواېه ، خو څرنګه چې میلو جسارتي یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال څخه یی غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یی هملته را څرګند کړ. هغه خپل مال د چونګې د ورکولو پرته ښارته دننه په غلا راوست. او دخپل جارحانه سلوک په اساس یی دچټاګانګ خلک دخپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتي یوه بله بدبختی هم پیل شوه او هغه داسې چې د بنګال دحاکم دخوشحالولو له پاره یی هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل . په دې تحایفو کې یوڅه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دې بحری غلو دهمدې کپتان میلو جسارتي په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړی و او په هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې نښتې وه همغسې پرې ایښې وه.

کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دې خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتي د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یی د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوې د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کې یی واچول.

ددې کار سره یو ځای د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والی خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتي دې د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځای ونیسی ، نو هماغه و چې د چټه ګانګ مسلمان والی خدابخش ، میلو جسارتي او دهغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کې میلو جسارتي او دهغه ملګرو ته دا خبر وررسید چې هغه نیول کیږی. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې دمیلو جسارتي لس کسه ملګری ووژل شول او پاته یی ژوندي ونیول شول . دمیلو جسارتي په ګډون ټول بندیان دچټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چې میلو جسارتي ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ور و غورځاوه . کله چې دمیلو جسارتي او دهغه دملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والی نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلې بحرې بیړۍ دهغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو دهغه بحری بیړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتي همداسې د بنګال دحاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو . خو اوس سلطان محمود دهمدې میلوجسارتي له لارې غوښتل دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی ترڅو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را یو ځای کړي.

دخپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتې وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډ ښارته را ستون شو ، نو هلته د راتلو سمدستې وروسته په هماغه دویمه ورځ یی د پرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتي را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتي د سطان دربار ته راغې نو سلطان محمود دخپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یی دهغه استقبال وکړ ، او بیا یی د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتي په لور یی کتل ، او بیا یی ورته وویل : ګوره جسارتي ! ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یی. دهغه په دې خبره جسارتي په حیرانتیا او د هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یی ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خانې څخه را ویستلې یم او دلته یی دخپل ځان سره کینولې یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما څخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. دمیلو جسارتي ددې ځواب په اورېدو سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را څرګنده شوه. او بیا یی دخپل مقصد خبره را واخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتي ! ما پريکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګرې هم ازادوم. خو ته به هم زما يو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره ميلو جسارتي ډير خوشحاله شو اوپه ډيره نا قرارۍ سره يې خپل اړخ بدل کړ او ويې ويل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکريه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپرېښولو اراده يې کړې ده.ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرايط غواړې پر مونږ کيږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وويل:
ګوره جسارتي !کيدې شي هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسيدلي وي چې شيرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړي په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه يوځل ماته د ګنګا د درياب په غاړه ماتې را اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ يې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګير باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځي دهغې په مطابق شيرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړي زما يو بل ستر سنګر تيلياګړهي هم تر پښنو لاندې کړي ، نوکه چيرې شيرشاه تيلياګړهي هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نو بيا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شي ، اوهيڅوک او هيڅ ځواک به دهغه مخنيوى ونه کړاې شي. زه غواړم چې تاسې پرتګاليان زما سره د شيرشاه په مقابل کې ودريږئ،
تر دې ځايه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بيا د بحري غلو پرتګالي قومندان ميلو جسارتي په خبرو پيل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تاسره به زمونږ په يو ځاې کيدو باندې په ډاډمنه توګه د شيرشاه سورى مخه و نيول شي. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحري بيړه او دومره ستر پرتګالى فوځ موجود دې چې که چيرې هغوې ټول د شيرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شيرشاه سورى نه يواځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تيښتې ته اړ شي . اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بيرته ګوا ته وليږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالى والى نونوډا کنها ته يو ليک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې ليک د ورسيدو سره سم به دهغه ځاې والى نونوډا کنها نه يواځې بحري بيړه را وليږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شيرشاه سورى په مخنيوى کې بريالى شو.
دميلو جسارتي ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بيا يې وويل:
ګوره جسارتي !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځيد. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجى مشاور يې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د يوه سالار په څير اوسې. ستا د اوسيدو ټولې اړتياوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تيارېږي. هلته به تاته د اوسيدو له پاره ډيره ښه حويلۍ درکول شي.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تاسره هلته بندې خانې ته ولاړ شي دهغه ځايه ټول پرتګاليان ازاد کړئ ، ته هغوې بيرته دخپل والى نونوډا کنها لورې ته و ليږه او خپل ليک هم هغوې ته ورکړه .تر څو دشيرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالى والى خپله بحري بيړه او خپل لښکر دې لورې ته راوليږي. ددې خبرې سره سم ميلو جسارتي دخپله ځايه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره يو ځاې زندان ته وليږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګاليان بنديان و هغوى يې ټول ازاد کړل ، ميلو جسارتي دهغوې په لاسو يو ليک هم د ګوا پرتګالى والى نونوډا کنها ته وليږه . دې ليک ډيرې ښې پايلې درلودې ځکه د ليک په ځواب کې د ګوا والى نه يواځې خپله بحري بيړه د بنګال دخليج په لور را وليږله بلکه د خپلو پرتګاليانو څخه جوړ شوې ستر لښکر يې هم د بنګال مرکزى ښار ګوډ ته ور وليږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د درياب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شيرشاه سوري همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقيقت کې هغه دهمايون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړي او خپل ځان مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګير ، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تيريده او د تيلياګړهی پورې رسيده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه دتيلياګړهی مستحکمه کلا پرته وه .. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقي بنګال سکری ګلی ته رسيدله. اوبيا د سکري ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بيرته را څر خيدله.

اوبيا د ګنګا په غربي غاړو کې مخته تلله او د تيلياګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډو کې پرته وه ، او اوس يې هم کنډرې تر سترګو کيږی ، د سړکونو ټولې لارې پرې را څرخيدلې وې .ددې کلا يوې لور ې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډير سخت او ناهمواره غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لري. خو دجنوب په لورتر اتياو ميلو پورې د بنګال د بهيړبوګ د سيمې تر بيرونيو پولو پورې پراخه پرته ده.

دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا درياب د شرق لورې ته ډير تيز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تيلياګړهی په شمال کې يو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئيسانو ان تر پوانتې پورې ډيرې زياتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتی نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې يوازی يو شاهی سړک جوړ شوی و.

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزيدلې وه چې نه خو پرې حمله کيداې شوه او نه يې محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسايل ډير قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځاې دې چې په ۱۲۰۰م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سينګ د بختيار خلجي د لارې دنيولو هڅه کړې وه. خو بختيار خلجي ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پيښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شيرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختياخلجي په څير لوبه کول غوښتل.

په هر حال شيرشاه سوري د تيليا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګيزه کيده چې هغه غواړی تيلياګړهي په مستقيمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ويل کيږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځاې په ځاې کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشيرشاه سوری ژور جنګي چالونه درک نه شو کړاې.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګاليانو آند داو چې څرنګه چې د شيرشاه سوری سره بحری بيړه نه شته او يواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا درياب استعمال نه شي کړاې او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسيږي. ځکه چې هغه به په تيليا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تيلياګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځاې ځاې د سنګرونو په ځاې داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګاليا ن پوره هيله من و چې شيرشاه سوری به په هيڅ توګه په تيلياګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تيليا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تير شي.

شيرشاه سوري هم په يوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تيلياګړهی کلا دواړه په يوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تيلياګړهی څخه په لړواتن کې و دراوه. بيا يې د لښکر يوه برخه دخپل زوې جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان ورور مقرب خان يې ورته معاون وټاکه ، او هغوې ته يې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوې دې په تیلیاګرهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې یرغل و .

د شیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګرهی باندې یې حمله وکړه او د بنګال لښکر او پرتګالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل ، نو بیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ . هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې . شیرشاه سورې د همدې کشتیو په واسطه د خپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه د همدې کشتیو په واسطه ولیږل ، او په خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل د غرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې . دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه . شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، او د چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران او سیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه . په دې سیمه کې سړک نه و . یوائې وړې وړې لارې وې چې د یخنۍ په وخت کې د انسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړ وې. ځکه د دې سیمې څخه د تیرېدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څو لاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یې تیز او به بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .

د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او د هغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغاړلې وې . د بلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او د خوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چیرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوړ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په څیر را خپور شوې و.

په هغو وختو کې د بنګال مرکزي ښار همدا د ګوړ ښار و . چې د مهانند د دریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي . او س نو د شیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړی د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوړ باندې د یرغل د مخه د فرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه د دې ښاره همداسې تیر شي او د ګوړ ښار محاصره کړی نو بیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې او خوراکې کومکونه تر لاسه کړي او ده ته به نه تلافی کیدونکې زیان ور ورسوي.

د خپلو د غو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه . او هغه یې په پوانتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه . خو په خپله شیرشاه د خپلې برخې د لښکرو سره د پوانتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه ، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود او یا د هغه اتحادې فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو د هغوې لاره به و نیسي .

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پوانتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان او د هغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته د ښار په کوڅو او لارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان او د هغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پوانتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یې په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پوانتې په ښار یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته يې خپل والی و ټاکه او يو کوچنې لښکر يې هم دلته په پوا ينتې کې دخپل والي د مرستې له پاره پريښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته يې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بيرته د شيرشاه سوري په لور ورغی. کله چې صاحب خان د پوا ينتې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بيرته د شيرشاه سوری سره يو ځای شو نو بيا شيرشاه سوري د بنګال د مرکزی ښار ګوړ په لور په ډيره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ . او دخپل لښکر سره يو ځاې هلته د ګوړ دښار په څنډو کې را څرګند شو.

کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې د ګوړ ښار ته را نژدې شو نو ويې کتل چې د ګوړ ښار په ډيره مستحکمه توګه کلا بند شوې دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خند قونه کنل شوې دي ، او کلا ډير ستر ستر ديوالونه لری چې عرض يې په هيڅ ځاې کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خند قونو څخه تيريدلې نه شي . او دهغه پياده فوځ ددې خند قونو او ديوالونو څخه د ميړو په څير معلوميږي . خوشيرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پريکړه يې کړې وه چې د ګوړ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګاليانو ته هملته په تيليا ګړه کې خبر ورسيد چې شيرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری په ګوړ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې او دګوړ ښار يې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوريدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه وښويده ، نو په دې خاطر يې تيليا ګړهی هملته په خپل حال پريښود او دخپل لښکر او د پرتګاليانو د لښکرو سره يو ځاې په ډيره بيړه د ګوړ په لور را وخوزيد. دشيرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره د تيلياګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګاليانو سره يو ځاې د ګوړ مرکزی ښار ته را نژدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شيرشاه سوري په محاصره کې دې. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواړې. نو په دې اساس هغه د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړانديز وکړ او هغه ته يې خپل قاصد ور وليږه ، او د سولې او امن غوښتنه يې ترې وکړه. شونې ده چې شيرشاه سوري هم د سولې له پاره تيار و نو دهغه د سولې وړانديز يې و مانه ، او په دې ترتيب د شيرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرايط وليکل شول . دهمدې شرايطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته د جرمانې يا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلايې سکو د ورکولو وعده وکړه. او تر څنګ يې د ګوړ نه تر سکري ګري پورې ټوله سيمه چې نژدې ۹۰ مايله کيږی او عرض يې هم نژدې ۳۰ مايله کيږي دشيرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرايطو په بدل کې سوله وشوه او په دې ترتيب د سلطان محمود په مقابل کې شيرشاه سوری ته ډيره ښه سوبه ور په برخه شوه. ددې سوبې څخه شيرشاه سوري ته نه يوازې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سياسی علويت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتيلياګړهي دره هم دشيرشاه سوري په لاسو کې ور پريوته ،او داسې څرګنديده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته په دې امتيازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه وليکله ، اوس نو شيرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا اور قص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه مشیران او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړي چارواکې سره راټول شوي و. ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې د شهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځاې هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړي چارواکې راټول شوې و. ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځاې په ځاې شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لږ واټن کې د شهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین و زمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډیره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې نندارې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و. په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده. ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه او بیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډیره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه ! تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتې توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې ! دغه نڅا چې تا نن د نندارچیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې د اسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې وو ایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک داسې ښوونه او روزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه !دا خلک ته ددې ځایه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تاسره یوه ډېره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآیه رخصت کړل او ټول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه یې تخلیه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه یې و پوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ویل غوښتل ، اوس یې ووایه. دهغه په دې خبره ګنګا وویل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس یې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ځوانان د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایي خان د پیدا کیدو په خاطر و استوي ، پلارجانه !دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووینم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره یو ځل فدایي خان هلته راغلې و او پټې خبرې یې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدایي خان هغه ښه پیژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدایي خان را پیدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سویمبر یې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ ځرخکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې یم چې زما سویمبر یې ګټلې دې. اوبیا یې زما پرینښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قیمت چې کیږی زه به دا ځوان پیدا کوم او ژوند به ورسره پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزیدلې دې. پلارجانه ! که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په ځرګنده توګه وویلې چې ، «زما نه خوښیږې» خو زه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ور سره و اوسیږم اودهغه ناخوښي په خوښیو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلي اوبیا ددرې غشو په ځاې یو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یې و ځرخوي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لږ څه سوچ اوفکر وروسته وویل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ یم. که چیرې تا زما د ساتونکې ډلې سالار ته د فدایي خان د پیدا کیدو حکم کړې وي اوهغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډیر ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تایید او ملاتړ به درته په برخه وي. که چیرې ته د سویمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه یې ، نو زه ایشورته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه بریاوې درپه برخه کړې ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو ،دهغه د پورته کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانیانې هم را پورته شوې او ټول یو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاه سوری بیرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همایون سره سازشونه پیل کړې دي ، او تر څنګ یې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوځوا کمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلې کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآي به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او دهغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږی او بیا دهمغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د دنظم و نسق د جوړولو نه نوي نوي فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو. په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوري دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او دهغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، دهغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه. هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و. الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځای د نیولو له پاره ور و استوه. الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړ ل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه اودخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود دهغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا اودهغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و. هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیداې شي سلطان مرزا اودهغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته دهغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي اولوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا اودهغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل اودبدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوی ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل.

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ. په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و. مرزا عسکری په احمد اباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تا زی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه. اودخپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې. دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې ښښنه وکړه او دهغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون دهغه په ځاې هندوبیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره دجنید برلاس څخه ډیر کټه ور وخوت ، هندو بیګ دشیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری دخپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستا سې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډیره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یی خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یی یو لیک ورولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یی دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونی ده چې همایون به دخپل والی هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وې نو په دې اساس یی د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستې قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه .

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ . ځکه دا حالات دهغه له پاره ډیر مناسب و . اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یی شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو او ولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و . هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یوازې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي .

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سوري مقبولیت ډیر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه .

همایون او دهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشرورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یی حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی . هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یی دخپل ځان سره و ساتله ، او بله برخه یی صاحب خان ته ورکړه. او بیا یی د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځای د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو .

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نژدې څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سورې دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یی هغه ښار محاصره کړ . ددې ترڅنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځاې د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یی د ګوډ محاصره کلکه کړه .

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه، د همایون په لاسو د ماتې خوړلو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یی غښتلې کړ. دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډیره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت او په دیر لږ وخت کې یی دا سیمی بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ یی هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي، خو پخوا له دې شیرشاه سوری ددې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړې ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه د شیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی وه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره دواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وې د هغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي، نو د خپلې دفاع په خاطر یې د همایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اود همایون پر خلاف یې د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینې وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلې او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پریښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ وګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځاې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه، ددې وروسته یی دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځاې دا غوره ګڼې چې دشیرشاه سوري په نشتوالی کې دهغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځاې کې خپل قدم مستحکم نه کړاې شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړاې شي. ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل، تر څنګ یی د ښار چا رچاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سوري په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي، په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړی. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همايون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزيد. دبله اړخه دشيرشاه سوری جاسوسانو هم دهمايون د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمدستي شيرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همايون غواړي د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لوري ته ولاړشي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شيرشاه سوري ډير انديښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر وروړ مقرب خان يې د ګوړ د کلا د محاصرې له پاره پريښوول او په خپله يې د صاحب خان سره يو ځاې لښکر واخست اود چنار کلا د ساتنې له پاره يې د ګوړ څخه هغه لوري ته کوچ وکړ.

شيرشاه سوری د ګوړ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندی توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمايون د لښکر د ورسيدو تر مخه دوې ور ورسيدل ، هغه د کلا څخه د بارودو يو ستره ذخيره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنيان وويستل او هغوې يې هلته په غرونو کې پرتې د ونديا چل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکميل نه وروسته شيرشاه سوری دهمايون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سرواني وټاکل ، هغوې ته يې خپل نيمايي لښکر ورکړ اوپه خپله د صاحب خان سره يو ځاې دکوهستان په ونديا چل کې د بهار کنډ د کلا په چار چاپير کی کينا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمايون په لښکر باندې ګذار وکولی شی.

همايون هم د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسيد. دچنار کلا د غره په يوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسيږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژدې ۱۸ ميله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځايه د چنار د کلا سره يو ځاې د دا يرې شکل جوړوی او بيا تر شمال پورې غځيږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونيسو نو يو نيم ميل تشکيلوي ،ددې کلا عرض په ځينو ځايو کې ۱۰۰ ګزه او په ځينو ځايو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسيږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا درياب په پوره تيزۍ سره بهيږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانيو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره يو ځاې کيده.

دا کلا په ډير زيات ستراتيژيک اهميت کې پرته وه او دحربی اهميت له لورې دا ځاې ډير زيات وزن درلود. که چيرې همايون په هماغه لمړيو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شيرشاه سورې د راتګ د مخه را رسيدلې واې نو په ډاډمنه توګه به يې کلا نيوله او دشيرشاه سوری ملا به يې ورماتوله. که چيرې همايون په خپلو راتلو کې لږ څه ګړنديتوب کړې واې نو همايون به چنار ته د شيرشاه څخه دمخه را رسيدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شيرشاه خپلې ښځې اوکوچنيان دکلا څخه ويستلې واې او نه به يې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به يې د جنګ سامانونه دکلا څخه بيرون د کوهستان ونديا چل ته منتقل کړې واې او نه به يې دبهار کنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همايون د خپل غفلت په اساس د شيرشاه سوری په دام کې نښتې و. شيرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هيڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همايون دهغه دا غوښتنه پوره کيد و ته پرې نه ښوده.

همايون نژدې درې مياشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شيرشاه سوري جرنيلانو هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په داسې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری هملته په ونديا چل کې په سنګر کې ناست و . شيرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همايون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همايون به د محاصرې داوږدوالې څخه ستومانه شي اوبيرته به ستون شي. خو داسې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو دهغه ډیرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زیاتیدل. په اصل کې د چنار دکلا د سوبې کولو ټول مسؤلیت ، همایون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه وراچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و، دقسطنطنیی اوسیدونکې و ، پخوا د ګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بیا یې هغه پریښوده او دهمایون لښکر ته راغې اوهمایون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومندانې ورکړه. او د لښکر اعلې قومندان یې و ټاکه.

حالات دا ډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نیولې ان د مغل سراې پورې د همایون د فوځ خیمې ولاړې وې او کیدې شې چې دهمدې په اساس به دهغه ځای نوم هم مغل سراې ګرزیدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته یو ستر ښارګوټې جوړ کړې و.

د همایون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ یې د سمندر له لارې هم دهمایون د بحري کشتیو بیړی چنار کلي ته د وسایلو د وررسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتنې خراب موقعیت په خاطر اغیزمنه بمبارې نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زیاتیدو او د ناکامه بمباریو له مخې رومي خان هم سربداله شوې و. هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره یو بل پلان جوړ کړ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو برید وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شیرشاه سورې لښکر د کلا د دیوالو څخه نندارهکاوه. کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق یې دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بیچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسیدلې دې نو هغه ته یې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته یې کلا ته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تیرید و سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شیرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومي دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځایونه ور وښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعي پلان په اړه یې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهیدو وروسته غلام یوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتید. او خپل بادار رومي خان یې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې یې تر لاسه کړي و خبر کړ، رومي خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همایون خان څخه د کشتیو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، ترڅو ددې لارې و توانیږی د شیرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسیل لارې چارې بندی کړاې شي.

همایون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړین ګڼي ترسره کولاې یې شي.

ددومره زیاتو اختیاراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومي خان په څو میاشتو کې دکشتیو د پاسه داسې یو مینار جوړکړ چې د چنار کلي هر یو کونج ترې د ورایه ښکاریده. دمینار د تیاریدو وروسته رومي خان دهمایون څخه اجازه و غوښته چې د کشتیو دا مینار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنګ یې دا غوښتنه هم وکړه چې همایون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه دیرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوې نه وي.

همایون همداسې وکړل ، اخر جنګ پیل شو او تر نیمې شپې پورې یې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډیرو سختو هڅو سره سره بیا هم کلا فتحه نه کړل شوه. ددې یو علت دا و چې د شیرشاه سوري عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتیو دا مینار تر اور لاندې و نیو او ددې مینار یوه برخه یې له منځه یوړه ، خو په دویمه ورځ تر سهاره پورې رومي خان هغه بیرته ترمیم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شیرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا د پرېښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې د هغې په مقابل کې به دوې ته سلامتۍ او امن ورکوي.
همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوي دځانو د سلامتۍ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومې خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو د هغې یو باوري سالار «موويد بیګ» چې د دربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کې و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. ددې پایلې داشوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچې عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل او په دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.
دبله اړخه شیرشاه سورى هلته د چنار په کلا کې د خوراک ښباک او فوځې مواد زیاتې ذخیرې ځای په ځای کړي وې او ددې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کید و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله وکولاې شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او دهمایون په مقابل کې به یې حالت نور هم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.
خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هیله پوره نه کړه، په درې میاشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو دهمایون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سوري ته یو بل بد خبر ورسید چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر وړور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار یې محاصره کړې و نو د محاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو. دمقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د تکان په څیر وګرزید. د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خان په مړینه او د ګوډ دجنګې مهم په نیمایی کې په پرېښولو باندې ډیر اند یښمن شو ، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دپخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري د همایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکې ښه کړل او د بله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمایون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل په یوه خونه کې ځانته ناست و چې د هغې لور شهزادګۍ ګنګا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شوا و په خپل څنګ کې یې ورته دکیناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل :
ګوره لورجانې ! ایا د کوم ضروري خبرې په خاطر دلته راغلې یې. او یا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کینې. دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او ویې ویل : نه پلار جانه ! زه د یوې ډیرې ضروري خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلی یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې !ته څه ویل غواړې ؟ دهغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبیلې د سرادر فدايي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوی دی. هغه نه فدايي خان پیدا کړی او نه یې د کوچیانو د قبیلې کوم درک خرک معلوم کړی دی. په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویې ویل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه !ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو د قبیلې د سردار فدايي خان غلام و او ګیدړې به یې ښکارولې او پوستکي به یې ترې ویستل او پلورل به یې. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوی دی او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دی. شیرشاه سوري هم د خپلو لښکرو سره یو ځای په همدې ځای کې پړاو کړی دی،او اوس ورته خبر راغلي چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې او ما» سره یو ځای د نارینه و عسکرو کالي واغوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره وینم ، او د هغه څخه د فدايي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدايي خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یې ګټلي و . پلارجانه !تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه د دې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به د هغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یې راجه هرکشن ورته وویل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به د خپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به د خپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو . راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې !تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟ او ایا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته د فدايي خان په اړه معلومات درکړي ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځای دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به د هغه سره داسې نرمې او د مینې نه ډکې خبرې وکړم چې د هغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ورپه برخه شي. او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدايي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې د هغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یې وویل:لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یې ووینه ! ما خو تاته ویلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، د خپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار او لور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن د خپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یې د خپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا د خپلې اوما سره یو ځای د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یواځې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړه یو ځای ور ننوتلې. دواړو د نارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان د خپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یې خپله توره د تیکي را وویسته او دوې ته یې وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خیمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یې یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سریې ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اميرصيب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره يې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د ورتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره څو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بيرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه يوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله يې دهغې داسي اوما ده. اوما ويل چې هغه تا خپل ورور ګڼي. نو که چيرې هغه له تاسره ويني نو ناراضه کيږي به نه. کله چې دوې خيمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې څارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفريب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځايه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته يې وويل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ.

صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه يې و پوښتل:

اوما خورجانې ! ته څنګه يې ! ايا څه داسې ضروري خبره وه چې ته يې د شهزادګۍ سره يو ځاې تر دې ځايه زما خيمې ته په را تللو مجبوره کړې يې؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځاې شهزادګۍ ګنګا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ويل غواړم. زه پوهيږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه يې . بلکه د شيرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار يې. ته د ډير زيات عزت او مرتبې خاوند يې. نو په دې خاطرمې د څه ويلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډير غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بيا يې په نرم او مينه ناک اواز سره وويل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خيمې ته راننوتې يم نو ته ما ته د کيناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وويل چې نه ! هيڅکله هم ! زه تاته دکيناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته يې ويل غواړې په ولاړه ولاړه يې ووايه ، زه به يې ځواب درکړم اوبيا زما دخيمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ انديښمنه او غمګينه شوه ، او په نيغه يې ترې وپوښتل:

ګوره صاحب خانه ! د شيرشاه سورې په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچې قبيلې د سردار غلام وې. دهغې قبيلې د سردار نوم فدايې خان و . ما ددې فداې خان ډيره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدايې خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډيرغور سره د کتلو وروسته وويل:

ستا د کوچې قبيلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپيښ شوي چې دهغې د پيدا کيدو په خاطر ان زما د خيمې پورې را ورسيدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډيره غمژنه توګه وويل چې :

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل رياست کې درې سختې مقابلې پيل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سين ، ميواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ يې ځايي اتلانو هم ګډون درلود. خو هيڅ يو يې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بريالې نه شو . خو دا مقابلې يو نقاب پوښه کس وګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را ښکاره شو ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به يې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه يو اځې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې يم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دي چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړې. خو د مقابلو ددريم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وويل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بيا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدايې خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دې ؟دکوم ځاې او سيدونکې دې ؟او اوس چيرې اوسيږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډېرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ ! فدایی خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلې هغه څوک دې ؟دکومه ځایه راغلې او بیا چیرې ولاړ؟دهغه په دې خبره شهزداګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایی خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایی خان به دا نقاب پوښ پیژني. صاحب خانه ! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تا سره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایی خان دځای ځیګې په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا !څو میاشتې کیږې چې ما د فدایی خان قبیله پرې ایښې ده ، اوس نه پوهیږم چې فدای خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځای قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایی خان د ځای ځیګې په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې !ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډېر عزت او درنښت سره زما دخور په څیر زما سره اوسیدلې شې.دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره !ستا ددې وړاندیز ډیره ډېره مننه ! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره یو ځای راغلې یم او دهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا !ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل ، دهغې ځواب دې واورید. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډیره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځای دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. او بیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یو اځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید . په دروازه کې د درید و سره سم یې په ډېره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه و غوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډېره مهربانۍ او پلرنې شفقت سره وویل . دلته راشه او زما تر څنګ کینه ، زویه ! زه غواړم له تا سره په یوې ډېرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه !دهر څه دمخه باید تاته ووایم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم ،ما لښکر ته هم اعلانونکې ور لیږلې دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته دصاحب خان په ځای د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه ، واوره !دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډېر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یو اځې یې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تا سره شریک یم .

خواص خانه !دریمه خبره دا ده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر او سه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه ! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شی سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایی برخه ستا په واک کې درکړم ترڅو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. اوپه ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه !ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولې دي.خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ور لیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلې لښکر سره یو ځای هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځي د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوډ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پیغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه یادوئ. وایه زویه ! زما ددې وړاندیزونو په اړه ته څه ویل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکیه ! زه به په ځواب کې څه ووایم ! ته چې هر څه ماته وایې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وینا په مطابق به زه همدا نن د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د وررسیدو سره سم به انشاءالله تاته ډیر ښه خبرونه را ولیږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم ترڅو چې د ګوډ کلا نه وي سوبه شوي.

د خواص خان ددې ځواب په اوریدو باندې شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجودیت کې ارام نه کینم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهیاچل دغرنیو سیمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکې توکي دنورو اړوندو شیانو سره یو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځایه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شیرشاه !دا ډیر غوره نظر دې د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې سترې کلا د پیدا کیدو اړتیا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتیاوې نه شي پوره کولي ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یې د رهتاس کلا ډیره ستره او مستحکمه ده. که چیرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او دبیرون څخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې دهغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شیرشاه سوري ورته وویل: خواص خانه زویه ! ستا په نه موجودیت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تیار کړم. له ماسره را څه ، ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیو او د خیمې څخه بیرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات یې مکمل کړل. لږه شیبه وروسته خواص خان د یوه درونډ لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د ګوډ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

یوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوډ د ښار په چارچاپیر کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، یوه ساتونکي ورته په غوږ کې وویل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شیرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسیدلي او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره ویني. ددې خبر په اوریدو سره جلال خان سمدستي د مصلي څخه پورته شو ، مصله یې خپل یوه ساتونکي ته ورکړه او بیا یې دهغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وویل چې همدا اوس اوس یو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وویل : چې نه خواص خان په یواځې ځان دلته را رسیدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسید او د جلال خان ترمخ په یو ټوپ د اسه را کیوت. جلال خان په ډیره بیړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او یو بل ته ورغاړې وتل. بیا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې وويل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړينه ډېر زيات غمګين شوې يم، را ځه چې زه دې دهغې قبر ته يوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو يوې برخې ته يوړ ،هلته يو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وويل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دريدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شيبه هلته ودريدل او فاتحه يې ولوستله ، او بيا بيرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بيا يې جلال خان ته وويل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره يو ځاې روان شو بيا دواړه د جلال خان خيمې ته راغلل او هلته کيناستل. خواص خان غوښتل څه وواېي خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ويې وپوښتل:خواص خانه وروره !ته ځانته يې که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډير را زسره وويل:

ګوره جلال خانه وروره ! زه د ګوډ د ښار په شاوخوا فوځي استحکاماتو باندې ډير ښه خبريم. زه ځانته نه يم له ما سره يو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه ميله لرې پرې ايښې دې. لښکر همهلته پړاو کړې دې ، ګوره جلاله وروره ! له ما سره وخت نه شته ، ډيرې لږې ورځې دلته پاته کيږم. کيداې شي د قاصدانو په لاس تاته دشيرشاه پيغامونه را رسيدلي وي. ددې ترڅنګ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همايون خان پر مونږ باندې يرغل کړې او زمونږ څخه يې د چنار کلا نيولې ده ، اوس زه په ګوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې يم ، زما په نه موجوديت کې به شيرشاه د رهتاس په کلا باندې بريد کوي اود هغې دنيولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمايون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډير اړين دې . خو تر هغو چې شيرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې بايد مونږ د ګوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وويلې :

خواص خانه وروره ! ما په ګوډ باندې په پرلپسې توګه حملې کړې دې ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوې يم. ددې يو علت دا دې چې دګوډ د ښار کلابندې ډيره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کيندل شوې دي او د کلا ستر ستر ديوالونه چې په زياتو ځايو کې يې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسيږي. دهغوې پياده فوځ د خندق او ديوالونو څخه د ميريو په څير معلوميږي. خو دخندق څخه تيريدل او تر ديوالونو پورې رسيدل ډير ملاماتونکې کار دې.اول خو د خندق نه تيريدل اسانه نه دي. او که چيرې څوک ترې تير هم شي نو بيا د کلا په ديوالونو باندې ورختل شونې نه ښکارې، په دې اساس زه ناهيلې شوی يم چې مونږ دې ګوډ سوبه کړو .

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ويې ويل : ګوره جلال خانه ! نا هيلې ګناه ده . زه د ګوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا دديوالونو څخه ښه خبر يم. دا هر څه ما په خپلو سترګو کتلي دي ، ته انديښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دګوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حيران شو او ترې ويې پوښتل:دا به څنګه شوني وی؟ خواص خان ورته وويل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شيبه وروسته له دې ځايه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په ديوالونو د بمونو د ورولو تر څنګ دخندق څخه هم د تيريدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د ګوډ د محصورو عسکرو سترګې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعاليت پيل کړې نو زه به د ګوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره يو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوې خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تيريږم اوبيا به دخپل لښکر سره يو ځاې دښار د ديوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په ديوال باندې د رسيو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په ديوال د ورختلو وروسته چې د ګوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستي او پرته له کومه خطره د خندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلو سره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي او ستا لورې ته به د ښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې وپوښتل:

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته دپلې کولو وړ نه بريښي. تر هر څه لمړى ما ته وو ايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستي وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې. خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعي هڅې هم پيل کړې.

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وي او کوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي ، په دې خاطر څومره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې د کومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ورخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباري پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکرووا هه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړ ا وه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لرڅه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې. بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستي وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړى يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته د رسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وترلې ، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې څملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شور و زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د همغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیر شول او د ګوډ د محاصره شوې ښار دیوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

د شپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او د ګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړی قدم و. هغه د دې قدم وروسته د بل قدم د اخستو له پاره ځان تیار ول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځای د ښار د دیوالونو ښنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور و غورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باند ې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، د هغه د حملې څخه یواځې هغه برخه خوندې پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وې خبر ورسید چې د هغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو د هغوې د پښو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ورورسید چې د شیرشاه سورې ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوې و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سورې د لښکرو پر خلاف بمونه او غشې ورول، هغوې د هغې څخه را وګرزیدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

د دې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکر سره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوې شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکې په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوډ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و، کله چې دهغه د تیزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت اودهغوې عامه وژنه یې پیل کړه. په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکې دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبیا خواص خان او جلال خان دواړه دښار ددیوالونو څخه را کیوتل.

ددیوالونو څخه د را کیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ،ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان اوجلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل، او په دې ترتیب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوډ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا هغه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزید او د ګوډ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ. د ګوډ دښار د سوبې وروسته خواص خان یوا ځې څو ورځې هلته پاته شو اوبیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ اوپخپله بیرته دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل غرنیو سیمو ته دشیرشاه سوری سره دیوځاې کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لور د خواص خان د استولو وروسته، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو. په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه، خپل اولادونه، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړي و. خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او دبله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه، چې شیرګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالي تر څنګ د ډیرې مودې له پاره دخوراکي او جنګي موادو د ذخیرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې دحملې اویرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطریې، خپل اولادونه، ښځې، خزانې او نور ټول وسایل ددې کلا څخه ویستل پیل کړي و. خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه ددې کار د تر سره کولو له پاره ډیرو سختو لارو څخه چې د کرمناسه او د سون ددریابونو تر منځ پرته وه کار واخست. ددې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې اودهغې کلا ولکه کول یې هم په سترګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولایت د شاه اباد په سیمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور میله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه میله پراخه پرته وه . دلته زمکه ډیره زیاته غریزه او د سترو سترو غونډیو څخه ډکه ده . دهغې په جنوب کې د سون د دریاب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شی دې کلاته ور ننوځي خو دا ډیره سخته او عمودی لاره ده . په دې لاره کې دپاتخو په جوړولو سره بیا لږ څه اسانې را پیدا کیږي. ددې کلا دیوالونه ډیر مستحکم او تر ډیره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس دهغې دیوالونه د لاندې څخه کتل کیدا ای نه شي. نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په دیوالونو باندې هیڅ ډول اغیز نه شیندي.

شیرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځای ځیږي څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهیده چې ددې کلا سوبه د سون د دریاب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بریا تر لاسه کیدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره یو ځای کړ او دشپې په تیاره کې یې د سون د دریاب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

تر نیمې شپې پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای د سون ددریاب د غاړې څخه د رهتاس د کلا دیوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او دهغه عسکرو هیڅ هیله نه درلوده چې شیرشاه سوري به پرې په دې توګه یرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همایون په شیرشاه سوري باندې حمله کړې ده او دهغه څخه یې دهغه د چنار کلا هم نیولې ده،او شیرشاه سوري د همایون څخه د پټیدو په خاطر د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پټ شوې دې، نو په دې خاطر هرکشن ته نه دهمایون له اړخه خطر موجود و او نه د شیرشاه له اړخه یې په دې اړه فکر کاوه.

شیرشاه سوري دهمدا اسې موقع نه ډیره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د دریاب د سترې مورچې له لورې یې د غرنیو لړیو د پاسه د رسیو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا دیوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډیره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په دیوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ویده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول.

د رهتاس دیوالونو ته د ورنژدې کیدو په وخت کې شیرشاه سوری خپل فوځونه په ډیره پرده کې دیوالو ته نور هم ورنزدې کړل او بیا یې ددو برجونو ترمنځ د رسیو پاتخې و غځولې ، بیا د شیرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او یا خنډ څخه په دیوالونو ور ختلې و.د ښار دیوال خو فته پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسیو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شیرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وویشل. دهغوې یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه یې د هیبت خان نیازی په قومنده کې ورکړه. بیا دواړو یو ځای دا پریکړه و کړه چې شیرشاه سورې به د دیوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې یرغل وروړي او هیبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بیا به دواړه لښکرې یو ځل بیا یو ځای کیږي او بیا به ښار ته د ورکیوتلو هڅه کوي. ددې پریکړې سره سم شیرشاه سوري ښي لورې ته او هیبت خان نیازي چپ لورې ته یرغل پیل کړ.

شیرشاه سوري او هیبت خان نیازي دواړو په ډیر راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکي له منځه یوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و اونه په کې کومه غوغا او هنګامه پیدا شوې وه. ددې وروسته شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځای د دیوالو څخه لاندې کیوت او د سون ددریاب په لور چې په هغه ځای کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو یې حمله وکړه. ددېځای د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شیرشاه سوري دکلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کې یې ورکړه. په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ورپه برخه شوې و. خو اوس وخت له وخته تیر شوې و ځکه چې د دیوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شیرشاه سوري له منځه وړې و . اوس نو شیرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و . خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډېره بیړه دخپلو لښکرو قوماندانې کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه . کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه . د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنگر کې کیناوه اوحکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي،ترڅو جنگ ډېر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شی.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنگ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ور ښوول شوي ځاې ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نزدې شوې و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړی ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلی یې کلکې اوپورته وې ، پرې حمله وکړه .

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړاې.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډېر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ښکاره شواود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه . دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ . ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکتلو نه و ، هغوې د چینجو وهلو لړگیو په څیر گرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنگ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جگړه وشوه، هرې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره گړی د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنگ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو، تر څنگ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توگه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنگ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډېره گړندۍ توگه را ځغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سورې مخې ته راغې . شیرشاه سورې اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سورې هغه و پیژاند. په ډېره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نزدې شو اوپه ډېره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا ! ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځاې د بنگال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یواځې په یوه شپه کې د گوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا !تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځاې شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډېر زیات خوشحاله شو. تر څنگ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې . ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ. هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې او دهغوی په ځای یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و. د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړی و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځای نه شته. په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځای ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه. په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې. راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوی یې همداسې پرېښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ورننوځی نو سمدستي دې خپلې توري را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي. هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنټرول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړې ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده. شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر تر لاسه شوی و.

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل. دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړي د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یوازې شهزادګۍ ګنګا دلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي. د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسې یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني. هغه ما ته خپله خور ویلي دي. دهغې دد ې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې. خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې. خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دې. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼې ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلي دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځای نه شې ساتلای؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم. دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په خوب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم. په خواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا يوځل خواص خان ته په ډېر غور سره وکتل او ما يې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خيمې ته را ننوت نو شيرشاه سوري ور پورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست يې ورته ووایه ، هغه ته يې غاړه ورکړه او دهغه تندې يې ښکل کړ. ورته يې وويل:

خواص خانه زویه ! زه تاته د بنګال د ګوډ ښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وایم. خواص خان ورته وويل چې:

زما محسنه شيرشاه سوری صاحب ! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وایم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سوري خواص خان له لاسه ونيوه او خپل څنګ کې يې کيناوه او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه زويه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته بښنه کړې او ازاد کړي مې دي ، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پريکړه کړې چې هغه به تاته د وينځې په څير در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده ، ستا خوښه چې له ځانه سره يې ساتې او که ازادوی يې. بيا شيرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وويل:

شهزادګۍ ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وينځې په څير ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته يو نوی لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې يواځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و ، همدا اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوډ يې سوبه کړې دې. ددې وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل:

خواص خانه زويه ! ما ستا خيمه دخپلې خيمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د يوې وينځې په څير در سپارم. ته اوس ستړې ستومانه يې ، خپلې خيمې ته ولاړ شه او ارام وکړه ، زه به بيا وروسته درسره تفصيلي خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما هم له ځانه سره يوسه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وينځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وينځه ده نو هغه به هم همل‌ته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځايه پورته شو او دخپلې خيمې په لور روان شو ،ګنګا دخپلې خولې څخه يو لفظ هم و نه ويست او د خپلې اوما سره يو ځاې په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خيمه د شيرشاه سوري د خيمې تر څنګ درول شوې وه ، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشيرشاه سوري د خيمې په څيرو ، ترڅنګ يې کوم ضروري شيان چې دشيرشاه سوري په خيمه کې ايښودل شوي و په دې خيمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خيمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خيمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خيمې تر نيمايي پورې رسيدلې و چې تر شا يې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه همل‌ته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډېره عجيبه توګه کتل او بيا يې ورته وويل چې ګوره ګنګا دا زما خيمه ده او ته ماته شيرشاه د وينځې په څير را کړې يې. اوس نو ته د خيمې په دروازې کې ولې ولاړه يې ؟را ننوځه ، دا خيمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته همل‌ته په درېدو سره وويل:

ګوره خواص خانه ! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې يم او شيرشاه سوري هم زه تا ته د وينځې په توګه در کړې يم نو ما ته ووايه چې زه به په دې خيمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تيروم.

خواص خان تريوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ور نه کړ خو په ډېر غور سره يې ورته کتل ، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ويجاړه او حيرانه ده لکه يوه مرغۍ چې د نيمې شپې په تيارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهیږي چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څیر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څیر ګرزیدلې وې. د وجود غوړوالې یې له منځه تللې او په یوې ژیړې لویدونکې پاڼې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا دیوې بې وزرو مرغۍ په څیر چې جاله او د جالې ډکې یې ټول له منځه تللې وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ویرکوي ،بدله شوې ده. دا سې بریښیده چې دهغې د ژوندانه د مستیو ټول هغه وختونه د ورانو ویجاړو او غمونو ، حسرتونو او دربدریو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډیره عجیبه توګه د خواص خان لورې ته کتل ، داسې ځرګندیده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډیر څه ویل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پیدا کیدو د هغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډیره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله ، نو شهزادګۍ ګنګا هم د خواص خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل: زه پوهیږم چې ته اوس زما ډیر بد دښمن یې. خو زه په دې هم پوهیږم چې یو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مینه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره د هغه څو برابره زیاته کرکه او نفرت کوې. خو بیا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده د هغې ځواب زما حق دې چې را یې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وویل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره یو ځاې همدلته په خیمه کې کینه ، زه ځم او بیرته د راستنیدو وروسته به تا ته د دې خبرې ځواب ووایم ، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خیمه کې زما د وینځې په څیر څه ډول ژوند باید تر سره کړې. د دې خبرې وروسته خواص خان د خپلې خیمې څخه ووت. د هغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او د خپلې اوما سره یو ځاې د خیمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کیناسته.

په خیمې کې د کیناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډیره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې د خپلې پوښتنې د ځواب او یا د هغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خیمې ته راغې ، د هغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځایو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډیره نرمه ژبه یې ورته وویل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کینئ ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته د دریدو اړتیا نه شته. اوما ، ما خو تا ته د پخوا څخه خپله خور ویلې دې او اوس هم ته زماد خور په څیر یې ،پرتا هیڅ بندیز نه شته ، ته ازاده یې ، هر چیرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چیرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځاې اوسیدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستی ور ټوپ کړ او ورته یې وویلې:

خواص خانه وروره ! تر ټولو لمړۍ خو زه تا ته د دې مبارکې درکوم چې ته د شیرشاه سوري د لښکر ستر سالار یې، دهغه زوې یې ، او تا ته یې د صاحب خان په ځاې د خواص خان لقب درکړې دې ، او ستا د کړچار په مقابل کې یې ته ډیر ښه ستایلې یې. خو زه د خپل ژوند په اړه تا ته باید ووایم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسیږم. چیرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځاې هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته یې وویل :

ګوره اوما ! ما هم د ستا په څیر د ځان ځارونکې او میړنۍ پیغلې څخه د همدا سې ځواب هیله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسیږې. د دې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو اوبیا یې په ډیره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې ته شهزادګۍ وې اوته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ یې. په دې کې شک نه شته چې لږه شیبه مخکې شیرشاه سوري ته ما ته د یوې وینځې په څیر را حواله کړې یې. خو زه به تا ته دا ډاګیزه کړم چې ځرنګه چې زه پخپله یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و منو په دې خاطر د وينځۍ او غلام د په احساساتو ښه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړۍ خبره داده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته د خپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

د خواص خان دې خبرو ښايسته او ښکلې شهزادګۍ د خوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. د خواص خان خبرو دهغې د سرو شونډو هغه سوروالې يو ځل بيا د تازه او بو ډک کړ او دهغې په ښايست او حسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه د خواص خان د دې نيک سلوک په خاطر دهغې د ښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او د اسې بريښيد له لکه د ګلابو کالې يې چې په ځان کړې وي او يا يې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپيره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا د خوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اويا دا چې د خپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږ څه وړاندې دهغې حالت مړاوې اود يخ مړکړل شوي نغرې په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه او بيا يې د همدې خوشحاليو نه په ډک اواز خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه ، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ، او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادي دې راکړه او بيرته دې همغسې شهزادګۍ و ګرځولم. په دې خاطر زه ستا د دې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، نو خواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې د دې ځايه ولاړه شې نو د رهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس د کلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاي کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا د خوښې په ځاي کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته د خطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته د لته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو د خوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بيا له تا سره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره مننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونې نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې و اوسيږم او ته زما د لته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما درونده خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم د خپلې او ما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تا ته ويلې و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دې اوس همغه زما د ځان ، زما د جسم او زما د مينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه يې زه نه پيژنم چې هغه څوک دې ، د کومه ځايه راغلې و او اوس چيرې دې. خود کوچيانو د قبيلې سردار د فدايي خان چې ته يې هم ډير ښه پيژنې ، هغه اجنبي نقاب اغوستونکې ډير ښه پيژني. زه له تا دا هيله لرم چې په او سنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې يو خيمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره او سيږم. تر څنګ يې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدايي خان لټه وکړه او څنګه يې چې درک درته معلوم شي نو را وبې ښايه ترڅو دهغه شخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خيمې څخه ووزم او دهغه ځوان په لورې به ورشم . دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسيدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خيمه کې اوسيدلې شې ، خو تر هغې چې دفدای خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپيدا کړم او تاته به يې په اړه معلومات درکړم. بيا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ماسره يو ځاې راځئ تر څو ستاسې د اوسيدو ځاې ځيرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډيره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا رواني شوې.

خپلې خيمې سره نږدې خواص خان هغوې د يوې خيمې مخې ته ودرولې ، بيا دخيمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودريد او دخيمې ددننۍ برخې په لور يې اشاره وکړه او ويې ويل :

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خيمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسيږئ ، په دې خيمه کې ستاسې د اړتياو هر څه ايښول شوي دي او لکه څنګه چې د شيرشاه سوري اوزما دخيمې تر مخه پيره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخيمې تر مخه هم پيره ولاړه وي . اوهيڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خيمې ته نه ننوځي . دا ساتونکي به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خيمه کې د اوسيدو په وخت کې به دوه خبرې يادې ساتې. لمړۍ دا چې هيڅکله به هم زما خيمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې يې اوزما اوستا تر منځ هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده يې ، چيرې دې چې زړه غواړی تللې شې. زه تا خپلې خيمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړيکو په اړه بدګماني را پيدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانيو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دويمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نيولې ده نو که چيرې دلته د اوسيدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما يا شيرشاه سوري باندې بريد وکړې نو ياد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وی. که چيرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته يې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده يې نو خپله ښيګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځايه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کيدو وروسته بيا وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره يو ځاې دې خيمې ته ور ننوځه ،او په همدې خيمې کې و اوسيږئ ، ددې خبرې سره يو ځاې خواص د خپل جيب څخه د نغدو پيسو يوه کڅوړه را وويسته او د شهزادګۍ په لاس کې يې کيښوده او ورته يې وويل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دې نور کالي هم نه وي.دا نغدې پيسې درواخله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پيسې اچولې دی چې ته د خپلې اوما سره يوځاې پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې . د نغدو پيسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ريږديده اوپه ډيره عجيبه توګه يې خواص خان ته وکتل ، ځکه خواص خان هغې ته د نغدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کځوړه په زوره په لاسو کې ایښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کځوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای پټ سر خپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته دهغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پریښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون همد لته د خپل لښکر سره قیام وکړ اودهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې ودرولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریي غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای همد لته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجود و. هغه هلته په دې خاطر تم شوی و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه دهمایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دی . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوی جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سوري په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، تر څو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوی په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته ور کړ چې هغه شاهې خزانه او نور شاهې لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایون نه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویابلې کلا ، د پریښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړي بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او دهغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري دهمایون سفیر ته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هرچاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سوري وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شيان د همايون دربار ته ور وليږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همايون بيرته اګرې ته ستون شي، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ يې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شيرشاه سوري پيغام د همايون مخې ته راوړ او هغه ته يې په دربار کې واوراوه. همايون د دې پيغام په اوريدو سره تر يوه حده پورې خوښي ښکاره کړه او فضل خان يې بيرته د شيرشاه سوری لورې ته و استاوه ، تر څنګ يې شيرشاه سورې ته د خپله اړخه يو آس او خاص خلعت هم ورولیږه . دغه سفير ته يې دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه ټول شرايط مونږ منلي دي نو په دې اساس دې شيرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همايون بابر دا پيغام واخست او يو ځل بيا د وندهيا چل غرنيزې سيمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو.

د سفير د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره يو ځاې په بنارس کې د همايون دربار ته ورغې. هغه ډير سخت زخمي و او د وجود په ځاې ځاې يې پټۍ تړلې وې . د همايون په دربار کې د حاضريدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شيرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوړ ښار ولکه کړې دې خو پاته سيمه لا تر او سه پورې هم د هغه په ولکه کې ده . هغه همايون ته دا هم وويل چې د شيرشاه سوري په هيڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې د حملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شيرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لږ پاته فوځ بايد بيرته د بنګاله را وويستل شي ، او که نه شيرشاه به د همايون پر خلاف داسې بغاوت وکړي چې بيا به يې ماتول د همايون له پاره شوني نه وي.

د بنګال حاکم سلطان محمود همايون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چيرې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال يرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره يو ځاې د همايون تر څنګ وي او په دې توګه به دواړه يو ځاې شيرشاه سورى د بنګاله تيښتې ته مجبور کړو . د بنګال د حاکم سلطان محمود د دې حال په کتلو او سلاګانو سره همايون سمدستي ، د نه څه کتلي نه ليدلي په څير ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته يې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دويم دا چې هغه خپل سالار خان خانان يوسف خيل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د يوه لښکر سره يو ځاې د بهارکنډ په لور وخوزيږي، هلته دې په شيرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته يا ووژني او يا دې بندي له ځانه سره راوړي.

د همايون د دې ارادو په اړه شيرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر يې د همايون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همايون سفير ته د خداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت يې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کيدو په اړه يې په ډيره انديښنه کې انتظار پيل کړ.

همايون د بنګال د حاکم سلطان محمود د وينا په اساس په بنګال باندې په داسې وخت کې د يرغل اراده وکړه چې د خپل باوري سفير له لارې يې د شيرخان سره د پيل شوې خط وکتابت پايلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو د حکم په وخت کې هغه ته دا ډاګيزه شوې نه وه چې شيرشاه سوري به د هغه شرايط منلې وي او که نه. خو همايون يو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بيا يې د شيرشاه سورى د معقوليت د حدودو څخه د اوښتو شرايطو تصديق هم کړې و نو بيا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کيده.

د همايون د ارادو په بدلون کې د شيرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې د پلان د شنډيدو په اړه ټول مسؤليت د همايون خان په غاړه پريوځي. د همايون په دربار کې لا تر او سه پورې هم دا وړانديز تر غور لاندې و چې شيرشاه سورى ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایونه ورکړل شي، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاه سوري له اړخه پر هر ورانديز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله یې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیر شاه سوری همت او وړتیاوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاه سوري ددې کلا نه ډیره ستر او مستحکمه ، د رهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاه سوري نه شو مجبورلاي چې هغه دې پر اخه میدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زور ازمیښت کړي. او نه د شیرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزیت موجود و چې د هغې ځای د نیولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنيزو سیمو کې شاتلو ته تیار دی چې د هند تر نیمایي برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاه سوري ته په همایون باندې د څو اړخونو څخه برلاسي وړ په برخه و.

په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شیرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطیعې رویې باندې افرین ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون ټول شرایط منلي دي،خو یوازې د بنګال د ولکې د پریښولو څخه یې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضي شوې وچې د بنګال د سلطان شاهي نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شیانو سره یو ځاي همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همایون ته د ورتسلیمولو له پاره تیار و ، او دا ټول هغه څه و چې همایون په خپلو سوله لیک کې یاد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و ، هغه د همایون د باج ورکونکي په څیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیار و ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت څخه ډیر لرې په یوه کونج کې اوسیدو ته تیارشوې و او هلته هم د خپلو اکه په څیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ ډول جنګ ته تیار نه و .

همایون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شیرشاه او همایون ترمنځ جنګ یو بل شکل و نیوه ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاریده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګڼل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیداي شو چې شیرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وي ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیار وي.

نو که چیرې شیرشاه سوری په بنګال کې یو ازاد او خپلواکه حکومت جوړ کړې هم واي نو بیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واي ، خو د همایون د ټولو شرایطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورلیږل ددې خبرې دلیل دې چې همایون غوښتل په هر قیمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه یې یوسي.

یا په بل ډول دا سې هم ویل کیدې شي چې هغه جنګ چې شیر شاه سوری د همایون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ازاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګید اودا ټول د همایون د رویې په اساس وشول ، هغه بې صبرې چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګیزه کیږې چې هغې خپل شرایط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاه سوری ته پریږدي. که چیرې همایون په بنګال باندې یرغل نه واي کړې نو شیرشاه سوري به د هغه مطیع اوفرمانبرداره واي او ددې نه اخوا دا چې شیر شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یوازې او یوازې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و اوسي اوپه همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځای د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوځو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوی د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوی دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږي نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتي چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګڼي.

هیبت خان نیا زي ته ددې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلې و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوې دې نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکي فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نو هغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یو ځاې د منیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاکـ سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره د هغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقي برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سوري دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګـ او جهانګیر بیګـ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي . ددې ترڅنګ همایون خپل وړور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې د منیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي . دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړې حتما تیښته کوي ،نوپه دې خاطر باید دهغوې د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي اوترڅنګ یې د شیرشاه سوری په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سورې ددې جوګه نه وې چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان وښندي .

دشیرشاه سوری مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سورې ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سورې یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه دا سې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سوری یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت. اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسیدچې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوې تر مخه روان دې. کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تر اوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نوهغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سوری اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و .

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سوری په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولرې. هغوې وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سوری د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځاې کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلوملو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سوری هغه ځاې پرې ایښې و او دمونګیر په لور روان شوې و .

شیرشاه سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ورورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجي خان پټني او نورو سردارانو سره یو ځاې دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځاې چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه . هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي اوخپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قیمت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندی توګه د خپل لښکر سره یو ځاې سفر کاوه ، او دګنګا جنوبي برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یو لښکر و لیږه او هغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوې نه مخته په دې ځاې دشیرشاه سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړې دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالۍ سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستخو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوی جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلې لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یې پړاو وکړ ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې دري د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوی خبره و نه منله ، هغه زرکسه سواره د دري د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یې یرغل ور ووست. د دري نه بیرون د دواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته د خپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید ، نو هغه د دې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر را ولیږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځای ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړی و .دغه نوی راغلي لښکر د خپل لښکر اسونه وتړل ، خپل زري کالی یې راپرانستل ، د اسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوی د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و ، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواړه خوب ویده شول. خو د دې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا د دري څخه را ووت او د همایون په دغه نوي راغلي لښکر باندې یې یرغل را وست ، د همایون څو کسه عسکرو چې د خپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې ددې ناڅاپي جنګ د ویرې په تیښته لاس پورې کړ ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او د دې لښکر ټولې خیمې ، آسونه ، جنګي وسایل ،خوراکي مواد ، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته د همایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم د خلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه ،خو په اخلاقي توګه یې ډیر زیات اغیز شیندلی و . د شیرشاه سوري د لښکرو دغه لمړني بریالیتوب د هغوی همت او میړانې کې نور هم زیاد ښت راوست. اوس نو د هغوی په سترګو کې نه یواځې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه د همایون ویره یې هم د زړونو څخه وتلې وه .

۲۶

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل د غرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ ، د هم دې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چای خوړ چې د خیمې بیرون د ساتونکو ډلې څخه یو ساتونکې د خیمې د دروازې لورې ته راغې ، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟ د هغې د دې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړي د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې ، هغه وایي چې نوم یې فدایي خان دې. د فدایي خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ د خپله ځایه راپورته شوه او د هغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایي خان هلته مه تم کوئ سمد ستي یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو د قبیلې مشر فدایي خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو ، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ویې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزاداګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو چې کله د فدایي خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره د فدایي خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما درونده فدایي خانه ! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې ! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم ، د هغې په دې خبره فدایي خان ور مخته شو ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایي خان هم دهغوې تر مخه کیناست. بیا نو فدایي خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزادګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلې وه اوماته یې دا پیغام راوړی و چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوی یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا ورځخه و پوښتل چې:

فدایي خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایي خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوي دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدایي خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یې وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې په ډیره ښه توګه وګټلې ؟اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویې ویل چې هو ، همداسې ده. فدایي خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر یې چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبرې وکړې .

فدایي خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ما څخه څه غواړئ ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایي خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یې زما دترلاسه کولو مقابلې (سویمبر) وګټلې. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې همدومره راته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم » . نو فدایي خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوښه ګډون کونکې پیژنې نو په دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات ترلاسه کړم چې هغه څوک دې ؟دهغې په دې خبره سمدستې فدایي خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږي. صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یې ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یې څرمنې ویستلې او خپله ګیده به یې پرې پاللــــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یې له تاسره ډیره زیاته مینه کوله. خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورټیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې ورو نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د رانژدیکیدو وړتیا لري .

شهزادګۍ ګنګا ! ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې ، ستر ستر نښه ویشتونکې او ماهرین یې په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګاڼه ، نو په دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځاې ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یې خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یې د مرګ کندې ته ورکیوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایي خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې. خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر ددرې واړو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړاې شول.

فدایي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډېره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څیر یو معمولي وګړي تر لاسه کړی دې ، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څیر یو میړنې ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکې ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډېره غمژنه او اندیښمنه توګه وویل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې ددې خبرې سره سم فدایي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم را پورته شو او دخیمې څخه را بیرون شو .

د فدایي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه ،خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځې او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته یې یووخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومې له تا څخه کرکه لري اوس ووایه چې ددې هر څه د ډاګیزه کیدو وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دې چې له تاسره د محبت او مینې کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لري.

تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې !ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره د خپلې مینې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دې. په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې ددې لارې تمویلاوه ، په دې کې هم هیح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپېړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه دا سې یې و ګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوری خپل زوې ویلې دې. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدې.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما یوځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډېرو سترو نښه ویشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزاګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره اوما !تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دې. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي ؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هیڅ شک نه شته چې زما د سویمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډیر زیات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله یې چې زه ځانته ځاې ته یوړم او له ما سره یې دخپلې مینی څرګندونه وکړه نو زه ډیره و قهریدم او دهغه سره مې ډیر ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په رېښتیا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هیڅ حیثیت نه درلود ، هغه ګیدړې ښکارولې اوخپل ژوند یې پرې تیراوه او هغه وخت ما هغه ډیر کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د یوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خیالات تر ډیره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده. اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشیرشاه سوري د لښکرو اعلې سالار اوقوموندان دې ، یواځې دانه بلکه شیرشاه سوری هغه د خپل زوې په څیر منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د یوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره میړانه ګټلې دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پیدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ایسته و غورزولم خو دهغه دبریالیتوب په اساس ما په غایبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مینه کې را نښتې یم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سویمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بیا هم زما په مینه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مینې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزیدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګیزه توګه ووایم چې خواص خان زما د سویمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لویې ټول بتان مات کړې دې، اوس همغه ګیدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو د امین په څیر د عزت خاوند دې .

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپیغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سیورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزیدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وینه ده . اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم لیک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پیغلې حیا . اوس نو زما د آندونو پیمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهیږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسیو او د غمونو دلرې کولو یواځنې مسیحا دې او زما په تیارو کې دیوه روښانه چراغ په څیر دې .

تردې ځایه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډیره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګیرله چې ددې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تیتلیو ، دخاصو او نه پیداکیدونکو لیکنو ، دخوشحالیو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته یوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډیره زیاته خوشحاله شوې یم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مینه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! یو وخت حال داسې و چې صاحب خان یعنې اوسنې خواص خان له تاسره د لیونتوب تر پولو مینه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپیړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګیزه کړه ، اوس ماته داسې بریښې چې دهغه دغه انتهایي محبت په انتهایي نفرت او کرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مینې څرګندونه کوې نو زه ویریږم او اندیښمنده یم چې هغه به ستا دمینې ځواب درنه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندېښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکۍ اور په څير، د اندېښنو په تور سيورې او د يوائيتوب په دښتو کې ، د بيګانه کوهيانو په څير ورانه ويجاړه شوې وه . خو هغه په خپل ځان باندې کنټرول وموند ، ځادر يې په سر کړ او دخپلې خيرې څخه يې د اندېښنو دغه تور سيورې لرې او په ځاې يې خندا او خوشحالې را وړه او بيا يې وويل:

اوما ! زه پوهيږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کيږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم .اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم . ځکه چې هغه زما دمحبت او مينې مرکز دې ، زه به دهغه سره د نژدې اوسيدو هڅه وکړم اودهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم اودهغه په زړه کې به دخپل محبت او مينې ولولې بيرته ځپانده کړم ، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کيږدم ، زه هيلمنه يم چې په دې خپل مقصد کې به بريالۍ شم .

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځايه راپورته شوه او د اوما په لور د کتلو سره يې وويل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه يواځې د خواص خان خيمې ته ورځم اودهغه د پخلا کولو هڅه کوم .زه به د خواص خان په پښو کې پريوځم او دهغه څخه به ښښنه وغواړم اودهغه تر مخه به لاسونه وروغځوم ، په هره توګه چې زه وتوانيږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم . په دې خاطر ته همدلته اوسيږه ، له ما سره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه ښښنه و نه شم غوښتلې . اونه به ترې په سهې توګه التجا وکړاې شم . دشهزادګۍ ددې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه . او ورته يې وويل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هيڅ څرګنده نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شريکه يم چې ته سمد ستې اوپه همدې وخت کې د خواص خان نزديوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور وړ روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخيمې ساتونکې را څرګند شو ورته يې وويل چې شهزادګۍ ګنګا !د لښکرو سالار هيبت خان غواړې له تاسره ووينې .

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حيرانتيا سره وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې اوما خورې ! ددې هيبت خان به له ما سره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووينې؟ نه هغه ما پيژني اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم . نوبيا ولې له ما سره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خيمې څخه بيرون يو اواز راغې . « شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هيبت خان ستا دخيمې نه بيرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړيم . او غواړم له تاسره خبرې وکړم . کله چې هيبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږکړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډيره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخيمې دپردې ترشا ودريده ،اوما يې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودريده . بيا شهزداګۍ ګنګا وويلې: هيبت خانه وروره ته څه ويل غواړې ؟ هيبت خان ورته وويل :

زما ګنګا خورې !لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځايه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو . ما غوښتل له تانه و پوښتم چې رهتاس ته درسيدو وروسته به ته همدلته په خپل قصر کې قيام کوې اوکه بل کوم چيرې دقيام کولو نيت لرې. دهيبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته يوډول اندېښنه راپيدا شوه ، هغې په حيرانونکې توګه اوما ته يوځل بيا وکتل بيا يې ددروازې تر څنګ د دريدو سره سم وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! ايا ته ماته ويلې شې چې په خپله خواص خان چيرې دې او ايا زه دهغه سره کتلاې شم . دهغې په دې خبره هيبت خان ورته وويلې چې : شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شيرشاه سورې اوخواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره يوځاې دشپې په تياره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللي دي ، ايا دتللو په وخت کې امير خواص خان له تاسره نه وکتلي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره بې وسۍ سره وويلې چې نه ! هيبت خان يوډول وضاحت وکړ او ورته يې وويل چې خورجانې ، کيداې شي هغوې په بيړه کې و چې له تاسره يې نه دي کتلي . اوکه چيرې له تاسره يې کتلي واې نو کيداې شي چې تا هم دهغه سره يو ځاې د تللو اراده کړې واې او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په یوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهېږم چې امیر خواص خان له تا سره د هغه وخته مینه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وو را شامل شوې.

ګوره ګنګا خورې ! د دې ځایه د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور د کوچ کولو نه مخته شېرشاه سورې ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړې دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې د دې لښکر عمومي قوماندان زه په خپله یم. اقا شېرشاه سورې د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډېر ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کېدو حکم کړې دې ، بیا یې ویلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره یو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چېرې اوسېدل غواړې ، ځکه چې اقا شېرشاه سورې د تللو په وخت کې ماته ویلي و چې که چېرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قیام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قیام کول غواړې همغه برخه ورته خالي کړئ او که چېرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسېدل غواړي نو هملته ورته د اوسېدو له پاره ډېر ښه انتظام وکړئ.

د هیبت خان د دې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر یوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بیا یې د هیبت خان څخه وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچیانو د قبیلې څخه را ووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه د دې مخته هیڅ معلوم ځاې ځیګې نه درلود خو اوس هغه د شېرشاه سورې په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خیمه کې نه تیروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په دې خبره هیبت خان وویلې:

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شېرشاه سورې د خواص خان له پاره د اوسېدو د ډېر ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډېره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شېرشاه سورې د خواص له پاره د اوسېدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هیبت خان ځواب ورکړ او ویې ویل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزیر چورامن محل شېرشاه سورې اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسېږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

هیبت خانه وروره ! که چېرې شېرشاه سورې خواص خان د براهمن وزیر چورامن محل ورکړې وي نو بیا به زه هملته د چورامن په محل کې و اوسېږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکیت کې دې او شېرشاه سورې زه په خپله خواص خان ته ور تسلیم کړې یم. هیبت خان یو ځل بیا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وایې همغسې به کېږي. اوس زه ځم ، لږ شیبه وروسته به لښکر د دې ځایه کوچ کوي ، تا او اوما ته به هملته د چورامن په محل کې د اوسېدو له پاره بهترین انتظام کېږي. د دې خبرې سره سم هیبت خان د هغه ځایه ولاړ ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بیرته د خیمې منځنۍ برخې ته ورغلې او هملته کیناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډېره اندېښمنه او په غمونو کې ډوبه معلومېده ، اوما ته یې مخ کړ او ورته یې وویلې:

اوما خورې ! ما هیڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تیاره کې به شېرشاه سورې او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بیرته څه وخت را ستنیږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مینه کې سوزیږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مینې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکین ورکاوه او ورته یې وویل چې: خورجانې !ته اندېښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هیلمنده یم چې زه به وتوانیږم چې خواص خان له تا سره بیرته راضي کړاې شم. د اوما د ځواب په اورېدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بیا د لږې شیبې وروسته لښکر د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر اوسه پورې دخپل لښکر سره هملته د تیلیاګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولاې په اسانۍ سره د بنګال مرکزي ښار ګوړ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د میاشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوړ ښار ته رسیدلی و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوړ په ښار کې د اوسیدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یې چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي ، دتاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یې خپل ځان د فرید الدین ابو المظفرشیرشاه سوري په لقب و ناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې یو اځنې پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړی او اخر دا امتیا زور په برخه شو چې هغه په عربی او هندې دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوړ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یې د تاج د په سرکولو مراسم هم مختته تر مختته ترسره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سیاسې اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده. ځکه دتاج د په سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللی دې ، او دهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسې خلا را منځته شوې وه هغه دشیرشاه سورې دهمدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ یې دبنګال اوسیدونکې ددې کار سره عادې شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هرخومره خلک وو ژل شي ، یا کورنې انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید دګوړ تخت خالي پری نه ښول شي. دپه تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاو ترڅنګ یې د خپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسایل سره را ټول کړل.

د ګوړ په ښار کې یې دخپلې وړتیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځاې د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری اوخواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ ، شیرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت. د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ور واستوه ،چې هغه دې هم د تیلیاګړهې څخه را ووزي او دشیرپور په لور دې ځان را ورسوي. دشیرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تیلیا ګړهې دره خالي کړه او دخپل پلار سره د یو ځاې کیدو له پاره شیرپور ته ورسید.

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوړ ښار خالي کړې دې او دهغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهې د درې څخه وتلی دې نو بیا یې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهې د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوړ ته ځانونه ورسوي. شیرشاه سوري دخپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځاې تر څو ورځو پورې هملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې دهغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې ګوړ ته را رسیدلی دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځاې د شیرپور څخه راووت او دبهارکنډ د لارې څخه یې بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

او ما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران دا وسیدو ځاې و ،خو اوس هغه دخواص خان ملکیت ګرزیدلی و. دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او د محل څخه بیرون باغچه کې یې د اوما لاره ونیوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې د محل نه بیرون د ساتونکو سالار پخوانې ساتونکې لرې کول او په ځاې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل د هغه څخه څه وپوښتي چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډیرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ورته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ما سره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه داسې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ورته اوما وویلې: زه تا ته همداسې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمدستي په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوړ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یوځاې د شاهي محل په لور ولاړ او خواص خان همدلته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې ! کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځاې دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې ددې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې اوسیدل غواړي اویا بل ځاې ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې ددې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پریکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما ! ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې ددې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تاسره یو ځاې دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې ! دا وروستۍ خبره ده. لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وې خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یوځاې دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځاې په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزداګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځاې ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمدستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړ وو ، شهزادګۍ یوه ساتونکې ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزداګۍ ګنګا ! بې شکه چې تا د نارینه و جنګې لباس په تن کړې دې خو ددې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تاسره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه دهغه سره ډیر ضروری کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سریې ټیټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیر خواص خان وایي چې که چیرې ګنګا له ماسره کوم ډیرضروري کار لري نو ولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې یې وو ایي ، امیر خواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یې وویل:

ګوره وروره !له ماسره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیر خواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس دامیر خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس او په همدې وخت کې دهغه سره ووینم ، زه خیمی ته ننوځم ،امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ماڅخه خفه هم شي نو زه به یې د زغمولو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه در رسیږي . زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم . ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکې او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکې د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، ویې کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اوکیناست ، نو ساتونکې ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه او کله چې دخواص خان خواته ور ورسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما دساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده . که چیرې تا دکوم ډیرضروري کار په لړ کې له ماسره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یې کول غواړې ، ته ولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به یې ویلې و . دهغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. ددې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو اوبیا یې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل: راځه همداسې لکه ته یې چې وایې سهې ده . خو ددې هر څه سره بیا هم زما له تا سره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم .خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هیڅ مهمه اوخاص معامله نه شته. او نه زما او ستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې: هر څه چې ته وایې همغسې سهې دې. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایي خان د پیداکولو له پاره استولې و نو دهغوې په کومک باندې فدایي خان راغې او له ماسره یې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایي خان را پیدا کړ ،خو فداېي خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو دسویمبر مقابلې یې ګټلې وې. ددې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یې وویل:

د فداېي خان په اړه تا ته ددې ضرور ته نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې . هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایې چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هیڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویې ویل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یې ګټلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډیر په غصه شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! زه د دې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې یې. اویا د چاپسې ورځې .خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر اودداسې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یې په لږ څه تیز غږ کې وویل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر درکړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یې وویل چې: ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تا سره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې اوخدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډیره بده لهجه یې ګنګا ته وویلې چې :ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یې ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وي چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته او ستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خوکله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې د ترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډیر قهر او غضب سره زه په ښپیړه وهلم اوودې ویل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې او محبت څرګندونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یې بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویې ویل :

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې :ته د سپیو په لوښو کې او به څښونکې او په خاورو اوایرو ککړ انسان یې، زما اوستا تر منځ دومره توپییر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د شبنم د اوربښت او د عذاب او در په درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې: زه د یوه کوچې قبیلې سره تړاو لرم اوترڅنګ یې زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې دګیدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یې ناولې پوستکې اچولې و اوستاسو په ښار کې به یې پلورل. تا دا هم ویلې و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ایم چې ستا څټ د ر مات کړې. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته اوسیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و . بیا یې په نرې ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وویل چې: نه ! زه تاته دلته د کیناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډیره غوره داوې چې سمدستي او په همدې شیبه کې له دې ځایه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع د بحث له پاره زما لورې ته بیا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتیرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنیدل شوو مړاو ګلانو په څیر مړاوې اود اخرې شپې د را غورزیدلو پاڼو په څیر نبنبتې نبنبتې او خوره وره ولاړه وه. بیا یو ناڅاپه ور مخته شوه ،او وربښکته شوه اودخواص خان پښې یې و نیولې او ورته یې وویل: د رب ، بګوان او ایشور په خاطر ماته ببننه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي ببننه وکړه. زه له تا څخه د ببنني غوښتنه کوم. زه له تاسره مینه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مینه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمینی اومحبت د وینځې په څیر دلته له تاسره و اوسیږم .که چیرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه دکرکې ځرګندونه وکړې خو بیا به هم زه د یوې یخې چینې ، وچ غملړلي دریاب ، او یا په تالابونوکې دمنجمد عکس په څیر دلته و اوسیږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه یې لرې وغورځوله ،ګنګا په ځمکه پریوته او بیا یې ځان راټول کړ اوبیرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ یو ځل بیا ټیټ شو اودخواص خان تر مخ د سوزیدونکې لمر دتور سیورې په څیر وچه کلکه و دریده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په یاد ساته چې ته دخپلې رويې او سلوک ،دخپل کبر او خپل ویاړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلولمبې ، د اوردیوال ،د تیرو اورونکې لمحه او دصلیب وینه ثابته شوې یې. تا زما سره ډیره بده وضعه کړې ده او زه دې یوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګیډرې ویشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته یوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را یاد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مینه کوله چې تا د کوچنیوالي څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مینه ځرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډیر کمزورې ثابت شوې یم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې ځرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نیکه رویه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبیا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ویلې وې چې ته د بل کوم چا سره مینه لرې. که چیرې همداسې نه و نو بیا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپیړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ویلی دی چې د یوه دروند اوشریف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر یو کرکجن انسان ګر زیدلې یم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار دمینی او محبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولویي او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تیاره شپه ، او د زیړې پاڼې په څیر ګرزیدلې یې ، ورځه اوددې ځایه وځه. ته اوس د غم نه ډک یو داستان یې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړیکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کیسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې میوه ګڼلې یې او هیسته مې غورزولې یې. واوره ! که چیرې ته زما د زړه خبره اوریدل غواړې نو له ځانه سره یې ولیکه:

ته یوه ډیره غلیظه ، پسته ، او ذلیله پیغله یې. او زه په هیڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بد کړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډیره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د ځمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یې. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نو ویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا او سلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخرې غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل: هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړې و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزې ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازې زما خواته راغې او له ما څخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځاې کې د اوسید و له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سورې تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نو ما هیبت خان نیازې ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځاې اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځاې په همدې محل کې د اوسید و اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخواني وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، دآس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې:ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلاې خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نو بیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل .

ګوره ګنګا !ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خو بیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د ښیپرې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزادګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندې کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزیدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مینې او محبت غوښتنه کوله نو باید چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګیدړو ښکارکونکې وو ایه ،بیا په یوه بل وخت کې هغه زمونږ خیمې ته راغې ، زما پلار ماته وویل چې د هغه څخه ښښنه وغواړم خو زما ځټ دکبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هیڅ هم تر لاسه نه کړاې شول. نن هغه زما ټول هغه خو اره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکئ یو ناڅاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې !خواص خان هم زما سره یو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډیره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډیره پسته او ذلیله نجلۍ وویله. ان تردې ځایه راغې چې زه یې تهدید کړم چې د خیمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره د خیمې څخه بیرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه څخه دا اجازه راخستې او راغلې یم چې ماته به د اوما سره یو ځاې په دې محل کې د اوسیدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسیدو اجازه راکړه.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه اوبیا یې په ډیره بې وسۍ سره داوما په لورو کتل او په خبرو یې پیل وکړ اوویې ویل:

اوما جانې خورې ! زه به یو ځل دوه بیا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان څخه هم زیات عزیز ګڼم ، اودهغه سره محبت او مینه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چیرې ددې سره سره بیاهم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بیا به زه دا محل پریږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته یې وویل چې: ته به چیرې ځې ؟ګنګا ورته وویل چې:

ګوره اوما جانې !درهتاس په ښار کې یو زیارت دي ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بیلتون په سو زیدونکو لمحو کې را تاوې تیرې کړم. اوما ورته سمد ستي وویل:

زه هم دهغه زیارت څخه خبره یم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې او سیږي. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه یې. ګنګا ورته وویل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سویمبر وګټه ، نو د رواياتو اورواج په مطابق باید زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وي. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما میړه واې ، نو هغه دمیړه کیدو په ځاې زه رټلم او ویې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به یم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته دغه زیارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به هملته د بیلتون د اور په لمبو کې تیروم ، دهغې ددې خبرې په اړه اوما وویل:

اوس خو دهغې زیارت حالت ډیر زیات خراب شوې دي ،څومره کونډې چې هلته اوسیږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کلیواوکورونوکې خیر خیرات را ټولوي اوپه همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . ددې زیارت دربار هم په همدې خیر خیرات باندې چلیږي. ګنګا ورته د ډیرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وویل چې:

ګوره اوما !که چیرې هلته اوسیدونکې ټولې کونډې خیر خیرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه یم زه به د هغوې سره یو ځاې خیر خیرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه یم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زیارت کې شپې سبا کوي نو دهمغوې په څیر به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تیروم .

دګنګا ددې خبرو داوریدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بیا یې دګنګا په لورو وکتل او رته یې وویل:

ګوره ګنګا خورې !که چیرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې دهغې په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره اوما ! هیڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډیره زیاته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس دا سې يې وګڼه چې هغه ما د يوې ذليلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څير پېژني ، که چيرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ويريږم چې زما په څير به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تا ته خور وايي خو بيا به هغه تا هم زما په څير د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذليله ګڼي. خو زه نه غواړم دا سې څه ترسره شي ، او اوما جانې !بيا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هيله لرم چې په هيڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وويل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند يوه برخه له تا سره تيره کړې ده ،نو که چيرې حالات دومره زيات خراب شول نو زه به په هر صورت ستا ملګرتيا کوم. که چيرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بيا هم تا ته بښنه ونه کړي نو بيا به دد ې ځايه ووځو او همل‌ته هغه زيارت ته به ولاړې شو ، خو وا اوره چې زه به هم له تا سره همغه زيارت کې او سيږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما ددې خبرو د اوريدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، يوځل بيا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه يې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر يوه وخته پورې يو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل يې. بيا يې ځانونه سنبال کړل ،بيا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تيارې پيل کړ.

۳۰

يوه ورځ ماښام په دا سې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حويلۍ په پخلنځاي کې د ډوډۍ په تيارولو کې مشغوله وه و يې کتل چې له يوه اړخه اوما په منډه منډه ددې لورې ته را ځغلي ، هغه ډيره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه ددې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته يې وويل چې:

اوما خورې ! ايا کومه غير معمولي پيښه شوې چې دا سې خوشحاله يې . اوما ورته ځواب کې وويل چې هو ! ګنګا خورې ! ته يې غير معمولي خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه يې وپوښتل: نو بيا يې ماته ولې نه وايې ؟ اوما ورته مخ کړ او و يې ويل چې: د خوشحالۍ خبره خو دا ده چې خواص خان د لښکر د خيمو د منځ څخه خپله خيمه لرې کړه او دلته حويلۍ ته را غلې دې. هغه د حويلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په يوه کې ميشت شوې دې . ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره يې ساتونکې هم ملګرې دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي . د هغې په دې خبره ګنګا يو ځل بيا د ناهيلۍ په ښه وويل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحاليدو څه دي . که چيرې ته په دې خوشحاله يې چې خواص خان دلته حويلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شيرشاه سوري دا حويلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځاي ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دې. د هغې په خبره اوما وويلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تا ته يوه ډيره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تياره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله يوسه ، هغه ته ډوډۍ کيږده ،په دې ترتيب زه هيلمنه يم چې که چيرې د هغه په زړه کې تا ته لږ څه مينه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه يې خوري ، تر څنګ به يې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه يوسي او راضي به شي .

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما د لاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، او یا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې:

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستا سره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستا سره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارۍ کې به مونږ د دې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. د اوما د دې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دې خو د خواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما د مرګ سبب به وګرځي. اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړي اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به د هغه څخه لرې والې تا ته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې ! ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تازه کړه چې پخوا دې د خواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ ځرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! کاشکې ما داسې کولای شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلای شوې چې د خواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکار کولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلی دې.

اوما جانې ! غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما د صاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما د هغې کرکې ځرګندونه هم کړې وه ، او هغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و. هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو د دې هر څه سره بیا هم ما د هغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما د هغه احسان هم له یاده وویست او د هغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خو د هغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې ! کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر تر نامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما د دې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، د هغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځای نه درلود ،خو څه وخت چې د دې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو د هغه بریا ، د هغه میړانه ، د هغه ننبه ویشتل او د هغه د توره د وهلو هنر زه په خپله د هغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې د دې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر د دریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله د غه نقاب پوشه زما د خپلولو په ځای ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، او بیا ولاړ. د هغې وروسته چې کله هغه د سویمبر د درې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نو بیا زه نوره هم د دې په مینې کې ور ونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت د غه نقاب پوشه پیدا کوم او د خپل ځان له پاره به یې تر لاسه کوم، دا ځکه چې همد غه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخرې پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوند انه ترټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما د هغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدایي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دی نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوځومره مینه او محبت مې چې د سویمبر د مقابلو اخري ګټونکي ته په زړه کې را پیدا شوې و هغه ټوله مینه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې یو وخت زما له پاره د ډیرزیات دنفرت وړ و ، اوس راته ډیر زیات نادر او نایابه ګرزیدلی دی. واوره ! ځومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې ځخه په سلونو واره زیات محبت او مینه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څیر وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زیارت کې زما ژوند څه ډول تیریږي. ما خو غوښتل چې په همدې حویلۍ کې و اوسیږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووینم ، اودخپل زړه دمینې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځایه ولاړه شم او په هغه زیارت کې و اوسیږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو ځخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مینې او محبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلې شم . که چیرې ته په ریښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولای اودهغه ځخه د لرې پاته کید و زغم هم نه لرې. نو بیا خو هغه دخپل ځان په لور د مایل کولو له پاره یوه بله طریقه هم شته. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې ، هغه کومه یوه ده. اوما ورته وویل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چیرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه اوستا سره یې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نو بیا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چیرې داسې ونه شول نو بیا راځه او سهار وختي به دهمغه زیارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ویلي و چې په او سنیو حالاتو کې د هغه زیارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې ځومره کونډې ښځې اوسیږي هغوې د خیر خیرات د راټولولو له پاره بیرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې هملته په هغه زیارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خیرخیرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسیږم او دخیر خیرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حویلۍ مخې ته را ځو. دخیر غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډیره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهیږم چې خواص خان ډیر همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هیڅ کله هم له تاځخه نفرت نه وي کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نو دهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډیره زیاته کرکه او نفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به یې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګیدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په ځپیړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله او هلته هم تا هغه توهین کړ. نو بیا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بیرته په محبت او مینې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه ځنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سویمبر مقابلې وګټلې او ستا له پاره یې خپل نفرت په محبت او مینه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طریقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخیر خیرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووینې. ته به دخپل سلوک او رویې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ویلي دي چې هغه ډیر د خدایه ویریدونکې ،نیک اوهمدرده انسان دې، زما په فکر که چیرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو دیوې کنډې په څیر خو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغيز لاندې راوړي شي اوهغه په خپله مينه کې را نغاړلې شي ،که چيرې ته د اسې وکړای شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډيره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځليدې ،تر لږه وخته پورې يې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل او بيا يې ورته وويل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډيره غوره ده اوزما په فکر چې عملي کيد اې هم شي . که چيرې په ريښتيا توګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره يې دشهزادګۍ په توګه دخپلو اړيکو دسمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څير دهغه دمينې د ترلاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سويمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا يوازېنی ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزيدلی دې ، زه په دې پوهيږم چې تر هغې چې خواص خان ماته ترلاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نيمګړې وي ، زه به د يوې کونډې په څير د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا دمشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره يوسم . بيا به ووينم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . دد ې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شيان يې په لوښو کې سره را يوځای کړل ، هر څه يې راواخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزيده چې خواص خان په کې ميشت و .

۳۱

دخواص خان دې مانۍ ته د راتلو وروسته ،ښايسته او زړه وړونکې شهزداګۍ ګنګا د ستورو په څير ځليدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې دکمرې نه بهر يې پهره کوله هغوې هم شهزداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبر و چې هغه د شيرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وينځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره يوځای شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ويې کتل چې د خونې په يوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه يو ټکان وخوړ ، سترګې يې پرانستې او کله يې چې وکتل نو ګنګا د درنښت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټيټ کړ او بيا يې په خپل خواږه او از سره د حقيقت نه ډک الفاظ دملغلرو په څير خپاره کړل اوويې ويل:

زه تاته دې مانۍ ته په راتلو سره مباکي وايم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هيله لرم چې ته به پخواني خفګانونه او نارضايتونه يو اړخ ته کړې ، ځکه چې شيرشاه سورې زه تاته د يوې وينځې په څير درکړې يم اودد ې نه اخوا تا زما د سويمبر په ګټلو سره هم زما د ترلاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر يوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډير غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښي په خپلو لاسو کې نيولي و اوهملته ځای په ځای ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ويې ويل:

ګوره ګنګا ! ايا ته ما د يوه تور ، له منځه تللي او پخواي چينجووهلي لرګي په څير انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و څرخوې. واوره ! زما له تاسره هيڅ ډول اړيکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شيبه کې زما دخونې څخه بيرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اويا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو ياد ساته چې زه به تا ډيره بې عزته کړم ، ستا ښګينه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره يو ځای دلته اوسيدل غواړې په پټه خوله و او سيږې اوکله چې هم دد ې مانۍ څخه تلل غواړې نو هيڅوک به هم ستا لاره و نه نيسي، بس ، زه دد ې نه اخوا نور څه درته نه وايم.

دخواص خان ددې خبرو څخه داسې بريښيده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښويدلې دې ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو يې حرکت نه شو کولای ،دهغې ددې حالت په کتلو سره ورته خواص خان يوځل بيا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره یو تیاره ښار ګوځې ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خېرن زړه د افق په څېر ګرځېدلې یې. یو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندر وې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره یې. ورځه او په آینده کې دې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزادګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تیرو شوو وختو د ویجاړو په څېر و ګرځېدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بیلتون په یقین بدل شوې و. تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ویده او د منجمدو ساعتو په څېر ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بریښېده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي او یا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړي وي ، په خپل ځای ولاړې شهزادګۍ تر یوه وخته پورې خپلې شونډې چیچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبیا یې د سترګو څخه د اوښکو سیلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډېره بیړه را وګرځېده او د خوراک سامان یې له ځانه سره را واخست او په منډه دهغه ځایه را ووتله.

هغه بیرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما یې ورته په کې په ډېره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښې یوې لورې ته کیښودل اوبیا په یوه ځای کې کیناسته او دکوچنیانو په څېر یې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو یې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورځخه یې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پیښ شوي دي ، ایا خواص یو ځل بیا له تاسره بدتمیزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره یې وویل چې:
اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته یې سپکې سپورې وویلې اودخپلې خونې څخه یې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرځیدلې یم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څېر یم چې نه شاخونه لری او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تیارې شپې دهغه توپان په څېر ګرځیږم چې په مقدر کې یې غم او له منځه تلل لیکل شوي دي. اوما خورجانې !ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مینې د مار په څېر چیچلې یم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه څېرې په څېر روان دي. خو اوما خورجانې !داسې بریښې چې د خواص خان سره زما د محبت لمر نور په ډوبیدو دې. ویریږم ، او زړه مې لړزیږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بیلتون کې به د پیریو په څېر دا اوږدې شپې او دکلونو په څېر دا ورځې به څه ډول تیروم.

د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بیا دیوه هوډ سره راپورته شوه او وېی ویل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خویندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زیارت په لور ورځو ، که چیرې خواص خان ته را شړلې یې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نیسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډېره عجیبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبیا یې ورته وویل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بریا زمونږ په برخه کیږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو دمانۍ نه بیرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته یې وویل چې: امیر خواص خانه !دلته په مانۍ کې اوسیدونکې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختې ددې ځایه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ویده وې او مونږ نه غوښتل تا دخوبه بیدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړای شو ، خواص خان دهغه خبره په ډېره بې پروایی سره واخستله اوبیا یې ترې وپوښتل چې هغوې چیرې ولاړې؟ ساتونکې ورته وویل چې: کله چې هغوې د مانۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له اوما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي، نوپه دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله اوهغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا دهغوی لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبر ته دکوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خوا ته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښارد (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځای کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړې و او هملته اوسیدې . دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځای یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راو اخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلای. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یې بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ددې ماڼۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځای دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلی دی. دهغه د لیدلو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: زما خورې ! داسې بریښي چې ستا برخلیک را ویښ شوې دی ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزي دروازې ته را روان دی ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځای دهغې تر شا په بیړه هغه لوري ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یواځې توپیر یې دا و چې ډیره کې ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړي و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاتې شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و درېده او دخیر غوښتلو غږ یې وکړ . دآسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوا زونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اوا ز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،څکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځای دی ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځي او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دی. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې :

ته خو همدا اوس دخپل اوا ز او د خپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دی ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دي او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بد معاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځاې ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځاې نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنواو مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان هملته خاموشه ولاړ و خوبیا یې په ډیره مینه ترې وپوښتل چې : ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځاې کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې : غم خو زمونږ د کونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو وینې ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله ، تر اوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلې چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځاې ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل څټ تیت کړې و اوبیا یې وویل :

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې ، ګنګا ورته سمدستي وویل چې : حتما یې منم ، ولی به یې نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې اود ګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه ، ګنګا د خپل اړخ دڅپتي پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې : ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دو مره څه در کړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځاې شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نواوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې : ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل: ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې بریښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږي اوهغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوشته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړې. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله روانې شوې اود نورو کونډو سره یو ځاې دخپل لنګر ځاې په لور مخته ورتللې .

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مرژواندې توګه وویل چې : تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشیدو په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې يم ،خو زما ښځه يوه بې عقلې شوې ده ، چې پرون ما له تاسره ډيرې خبرې وکړې خو ما ستا ښځه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ويې ويل چې ګيتا ! زما نوم خواص خان دې او د شيرشاه سوری دلښکرو ستر سالار يم ، ګوره ګيتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شيان اخستې دي، که چيرې ته يې بده و نه ګڼې ،نو هغه د خپله ځانه سره يوسه او د خپلو اړتياو له پاره يې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې : څه ډول شيان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځنې اړتياو دپوره کولو له پاره دي ،که ته يې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په ميلمستون کې کينه ،خو که چيرې ته نه غواړې زما حويلۍ ته ور ننوځې نو زه به ټول شيان دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډيره بې وسۍ اويو ډول مړژواندې اوا زکې وويل چې : ګوره مهاراجه ! دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډيره شريف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حويلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په ميلمستون کې کينم نو زما سره د راغليو کونډو ته به شک پيدا شي چې زه د څه له پاره حويلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کرچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پيل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خان ورته سمد ستې وويل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پريږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زيات معتبر دې. په حقيقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډير زيات اغيز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شيان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل يوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وويل چې :

دننه حويلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووايه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. او هغه بوجۍ چې هلته په ميلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بيا ساتونکو ته ووايه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او د ميلمستون څخه يې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته يې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه او دګنګا په لور يې ور اوږده کړه او ورته يې وويل چې: د ر واخله يې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتيا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وويل چې ايا زه دا پرانستې شم تر څو ووينم چې په دې کې څه شيان دي. خواص خان ورته وويل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په د اسې حال کې په زمکه کيناسته چې د خواص خان په لور يې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ يې پرانسته ، ويې کتل چې په هغې کې ډير زيات قيمتې کالي دي ، د سرو زرو او سپينو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او د ښايست او زينت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په زمکه پريښوده او بيا يې د خواص خان په لور په کتلو سره وويل چې :

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه يې د پورته کولو جوګه نه يم. تر هغوې چې د کاليو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره يوسم او هلته په لنګرځاې کې به يې استعمالوم. د سپينو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره يوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمد ستي وپوښتل چې : هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزيدلې او ژړغوني اوا ز سره وويل چې : مهاراجه ! زه په خپل کور کې نه بلکه د زيارت په لنګر خانې کې اوسم . او هلته د غل غدو ويره هم شته ، نو کله چې زه دومره قيمتې شيانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وايي به چې معلوم نه ده چې زه د خير غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځايو ته ورځم. د سپينو زرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زياتې کونډې يې په لاسو کې اچوي ، د کاليو څخه به هم زه څه ډيرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډير قيمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقيقت کې زما داستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات او نامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې يې خواص خان غوښتل څه ووايي چې د حويلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوې ټولو ته وویل چې : دې کونډې ته په غور سره ووینئ ، کله چې هم دا دلته زما دحویلۍ دروازې ته راشي اود خیر غوښتلو اواز وکړي نوخالي لاس یې مه لیږئ ،که چیرې زه په خپله په حویلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته یو څه ورکوم اوکه په حویلۍ کې نه وم اودې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پریږدئ. که چیرې دا سې مو وکړل نو ستاسو څخه به یو هم و نه بښم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې اوسیږي که کله هم دکوم فریاد سره دلته راشي او یا ورته کومه ستونزه پیدا شي اویا د چا پر خلاف کوم شکایت وکړي نو په همغه وخت کې یې شکایت رفعه او اړتیاوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګیتا دې ،دا ډیره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونوکې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځایه ولاړل ، خواص خان یو ځل بیا ګنګا ته وویل چې :

ګیتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه یې او له ځانه سره یې وړل غواړې جدا یې کړه او له ځانه سره یو سه یې. پاته شیان به دلته په حویلۍ کې ستا د امانت په څیر ایښې وي ، کله چې هم ورته احتیاج پیدا کړې نو یا یې له ماڅخه اویا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه یې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصیلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ایا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وویل چې: ګوره ګیتا ! ماتاته پخوا هم ویلي دي چې زه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یم ، د تیږې په څیر خو په یوه ځاې کې نه شم پریوتلې ، زه نن دلته یم ، کیدا ې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړ شم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کیدا ې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځایه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ویلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووایم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتیا وي ، دلته حویلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتیا وړ هر شې تر لاسه کیږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتیا وړ شیان له ځانه سره واخستل ، او نور شیان یې هملته پریښول اودهغه ځایه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړ و ، ګنګابه هم بیا بیا شاته را کتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني اومسکې ولاړ و ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره یو ځاې شوه نوبیا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حویلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شیرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې میاشت کې) همایون دبنګال دې ښار ته ورننوت. هلته دګوډ په ښار کې همایون تر ټولو لمړۍ کار دا وکړ چې دښار د بیا جوړولو اوپاکیدو حکم یې وکړ تر څو د جنګ د تباهیو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افیون خوړونکې همایون ته د ګوډ ښار دومره ښایسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم یې بدل کړ او د جنت اباد په نامه یې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کیدو په وخت کې دبنګال ولایت دخپلو امیرانو او سالارانو په منځ کې وویشه ، هغه هلته نژدې نهه میاشتې په ډیر عیش اوعشرت کې تیرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په میاشتو به یې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شیرشاه سوری هملته د رهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همایون دخپل فوځ سره یو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته یې د اوږدې مودې د تیرولو هوډ کړې دې نو هغه د همایون په ولکه شوو سیمو باندې د بیرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتي کولو له پاره کار پیل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډیر زیات ډیرښت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسیدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته د رهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمایون پر خلاف عسکري عملیات پیل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان تر قومندې لاندې پرېښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین وټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري د خپله ځانه سره وساتله او د خپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، او برهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار د ځارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي دخپل لښکر سره یوځای د ګوډ دښار څخه رابیرون شي او دبهار دلارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر دکولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای دهمایون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لورور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره ور ووت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ.

درهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په شان کې دهمایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلاد همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار دکلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پریوزي. هغه دهمدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پرېښوده اودبنارس په لورو خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکز و . هغوې ددې ښار ددفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځاې په ځاې کړې و . خو دمغلو دا ځواک دشیرشاه سوري دیرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې دمغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ. په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځاې مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې دمغلو خومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځاې باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځاې دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید. بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځاې دې چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سورې ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندېښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځاې په بهرایچ باندې یرغل یوسي. ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لورور وخوزید اودشپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپاې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوج په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بهٔ وهلې وی هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پرېښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سوری د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل او دهغوې په واسطه یې د منې او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره د مغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، تر څنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړۍ په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ورکړل شو او باور یې پرې راغي نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندې ته وروغورځوي."ځکه زاهدبیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي .

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه . زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوې یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوې درې واړه یو ځای شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په وررسید و سره هغوې درې واړو د همایون وروړ مرزا هندال هم له ځانه سره ملګري کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون وروړ مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د وروړ مرزا هندال او دهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست او په دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و ، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځای یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ.

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځای د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یو اځې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما او د هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نژدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسید و سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځای دهغه یو ساتونکې بیرون رااووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګماړله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي . ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ او دهغه څخه یې غوښتل وپوښتې چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې وروا چولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې او بیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

داسې څرګندیږي چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې :

ګوره خورې ! ستاآند سهي دې ، خواص خان تیره ورځ د خپل فوځ سره یو ځای د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه او هغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کوم اړتیا وي نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تا ته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي .

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه وبیچاره شوې وه . تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځای ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل .

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي ، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شونې ده چې جنګ په لږ وخت کې پای ته ورسیږی او یا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، اوکه نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي . ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستا سو څخه شکایت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجودیت کې هم تاسې زما د یوې خور په ښیر پالنه وکړه. نو ولې به هغه ته شکایت کوم. ساتونکې ورته وویل چې: خورجانې ! ستا ډیر ممنون یم. ددې خبرو څخه وروسته ګنګا بیرته شاته ستنه شوه. د هغه ځایه په بیړه بیړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره یو ځاې او ما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډیره اندیښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده. اوما ترې په ډیره نرمۍ سره وپوښتل چې:

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډیره غمژنه او اندیښمنه یې. ایا خواص خان وپیژندلې ؟ اوله تا سره یې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وویلې چې:

اوما خورې ، هیڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حویلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخیر غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحویلۍ یو ساتونکې بیرون را ووت او ماته یې دا خو سیکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره یو ځاې دبهار منځنیو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشیرشاه سورې پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د بنارس په لور ورغلې دې.

اوما یو ځل بیا د ګنګا په لور په ډیر غور اودقت سره وکتل ، بیا یې وویل چې: ښه شول چې اوس دې په غمژن کیدو او اندیښنو باندې و پوهیدم. ګوره ګنګا جانې !ته اندیښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګیتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نژدې کیږې. هیله ده چې یوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګیتا په ښیر خپله دمینې محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووینو چې خواص خان په رښتیا هم له تا سره د ګیتا تر نامه لاندې مینه او محبت کوي نو بیا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلې ښیرې سره د هغه تر مخه ځان را ډاګیزه کړې اوزه هیلمنه یم چې دهغه دغه مینه اومحبت به د ګیتا نه بیرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بریالیتوبونو او خوشحالیو ورځ وی، ګنګا ورته په مسکا سره وویل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پیښ شي. ددې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره یو ځاې مخته ولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سیمه باندې د ولکې کولو وروسته شیرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شیرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همایون ته دخپل ورور میرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شیربهاول د وژلو خبر ور ورسید نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پیښه په ۱۵۳۹ ز کال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځایو کې نورد ارام کولو نه ستړي شوي و او خپل ځانونه یې درانه شمیرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنیمت د مالونو څخه به ښه ډیر تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هیڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځاې د والي په ښیر کار وکړي ، نو په د ې خاطر همایون خپل ډیر میړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګیر قلي د بنګال د حاکم په ښیر و ټاکه ، تر څنګ یې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې یو لښکر هم ورکړ. خو دشیرشاه سوري د پرلپسې یرغلونو له امله همایون ډیر محتاط معلومیده ، هغه د بنګال څخه د راستنید و په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندې توب له پاره ډیر ښه انتظام کړې و ځکه شیرشاه سوري ددې ځایه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور یې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړۍ دا چې خپل ورور میرزا عسکري یې د بهاګلپور سیمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته یې ددې کار د ترسره کولو له پاره یو درند لښکر هم ورکړ ترڅو میرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشیرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګیزه کړي چې هغه اوس چیرې دي او څه پلانونه لري . او تر څنګ یې د مونګیر څخه د پېشا شوو لښکرو باندې د شیرشاه سوري یرغل ته هم ځای پاته نه شی .

همایون یو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته یې د مونګیر په لور د ورلیږلو حکم وکړ . او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې د همایون د لښکر د ور رسیدو پورې دې خان خانان هملته به مونګیر کې میشت وي .

د فوځي ستراتیژۍ له مخې مونګیر د ځانګړی اهمیت خاوند ه سیمه وه . او د دې سیمې د لاسه ورکولو سره ډیر زیات خطرات مخته را تلل .

لمړی دا چې د دې ځای د میرزا عسکری په خلاف د کول کانګ د لویو لارو څخه یرغل کول شوني و . دویم دا چې د ګنګا څخه د تیریدو په وخت کې همایون ته د بیرته را تللو په لاره کې خنډونه را پیدا کیدای شول . په دې خاطر میرزا عسکري همایون ته خبر ورکړ چې شیرشاه چې تر اوسه پورې یې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او ترڅنګ یې د قنوج ټوله سیمه په خپله ولکه کې اخستې ده او بیا یې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بیرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بیرته د رهتاس دکلا تر څنګ را ټولول پیل کړي دي .

د میرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسیدو سره همایون ته لږ څه ډاډ را پیدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هیڅ ځای کې شتون نه لري . نو په دې خاطر یې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګیر د سیمې پورې را ورسید . اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په یوه اړخ کې د مونګیر سیمه پرته وه او بلې لورې ته همایون د خپلو لښکرو په لور ور رسیدلی و .

میرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همایون سره یې لیده کاته وکړل . هلته د میرزا عسکري د را رسیدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همایون ډیر خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزیران یې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بیرته ستنیدو له پاره د ګنګا د دریاب څخه په کوم ځای کې تیرشي .

د همایون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بیا د ګنګا څخه تیر شي . یوازې د همایون یو ډیر ځانګړې سلاکار موید بیګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همایون په آند باندې اغیز کونکې و . هغه د همایون د ټولو سلاکارانو او وزیرانو د رای سره مخالفت وکړ او همایون ته یې وویل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظیم الشان مرتبې خاوند یې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې یې د همغې لارې څخه بیرته ستون شې او که نه بیا به شیرشاه سوري وایي چې همایون د هغه له ویرې اصل لاره پریښوده او د تیښتې او پټو سپکولو لاره یې و نیوله او د خپل فوځ سره یو ځای و تښتید »

په همایون کې یوه کمزوري دا وه چې ډیر وخت به یې خپلې پریکړې نورو ته پریښودې ، هغه د موید بیګ دا سلا و منله ، او پایلې یې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګیر په سیمه کې د ګنګا څخه پورې وت . په دې دوران کې نه کومه پیښه را منځته شوه او نه د شیرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو . د بله اړخه خان خانان هملته په مونګیر کې د خپل لښکر سره یو ځای د همایون د ور رسیدو منتظر و . خو همایون د خپل ځانګړی سلاکار موید بیګ په مشوره بله لاره نیولې وه .

د ګنګا د دریاب څخه د تیریدو وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځای د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همایون لښکر د ګنګا د دریاب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شیرشاه سوری نه غوښتل چې یا د هغوې سره ټکر وکړي او یا د هغوې په لاره کې بندیزونه را پیدا کړي . د همایون لښکر په درې برخو باندې ویشل شوې و ، یوه برخه یې د همایون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د وړور میرزا عسکری ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان تر قومندې لاندې وه. تر څنګ یې د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و. د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای همله په مونګیر کې منتظر پاته و، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوی نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړې دې. او یا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتی هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا و چې خان خانان همله د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوی وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو ،د جنګي بیړیو ، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نژدې ور ورسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل ، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې . په دې توګه یې هر شي خیمو ته منتقل کړ ، همایون د خپلو لښکرو او جنګي سامانونو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د دانا پور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره را ټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ.

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله ، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلي شوې دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دې که چیرې داسې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پر مونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو ، زما ملګرو او زما ورونو ! د الله تعالي په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول دوستان ، زامن ، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو وا وروځ ! ددې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي ، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه ، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري ، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځې یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو ، شیرشاه سوري لږ څه تم شو ، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده ، وو ایاست ، تاسې څه مشوره راکوئ ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې.ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته وو ایه ، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ درونده مشره ، زمونږ لاربښوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په یقین سره چې همایون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او د هغوې ترمنځ د سولې ټولې لارې یې پخپله تړلې دي، هغه وخت همایون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف یې عملیات کولې شول او مونږ یې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همایون دغه حالت ته راورو ، او ډیر ژر به هغه وخت راځې چې مونږ به یې تعقیبوو او همایون به د خپلو فوځونو سره یو ځای د هندوستان څخه په تیښته تښتي.

شیرشاه ! زمونږه مشره ! هره پریکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډیرو خرابو حالاتو کې هم د خپل ځان څنګ کې ووینې. د خواص خان دځواب په اوریدو سره شیرشاه سوري ډیر ډاډمن او خوشحاله شو او بیا یې وویل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ او ستاسو ترمنځ د آندونو یو والې موجود دې نو زه غواړم چې یو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قیام وکړم ، دهغې نه وروسته به ددې ځایه خپل پړاو پورته کړو او د همایون د لښکر تعقیب به پیلوو . مونږ به د ټولو ترمخه د همایون په فوځ باندې شپیني وینه تویونکي عملیات کوو ، ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې زما سره وي او بله برخه به یې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پیلوي .

خواص خان به د همایون د فوځ په اړخ باندې یرغل کوي ،او کله چې همایون او د هغه سالاران د اړخ د حملې په لور متوجه کیږي نو زه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو د لښکرو ځواک په څو برخو باندې وویشو او نه جبران کیدونکې زیان به ور واړوو. او زه هیلمن یم چې ددې شپیني وینه تویونکې عملیاتو له مخې به مونږ ډیر ستر بریالیتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو یو ځل بیا د شیرشاه ددې آند سره توافق څرګند کړ. ددې وروسته شیرشاه سوري غوښتل د غونډې د پای ته د رسیدو اعلان وکړي چې دخیمې بیرون پهره کونکې سپاهې د ننه خیمې ته راننوت او شیرشاه سوري ته یې وویل:

اقا ! بیرون یو مخبر راغلې او غواړي یو ډیر مهم خبر تاسې ته درکړي. ددې خبر سره سم شیرشاه سوري او دهغې ټولو سالارانو په ډیرې اندیښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول ، شیرشاه هغه ساتونکې ته وویل چې مخبر د ننه را ولیږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر د ننه راننوت، دهغه په کتلو سره ،شیرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ایا د همایون په اړه دې کوم ښه یا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وویل چې :

اقا ! له ما سره د همایون په اړه هیڅ خبر نه شته ، ځکه چې همایون د ګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما یو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شیرشاه سوري ټول سالاران ډیر په اندیښنه کې ولاړ و ، شیرشاه سوری هم ترې په ډیره اندیښنه کې و پوښتل چې : څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وویل چې:

اقا ! په تیرو وختو کې یو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ او غارت کولو یو ټوپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نومیده ، یو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزیدلې و ،سلطان محمود دهغه د نیولو او د له منځه وړلو ډیرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت دهغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د یرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکیږ کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پیښه کې له منځه تللې وي، خو حقیقت داسې نه و.

حقیقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنیو لړیو کې چیرې د خپل ځان له پاره دیوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډیر زیات کړي دی ، اوس اوریدل کیږي چې هغه د یوه ستر لښکر خاوند دې. او همدې لښکر سره یو ځای هغه زمونږ په سیمو باندې برید کړې او هلته یې په اوسیدونکو کې ډیره ویره او دهشت پیدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوریدو سره شیرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبیا یې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه یې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وویل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره یو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه بریښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پیژني نو هغوي وایي چې مهارت اوس د یوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دې ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخیریدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتیب هلته خپل سلطنت جوړ کړي.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شیرشاه سوری ورته وویل چې:

مخبره ! ستا ډیره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبیا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! داسې بریښې چې قدرت یو ځل بیا تا ازمایي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځایه کړم اودهمایون پر خلاف فوځې عملیات پیل کړم خوداسې بریښې چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زویه ! زه غواړم په خپلې پریکړې کې بدلون راوړم.

شیرشاه ددې خبرې وروسته بیا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر یې وکړ اوبیا یې خپله پریکړه واوروله.

خواص خانه زویه ! لښکر به د پخوا په څیر په دوو برخو ویشل کیږي. هیبت خان نیا زي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تا سره اوسي ، ترڅنګ به یې د لښکر نیمایي برخه ستا تر قومندې لاندې وي ، خو بله برخه به یې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نیمایي برخې سره یو ځاې سبا یا بل سبا ددې ځایه کوچ کوم ،اودهمایون تر شا به ورځم. زما زویه ! هغه وخت چې زه له دې ځایه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره یو ځاې ددې ځایه کوچ وکړه خو ته به دهمایون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من یم چې که یو اځې ته په مهارت باندې یرغل یوسې اود میړانې ، بهادرې او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهیږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډیره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډیربښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خیال هم وي چې څرنګه چې زما اود همایون تر منځ اوس جنګ پیلیدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زویه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هیڅکله هم پرې نه ږدو. زه هیلمن یم چې ته به ډیر ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبیرته به دهمایون پر خلاف زما کومک ته را ورسیږې

دشیرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډیر خلوص او مینه ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

شیرشاه ! زما دروند مشره ! ته په دې اړه هیڅ اندیښنه مه کوه ، ډیر ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته یې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې وروښیم او تر څنګ به یې ملګري ټول د تیغه تیر کړم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اویو ځل بیا یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! زه به نن نور مخبران هم وروا ستوم تر څو دا ډاګیزه کړې چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره یو ځاې چیرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چیرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتیاوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره یو ځاې شیرشاه سوری هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شیرشاه سوری د خپل نیمایي فوځ سره یو ځاې دهمایون د فوځ په تعقیب وروووت ، او خواص خان د نور نیمایي فوځ سره یو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ویالو د امواجو په ځیر دشپې په تیاره کې ځان ورکاوه. تیارو اوبارانونو د زمکې په ختو کې هر شي د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زیارت په لنگر ځاې اودهغې په شاوخوا سیمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د یخ وهلي ویالې په ځیر خاموشي خپره وه. او د لوټ کړل شوې خیمه ځاې او دمفلس د وینو په څاځکو باندې د رنگین شوې لمن په ځیر سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې میشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د ماښامي د تیارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سوالیه توگه وکتل اوله ځانه سره یې وویل چې په دې وخت کې څوک دې چې زمونږد کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه یې پرانسته ویې کتل چې ددروازې تر شا دپوخ عمر یوه ښځه ولاړه وه ، یو څرمنیز ځادر یې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کید و په خاطر و . خودا سې څرگندیده چې هغه لنگرځاې ته د بیرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمني یوبل اضافي ځادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تیرې ښځې په ډیر محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گیتا نومې یوې کونډې سره غواړم ډیره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وویل شو چې هغه په همدې کمرې کې او سیږي ، ایا زه دننه کوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځایه راپورته شوه اود اوما د ځواب تر مخه یې وویل چې هو !دننه را ځه ، همدا زه گیتا یم ، ته له ماسره څه کار لرې ؟دگیتا د نوم د ویلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په ځیر دروازه بیرته و تړله. د څرمني هغه ځادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه یې هملته ددروازې سره یو ځاې را ځوړند کړ خو د څرمنې هغه ځادر یې چې په لاسو کې نیولې و هغه یې د گنگا په بستره باندې کیښود ، اوبیا د گنگا تر مخه کیناسته او ویې ویل چې:

گوره گیتاجانې لورې !زه د یوې ډیرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې یم. که د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان تاته د څه کار کولو په اړه ووایي نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمد ستې وویل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ؟خو زه به تاته یوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چیرې ماته سترگې پټې کړې او په اور کې مې هم ور واچوي نوبیا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ایا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پیغام راوړې دې ؟هغه زړې ښځې ورته وویل چې:

گوره گیتا لورې ! ستا آند سهي دی ، زه به تاته په تفصیل سره ووایم چې زه دخواص خان په حویلۍ کې کار کوم ، زه یې څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې یم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې یم او دا پیغام یې راکړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چیرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شي نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حویلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې یې اوپه ډیره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره و ویلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو د شیرشاه سوري سره یو ځاې د همایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا د دریاب په لور ورغلي دي. دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله د همایون سره د ټکر له پاره ور روان دې. خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولي دې. خو د تللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ، هغه د دې ځایه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه د دې ځایه دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ کوي خو د کوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تا سره یو ځل کتل غواړي. ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته. که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د ځرمنې ځادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ما سره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ما سره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم او خواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه. دهغې په دې خبره ګیتا سمد ستې وویل چې نه ! زه له تا سره تللو ته تیاره یم ، که د شپې په دې وخت کې خو پریږده ، که خواص خان ماد سیلیو او توپانو او یا اوریدونکي اور په ځپو کې هم دځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. د دې خبرې سره سم ګیتا دخپله ځایه پورته شوه او د اوما ځنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل :

اوما ته همدلته اوسه ، زه به د ګیتا و دهوا په بڼه دخواص خان په لورې ورشم او د پخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ما سره ولاړه شې نو خواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به د ناکامۍ سره مخ شي او بیا به زه یو ځل بیا د خواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه یوازې د دې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمد ستې پورته شوه ،خپل کالي او لباس یې تبدیل کړ، دهغې د پاسه یې سپین رنګې ځادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بیا په خپلې بسترې پروت هغه ځادر چې د دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو. زه له تا سره تللو ته تیاره یم. د دې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرار کرار د لنګرځاې څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لږ واټن وهلي و چې یو نا ځاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه ، یوه د هغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه تر شا وتړل ، دهغې پښې یې هم ور وتړلې ،بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه او په هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، د بګۍ پردې یې را پرېښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ ، بې وسې او بیچاره ګنګا هملته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګې د پردو په خوزیدو سره د رڼا ځرک د ننه را ځي د دې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځایه را پورته شي او په خپله ځاې کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې د دې لاسونه او پښې تړلي و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې د شپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې دهغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې د هغه تر څنګ په خواږه خوب ویده شوې دې. څرنګه چې د دې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول او په دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل او بیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه او د خوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وېښ شو نو بګۍ ځغلونکې ووېل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووېنه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ د هغه په دې خبره هغه خوبې ملګرې ووېل چې: هغه به لوږې اخستې وي . که ته وايې نو زه به يې لاس او پښې پرانځم . د خولې څخه به يې هم هغه ټوټه لرې کړم او د خوراک څښاک څه به ورکړم . د هغې وروسته به يې بيا پښې او لاسونه سره وتړو ، د هغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه د خوبه را وېښ شوې د خپله ځايه پاځېدا و د بګۍ د يوې برخې څخه يې د اوبو مشکيزه را واخسته ،بيا يې د هغې څخه لږ څه اوبه را واخستې او خپله خوله او مخ يې پرې پرېمنځه ، بيا يې مشکيزه د بګۍ يوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ يې وچ کړل بيا يې د لمرې د شهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بيا يې د هغې د خولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .

ګنګا بېچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله يې څپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټيټ سره ناسته وه ، بيا يې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک ياست او ولې مو ما ته فريب راکړ او را ومو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته يې دروا غ ووېل او زه يې د لنګرځاې څخه په دروا غو را ووېستم،د هغې د دې خبرو سره سم هغه کس يو ځل بيا د خپله ځايه پورته شو د اوبو مشکيزه يې را واخسته او د ګنګا په لور يې ور اوږده کړه او بيا يې ورته ووېل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډېر زيات عزت او درنښت خاونده يې . ته لمړۍ خپل خوله او لاسونه پرېمنځه بيا به درته ووايم چې مونږ څوک يو او ته مو ولې له ځانه سره راوړې يې او ولې مو د زيارت د لنګرځاې څخه را ووېستلې . د هغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکيزې څخه اوبه ورتويولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پرېمنځي، او بيا يې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه يې په کې ځان رانغاړلې و. بيا يې هغه کس ته ووېل چې : اوس راته ووايا ست چې تاسې څوک ياست چې زه مو د زيارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې يم او چېرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته ووېلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په رېښتيا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوريت و ، هغې ښځې چې ته يې د زيارت د لنګرځاې څخه را ووېستلې هغه زمونږ يوه پېژندګلوې وه چې مونږ د همدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره يوسم. اوتا به خامخا د انوم اورېدلې وي؟ د هغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته ووېلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته يې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته يې تباهي خپره کړې وه. د هغې په دې خبره هغه کس ورته ووېل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. د هغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بېرته ځواب ورکړ چې :

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مېين دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مينه کې را ښکېل شوې دې، هغه ستا د لاسته راوړو په خاطر ستا په سويمبر کې هم برخه اخستې وه خو د هغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله . برعکس ستا هغه سويمبر يو نقاب پوشه وګټلې ، د بهار او بنګال حکمرانان مهارت يو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هيڅوک هم هغه د مخ له رويه نه پېژني نو په دې اساس به د غه مهارت کله کله ستا د کټلو له پاره د خپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته . هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، او ته هلته په راج محل کې ښه و نڅېدې نو په هغه ورځ هم مهارت د يوه پنډت سره يو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کټلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا د خپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کيږي تا د هغه لوري ته يوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان يو ، او مونږ د هماغه مهارت د وينا په اساس په رهتاس کې قيام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شيرشاه سورى په رهتاس باندې يرغل راوست او د غه کلا يې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې يرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول او ته شيرشاه سورى و نيولې او خپل لښکر ته يې بوتلې او هلته يې د خپل لښکر د سپه سالار خواص خان وينځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وينځې په څير هم دخپل ځان له پاره و نه منلې . زه پوهيږم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و . بلکه داسې يې وګڼه چې دا د يوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهين و چې هغه يې د يوې وينځې په څير هم و نه منله . دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمد ستې را ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وايې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وينځې په څير و نه منلم ،دا زما او دهغه تر منځ ذاتي معامله ده . دهغې په دې خبره دغه کس يو ځل بيا وويل چې: زه پوهيږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده . دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډير غضبناکه توګه وکتل او ورځخه يې وپوښتل چې ته په څه پوهيږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وويل چې :

ګوره ګنګا جانې ! ما تا ته وويل چې مهارت ته دخپل سويمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره يې مينه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سويمبر په مقابلو کې برخه واخستله . دا دهغه بدقسمتې وه چې هغه په دې مقابلو کې بريالې نه شو ،بيا هغه مونږ دواړه ستا د ښارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو . په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم ښارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډيره بيړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې يې چې ستا د سويمبر مقابلې يې ګټلې دي. او د مقابلو د ګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې درته وويل چې « زما نه خوښيږې».

بيا يې کله چې ته د وينځې په څير د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچيانۍ قبيلې د سردار فدايي خان د را پيدا کيدو غوښتنه وکړه ، فدايي خان له تاسره وکتل او دهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سويمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته يې نوم صاحب خان و . هغه به هغه وخت ګيدړې ښکار کولې او خپل ژوند به يې پرې تيراوه او له تاڅخه يې سخته کرکه اونفرت کاوه . دا ستا بدقسمتی ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مينه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مينه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مينې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بيا تا د درواغو څخه کار واخست او د زيارت په لنګر ځاې کې دې ډيره ځاې جوړ کړ . په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډير زيات خپلوان اودوستان اوسيږي او تا کولې شول د هغوې سره يو ځاې واوسيږې. خو ستا له پاره ډيره سخته او اړينه داوه چې دخواص خان محبت او مينه دې په هيڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ويستلې .

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډيره کلکه ښارنه کړې ده . اومونږ به ټول وخت ستا په تعقيب او ښارنه کې وو . هلته د زيارت په لنګر ځاې کې د اوسيدو وروسته تا يو بل ستر قدم واخست او د يوې کونډې په څير دې دخواص خان د بيرته خپلولو هڅې پيل کړې . هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره يو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خير غوښتلو غړ دخواص خان د حويلۍ تر مخه پورته کړ ، تر يو څو ورځو پورې ته ناهيلې معلوميدې ،خو يوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بريالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاه غړ ته ځواب وواېه. بيا هغه له تاسره د زړه خواله پيدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسي ډاګيزه کړه ، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډير زيات اغيزمن شو ، دهغې وروسته بيا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حويلۍ تر مخه د خير خيرات د غوښتلو غړ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کيده ان تردې چې کله دويمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتيا و ډير وسايل هم درکړل او ترڅنګ يې خپلو ساتونکو ته وويل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتيا پيښيږي نو ستا هغه اړتيا به پوره کوي او ستا د شکايت په اړه به پوښتنه کوي ، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مينه اومحبت چې د يوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس يې ته د يوې کونډې په څير غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوروروړو او هغه به تا دخپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه دمهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست او یا مو نوم نه څه دي؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا دخواص خان له پاره پیدا شوې او دهمغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا دهغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې او تا ورڅخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه! تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله، دا زما شخصي کار دی، خو اوس هغه زما د ژوندانه منزل دی او زما د جسم روح دی، په دې اړه زه ددې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وې یې پوښتل چې ایا ډوډۍ خوري؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولاسونه به دې تړم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او دهمغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې ځټ درپرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا ددې سړې د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ. بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل او پخپله ولاړ او دخپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تردې چې ددې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه دتیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګۍ دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګنځایونه جوړ کړل شوي دي، دننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، ددې کورنو او بازار څخه دتیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

دبګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پخوا تردې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، دګنګا لاس وپښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا! زه یو ځل بیا تا ته ګواښ کوم چې دلته دشور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردرا مهارت حکم دی، راځه چې زه دې اوس همدلته وروړم، هر هغه څه چې ته غواړې وو ایی دهمغه په مخکې یې وو ایه. ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، دهمغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه دهمدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا دیوې داسې کمرې ترمخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړې ور مخته شو او دهغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. ددې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه، ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل، بس چپ چاپ دهغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې ددې کمرې په مخکینۍ برخه کې دپادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوی دی. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د ځلوېښتو کالو په شاوخوا کې و، مخ یې زخمي شوې و، چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ور ننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دی، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سرادره! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژنې، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده، دا به څوک و نه پيژني! اوس ته ولاړ شه او زما د خوني د باندې ودرېږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: « ته مه ځه، همدلته ودرېږه» د هغه په دې خبره ګنګا ودريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا! زما کسانو به تاته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تا سره مينه کوله، بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و او دهغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. وا وره ګنګا! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم

.

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته! ستا له اړخه د يوې لورې دمحبت او غوښتنې څخه څه نه جوړېږي او بيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوي وي او دهغې وروسته د هغه له پاره يو ډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه تر لاسه شي، نو مهارته! د دنړۍ په بازار کې هم همداسې وګڼه چې زه هغه شي يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلي نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دشتمنۍ او يا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لټاړ شوې يې خو تا ته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې درکول شوي.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وابې، دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې، وا وره! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخواني صاحب خان دې چې ګيدړې به يې ښکار کولې، او له تا سره يې مينه او محبت کاوه، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ او ستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې، او کله چې تا د سويمبر د برې شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بيا هغه ته مسترد کړې، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه، ووايه چې زه سهي خبره کوم؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په ښه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاې کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده، ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلې و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړي او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بريا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شی. که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبیا یاد ساته چې ته به یوائې زما لاش وموممې. زما روح به له تاسره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه اندیښمن شو ،فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره همدردۍ او مینې سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مینه او محبت کوي ، نو ته بیا ولې دهغه په یاد کې د تیرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څیر مړژوانده ژوند تیرول غواړې. ګوره ګنګا ! يو هغه خواص خان دې چې ته یې هیسته غورځولې یې او نه درته کوم اهمیت درکوي اوبل زه یم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خیالونو او فکرونو کې لړ په اغزنو بوټو خپل ژوند تیروم. زه خو تا د غمونو او اندیښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسیدو اود محبت او مینی دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته یې يو ځل بیا یې په خبرو پیل وکړ :

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څیر دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څیر ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هیچا سره (او رنه اوه ځلې دګرزیدو) پیرې هم نه دي تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

ګوره مهارته ! ته به دا څرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مینه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې : ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه یې. زه خو تا ته عزت ، توقیر او ترڅنګ یې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پربیاسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مینه کوې هغه ته هیسته غورځولې یې. ته اوس داسې يو فصل یې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ریبلې یې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک یې بویولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر او خیال دې. نه خو زه بې مالکه فصل یم او نه دبیابان د ګلاب ګل. یاد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما د محبت او مینې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وویلې چې: هو ! زه پوهیږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د یوې کونډې په څیر به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مینه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا څرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا یې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بیرته را ستنه شي. هغه به تا ته هیڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زیات نه کړي. ګنګا ورته وویلې چې: نه ! داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې یې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پریکړه ده ،که څه هم ته زما څټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پریکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر يوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بیا یې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا یې را تښتولې وه ،دننه خونې ته را ننوتل. بیا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته یې وویل چې: تاسو يو کس ګنګا ددې کمرې څخه بیرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه يو کس ګنګا د کمرې څخه بیرون وویستله ،کله چې ګنګا بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې : زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډیره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هیر کړي او زما سره د واده کولو له پاره تیاره شي خو هغه ددې هر څه سره بیا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بریښې چې هغه دخواص خان سره د ړندو سترګو محبت کې را لتاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زیاتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډیره ښه اونیک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې د هغې محبت را خپل کړم او بیا یې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
د مهارت د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ملګري وویل چې:
ګوره کلو ! ستا خبره سهي ده ، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زور زیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دا دې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به د خپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي ، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیا و د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم د خپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته ، زه هم همدا سې غواړم. اوس ته ولاړ شه او زما د دې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده ، هغه د ښځو ا څخه ښایسته کړل شوې ده ، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته د ګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي ، د هغه د اړتیا و د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې د دې کمرې په پاکولو او ښایسته کولو د نده په غاړه لري ، د ګنګا د خدمت له پاره و ټاکئ او ورته وو ایاست چې نوموړې هر وخت د هغې سره یو ځای وا وسیږي. هغې ته دا هم وو ایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه ، او ما چې در ته څه وویل همغسې اقدام وکړه. د دې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې د هغه ځایه ووت.
کله چې د مهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همله ته ولاړ دې، خپل ملګرې ته یې خاصه اشاره وکړه ، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه ،بیا د هغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت د خپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه ، د هغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو او هلته به دې د زیارت په لنګر ځاې کې ورخوشې کړو. د دې خبرې سره سم یې ګنګا همله په هغه خونه کې یوا ځې پریښوده او دوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه ، په همدې خونه کې کیناسته ، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه ، هغه ډیره بد حاله ، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. د هغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه ، هغه ښځه ور مخته شوه او ګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې !ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې. زه خویوه وینځه یم ، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. د دې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته،دا ښځه نوره هم مخته ورغله او د ګنګا په پښو کې کیناسته ، د هغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي د خپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله او پورته یې کړه او په خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه ، بېشکه چې ته به وینځه یې خو زه د مالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم.ته همدلته له ماسره یو ځاې کینه ، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
د ګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه ، وارخطا شوه ،خو بیا هم د ګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا د خدمت له پاره ټاکلې یم ،اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم ،ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیا و د پوره کولو هڅې به کوم.
ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تا ته څه ویلي دي؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې !ماته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دې ، خو زما نوم هم واوره ، زما نوم نیرمل دې. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسید و مجبوره یم. ماته یې ستا په اړه دا هم ویلي دي چې ته یوه کونډه یې او د رهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې د هغه ځایه په زور را وستې او دلته یې ځاې د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته او سیږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.

کله چې نیرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځای یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چا سره چې زما کوژدن شوې وه نو دا سې یې وګڼه چې هغه زه پرینښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه او هلته د زیارت په لنګر ځای کې د کونډو په پناه ځای کې دیره شوم ،ګوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځای یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ما سره به دروا غ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې او د یوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروا زه یې وتړله ، او بیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اور ته یې وویلې چې: ګوره ګیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځای څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سوري د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړي، ریښتیا راته ووایه چې دلته د او سیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وې؟

دګنګا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: ګوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لاربښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته د قیام په دوران کې له تا سره ډیره ښه سلوک او کړچار و کړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوږلنیو باران وکړل شي تر څو ته تر اغیز لاندې راشې اود مهارت سره واده ته تیاره شې. دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همدا سې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړای شي ، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچۍ په څیر ګڼم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک څښاک غم وکړم. ګنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک څښاک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځای وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.

یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .

ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه دا سې احساسول چې بیرون اورلګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړي ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همدلته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځای باندې څه توپان رانازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي يې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه يې لږ شانته پرانسته اوبيرون يې وکتل ، هغه ډيره حيرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا ديخوا منډې او چيغې سورې وهي ، ګنګا ډيره وارخطا شوه، اود وارخطايې او ويرې له لاسه يې دروازه بنده کړه او بيرته خپلې بسترې ته را ستنه شوه او هملته کيناسته.

لږه شيبه وروسته هغه زړه نيرمل هم په منډه او ساه نيوونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کيناسته ، او بيا يې په يوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګيتا لورې !دلته اوس يو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې برېښي چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شميرل شوې دي، ګنګا ترې په ډيره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نيرمل ته څه وايي ، ژر يې راته ووايه. نيرمل ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره ګيتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده،ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نيرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور يې په غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګيتا لورې ! دا حمله ستا هغه کړې ده. نيرما په دې خبرو باندې ګنګا بيچاره لږ څه وخندل او بيا يې ورته وويل چې ووايه نيرما ، ته څه ويل غواړې ؟زما چا دلته يرغل راوړې دې ؟ نيرمل بيا ځواب ورکړ چې:

ګوره ګيتا لورې ! دشيرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې يرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشيرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره يو ځای په ډيره بيړه دمهارت په دې ځاله باندې يرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځايه بيرون ولاړ او هلته يې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوي چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاي کې چې دهغه ځومره ملګري موجود دي يو اځې دهغوې شميره دخواص خان د فوځ دوه هومره کيږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تياره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او هملته بيرون د جنګ کولو اراده لري. اوس به ووينو چې ددې جنګ پايلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوي؟ ايا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي .ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ويې ويل چې: ګوره نيرما !که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بريالې کړي،ګوره نيرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډير داسې ميدانونه سوبه کړي دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بريمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چيرې دشپې په تياره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وايي چې دشپې په همدې تياره کې مهارت د خواص خان په لاسو نيست اونابود شي . ګوره نيرملې ! زه تاته يوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوي ،نيرمل ورته وويل چې لورې ته څه وايې ژر يې راته ووايه. ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره نيرملې ! زه ډاډه يم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کيږي خو که چيرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چيرې د تيښتې هڅه وکړي نو زه به خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم اوکه چيرې مهارت بيرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه يې هم له ځانه سره چيرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نيرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووايه چې درهتاس د زيارت دلنګرځاې يوه کونډه چې ګيتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته يې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګيتا نومې ښځه وايي چې هغه يواځې اويواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت يو ځل بيا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نيرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به د هغه د لاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا سې د ې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا سې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووایم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل د دې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه او بیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

۳۹

خواص خان تر او سه پورې د مهارت د دې تمځاې څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځاې باندې یرغل کونکې دې. او دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. د دې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست او دشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځاې په ځاې کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همدې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یو سې او هغوې مات او بیرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خو د هغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت د پټنځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه دخپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر د دې ناڅاپي یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو د هغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او د مهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په داسې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سړې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپي یرغل د هغوې دلښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خو بیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و ، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې او د هغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و .

خو د دې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن بریې باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همدې احساساتو سره یو ځاې د تکبیر او از پورته کړ ، د هغه د تکبیر د اواز سره د هغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، د دې تکبیرونو څخه داسې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوې وې، د همدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوڅونکو او سپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان د دې حملې څخه ډیر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان دې نا څاپي یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې وه چې د هغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه د هغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې د پښو د ټم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښي لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځای ته ور ننوځی او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر يې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځای ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځایه څخه تر د مهارت ددې ځایه پورې د هغه لښکر د نیمایي څخه هم زیات را کم کړي و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ يې واړاوه او د تیښتې لار يې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست ، کله چې مهارت خپل د اوسیدو ځای ته ورسید نو خواص خان یو ځل بیا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر يې هم د نیمایي څخه زیات د تیغه تیر کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره یو ځای به ډیره ستونز منه توګه دغرنیو لړیو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځای څخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکر يې د ناڅاپي یرغل په خاطر تیار و ساته ، تر څو د مهارت د بیرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅاپي یرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړای شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځای ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخری مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د مهارت د هستوګنځې نه بیرون پړاو کې و چې د هغه یو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته يې وویل چې: امیره ! یوه زړه بوډۍ ښځه غواړي له تاسره ووینې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه يې وپوښتل چې ایا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او یا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وویل چې نه ، امیره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله ، هغه بیچاره وايي چې غواړي له تاسره یوه خبره شریکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که داسې وي نو هغه سمدستې ما ته را ورسوئ. ددې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځایه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته يې دغه هندوه نیرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډیر درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې ، ما ته خبر راغې چې ته ما ته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نیرمل ورته په ډیره منیه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تا ته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم ، ایا ته کومه داسې کونډه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرځای کې اوسیدله او نوم يې ګیتا و. د نیرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې پوښتل چې ادې ! ته يې څنګه پیژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زیارت د لنګرځای ګیتا ډیره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژني ، نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه !ګیتا همدا اوس ستا کومک ته اړتیا لري، خواص خان ترې په ډیر بیړه وپوښتل چې:

ادې !ته څه ډول خبرې کوې ، ګیتا ما ته څه اړتیا لری ؟ هغه خو د رهتاس د زیارت په لنګرځای کې ده، ددې خبرې سره سم نیرمل خواص خان ته د رهتاس د زیارت د لنګر ځای څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګیتا د راتښتولو پیښه بیان کړه او دا يې هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځای ته راوستل شوه او بیا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګیتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه یواځې او یواځې دخواص خان سره د مینې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې يې ورته په ډیر تفصیل سره بیان کړې.

دشیرشاه سوري دکتاب دریمه برخه

۳۹

تر او سه پورې خواص خان د مهارت ددې تمځای څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې دشیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د یرغل له پاره په ډیره چټکه توګه مخته را روان دې. ددې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پیل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه یې د فوځ دتمځاي څخه بیرون وویستل ،پخپله هم د شپې په تیاره کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې ووت او هلته په یو سنګر کې پټ کیناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسیږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکی حمله وکړي او په دې توګه به هغه بیرته و ځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځاېو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپی توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څیر مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پریوت. دهغه دغه نا څاپې حملې د خواص خان د لښکرو لمړنی لیکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې ښکارېده چې د مهارت دغه ناڅاپې یرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کیدونکې زیان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهیلې کیدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډیرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپې یرغل دهغه د لښکرو لمړنې لیکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډیر ژر بیرته خپل ځان را جوړ کړ او بیا دخپل لښکر سره یو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګیرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تیښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بیرته خپل لښکر سره را یوځاې او منظم کړې و . او په پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تیار شوي و. دشپې په دې تیاره کې یو ځل بیا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ. خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتیا سره مصروف و ، اما تر څنګ یې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پریکړه وکړه او هوډ یې وکړ چې خپله دغه لمړنی نا څاپي ماتې په بریا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه یې خپل بریا حتمي ګڼله ، دخواص خانددې حملې څخه ډیر زړه خوړینې شو او د شاته تلو هڅه یې پیل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپې یرغل څخه هغه داسې شو لکه چا یې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډیر بد او ویجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره یو ځاې شاته دخلاصون لاره لټوله.کیدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شی او بیا دهغه ځایه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر یې په خپلو حملو کې ډیربښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسید نو د جنګ د میدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله یې چې دا حال وکوت ، نو سمد ستي یا شاته منډه کړه او و تښتید . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه یې نیمایی د تیغه تیر کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره یو ځاې په ډیره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځایه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودرید. اما تر څنګ یې خپل فوځ ته دناڅاپې یرغل په مقابل کې د تیارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کیده چې مهارت به یو ځل بیا د را مخته کیدو او یا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼا کې دمهارت پر خلاف پریکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې دهغه يو ساتونکي په ډېره بيړه دهغه خواته راغې او ورته يې وويل چې: اميره !دلته يوه زړه ښځه ده اوغواړي له تاسره سمد ستي ووينې. خواص خان دهغه ساتونکي لورې ته په عجيبه توګه وکتل اوبيا يې په ډوب شوې اوازو ويل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکي ورته وويل چې: نه !اميره !مونږ هغه و چيړله ، خو بيچاره وايې چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وويل چې که خبره همداسې وي نو سمدستي يې دلته راوړئ ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ اوبيا يې دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته يوه نيرمل نومې هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نيرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان دهغې د درنښت په خاطر د ځايه پورته شو اوبيا يې ورته وويل چې:

ګوره ميرمنې !زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته ما ته څه ويل غواړې. نيرمل ورته په ډېره مينه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تاته يوه ډېره مهمه خبره کول غواړم. اياته داسې کومه کونډه ښځه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې يې ژوند کاوه ، اوهغه ګيتا نوميده. دنيرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې: ميرمنې !ته يې څنګه پيژنې؟ هو !تر هغې چې ما پورې اړه لري زه درهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې او سيدونکې ګيتا ډېره ښه پيژنم. اوهغه هم ما پيژني. نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه ! همغه ګيتا ستا کومک ته اړتيا لري. خواص خان ترې په ډېره بې قرارۍ سره وپوښتل: ميرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې؟ ګيتا ماته څه اړتيا لري؟ هغه خو هلته درهتاس د زيارت په لنګرځاې کې ده. بيا ورته نيرمل په ټول تفصيل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګيتا د مهارت د دوو کسانو لخوا دهغه ځايه را تښول شوې اوبيا دلته د مهارت د اوسيدو ځاې ته راوړل شوې او بيا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګيتا يې غوښتنه و نه منله اود مهارت تر مخه يې دخواص خان سره د خپلې مينې څرګندونه کړې ده.

کله چې نيرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان دهغې د خبرو سره علاقه پيدا کړه او ورڅخه يې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې !دا ستا ډېره مهرباني ده چې تا ماته د ګيتا په اړه په پوره تفصيل سره خبره وکړه ، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښيو انبار وا چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهيدم چې ګيتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنيو خبرو څخه زما زړه ډېر خوشحاله او ډاډمن شو ،په ريښتيا هم ګيتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه يوه غمژنه او غم وهلې پيغله ده. خو دا را ته ووايه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زيارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. دهغه په دې خبره نيرمل ورته وويل چې:

ګوره خواص خانه !دګيتا بيچاره ګۍ بدقسمتي دا ده چې هغه ډېره زيات ښايسته او ښکلې ده ، دهغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول يې شوني نه دي ، مهارت هغه دغه زيارت کې د پناه اخستو تر مخه چيرې کتلې وه ، او هغه پرې دهمغه وخته راهيسې ځان ځاروي، هغه غوښتل دهغې سره واده وکړي خو ګيتا نه غوښتل دهغه سره واده وکړي، ګوره زويه ! زه غواړم تاته دا ووايم چې: دمهارت دخلکو په واسطه د ګيتا د راتښتولو وروسته هغوې ګيتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل يې چې هغه په هر صورت چې کيدې شي واده ته تياره کړي. خو ګيتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړې دې. او ورته يې ويلي دي چې هغه به يواځې او يواځې دشيرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي اوبس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګيو پورې مينه کوي او که چاپه زورورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بيا به د هغه لاش ووينې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زويه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تياره کې تا مهارت ته ډيره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه يووړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتيدلی دی اوهغه غواړي د شرق له لوري د غرنۍ لړيو څخه بيرون شي اوخپل بل کوم ځاي کې ځاي په ځاي شی. زويه !د شرق په لور د تيښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګيتا هم وتښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګيتا ازاده کړې. تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته نيرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پريکړه اعلان کړه چې:

ګوره ادي جانې ! هغه څه چې تا وويل ، ماته هغه ټول ريښتيا ښکاريږي، ستا دعمر څخه هم داسې څرګنديږي چې ته به دروا غ نه وايې. هغه تفصيل چې تا ماته د ګيتا په اړه ووايه هغه ټول حقيقت ته نژدې دي ، خو ددې سره به زه د احتياط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چيرې له ما سره دې دوکه اوفريب کړې و نو ښځ به دې در پرې کړم. ددې خبرې پريکړې سره سم يې هغه ساتونکې ته چې نيرمل يې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نيرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه يې وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه ، يوه برخه يې هملته پريښوده اوبله برخه يې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتيدلی و.

خواص خان په دې ټوله سيمه کې ډيره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقی برخې کې ، يعنې هغه ځاي کې چې دا غرنۍ لړۍ پاې ته رسيږي او ميدانی سيمه پيليږي ، هلته يو ځل بيا خواص خان خپل فوځ په دريو برخو باندې وويشه دهغوې دوه برخې يې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه يې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکينې برخې کې ځاي په ځاي شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتيارو په ځپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره يو ځاي ددرې څخه د راوتلو وروسته ميداني سيمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاي دهغه مخه و نيوله. مهارت خپلو عسکرو ته د تم کيدو اشاره وکړه اوخپل يو کس يې مخته ور وليږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولی يې ددوې مخه و نيوله. دهغه يو عسکر په منډه منډه راغي او د لږ ځنډ وروسته بيرته را ستون شو اومهارت ته يې خبر ورکړ چې لاره بندونکي پخپله خواص خان دي او هغه دجنګ له پاره تيار ولاړ دي. په دې وخت کې مهارت ګيتا هم دخپل ځان سره يو ځاي په آس کينولې وه،کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګيتا سر د خوشحاليو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وويل چې:

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن يم چې دشيرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځايه راوړي دی. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کيداې شي چې هغه دا انګيرلی وي چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړي دي او زه د يو څو ملګرو سره يو ځاي خپل ځاي ته ورغلی وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زيات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډير ه بده ماتې ورکوم اودهغه ښځ به پرې کوم. په دې ترتيب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بريا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته يې مخ ور واړوه او ورته يې وويل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاي کې کينه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان څټ ور پرې کړنوبیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګاڼه او سمدستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښي لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د یوې غونډۍ په سر وختـه او هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دي دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تږیونکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپیلامې څخه لږ څه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښي لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړي و ، ناڅاپه را پیدا شول او د تکبیر د او از دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښي او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تږیونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښي او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رښا ورغ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه . دهغه په ګډون یې دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سورې تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړوني کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و . همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و . دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه . خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نژدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایي خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په خیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډیر نرم او د میني نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځاې وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلې و چې ته د زیارت په لنګر ځاې کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډیره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې دخپلو خلکو په لاس ته د هغه ځاېه را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروا غ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ ګنګا سرټیټه کړ ، او تر ډیره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وې نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

واوره ګیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او دخپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. او س وو ایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما ! زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل زوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما درسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

واوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو دبل شو او یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو دخپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا دغه ښایسته مخ او څیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سرټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا اوسم. او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا دخپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځاې شي نو بیا به زه دخپله مخه دغه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به دخپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما ددې کار د پوره کولو پورې دخپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او دخپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما دخپلو لو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، او یا دې د کومې خبر ې په لړ کې ددې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو دومره را ته وو ایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره درته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاې کې و اوسيږې. هلته په رهتاس کې زما يو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې هملته د اوسيدو انتظام وکړم. ګيتا ورته د ويرې څخه وويل چې:

زه به هلته ستا په نه موجوديت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم. ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه يې، نو که چيرې هلته ځانته اوسيږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنګرځاې څخه را وتښتولم،نو په دې توګه به مې ستا دحويلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به دخپله ځانه هيڅ دفاع و نه شم کولې. اوس خو دلته ته په ډير ښه وخت کې زما دکومک له پاره را ورسيدې، همدا علت وچې مهارت ماته هيڅ ډول زيان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شيطان خو زما دعصمت او عفت پسې را ختسې وه. خواص خان تر يوه وخته به فکر کې ډوب و او بيا يې ترې وپوښتل چې:

ګيتا !که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حويلۍ کې و اوسيږې نو بيا ته ماته ووايه چې ته چيرې غواړې و اوسيږې ؟ګنګا ورته وويل چې: ما په داسې ځاې کې وساته چې زه ستا د مټو لاندې خوندي و اوسم .امير خواص خان ورته وويل چې: نو بيا خو د جنګ په وخت کې داسې ځاې زما خيمه ده. که ته غواړې په هغې کې اوسيدې شې. دهغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټيټ کړ او ورته يې وويلې چې:

ستا خيمه زما دپاره ډيره غوره او ښه خوندي ځاې دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خيمه کې هم ځانته نه شم اوسيدلې. دا کار زما او ستا دواړه نه وروسته شوني دې. که چيرې په همدې حال کې زه ستا په خيمه کې پاته شم نو بيا خلک زما او ستا تر منځ د اړيکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګيږي ، خواص خان ترې په ډيره انديښمنه توګه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا دخوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. ګنګا ورته مشوره ورکړه چې:

دجنګ په وخت کې شيرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې. خواص خان ورته وويل چې هو همدا سې وه. بلکه د شيرشاه سوري ښځې به دجنګ په دوران کې هم دهغه سره يو ځاې اوسيدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خيمې ځانګړې کيدې ، دهغه په دې خبره ګنګا سمدستې ورته وويل چې: ايا دا شوني نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره يو ځاې و اوسيږم. هغه زړه ښځه چې نيرمل نوميږي او زما په اړه يې تا ته پوره تفصيلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خيمو کې له ما سره يو ځاې اوسيږي هغه به زما ډيره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتيا او په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خيمو کې د اوسيدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سره ووينم نو دهمدې لارې به درسره کتلاې شم. خواص خان خپله پريکړه وکړه او ويې ويل چې: ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خيمو کې ستا او د نيرمل د اوسيدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځايه ولاړ شو، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په يوه اس باندې ګنګا سپره کړه او ددښمن نور آسونه يې دخپله ځانه سره را مخته کړل اودخپل لښکر دهغه دويمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملياتو په اړه پوره پوره خبر ور رسيدلې و، هغوې ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نيولې او هغه ته يې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دويمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبير او الله اکبر په چغو هغه بدرګه کړ. هغوي په ډېره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلې ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زړه نيرمل راوړئ. هغوي هم نيرمل د خواص خان مخې ته راوړه ، د نيرمل په کټلو سره خواص خان وويل چې :

ګوره ادې ! زه ستا ډېر زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ. اوس زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له ځانه سره يوسم. ګيتا به هلته د ښځو به خيمه کې قيام کوي ، ايا ته هم د ګيتا سره يو ځاې تلل غواړې ؟ اويا د هغې سره يو ځاې او سيدل غواړې ؟ ګيتا غواړی چې ته ور سره يو ځاې و اوسيږې ، نيرمل سمد ستې وويل چې: که چېرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نيک بختي وګڼم

د نيرمل په دې ځواب سره نه يوا ځې ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بيا خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مهارت دغه د غرنيو لړيو په هستونګنځې کې ور ننوت، د هغې ځاې هر څه يې سره را ټول کړل او بيا د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوري سره د يو ځاې کيدو په خاطر را روان شو .

۴۰

د مهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاه سوري هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د همايون سره د ټکر په لور وخوځيد. د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې د همايون لښکر په دغو ورانو ويجاړو سيمو کې پرمختګ کاوه ،شيرشاه سوري په ناڅاپي توګه د همايون د لښکر تر شاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تياره شوې وه . ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځاې بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شيرشاه د خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون د لښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تيارو په دې توپان کې حمله وکړه . د شيرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وينه تويونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستۍ برخې ليکې يې سره ګډې وډې کړې ، د هغوي بې شميره عسکر يې له تيغه تير کړل ، د شپې د دې تيارو په لړيو کې د همايون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سيورې په څير د تباهۍ سره مخ شوې وه .

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه يوا ځې شيرشاه سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه د هغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسايل يې هم ترې په ولکه کې واخستل ، تر څنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتيو کې بار د همايون د لښکر سره روان و په هغوي هم شيرشاه سوري ولکه وکړه . په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شيرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همايون په لښکر د شپينې وينه تويونکې عملياتو نه وروسته ، شيرشاه سوري د شپې په تياره کې ځان يو نامعلوم ځاې ته وويست. بله ورځ چې د چوسه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره يوځاې پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسيد چې د شپې په تياره کې شيرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې يرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر يوه برخه د شيرشاه سوري د تعقيبولو پسې و ليږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې يې پورته کيدونکې خاورې او باد و نه تر ستر ګو شول. همايون سمد ستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګيزه کړي چې د خاورو او بادونو دغه وريځې د چا د لښکرو په واسطه را پورته شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږ ځنډ وروسته دهمایون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شیرشاه سوري د یوه پریکنده جنګ سره دلته را رسیدونکې دې. هغوی ورته دا هم وویل چې د خاورو او دوړو دغه وریځې چې د غرب له لوري پورته کیدي هغه په دې خاطر وي چې هغه وخت د شیرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندې د غاړې څخه راتیریدل. د ګردونو او خاورو د پورته کیدو د وریځو په کتلو سره همایون ته یو ډول تذبذب او اندیښنه را پیدا شوې وه. هغه ته خو یو اځې دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا یرغل راوړی و، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه ددریاب په لورو ، نو که چیرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کیدو نښې موجودې واې نو بیا به همایون دومره په اندیښنه کې نه پریوته. ځکه هغه ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا یرغلونه کوي ، خو اوس داسې ډاګیزه کیده چې شیرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه ددې هڅه کوله چې ځانته ډاګیزه کړي چې دغه د وریځو په څیر پورته کیدونکې ګرد د چا دلښکر دې ، همایون په دې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شیرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شیرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را یوځای شوې وی. ځکه همایون ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته استولې و ، ددې تر څنګ همایون په دې شک کې هم پریوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم یو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلې وي. په هرصورت دهمایون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شیرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ایښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانومې دلدل د غاړې څخه را تیریږې او دهمایون دلښکر تر مخه د خیمې وهلو اراده لري

دشیرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همایون خپل ټول فوځي سلاکاران را وبلل اودهغوی تر مخه یې دا پوښتنه کیښووله ،چې اوس په داسې حال کې چې شیرشاه سوری خپله سینه ډال کړې او غواړی دهمایون دلښکر سره د جنګ له پاره تیارې ښیی ، نو دهمایون له اړخه باید څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمایون دلښکرو د سالارانو څخه یو سالار قاسم حسین سلیمان ورته وویل چې:

درونده شاهنشاه ! شیرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقیب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسیدونکې دې ، په دې اساس به دهغوی آسونه ستړې شوی وي او د سپرلۍ حیوانات به یې د جنګ کولو قدرت نه لری ، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همداسې وخت کې د شیرشاه سوری په لښکرو باندې یرغل وکړو . ددښمن د ستومانتیا څخه به مونږ ته په اسانه توګه بریږ را په برخه شي او شیرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همایون د خپل سالار قاسم حسین سلیمان له اړخه دغه مشوره ډیره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمایون ډیر دوست او ملګري سلاکار موید بیګ را ټوپ کړ ، هغه همایون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بیړه ښه کار نه دې ، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو ، مونږ ته په کار دې چې په ډیره ښه توګه د خپل فوځ لیکې سمې کړو اوبیا د شیرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو . همداسې وشول ، شیرشاه سوری هم را ورسید اودخپل لښکر سره یو ځای یې هملته پړاو وکړ ، هغه سمدستې یو تیز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ور ولیږه ، اوهغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې د همایون سره د یوه پریکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شیرشاه سوري په ډیره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه ددریاب څخه اخوا ورتیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو څو ورځې لا تیرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یو ځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یو ځای شوی و . او کولې یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګوني یرغل وکړي . کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبرورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغی .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شاه یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلې و ، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه د ځواب د اوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دې چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تا سره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ، تر هغو چې دوې وغواړي همله ته دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوې دې او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نږدې شو او په پلرنې شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړی دې ، زه تا ته او له تا سره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم . د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او د دې دواړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړې دې ، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړې و خو همایون د هغه ځای په خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړې دې چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې وتړم . او بیا په هغه داسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کارونه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

درونده شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یې وویل چې: زویه ! که خبره همداسې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو وکړه . پريږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بيا دهغې وروسته په همايون باندې دپريکنده ګذار له پاره ځان تيار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړې چې تا مهارت ته ډيره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځې دې له ځانه سره راوړي دې ، په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې : دهغه د هستونګنځي څخه ماته ډيره څه تر لاسه شوي دي ، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته . او دا به ټول دهمايون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم . شيرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه ، بيا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم همدلته دکرم ناسه او ګنګا ترمنځ د شيرشاه سوري دلښکر سره يو ځاې پړاو وکړ.

۴۱

د سنګم او ګنګا د دريابونو ترمنځ د پړاو په وخت کې د شيرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و ، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همايون د فوځونو لاربنده کړي ترڅو دکرم ناسه ددرياب څخه تير نه شي. دبله اړخه دوې دهمايون د لښکر د بسپنې د وررسيدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هيڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه وررسيده . همايون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه يې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه . هغه غوښتل چې يا خو اګرې ته ولاړ شي او يا هم د چنار کلا ته مخه کړي . خوپه هر حال هغه بايد د کرم ناسه ددرياب څخه دخپل لښکر سره يو ځاې واوړي ، ډاګيزه وه چې شيرشاه سوري په يوه ډول همايون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و . دهغه ترمخه بله کومه داسې ستره لاره او يا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شيرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شيرشاه د کلابندۍ څخه بيرون کړي. ترڅنګ يې د باران موسم هم مخته را روان وچې په طبيعې توګه يې همايون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همايون دا محسوس کړه چې هغه د شيرشاه سوري له اړخه يو ډول کلابند شوې دې نو د شيرشاه سوري په پړاو يې سپکې او وړې حملې پيل کړې ترڅو شيرشاه سوری د سنګم او ګنګا د دريابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، او په دې توګه همايون د خپل لښکرسره يو ځاې د چوسې څخه ځان وکاږي.

شيرشاه سوري هم دهمايون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر دهمايون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطر هر وخت تيار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همايون لښکرو به بيا بيا د کرم ناسه ددرياب څخه د تيريدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډير زيات زيان هم ور رسيده . ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو د شيرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وينه تويونکې حمله کوله او هغوې به يې دماتې خوړلو وروسته تر ډيره پورې تعقيبول . په دې ترتيب دهمايون دغه يرغل کونکې فوځ ته ډير زيات زيان ورسيد.

دبيا بيا زيانونو د پورته کولو په اساس دهمايون د فوځ حوصلې نورې پاې ته رسيدلې وې ، نژدې يوه مياشت دغسې وړې غټې پيښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به يو شمير عسکر له منځه تلل . خو په دې جنګونو کې همايون ته تر شيرشاه ډير زيان رسيده . ځکه چې شيرشاه سوري تر ډيره ځايه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه . بيا يو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پيل شول ، او به دومره زياتې شوې او ددرياب دغاړو څخه را ووتلې چې دشيرشاه سوري د پړاو ځايونه يې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د شیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه د دې ځایه د کرم ناسه څارنه کولای شوه ، ځکه د همایون لښکرو بیا بیا د دې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس ښخه د همایون د لښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو څارنه یې هم کولای شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره د کومک د رسولو یوازینۍ لاره همدا پاته وه .

د سیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو د هماغه ځایه د همایون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته . هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو و اخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې د دریاب د ګودر څخه به د تیرید و له پاره ورته لاره همواره شي .

دڅو ورځو را په دیخوا همایون ته داګرې او دهلي ښخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړ وو ، هغه وخت چې همایون د بنګال ښخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې د هغه کوچنی ورور بهندال د هغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوې و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځای دهلی ته راغلې و په داسې حال کې چې مرزا عسکري د خپلې برخې د لښکرو سره یو ځای هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون د لښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه و ځنډل .

مرزا بهندال همله په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نو که چیرې دې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو د هغه د مړینې وروسته به هغه همله په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه د هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو او هیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې د همایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي د خپل لښکر سره یو ځای د دهلي په لور را وخوزید او د دهلي ښخه بیرون یې د خپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ. ترڅنګ یې د حالاتو څارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هیله درلوده چې د همایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي او د همایون په ځای به د هندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې د همایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال د همایون مرګ ته تږي او د هغه د ځای ناستي له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون او د هغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او د هغه لښکر ته د داسې ناامیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعي پایلې دا وې چې د هغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې د خپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ځاې دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په يو ځاې د شيرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړاې شو . په دې توګه به هغه و توانيږي چې ددريابونو دمنځه د شيرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همايون د شيرشاه سوری پر خلاف يرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم ددريابونو دمنځنی سيمې څخه بيرونه کاږي او تر هغې به يې تعقيبوي تر څو شيرشاه سوري دهندوستان پريښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمايون داپيغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسيد نو دواړه ورونه سمدستې دهمايون د بسپنې له پاره تيار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پريکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره يو ځاې همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره يوځاې د ګنګا او سنګم ددريابونو دمنځنيو سيمو په لور ولاړشي او د شا له لوري دې په شيرشاه باندې ير غل يوسي . هغوي به دخپلو قاصدانو په لاسو همايون ته داپيغام وليږي تر څو همايون د هغې لورې دشيرشاه په لښکر يرغل راوړي او په دې ترتيب د شيرشاه سوري کار د تل له پاره پاې ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل ورور همايون د کومک له پاره تيار شوې دې نو خلک ډير زيات خوشحاله شول او حوصلی يې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځيان موجود وو هغوي هم ددې کاره ډيره راضي شول او بيړه يې کوله چې ډير ژر بايد د همايون مرستې ته ورودانګي، خو يو شمير نمک حرامه اوبدمستو سلاکارانو يوبل ډول سلا ورکړه ، هغوي په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه ور ډکول ، هغوي ورته وويل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همايون سره دکومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن برباد شي او مونږ ټول په يوه دام کې را ونښلوي. هغوي مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چيرې د شيرشاه سوري په مقابل کې يې داخل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمايون لاس برې را ووت نو دشيرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته وررسيدو سزا ورکوي او بهندال ته به دبغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همايون ورور دخپلې بېعقلی او بې تجربګی په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره يې مناسبه و ګڼله او دهمايون د کومک له پاره د وتللو څخه يې د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې

د بله اړخه کله چې همايون ته خبر ورسيد چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تيا ر نه دي ، نو مجبورا يې د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تيارې و نيود.ددې کار له پاره همايون د خپل لښکر يو مشر ، شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور و استاوه او هغه ته يې سپارښتنه وکړه چې شيرشاه سوري سولې ته تيار کړي . شيخ خليل د شيخ فريدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو يې ډير زيات عزت او درنښت کاوه.

شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره يې دهمايون او دده تر منځ د سولې خبرې پيل کړې . په پيلامه کې شيرشاه سوری هم نه غوښتل د همايون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمايون سره د سولې کومه لاره پيدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شيرشاه سوری شيخ خليل ته وويل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سيمې همايون بيرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشيرشاه سوري ددې ځواب په اوريدو سره شيخ خليل ډير زيات خوشحاله شو ، هغه ته دا هيله را پيدا شوې وه چې همايون به د چنار کلا او دهغې شاوخوا سيمې بيرته شيرشاه سوری ته ور پريږدي ،په دې اساس هغه په ډيره خوشحالی سره د شيرشاه سوري د لښکر څخه را ووت او د همايون د لښکر په لور راغي. هلته يې همايون ته هغه شرط وو ايه چې د شيرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ويل شوې و. خو دهمايون په شاوخوا کې چې کوم نالايقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوې ټولو همايون ته په يوه خوله وويل چې شيرشاه سوری ته د چنار کلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شيرشاه سوري به هلته په چنار کلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمايون له پاره د سردرد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همايون د شيرشاه سوري دغه شرط و نه مانه او په دې توګه ددواړو اړخونو ترمنځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نيرمل په خپلې خيمې کې ديوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو څخه دا سې انګيرل کيده چې هغه ډيره انديښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خيمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نيرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته يې وويل چې: ګيتا لورې !ته چيرې تللې وې زه د ډيره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته انديښنې را پيدا شوې وې چې هسې نه چې ته بيا په کوم مصيبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګيتا د خيمې په يوه کنج کې کيناسته او ويې ويل چې: نيرمل ! دلته دخواص خان ترڅارنې لاندې به څنګه زه په کوم مصيبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نيرمل و پوښتل چې :

خو ګوره ګيتا لورې ! ته اوس چيرې تللې وې ، زه د ډيره وخته راهيسې په خيمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږځنډ له پاره بيرون تللې وم او بيا ته زما په غياب کې له دې ځايه پسې ډيره اوږده ولاړې. ايا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ ګنګا ورته وويلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نيرمل ترې بيا وپوښتل چې بيا نو ته چيرې ورکه وې ؟ د لږڅه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډيره مينه وويل چې:

ګوره نيرمل ! زه غواړم تاته خپل يو راز ووايم. زه همدا اوس د شيرشاه سوري او دهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوې ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نيرمل په ډيره عجيبه توګه ګنګا ته وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول راز ؟ ګنګا ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! زما اصلی نوم ګيتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تيره شوې قصه په تفصيل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نيرمل ورته په شکايت کونکې توګه وويل چې :

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې څخه ولې دا ټول حال نه وايه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا يې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زيارت په لنګرځاي کې او سيدونکې ګيتا ګڼلې . دا دا سې انګيرله چې دکونډتون نه مخته ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر يې دهغه ځآيه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان درولیږل. ګوره لورې ! ما فکر هم نه کاوه چې ته به يوه شهزادګۍ يې . په هرصورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښايست او ستا جسماني جوړښت ماته ويل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده يې. ځکه ستا په څير ښايسته پيغلې ما ډيرې کمې کتلې دي . اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته ووایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ غړي د کوم راز په اړه دخپل ځان ملګرې کړې دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل !ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول راز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بیان کړل نو دګنګا به نوم راڅخه خواص خان کرکه کوی خو دیوې کونډې په څیر زه دهغه دمینې په لاسته راوړو کې بریالي شوې یم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه دګنګا سره دهغه دغه نفرت او کرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ویې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما دیوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې دهغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل ! خواص خان ډیر پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چیرې هغه سمدستې دهغې سره مینه و نه کړي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدو مره وشي نو زه به بیا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم او دخواص خان تر مخه به را څرګند یږم او بیا به هغه دخپل اصلیت څخه خبر کړم . بیا خو به زما هیله وي چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما دګیتا په بڼه کې نه یوازې دهغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل ! کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه ووایم چې دا زما د ژوندانه طلایي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې:

ګوره ګنګا لوري ! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم . خودا راته ووایه چې د شیرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل ! ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم ، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم دیوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ دخپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ویلي دي چې زه به د ګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مینه او محبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، داسې وشول نو بیا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او د هغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندي پاته کیدل غوره و نه ګڼم.

ما د شیرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه څخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سیږي د هغه ځای په دلته را بللې ده. زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنګرځای ته استولي دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه وو ایی او بیا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ایی چې د خواص خان د حویلۍ څخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یو څو کسه بد معاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پیژندونکې او د هغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مینه لري او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې د غو بدمعاشانو ګنګا ډیره تنګه کړه نو یوه شپه د او ما په مشوره ګنګا د خواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه تر څو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړی او تر څنګ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړي، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همداسې ډیرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بیان کړي ، زه هیله لرم چې او ما به د رهتاس څخه په راتلو دلته لمړی ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله کله د خواص خان سره وینې او د ګنګا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان د دې خبرې له پاره هم تیار کړي چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځای پاته شي . په دې توګه زه هیلمنه یم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړي او د ګنګا له باره به یې په زړه کې د محبت او مینې له پاره ځای را پیدا کړي. خواص خان په او ما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خور ویلې ده . اوس راته نیرمل ته وو ایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وو یل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته ډاډ درکوم چې که چیرې او ما ستا د دې پلان په مطابق عمل وکړي نو بیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګیتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او د خوشحالۍ ورځ وي ، چې ته د خواص خان تر مخه د خپل مخ نه د غه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

د نیرمل د دې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکې د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګیتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و . هغه د غه غذا هملته د دوې تر مخ کیښوده او بیرته ووت. د دې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وو یل چې :

ګوره نیرمل ! له ما څخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تا ته کړې وې ، هیره شوې وه . نیرمل په حیرانتیا سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وو یل چې: هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ما ته د شیرشاه سوري او د هغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وو یل چې: هغه خبره چې زه یې اوس تا ته کول غواړم هغه د دې ټولو څخه ستره ده . او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم . شیرشاه سوري او د هغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره د یو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما د دې کار څخه منه کړل. خو همدو مره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګیتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده . زه هیلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې دخبریدو سره سم دلته زمونږ خیمې ته راځي ، دګنګا په دې ځرګندونې باندې نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر یې کاوه ، بیا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې : ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دایره کې را ننوتې یې نو بیا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم . ګنګا ! زه هم ستا په څیر اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دین په اړه معلومات راکړې . دهغې په دې خبره ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه او ورته یې وویل چې : ګوره نیرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شیرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دین په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصیل څخه به خبریږې ،نیرمل ورسره اتفاق وکړ او بیا دواړو یو ځای د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شیخ خلیل په واسطه د شیرشاه سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شیرشاه سوري ته د چنار د کلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځای ټپې و دریدې . شیرشاه سوری هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمایون پر خلاف د پریکنده جنګ پرته بله لار نه شته . هغه هوډ کړي و چې په هرصورت به د جنګ پایلې دهمایون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به یې راوړي. شیرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون اودهغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوي. شیرشاه سوري ددې مقصد له پاره تبلیغاتي جنګ پیل کړ اودا یې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځای ته تښتیدلې چې د شیرشاه سوری مخبران دهغه د درک د ځرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شیرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپې یرغل په فکر کې دې او غواړي شیرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شیرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشیرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوس نو شیرشاه سوری ته دا یو ورځنې کار ګرزیدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سیمو په لور تر درې څلور میلو واټن پورې واستوي ، او دا به یې هم ډاګیزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره یو ځای دمهارت د لټون له پاره ورځي . خو هر ماښام به دوې بیرته خپلو ځایو ته راستنیدل او ویل به یې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شیرشاه سوری دغه ډول تمرینات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغیز وکړ چې نور یې نو خپل ځآنونه د شیرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شیرشاه سوری د فوځ دغه حرکت او خوزښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو اوځپلو له پاره تر سره کیږي نو په دې اساس دشیرشاه سوری د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

یوه ورځ سهار وختي شیرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نیمایي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ ، خو هیچا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ورځي ،خو شیخ خلیل ته لږ څه شک پیدا شوې و ، هغه سمدستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ ، خو همایون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهمیت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نيمې شپې څخه لږ مخته شيرشاه سوری دخپلو عسکري سالارانو يوه غونډه را وبلله اود معمول په مطابق يې دهغوې تر مخه دهمايون پرخلاف يوه تنده اوتيزه وينا وکړه . هغه دې غونډې ته وويل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي ، کله چې د شيرشاه سوری دغه جنگې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نوبيا شيرشاه سوری پر همايون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاې ته درسيدو نه مخکې ، شيرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنگ له پاره په ليکو کې منظم کړي. کله چې دشپې يوه برخه پاته شوه نود شيرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر دمهارت د سيمې په لوري يرنژدې ورغلي و.

د همايون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شيرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه ميله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددرياب په غربي غاړه دخپل لښکر سره يو ځاې منتظر و . خو شيرشاه سوري هم په ناڅاپي توگه خپل تگلورې بدل کړ او دکرم ناسه ددرياب څخه تيرشو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره يوځاې شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د درياب څخه تير شوې و او ددې درياب شرقي خوا و ته ور رسيدلې و. دهغه ځايه چې دوې ددې درياب څخه تيرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نوميږي چې دهمايون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه ميله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شيرشاه سوری اوخواص خان د همايون پر خلاف د جنگ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددرياب څخه د تيريدو وروسته شيرشاه سوري يوځل بيا خپل جنگې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنگ نورو جنگې سالارانو هم گډون درلود ، شيرشاه سوری په همدې جنگې شورا کې دخپل جنگ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کيښوده اوبيا يې خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه زويه ! مونږ به همدا نن شپه د همايون په فوځ باندې حمله کوو ، خو گوره زويه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به يې زما سره وي. هيبت خان نيازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجي خان بټني اوبرهم جيت به زما تر څنگ وي.

گوره خواص خانه زويه ! دجنگ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره يو ځاې دشپې په تياره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپينې خونړې گذار کوې . ستا ددې يرغل څخه به دښمن داسې وگڼي چې شيرشاه کوم لرې ځاې کې دې ، هغوې يوازې دمهارت سره د جنگ نه د ناکامه راگرزيدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ بريد کړې دې ، په دې توگه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودريږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځاې ته را ورسيږي نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پريوزم، زه هيله لرم چې دشپې په دې تياره کې به مونږ دواړه وتوانيږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه تم شو اوبيا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل چې :

خواص خانه زويه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انگيرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

زما محترمه ، شيرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هيڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تياره کې ددې ځايه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په يوه اړخ باندې به داسې وينه تويونکې گذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي . دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه !لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر دد ې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دی ،مونږهم لږ څه وروسته ددې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به دریې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپې شپینې یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورتږدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نوبیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه !داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ،که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ اوخپل مقصد مو حاصل کړ نوبیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي .

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه !ته ډاډمن اوسه ،ته به ووینې چې زما دغه ناڅاپې یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکې حالت کې ورواچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ،بیا یې خپله جنګې غونډه پای ته ورسوله او د لږ ځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یامخبر ووینې سمدستي دی یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سوری دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپینې ناڅاپې یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سوری او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځای دشپې په تیاره کې نوم ورکې څپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ اوبیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو څپو په څیر حمله وکړه.

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپي یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته . هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان دد ې ميړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډير ګړندې شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دی تياره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښودله او د مغلو په لښکر کې يې عامه وژنه پيل کړه.

تر لږه وخته بورې همايون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . ځکه همايون ته خبر ورکړل شوې و چې د شيرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، ددې خبر سره سم همايون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تيار شو ، تر څنګ يې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره يو ځاې د خواص خان مقابلې ته تيار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندې يا مړ بايد و نيول شي ، د همايون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره يو ځاې يې د خواص خان پر خلاف يرغل پيل کړ.

خو خواص خان په ډير تدبير سره خپل کار مخته بوته. اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و. ځکه هغه په دې پوهيده چې لږه شيبه وروسته شيرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شيرشاه سوري چيرې لرې کوم ځاې کې دې او خواص خان د هغه د وينا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده، تر څو ددوې تر منځ ويره او د هشت را پيدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بی عقلي وه ، ځکه چې شيرشاه سوري هم د چيچونکې مار په څير په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې يې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قيامت جوړ ولاې شو.

لږه شيبه وروسته ، کله چې د همايون لښکرو دا وانګيرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوې دي نو د شپې په تياره کې د چوسې څخه بيرون د جنګ په ميدان کې يو وينه تويونکې انقلاب را پيدا شو. شيرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځايو څخه بيرون را ووت او د همايون په لښکر يې لکه د توري تياري د توپان په څير يرغل راوست ، د کومې لورې چې هغه د همايون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همايون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . ترڅنګ يې د شيرشاه سوری او خواص خان ددې ناڅاپی يرغلونو په اساس د همايون لښکر د پوره زړه بدوالي سره مخامخ شوې و. ډاګيزه وه چې ددې څخه لږ مخته همايون او د هغه سالاران د خواص خان د نيولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شيرشاه سوری د شا له اړخه يرغل راوست نو د مغلو لښکر يې د پوره وار خطايي سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نيولو ټول پلان په خپل ځاې پريښود او د همايون د وينا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې د خواص خان په لور او بله يې د شيرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډيرښت او تيزوالې راوړ او د دښمن فوځ يې شاته تللو ته مجبور کړ. ترڅنګ يې شيرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کيدو اجازه نه ورکوله او هغوې يې په وينو کې لمبيدلې شاته پورې وهل .

د چوسې نه بيرون په ميدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعماليدل ، د وينې لښتې روان و ، مرګونې جسدونو نخاوې کولې ، ژوند د تباهيو سره مخ و ، مرګ د وينه تويونکې خوب په څير يو شمير خلک د ستونې تيرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقيب چې د سبا سهر د انتظار د پاې ته رسيدو لمحې شميري. د جنګ په ميدان کې د چغو او سورو يو توپان را پورته کيده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانونو کې د سهار د لمر د راختو پورې د شیرشاه سوری او د مغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډېره میړانه ، بهادری او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو د هغه د غه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې د هغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمي شوې و ، عسکرو د خپل زخمي شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر د همایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې ، او د همایون لښکرو د خپلو ځانو د خوندی ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره د خپل لښکر د یوې برخې سره د جنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري او خواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

د همایون د ژوندي نیولو د ویرې د هغه ساتونکو د هغه آس د قیضې څخه ونیوه او د جنګ د میدان څخه یې وویست او د ګنګا د دریاب په لور یې بوت. کله چې همایون وکتل چې د هغه لشکر ډېره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور او ر شوې دې او پاته یې هم د خپلو ځآنو د خوندې ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتې اودا چې شیرشاه سوری او خواص خان د هغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره د هغه تر شا را روان دي ،نو په همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون د خپل ځآن د خوندې ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې وروغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او هملته په دریاب کې ډوب شي ،مګر یو حبشي چې نظام نومیده او په دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه د دریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه وژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه د حرم ټولې ښځې او دېرا و په ټولو سامانو باندې د شیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا څاپي یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړې لکه د شیرشاه سوری او خواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. او س نو د شیرشاه سوري په ولکه کې د همایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون د لښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا د دریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري د همایون او د هغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې د دې په ولکې کې راغلي وو ډېر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، او د نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري د هغوې د عزت او درنښت په خاطر د خپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او د هر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه د خپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ دووې له پاره هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دد ې سره سم هغه د خيمه ځاې په لور ولاړ هلته يې دد ې ښځو او کوچنيانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بيا يې دهمايون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بيبيانې او کوچنيان هملته سره راټول او په ډېر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشيرشاه سوري په لاسو د همايون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډېر زيات بد اغيز وکړ، ددې جنګ اغيز همدومره و لکه د سورج ګړ جنګ چې د بنګال په رياست باندې کړې و. اوس نو دشيرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډېر پراخه شوې و ، که څه هم هغه نژدې دولس مياشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څير ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخليک په يوه ټوپ سره د بنګال او بهار د سيمو څخه اخوا د جونپور د مسلمان رياست خپلواکي حکمران هم ګرځيدلې و. اوس نو هغه د دهلې دشهنشاه سره دهمعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه ، تر څنګ يې دشيرشاه سورې په څير زړه ور اوښه تدبيرکونکي له پاره دهلی هم ډېر لرې نه و.

دګنګا په درياب کې د ډوبيدو څخه دخونديرا وتلو وروسته همايون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بيا د بنارس او چنار په لورو تښتيد. ځکه چنار تر اوسه هم د همايون د فوځونو په ولکه کې و. همايون دخپل همدې ماتې خوړلې لښکر سره يوځاې د چنار کلا ته ورننوت. او هلته يې درې ورځې قيام وکړ.

همايون دا انګيرلې وه چې دشيرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشيرشاه سورې دلښکرو حوصلې ډيرې پورته وې نوپه دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوې. ځکه چې چنار دهغه ډيره خوښيده ، همايون دا انګيرله چې شيرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلې . هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وويست ، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې يې قدم کيښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دريابونو د را يوځاې کيدو ځاې ته راورسيد. خو هغه هلته د رارسيدو سره سم ډېر حيران شو او په د ې نه پوهيده چې په څه ډول ددرياب څخه تير شي. په دې وخت کې ورسره کيشتۍ هم نه وې او دکشتيو پرته نه پخپله اونه يې لښکر په دې توانيده چې ددرياب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همايون د ګنګا او جمنا د يو ځاې کيدو په سيمه کې په ډيره بده ورځ کې پروت و نوپه همدې وخت کې د اريل راجه ، بيربهان ، دهمايون دکومک له پاره را وځغاستل ، بيربهان د اريل راجه و ، دا سيمه داله باد سره نښتې ده ، څرنګه چې په تيرو وختو کې همايون دهغه سره ډېر احسانات کړي و نوپه دې خاطر هغه هم ورته د مصيبت په وخت کې را ورسيد. په دې وخت کې دهمايون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهيسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خپلې سيمې ته يوړل ، هلته يو بازار پرانست اودهمايون اودهغه دلښکرو له پاره يې دخوراک څښاک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا يې هغوې ته د اوسيدو ځايونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حيواناتو ته يې ګياه او وابښه برابر کړل. په دې توګه د شيرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همايون د خپل دغه لښکر سره هملته د اريل د راجه بيربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون او د هغه لښکر ته د چوسې په سيمه کې د شيرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شيرشاه سوري د هغه د لښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه او د هغه ټول وسايل او سامانونه يې په خپله ولکه کې اخستې و او بيا يې هغه ټول په خپل فوځ باندې ويشلي و ، په دې اساس د هغه د فوځ حوصلې چې د همايون د لښکرو د ماتې وروسته لوړې شوې وې د دې مالونو په ويش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

د جنګ نه وروسته هغه وخت چې شيرشاه سوري په خپله خيمه کې ځانته ناست و نو د خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودريد او د شيرشاه څخه يې پوښتنه وکړه او ورته يې وويل چې: تاسې زه د کوم کار په خاطر را بللې وم. شيرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالي ناست ځاې ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! راشه او دلته زما تر څنګ کېنه. ما ته د څو مهمو کارونو د کولو په خاطر را بللې يې. د هغه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شيرشاه سوري تر څنګ کيناست. هغه وخت چې خواص خان د شيرشاه سوري خيمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خيمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نيرمل هم ناسته وه ، د خپلې خيمې په دروازې کې يې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، د خپله ځايه راپورته شوه ، او په يوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بيا يې هغه د خيمې منځته راوړه او نيرمل ته يې ور وپيژندله. بيا درې واړه يو د بل تر څنګ کيناستې ، په دې وخت کې اوما په ډيرې انديښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې د برسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بيا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تيره کړه. که څه هم ما ته ډاډ پيدا شوې و چې ته به د خواص خان په لور ورغلې يې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حويلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وويل چې د ګنګا په نوم هيڅ يوه نجلۍ ديخوا نه ده راغلې ، نو دې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم. خو هيڅ مې هم د لاسه نه کيدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هيڅ درک دې را ته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زيارت د لنګرځاې څخه د راتښتولو کيدو او بيا د مهارت د هستو نګنځي پورې د راوستلو او بيا د خواص خان په واسطه د مهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصيل سره وويله.

اوما د دې ټولې قصې په اوريدو سره مسکۍ شوه ، بيا يې د خپل فکر په څرګندولو سره وويل چې: ګنګا ! زه خوشحاله يم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا ووايه چې ستا او د خواص خان اړيکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډير نيک او د ښه خويي خاوند انسان دې ، ډير مينه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس يې ته داسې و انګيره چې هغه له ما سره ډيره زياته مينه او محبت کوي. اوما ورته وويل چې:

ګوره ګنګا ! زه تا ته ستا په دې برياليتوبونو مبارکې وايم ، اوس زما په فکر چې ته بايد د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې او د پوره اصليت سره د خواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقيقت روښانه کړې چې ته ګيتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. د هغې په دې خبره ګنګا انديښنه وښووله او ورته يې وويل چې:

نه اوما خورې ! هيڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ويريږم چې خواص خان به دا کار يوه دوکه او فريب و ګڼي ، هغه به دا و انګيرې چې ما د هغه محبت په فريب او چل ول سره خپل کړې دې. يعنې هغه کار چې ما د ګنګا په حيثيت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګیتا په حیثیت سره تر سره کړ. او ما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځای پیدا کړم. دهغې وروسته به بیا زه خپل نقاب لرې کړم او دخواص خان مخې ته به راشم. بیا به هغه وخت ماته کومه اندېښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګیتا دواړو سره یو شان مینه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ما سره به مینه کوي ، او ما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره او ما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې یې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندېښنه او فکر مه کوه. او ما ! دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې دمحبت د راپیدا کولو له پاره ما کوم پلان ترتیب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشیرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ ترلاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوي دی او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وایم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشیرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. او هغه ته به دا وایې چې ګنګا د لیونتوب تر پولو پورې له تا سره مینه او محبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تیروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به یې وو ایې. هغه ته به دا هم وو ایې چې اوس خو هغه بېچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې او ستا په حویلۍ کې یې پناه اخستې ده. زاړه او شکیدلی کالي یې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم وو ایې چې ګنګا سوګند یاد کړې دې چې په ژوند کې به یوازې او یوازې خواص خان دخپل ژوند ملګرې ګرځوي او که نه مړینه او په قبر کې ښخیدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کالیو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به یې واوروې

کله چې ته زما د مظلومیت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړولو ته تیار شي ،ګنګا تر دې ځایه خبره کړې وه چې او ما یې خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګاجانې ! کله چې زه خواص خان ته ستا د مظلومیت دا ټولې قصې وکړم او ورته وو ایم چې هغه په رهتاس کې اوسیږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې او ستا حویلۍ کې یې پناه اخستې ده او بیا خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړی او ما هلته ورولیږي نو بیا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: تا خو زما خبره وانه وریده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره او ما ! کله چې خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وو ایه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخیمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمدستي دلته زما خوا ته راشې او ما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ویلي و چې مونږ دا ټول پلان د شیرشاه سوری په ملاتړ پلي کوو. بیا به شیرشاه سوري له ما سره څه ساتونکې ولیږي ، او هغوې به ما ډیره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حویلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډیره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسیږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښین یا ماښام را ورسیږئ. په دې لړ کې شیرشاه سوري ددې احتیاط څخه کار اخلي چې ددې ځایه د شیرشاه سوری دحویلۍ له پاره نوي ساتونکي ور استول کیږي او هغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوي دي ، نو که چیرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ما سره راشه تر څو ساتونکې در سره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

ځرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه ، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکې و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سورې دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو ، ګنګا دخندا نه شنه ، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیرشاه سوري تر څنګ کیناست نوشیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړی دا چې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځای کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هرصورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي ، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو اودهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځای کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و ، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه !ته خوپوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولونو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي ، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه ، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند ریښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځان له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې ، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلې ، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده ، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده . اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې ، ښکته پورته .. هرڅه شته ، خو زویه ، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شايد چې ته به خبر شوې يې چې ما ګيتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډېره مينه لرم اوهغه هم له ماسره همداسې مينه لري. خو هغې د يوه کار دپوره کېدو له پاره سوګند خوړلی دی او تر څو يې چې هغه سوګند نه وي پوره شوی تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لري کوي او نه له ماسره واده کولو ته تيارېږي ، زما په آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کېږدي. دروند ه شيرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګيتا مخ نه دی کتلی خو زړه مې وايي چې هغه به ډېره ښايسته او نازنينه نجلۍ وي ،په تېر وختونو کې پر هغې ډېر ظلم او تيري شوی دی او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم ترڅو پر هغې دپخوانيو تيريو او ظلمونو ازاله وکړای شم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوري وويل چې :

ګوره زويه !دا خو ډېره ښه خبره ده چې ته ګيتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانيو ترخو بدله ورکړې نو بيا ته دګنګا د پخوانيو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زويه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تيري شوي دي خو بيا هغې دخپلو دغو تيريو په اړه ستا څخه ښېښه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځايه هم معلومات شته چې هغه دښېښې له پاره ستا پښو کې پريوتې وه ، يعنې په يوه ډول سره يې ستا په محبت او مينه کې ځان ډېر خوار او ذليل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل يې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوريدلي دی چې تا هغه نوره هم ذليله او سپکه کړې ده اوهغه دې په ټيل وهلو سره دخپلې خيمې نه بيرون را ويستلې ده . زويه !دا ښه خبره نه ده ، زه انديښمن يم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چيرې به اوپه کومو ځايو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تيروي . خواص خان غوښتل څه ووايي چې يو ساتونکې را ننوت او ورته يې وويل چې اقا ، اوما نومې يوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووينې. ددې خبرې د اوريدو سره سم خواص خان دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې: شيرشاه سوری ، زما اقا ! زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بيرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې يو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وينځه وه ، دا بيا دګنګا سره يو ځای زما دحويلۍ څخه ووتله اوبيا را ته څرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چيرې اوسي او په څه حال کې دي. شيرشاه سوری ورته ووېل چې: نه خواص خانه ! ته همدلته په خپل ځای کينه ، زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستادحويلۍ نه دوتلو وروسته چيرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چيرې ده .

دشيرشاه سوري دوينا سره خواص خان بيرته په خپل ځای کې کيناست ، بيا شيرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمدستي زما خيمې ته را وره. هغه ساتونکې بيرون ولاړ او د لږ ځنډ نه وروسته بيرته د اوما سره يو ځای راغې. شيرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کيني ، اوما چپ چاپ په ډېره کراره توګه مخته ورغله او دشيرشاه سوري تر مخ کيناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبيا يې تری وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه يې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکايت په توګه په ژړغونې اواز سره ووېل چې :

خواص خانه !تا خو ماته خور ويلې و ، نوبيا ته څه ډول ورور يې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلی. خواص خان ورته مخ کړ چې : ګوره !ګيلې قصې به وروسته کوو ، خو دا را ته ووايه چې ته او ګنګا چې زما دحويلۍ څخه ووتلئ نو بيا تاسې دواړه چيرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډېر فکر او سوچ وروسته ووېل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلوميت داستانونه ډېر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شيرشاه سوری ګنګا تاته د يوې وينځې په توګه در وسپارله نو هغه وخت زه ډېره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسيږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ويلي و. خو ستا په خاطر زما د ټولو هيلو غوټۍ مړاوې شوې، تا ګنګا د نظره وغورځوله حال دا چې دد ې نه مخته تا ګنګا د خپل ځان له پاره خوښوله او د هغې سره دې ډيره زياته مينه او محبت کاوه. هغه بيچاره بيا بيا ستا ځای ته راغله او منت او زاري يې درته وکړې او ښېنه يې درنه وغوښتله، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزيده، لاسونه يې درته جوړ کړل، منتونه يې درته وکړل او د خپلو غلطيو په اړه يې درڅخه عفوه و غوښته، خو تا هر ځل د هغې دغه عذر او زاري په ډيره سپکه توګه مسترد کړه، په دې اساس هغه ستا د حويلۍ څخه ووتله او زه يې هم د خپله ځانه سره را وويستلم.

ګوره خواص خانه وروره! ما خو د ګنګا سره د يوې وينځې په څير د خپل عمر زياته برخه تيره کړې ده، د هغه کړچار، خوي او عادت مې ډير خوښيږي، او بيا د خپل مور او پلار د مړيني وروسته خو د هغې ځآنته پريښول په کار نه و. هغه د خپل ښايست، او ځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهديد لاندې ده نو په دې خاطر زه هم د هغې سره يو ځاې ولاړم.

خواص خانه وروره! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا د ګنګا سره نه کومه مينه درلوده او نه کومه همدردي. زه او ګنګا همتله په رهتاس کې ستا د حويلۍ څخه د تللو وروسته د ګنګا د يوه خپلوان کور ته ولاړو. مونږ هلته په يوه ډول پناه واخسته. د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوند انه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو. ما ګنګا ته دا هم وويلې چې څرنګه چې هغه ډيره ښکلې ده، ښايسته نو هر څوک غواړي چې هغه د خپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ويل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې يواځې او يواځې د يوه کس سره د زړه له کومې مينه کړې او هغه کس خواص خان دې. نو په دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک د خپل ميړه په بڼه ليدو ته تياره نه ده. ګوره خواص خانه! زه به تاته دا هم ډاګيزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په ياد کې او ستا په بيلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډيره تسلي او ډاډ ورکړې خو د هغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا د حويلۍ نه د وتلو وروسته چې مونږ د ګنګا د کوم خپلوان کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ يو څو ورځې په ارامۍ سره تيرې کړې خو د هغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاړې پرانستل شوې او بدناميو او بدبختيو يو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو، د هغې په دې خبره خواص خان ترې سمدستي وپوښتل چې:

ستا او د ګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول؟ په ځواب کې يې ورته او ما وويلې چې:

خواص خانه وروره! ګنګا زما سره يو ځاې د خپل دوست په کور کې پناه اخستې وه، خو هغوې يو ځوان زوې درلود، کله چې هغه د ګنګا ښايست او ښکلتيا وکتله نو هغه په دوو پښو و دريد. حال دا چې هغه دد ې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه د ګنګا په لور د سترګو د پورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهيده چې که چيرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د يوې بې اسرې، مجبورې، او بې کوره پيغلې په څير د هغوې کره پناه واخسته نو بيا دغه ځوان هم خپل ځان جوړ اوه او په ګنګا کې به يې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور او پلار ته هم ويل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره! ګنګا د هغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګيزه کړې ده چې د هغې د سويمبر مقابلې تر سره شوي دي او کوم چا چې د هغې د سويمبر مقابلې ګټلې دی او س هغه د همغه کس سره ډيره زياته مينه او محبت کوي او د هغه کس نوم خواص خان دې. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګيزه کړې ده چې د ځو نا ببره حالاتو په خاطر هغه د خواص خان څخه لرې او سيږي او که نه هغه د خواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډېره زياته مينه لري او ډېر ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ورستنه شي. هغې دهمدې ډول خبرو په څرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا څرګندوله ترڅو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلې وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړي نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کيدې. دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډېر زيات اغيزمن شوې دې په هرصورت غواړي دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نو بيا به هغه د ګنګا په بې ابرو اوبې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډېره انديښمنه شوې ده. په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو. ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډېرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د ترلاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هرصورت چې کيدې شی ددې ځوان سره دې واده وکړی او که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حويلۍ کې هم يوڅو شپې په ديرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تردې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي.

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما او از نور کيناست. دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډېر غمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژني.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه او هغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو. ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شې تنګولې. ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تيار نه وه ، هغې ويل چې څرنګه چې خواص خان له ما سره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډېره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ما سره ولاړه شه اوهملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه وو ايم ترڅو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دي چې زه ځم او دخواص خان سره وينم ترڅو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دي نو دخور په ښه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په خیر ښکلې او ښایسته پیغله به تاته په بل ځای کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پیلامه کې هغې له تا سره ناروا سلوک کړې و خو د هغې په ځواب کې تا هم د هغې سره یو ځل نه بیابیا ناروا سلوک کړې دې او بیا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پریوته. هغه د شهزادګۍ په څیر خو ځلې له تا څخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هیله داده ، داسې وګڼه چې یوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا د خپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه یو ځل بیا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې او د هغې سره پخلا شې ، یو وخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه د خپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، لیکن اوس هغه بیچاره ، در په در ټکرې خوري ، که چیرې ته کله هم د هغې دا حالت ووینې نو زړه به دې پرې وسوځي. د هغې وجود په پیوندي او شکیدلو کالیو کې را پټ شوی دی. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کالیو کې کتلې وه،نو که چیرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووینې نو د اغیز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس یو ځل بیا له تا هیله لرم چې ته د هغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه او بیا یې له ځانه سره همد لته لښکر ته راوړه او که نه یاد ساته چې د هغې بیچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کیږي ، دلته له تا سره به په لشکر کې د او سیدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. او بیا هر وخت چې ته وغواړې د خپل ژوند ملګرې یې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم د څه ویلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لورې وکتل او بیا یې ورته وویل چې :

خواص خان زویه ! هغه څه چې اوما وویل ټول سهي دي. ګوره زویه ! په مینه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپیدا کیږي ، که چیرې یو وخت ګنګا له تا سره ناروا سلوک کړې و نو بیا خو هغې بیچارګۍ د بښنې له پاره ستا پښې ونیولې. په دې خاطر زه تا ته د یوه زوی په څیر مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وویل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زویه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دی او ستا یادونه یې د سینې سره نیولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهیږم ، زویه ، چې که په دې وخت کې ته د هغې سره پخلا نه شې نو دا خو به ستا له لورې ډیر تیرې وي. زه غواړم چې ته همدا نن د دې ځایه د رهتاس په لور ولاړ شې او د هغه ځایه ګنګا د خپله ځآنه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خیمو کې قیام وکړي نو بیا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې د هغې سره واده وکړې او خپله د ژوند ملګرې یې وګرځوې او خپلې خیمې ته یې راوړې. اوکله چې د جنګونو دا لړۍ پای ته ورسیږي نو ته د هغې سره په تل پاتې توګه په یوه ښه محل کې ژوند وکړې، زویه ، ایا زما په خبرو باندې کومه نیوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته یې وویل چې: خواص خانه وروره ! له ما څخه یو خبره چې باید درته مې کړې وې ، هیره شوې وه ،حال دا چې هغه ډیره با ارزښته خبره ده او هغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو د رم پریښې دی. اوما د دې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ د اوما لورې ته یې وکتل او بیا یې په پریکنده توګه وویل چې :

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته د تللو له پاره تیار یم او دې ته هم تیار یم چې ګنګا د هغه ځآیه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه د مخه دا خبره کول غواړم چې ما د خپل ځان له پاره یوه بله پیغله انتخاب کړې ده چې ګیتا نومیږي ، هغه به ډیر وخت هلته په رهتاس کې زما حویلۍ ته د خیر غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه د همدې خیرغوښتلو په وخت کې وپیژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه يې هم د زړه له کومې خوښوم ،بيا کله چې زه دخپل لښکر سره دې لورې ته راغلم نو دا دهغه بد قسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زيارت دلنګرځاې څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځې ته يې له ځانه سره راوړه. خوبيو ځل بيا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګيتانومې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ماسره اوسيږي اوما هوډ کړې چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګيتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند ياد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار يې و نه شي نو هغه به زما ترمخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما ترننه پورې د ګيتا مخ او څيره نه ده کتلې خودهغې جسماني جوړښت وايي چې هغه تازه پيغله اودښه ښکلا اوښايست خاونده ده. خوکه چيرې هغه ښکلتيا و نه لرى نوبيا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خوبه د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم اودخپل ژوند ملګرې به يې هم وګرځوم ، خو ايا هغه به ما سره دګيتا موجوديت ومني .ګوره اوما ! که چيرې ګنګا ، ګيتا زما د ښځې په څير له ماسره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګيزه کوم چې بيا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګيتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دويمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دويم واده باندې هيڅ ډول اعتراض نه وي.خو ايا زه دا پوښتلې شم چې که چيرې ګيتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نوبيا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګيتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تياره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ماسره قبوله کړي ،اوزه هيلمن يم چې ګيتا به زما په دې خبره باندې کومه نيوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډير غمځپلې پيغله ده اوزه دهغې څخه همدا اسې هيله کوم چې هغه به زما په هيڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شيرشاه سورى او اوما دواړه ډير خوشحاله شول ، بيا ورته شيرشاه سورى وويل چې: خواص خانه زويه ! تا په خپله دې خبره زه ډير خوشحاله کړم ، اوس ته ډير ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره يوځاې ولاړه شې؟ اوما په تيزۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بيرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره يو ځاې و اوسيږم .دهغې په دې خبره شيرشاه سوري ورته وويل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بيا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړې . په دې وخت کې اوما نوې موضوع ته مخه کړه او وېې ويل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګيتانومې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا اسې بريښي چې هغه ډيره دپراخې سنيې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښايسته هم ده . زه هيلمنه يم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څير قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لورې ته وکتل او ترې وې وپوښتل چې: ایا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وویل چې زه به ددې ځایه دبیرته ستنیدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصیلي خبرې کوم.

هلته په خیمه کې تر یوه وخته پورې چپه چپتیا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وویل چې: ګوره اوما خورې !د ګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ،هغې ته ووایه چې هغه دې زما خیمې ته یوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تا سره یو ځای د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځایه پورته شوه او ویې ویل چې: زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګتیا سره تفصیلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګیتا ستا دخیمې په لور درولیږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځایه پورته شوه او د شیرشاه سوري د خیمې څخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه !ته اوس خپلې خیمې ته ولاړشه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بیرته راستنیږې ، ځکه چې مونږ باید دهمایون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تیار کړو ، خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به دګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ددې ځایه رهتاس ته ځم او بیرته به ډیر ژر خپل لشکر ته راستنیږم. شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره یوځل ووینه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شیان ور ولیږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تیار شوې یې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شیان ور لیږم چې هغه پرې خوشحاله شي. د شیرشاه سوری په دې خبرو خواص خان هم ډیر خوښ شو ،مسکې شو اوبیا هغه هم دشیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خیمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځایه را پورته شوه ،تر څنګ یې نیرمل هم را پورته شوې وه. دا سې څرګندیده چې ګنګا او نیرمل دواړه د ډیره وخته په ډیره ناارامۍ سره د اوما د بیرته ورتللو انتظار کاوه.ګنګا مخته ورغله او اوما یې له لاسه و نیوله ، په خپل څنګ کې یې کینوله اوبیا یې ترې و پوښتل چې: اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږڅه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشیرشاه سوری په خیمه کې تیر شوې په تفصیل سره وویل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په خیر اوما په خپله غیږه کې را ونغاړله. هغه یې په خوله او مخ باندې ښکل کړه اوبیا یې ورته وویل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چیرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نوبیا به ، اوما خورې ! زه و پوهیږم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم دلاسه نه دې ورکړي. ما ته به ډاګیزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پیلید و دي او زما دهجر، بیلتون او فراقت شپې او ورځې په ختمید و دي.

د ګنګا د خوشحالیو او بیا دهغې دخبرو دخلاصیدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شیرشاه سوری ډیر زیات ښه کرچار تر سره کړې دي ، شیرشاه سوری زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاینه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته یې وویل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې څرګندیږي ، ګنګا خورې !لکه چې ستا او دشیرشاه سوری تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پریکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وویل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شیرشاه سوري خواص خان خپلې خیمې ته ور غوښتې و، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه. هغه ساتونکې چې ته یې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه یې یو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل یې نیغ ولاړ او شیرشاه سوري ته یې ستا د راتلو خبر ورکړ. نوپه دې اساس شیرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خیمې ته را وباله. اوما خورجانې ! زه خو ستا ډیره ډیره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلومیت داستان په ډیره ښه توګه بیان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه اندیښمنه غوندې شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ایا څه شکیدلې اوپیوندي کالي له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته یې وویل چې: که نه وي هم ، نو څه کالي به و شکوو او له ځانه سره به یې یوسو. څه خبره ده ، ته څه ویل غواړې؟ اوما ورته وویل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وویل چې: ګنګا هلته ستا په حویلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پیوندي او شکیدلې کالی یې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ویې ویل چې :ته اندیښنه مه کوه ، زه به دداسې کالیو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بیا یې ورته وویل چې: که چیرې همداسې ده ، نوبیا خو ورځه او دخواص خیمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون را وتلم نو خواص خان راته وویل چې ګیتا دهغه خیمې ته ور ولیږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه اوخپل وجود یې په سپین څادر کې را وپوښه ،مخ یې هم په نقاب کې را ونغاړه بیا یې نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: نیرمل ، زما ډیرې ښې مورجانې ! زما دکالیو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه او بیا ورته پیوندونه ولګوه ، خو دا کار باید دخواص خان دخیمې څخه زما دراستنیدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخیمې په لور روان شوه.

په سپین لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخیمې دروازې ته روسیده نو په ډیره نرمه او خوږه ژبه یې خواص خان ته وویل چې: تا زه دلته رابللې یم. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې هو ! ګیتا ! ما ته دلته رابللې یې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کینه. ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کیناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پیل وکړي ګنګا ورته وویل چې:

لږه شیبه وړاندې لښکر ته یوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نومیده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړیکه ونیوله اوبیا مې خپلې خیمې ته یوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وویل چې تا هغه دخپلې خور په څیر منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د یوه ساتونکې په لارښوونه ستا خیمې ته دراستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خیمه کې نه وې ،او دشیرشاه سوری خیمې ته ورغلې وې. اوبیا هغې هملته له تاسره کتلې دي. کله چې هغه بیرته زما خیمې ته راستنه شوه نو ماته یې پیغام راکړ چې تا له ما سره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم یو لوې داستان بیان کړ. اوس راته ووایه چې ته ماته څه ویل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وویل چې:

ګوره ګیتا ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ته زما ډیره زیاته خوښیږې ، زه له تاسره مینه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما ځواب همدا دې چې زه له تاسره مینه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه یم خبره. د ګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومې وخندل و بیا یې ورته وویل چې :

ګوره ګیتا جانې ! او ما به تاته ویلي وی چې د ګنګا سره زما لیدنه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې هو ! او ما ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دا چې په لښکر کې د شاملید و ترمخه تا دګنګا سره مینه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې. خو وروسته چې تا دهغې د سویمبر مقابلې وګټلې نو بیا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پیدا شو اود زړه له کومې یې له تاسره مینه پیدا کړه خو تا څو ځله تیرې کړې او هغه دې دخپله ځایه په عزتۍ سره شړلې ده او د مینې په ځای ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې یو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت اوخوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خیال چې او ما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به یې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل چې: هو ! ما له تاسره همدا ډول خبرې کول غوښتل اوترڅنګ مې یې دا هم ویل چې که چیرې زه ګنګا له تاسره یو ځای خپله ښځه وګرځوم نو ایا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بیا به د ګنګا سره.

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه اوبیا یې وویل چې: ګوره خواص خان ! زما محبوبه !زه په دې لړ کې د ډیر پراخه زړه او سینې خاونده یم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره یم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه اومجبوره پیغله وم چې دخپل تریخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځای کې تیرو له. دا خو زما بخت و چې دخیر غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنایي پیدا شوه ، تا له ماسره ډیره نیکه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ یم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مینه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ویاړم چې زه دخواص خان په خیر د یوه ځوان ښځه کیږم. تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ما څخه زیاته ستا د مینې وړتیا لری ، ځکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرځای کې دخیر خیرات په غوښتلو تیراوه اوپه دې ترتیب مې له تاسره اړیکې پیدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده. تا دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي نوپه دې خاطر ګنګا زما څخه زیاته حقداره ده. نوپه دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ځای ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خدای سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفګان را پیدا نه شي. بلکه زه به ډیره خوشحاله شم او زه به په دې هم ویاړم چې زما دمیړه خواص خان یوه ښځه یو وخت درهتاس شهزادګۍ وه.

دګیتا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پورې یې اواز دخولې نه راووت.بیا یې خپل ځان کنترول کړ او ویې ویل چې :

په خدای سوګند ګیتا ! چې زما له تاڅخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هیله وه. ته په رښتیا هم ډیره پراخ زړه او د پراخې سینې خاوند وختلې ، ګیتا واوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکوسره یو ځای درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځایه راوکاږم اودلته یې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګیتا وویل چې: تاسې ضرور ولاړشئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمدستي وویل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړۍ دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوړود نه پاته کیږې. زه به په ډیره ناارامه توګه ستا د بیرته راستنیدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګابه دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خیمه کې نه ساتې بلکه هلته به یې زما خیمې ته رالیږې. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خویندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه ، ګوره ګیتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره یو ځاې نیغه ستا خیمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګیزه کړم چې: تر یوه وخته پورې به ته او ګیتا دواړه یو ځاې و اوسیږئ، اوکله چې دګیتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کیدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړۍ به زه دګیتا سره واده کوم اوبیا د ګنګا سره. نور وو ایه ، که څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته په ډیره خوشحالۍ سره وویل چې ، اوس نو نور څه ویل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بیرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه او ویې ویل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو ! ګیتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را ولیږه تر څو زه دهغې سره یو ځاې د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تیار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خیمې څخه ووتله.

شیرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خیمې څخه بیرون یو ساتونکې را وباله ، دشیرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خیمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه او برهم جیت زما خیمې ته را ولیږه. د برهم جیت نه وروسته دښځو تمځاې ته ولاړ شه اودهغه ځاې‌یه ګیتا نومې نجلۍ ماته را ولیږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خیمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په یوه ډیره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړۍ ورشئ او برهم جیت را ته را ولیږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووتل.

لږه شیبه وروسته دشیرشاه سوري د فوځ سالار برهم جیت دهغه خیمې ته ورننوت. شیرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډیره خوږه لهجه یې ورته وویل چې:

برهم جیته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کار کاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووځه ، او ددې څارنه وکړه چې همایون د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جیته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان له ځایه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزیږي،نو بیا به ته بیرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډیر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې او ستا دبیر ته را ستنیدو تر وخته پورې به خواص خان هم بیرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به‌آند ، ته به په هغه څه پوه شوې یې چې ما درته وویل ، اوس ته ورشه او دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شیرشاه سوری دخیمې دروازې ته را ورسیده. هغې سرټیټ کړې و او ویې ویل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې یم. دګنګا په کتلوسره شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې هو ! ګنګا !ته ما را بللې یې. را څه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګ ته راشه ، له ما سره یوځای کینه . ګنګا هم مخته ورغله او د شیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې. په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ اوسفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځای هغه عسکرې ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیا ر دي ، دد ې خبرې سره سم شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو او دخیمې څخه راووت ، ګنګا هم دهغه تر شا راووتله .

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو دتمځای په لور را غلل. ګنګا خپلې خیمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري دهغې سره یوځای وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبیا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره یو ځای د رهتاس په لور وخوزیده.

دګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو. دهغه دراستنیدو سره سم خواص خان او وما هم دشیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل. او هلته دشیرشاه سوري تر څنګ کیناستل. بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې: اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي. شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان دسترګو لاندې څاره. بیا یې د نصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! ددې ځایه د رهتاس په لور دکوچ کولو نه مخته زه تا ته یوه خبره کوم چې: هلته به دګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې. ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره دحالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي. ګوره زویه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخرې ذلت او خوارۍ کې ور غورځولې دې ، نو په دې اساس زویه ، ته به اوس دهغې قد ر او درنښت کوې. که چیرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به دخپل ځان له پاره ویاړ ګڼي. په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم. زه به دګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاریو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره یوځای دهتاس په لور وخوزیږم

شیرشاه سوري ورته وویل چې : ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لشکر سره یو ځای ولیږه تر څو دهمایون او دهغه دلښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلي دی چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان دځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړي نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي اوبیرته به درهتاس څخه راستون شوې یې. دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یوځای ددې ځایه کوچ وکړو . او دهمایون په تعقیب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځايه کوچ وکړم . شيرشاه سوري دخپله ځايه راپورته شو دخواص خان او اوما سره يو ځاې دخپلې خيمې څخه بيرون راووت ، دخيمې نه بيرون هغه وسلوا له ډله چې خواص خان او اوما يې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تياره ولاړه وه . بيا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره يو ځاې درهتاس په لور روان شول .

۴۷

يوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره يوځاې د رهتاس په ښار کې خپلې حويلۍ ته ورننوت . کله چې هغه دحويلۍ مرکزی دروازې ته ورننوت نو دهغه ځاې ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ورمنډه يې کړه او د خواص خان دآس واګې يې په لاسو کې واخستې . خواص خان هم دخپله آسه راکيوت ، اوما هم د آسه راکيوته . خواص خان ددروازې ساتونکو ته وويل چې دواړه آسونه تبيلې ته يوسي او هغوې ته خوراک څښاک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبيلې کې وتړئ . هغوې ته ښه خوراک څښاک برابر کړئ او پريږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کيدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بيرته ستانه شو . دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبيلې په لور يوړل . دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځاې ته ورسوه ، ورځه چې زه ووينم چې هغه ځانته دلته په حويلۍ کې څه مصروفيت لري . اوما چپ چاپ دحويلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان يې هم ترشا شا روان و . څرنګه چې د حويلۍ په پخلنځاې کې د خيرنو او ناولو لوښو يو امبار لګيدلې و نو اوما تر هر څه لمړی خواص خان پخلنځاې ته يوړ ، کله چې هغه پخلنځاې ته ورغې نو خواص خان حيران پاته شو . هغه وکتل چې ګنګا بيچاره چې زاړه او شکيدلې کالی يې په غاړه کې و او په کاليو کې يې څو څو پيوندونه لګيدلي و او هلته په پخلنځاې کې ناسته وه او ناولې لوښې يې پريمنځل . څرنګه يې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ يې کړ او دخپله ځايه راپورته شوه او دختيو هغه لوښې چې هغې د پريمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نيولې و هغه ترې لاندې پريوت او څو ټوټې شو . خواص خان تريوه وخته پورې په ډير غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بيچاره حالت ډير ماښيجن ګرزيدلې و . ترلږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، او بيا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې :

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حويلۍ کې د قيام کولو په خاطر مجرمه يم . خو دا کار ما د اوما د وينا په مطابق ترسره کړې دې . زه له تانه هيله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بيا به مې ددې ځايه و نه شړې . ما يو څو ورځې همدلته پريږده . ترڅو زه دهغو ځناورو څخه يو څو شپې دلته ارامې تيرې کړم ،خو که چيرې ته ما له دې ځايه ويستل غواړې نو بيا خو يو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځاې پيدا کړم .

زما درونده خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغيو په څير شوې دې چې د الوت څخه وتلي دي ، ددې رهتاس دخير وشر هر کس زما له پاره يو څيرونکې حيوان ګرزيدلې دې ، هر څوک ماد خپل انګړ دسروزرو غوا ګڼي او غواړي ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي . اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زيړو پاڼو په څير دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لويدو په لور روانې وي . خواص خانه ! يو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم . او هيچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه و ورپه برخه. خو اوس ما ډیر درپه دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لورپه ډیره بې عزتۍ سره وینې ، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړي اوپه څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې دیو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حویلۍ کې پریږدې چې واوسیږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسیدو ځاې پیدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا د مخه د ډیر زیات اغیز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندې باندې د خولو څاڅکي راپیدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بیا یې د ګنګا په لورو کتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا !ته اندیښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حویلۍ کې ژوند کولې شې. داسې یې وګڼه چې اوس دا حویلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چیرې زه تا له دې ځایه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره یوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟که چیرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هیرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مخته ډیره اندیښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړیده لکه دشبنم څاڅکې چې د ګل په شونډو باندې ور پریوځي. هغه دومره په خوشحالیو کې ډوبه شوه چې تر ډیره ځنډه یې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بیا یې په لړزیدلې اواز سره وویل چې:

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ایا زما په اوریدو کې څه ستونزه راپیدا شوې ده اویا په ریښتیانې توګه تا داخبرې وکړې چې ما واوریدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و اوبیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوریدو په سیستم کې کومه غلطي نه ده راپیدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته دا هم ویل غواړم چې زه د اوما سره یو ځاې دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې یم. ایا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسیدې شې؟هلته زمونږ په لښکر کې دښځو یو تمځاې دې ، ته به هلته دیوې بلې نجلۍ سره یو ځاې اوسیږې. په دې وخت کې به زما اوستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي . اوبیا به ګنګا ته همزما یې. ته به زما د ژوندانه ملګرې یې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډیره زیاته خوشحالي راپید ا شوه ، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتیو په څیر سپین غاښونه د ورایه را څرګند شوي و ، هغې په واز ه خوله خندا وویل چې: خواص خانه ! له ما سره داسې ټکي نه شته چې زه یې ستا ددې پریکړې له پاره د شکریې په توګه ادا کړم. خو داسې یې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وینځې په څیر دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهیږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وار له منځه یوړې. زه په ډیره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تیاره یم. اوزه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځاې کې قیام کولو ته تیاره یم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. اوداسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غیب شوې و ماته بیرته تر لاسه شو.

ګنګا چې شوه نو خواص خان ورته وویل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د یوې بلې نجلۍ سره مینه پیل کړې ده ،هغه بیچاره کونډه او ډیره بې وسه ده. داسې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پیدا شوه خو وروسته مې ورسره مینه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپيدا شوه ،هغه يووخت دلته د رهتاس دښار د زيارت په لنګرځاي کې اوسيده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته د ګيتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې يې ګنګا ته دوينا په حال کې وويل چې:

ګوره ګنګا ! که له تاسره يو ځاي زه ګيتا هم دخپل ژوند ملګري کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وويل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته اوګيتا يوبل ته سره را نژدې شوي ياست اوتا هغه په خپله مينه باندې لمانځلې ده ،نوزه پوهيږم چې ګيتا به په رېښتيانی توګه ستا دمينې وړ وي ، زه به په هيڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چيرې زما سره يو ځاي ته ګيتا هم دخپل ژوند ملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا دا پريکړه به ماته دخوشحالی سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتيا دواړه يو ځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاې شو. زه به دګيتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډېر زيات خوشحاله شو اوبيا يې ګنګا ته وويلې چې:

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحاليو کې نور هم ډېرښت راوست اوس نو ته هم ځان تيار کړه. خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لورورشم ځکه شيرشاه سوری د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شيان را ليږلي دي،هغه په يوې ټوکری کې ايښي و ،کيدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم او هغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځايه راووت.

بيا نور ډېر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وويل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وايم ،ځکه چې ته به اوس د ګيتا ترڅنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز يې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تيرې کړې دی ، نو اوس به دهغې نه زيات راحتونه او اسانتياوې ستا تر مخ نڅا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټی کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بيرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې يوه ټوکری وه ، هغه يې ګنګا ته ورکړه اوورته يې وويل چې:

ګنګا ! په دې ټوکری کې څه داغوستن کالي دي چې شيرشاه سوری تاته راليږلي دي ،ګنګا ! ته خپل دا شکيدلې اوپيوندي کالی لرې کړه اوددې ټوکری څخه کومه جوړه ښه اوښايسته کالي را واخله او واې غونده. او دا راته هم ووايه چې لړه شيبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تياريدې شې. ګنګا ورته سمدستي وويل چې:

لړه شيبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړی له تاسی سره دنړی تر اخری کنج پورې هم تللو ته تياره يم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وويل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځايه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاي کې د ګيتا او نيرمل نومې زړې ښځې سره اوسيږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسيږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په يوې خيمې کې اوسئ. ګيتا د خپل يوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي اودهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبيا به همغه وخت زه تا او ګيتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کاليو هغه ټوکری را واخسته اوديوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته گنگا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلی ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: گنگا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو. په دې خبره ترې گنگا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړشم. تاسې دواړه خویندې یوځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره گنگا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره گنگا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یوځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره گنگا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یوځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلې دې. ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ اود همایون ترشا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د گنگا د دریاب په غاړه غاړه د کالسي په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله گنله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ور خوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یوځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو تیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سوري دا وانګیرله چې اوس نوهمایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نوپه دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپي راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي. خو کله چې همایون سهي اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوره مالي پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیایی حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمې پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست اوخپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب اودهغې وروسته د تعقيب د پرېښولو په خاطر شيرشاه سوري دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلومېده ، په دې خاطر يې دهمايون پر خلاف داخري ګذار د کولو د مخه يې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګيرله چې ځرنګه چې دبهار ولايت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړي . هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال څخه رابيرون شي او پر همايون يو ځپلې ګذار وکړي. خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمايون له اړخه يو ډير پوه ،مدبر او ميړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانګير قلي خان نوميده. بيا د بنګال او بهار په پولو د مونګير نومې کلاکې او هم دهغه ځاې ښار کې د همايون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاور خان و چې ديوه ستر لښکر سره يو ځاې هلته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همايون د بنګال څخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډيره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاور خان په واک کې ورکړه. او هغه ته يې حکم کړې و چې هلته مونګير ته ولاړ شي او همهلته دې قيام وکړي. تر څو د بنګال څخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سوري پرې کوم يرغل وکړي نو دلاور خان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي . خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونګير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې دګنګا درياب څخه پوريوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاور خان تر دې وخته پورې همهلته د مونګير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و .

شيرشاه سوري د بنګال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړی دلاور خان خان خانان چې همهلته په مونګير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنګال حاکم جهانګير قلي خان اودهغه د لښکر سره . په داسې حال کې چې د جهانګير قلي خان ميړانه او بهادري مغلو او افغانانو ټولو ته ډاګيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سوري خپل لښکر په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او همهلته دګنګا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ. بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه او هغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونګير د مضوبطې کلا په لور ورشي . او هلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګير کلا دې په خپل واک کې واخلي . مونګير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه او په خپله ولکه کې يې اخستې وه. شيرشاه سوري د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجي خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي او هلته دې په جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي. او بنګال دې تر ې ولکه کړي. خو شيرشاه سوري همدلته دګنګا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له ا ړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته رواني شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډيره چټکۍ سره دمونګير دکلا او ښار په لور ور روان و. دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګير حکمرانان خان خانان دلاور خان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سوري همايون ته ډيره سپکه ماتې ورکړې او همايون ددې ماتې خوړلو وروسته د اګرې په لور تللې دې. ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې. ددې تر څنګ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجي خان بټني او جلال خان جالو په مشرۍ د بنګال د حکمران جهانګير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګير په کلا کې د کلابند کيدو په ځاې په خلاص ميدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټېر وواهه. هغه دا وانګيرله چې که چيرې په خلاص ميدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به داګرې په لور ولاړ شي اوهمايون ته به ځان ورورسوی. خو که چيرې په دې ميدانو کې يې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بيا به داګرې په ځاې دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګير قلي خان په ملاتړ دشيرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټني او جلال خان جالو مقابلې ته ورداننګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګير د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنيو لمنو په ميدانو کې يې دخپل لشکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لشکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنيو سيمو دلمنو څخه تيريدله چيرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې په ډيره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سيمو ته را ورسيد نو ويې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره يوځاې دخواص خان لاره نيولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سيمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړی.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو ، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زيات دې. خان خانان هيلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنيو سيمو په دې ژورو لمنو کې ډيره بده ماتې ورکوی اودهغې په بيرته ځغلولو به بريمند يږې. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې يو دبل مخې ته پرتې وې او ارام يې کاوه. بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو ، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پيلونکې دې. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ ليکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر يوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بيا چوپه چوپتيا شوه. خواص خان داسې و انګيرله چې خان خانان دجنګ پيلونکې دې اودخواص خان دا انګيرنه سهي ثابته شوه ځکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پيل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څير را پريوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پيل کې يې په جاريحيت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچيو په څير ورو غورزيد.

دمونګير دکلا او ښار نه بيرون دغرنيو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ ميدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزيد. دمرګ اوژوند لوبې روانې وې ، د وينو سيلابونه اود زخميانو چغې اوسورې او د نيم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کيدې

په لمړيو کې خان خانان به ډيره بې حمۍ سره او په ډيره تيزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و ، داسې غر چې جرړې يې ترلرې پورې خپرې شوې وې.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ ، خپلې ټولې حربې يې استعمال کړې خو ونه توانيد خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو ليکې يې يو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ ليکو کې درز راغلې دې نو بيا يې په خپل يرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش راپیدا کړ او په داسې بې باکۍ سره یې خپلې حملې پیل کړې چې دهغوې د لښکرو لیکې یې په مکمله توګه له منځه یوړې. او سمدستي یې په اخري لیکو باندې حملې ته دوام ورکړ.د خواص خان د دې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډیر راپورته شوې و او هغوې هم دخواص خان په څیر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لږې شیبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر دخواص خان په لاسو مات شوې و ، او دهغوې دلښکرو ډیره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته یې بندیان کړل ، او خان خانان پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندې ونیول شو.

د بله اړخه دخواص خان په څیر حاجي خان بټني او جلال الدین جالو دخپلو لښکرو سره یو ځاې د بنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته د هغه ځاې په حاکم جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه څنګه چې وویل شول جهانګیر قلي خان ډیر زړه ور او میړنی حاکم و او د پوهې او تدبر وړ شخصیت ګڼل کیده. هغه ته هم خبر ورسید چې د شیرشاه سوری سالاران حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یوځاې د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپي یرغل کولاې شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګیرقلي خان د ډیر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پریښود ، دخپل لښکر سره یو ځاې د هغه ځایه ووت اود بنګال او بهار د پولې په لور د مونګیر خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګیر په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني د خواص خان سره یوځاې د مونګیر په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره یو ځاې شي او د مونګیر د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګیر قلي خان له اړخه ډیره ښه پریکړه وه ، خو داسې بریښیده چې قدرت د هغوې په خلاف پریکړه کړې وه .

کله چې حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو ته خبر ور رسید چې د بنګال حاکم جهانګیر قلی خان ښار پریښې او دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر د کلا په لور خوزیدلې دې نو هغوې په ډیره بیړه دجهانګیر قلي خان په تعقیب پسې را ستانه شول او جهانګیر قلي خان یې د مونګیر او ګوډ تر منځ سیمې کې را ګیر کړ.

کله چې جهانګیر قلي خان وکتل چې حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو دهغه په تعقیب پسې را روان دي او اوس ورته ډیر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ میدان کې د تم کید او همهلته د جنګي لیکو د جوړولو حکم وکړ. دهمایون د ماتې خوړولو وروسته دحاجي خان بیټني او جلال الدین جالو حوصلې ډیرې سترې او ځواکمنې وې ،هغوې پریکړه کړې وه چې جهانګیر قلي ته په ورنږدې کیدو سره به دهغه په لشکرو باندې یرغل کوي.

د بله اړخه جهانګیر قلي خان هم داسې پریکړه کړې وه. هغه وخت چې د جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني ځواکونه د جهانګیر قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګیر قلي خان پرې د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وینې تویونکي حمله یې پرې وکړه.

حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو په پوره میړانه او جرءت سره د جهانګیر قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږدیدو سره سم هغوې دا و انګیرله چې جهانګیر قلي خان دهغوې څخه ډیر تجربه لرونکې او میړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې میړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني لښکر یې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې برید لاندې راوستې و. د جهانګیر قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدین جالو او حاجي خا بیټني یې په مخ کې د دریدو وړتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټني دلښکرو حالت د ډیرې بد حالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه و کړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیاد ښت را وست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې د دواړو ټولې حملې او پلانونه د ناکامۍ سره مخ کول او د دواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه و چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو د جنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځای و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه څو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا و کړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان د خپل لشکر سره یو ځا ېد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې د جهانګیر قلي خان په لاره کې و درید .

د مونګیر په چاپیریال کې د خان خانا ن لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د ژوندي نیولو وروسته خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د بنګال د ګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړي شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې د خواص خا ن په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو باندې ناڅاپي یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپي خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله او بیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه د خواص خان سره د ا ډول کړچار شوني نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو د بله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکرو ته هم ور په برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان د لا ورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندي نیولې و. نو په دې اساس د خواص خان لښکر هم د پخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګیده . د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګر زیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ي په شا روانې دې نو نوریې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان د خواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځای یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتیدونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یوا ځې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه او بیا یې همل‌ته دخپل فوځ سره یوځای پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټنې ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګير د کلا څخه بيرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګير څخه را وتلې او د جهانګير قلي خان لاره يې نيولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډيره بيړه بيرته د جنګ د ډګر په لور ورو خوزيدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټنې دخپلو لشکرو سره يو ځاې هلته ور ورسيدل، نو هملته يې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ او بيا دوې دواړه دخواص خان خيمې ته ورغلل او دهغه سره يې وکتل. او هغه ته يې دجهانګير قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبرى او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شيرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و، خواص خان د شيرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت او د هغه ښه راغلاست يې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شيرشاه سوری دخپله آسه را ښکته شو، او ورمنډه يې کړه او خواص خان يې په غيږ کې و نيوه، هغه يې په تندي باندې ښکل کړ او بيا يې ورته د ډيرې زياتې خوشحالۍ په حال کې وويل چې:

خواص خانه زويه! ستا د ميړانې، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسيدل، زه تا ته د مونګير د ښار او کلا نه بيرون د خان خانان په ماتې ورکولو او دهغه په ژوندي نيولو باندې د زړه له کومې مبارکي وايم، او تر څنګ يې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو او دهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکي وايم. خواص خانه! ته په يقين سره ماته دهغو ځوانانو څخه يې چې دشګو په غونډيو، د غرنيزو ديوالو په ځګرونو، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو، په غوريدلې وريځو او کړکيدونکو بريښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پريښودې شی.

خواص خانه! ته په يقين سره دهغو اتلو بچيانو څخه يې چې زما په دښمنانو د وريځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څير را پريوتې. خواص خانه! زويه، ستا په ميړانه، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتيا وياړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سورى د خواص خان سره ځانته شو، هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ، بيا يې خواص خان ته يو ځل بيا مخ کړ او ورته يې وويل چې: زويه! متحده لښکر به نن شپه همدلته قيام او ارام وکړي، بيا به په بله ورځ ماسپښين له دې ځايه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانيږو، خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې: محترما! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګير د کلا څخه ډير زيات د خوراک ښباک په ګډون فوځي سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګير قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډير څه راغلي دي. دخواص خان دخبرې نه وروسته شيرشاه سوری ورته په ديره مينه وويل چې: خواص خانه زويه، دا ټول سامان او وسايل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصميم و نيسو. اوس ته ولاړ شه او په خپله خيمه کې ارام وکړه، دهمدې خبرې وروسته دواړه شيرشاه سوری او خواص خان خپلو خپلو خيمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خيمه کې ځانته ناست و چې د خيمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه، هغې د زرق وبرق په څير لباس په ځان کړې وې او بلکل لکه د ښاپيريو په څير په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه او بيا يې په خيمې کې ناست خواص خان ته ور غږ کړ او ورته يې وويل چې: زه دننه راتللې شم؟ دګنګا په غږ سره او از خان يو ټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړونکې خندا راپيدا شوې وه. بيا يې په لوړ اواز وويلې چې ګوره ګنګا! اوس خو تا ته زما خيمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډیر خوشحاله کړ ،په ډیره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یې وویل چې :

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به یې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تا ته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندېښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما د ذات یوه برخه یې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که ټول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و اوبیا یې ورته وویل چې: ګوره ګنګا ! یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګند ونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نوکه چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ ګنګا تر یوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یې د خوب د راویښ شوو لمحو او په ډیره یخه ټنډه د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ، زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو د هغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه یې یو وخت د کرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه او ریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود څواک ، زما د نژدیکت ښایست او جمال ، زما د ذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بویي او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا د دې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډیر زیات خوشحاله شوې و . او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! تا زما څخه د شکریې د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه او زما محبت یې. مونږ دواړو یو ځاې هغه وخت دفن کړ چې زمونږ د دواړو تر منځ یې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یې د بیلتون دیوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو د بل څخه بیل نه کړي. په ډیر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواده په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تا ته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان د لښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یې وویل چې: یواځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تا سره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شي چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې :

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یې ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یې په ځواب کې ورته وویل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سورۍ دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیاې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا د هغې سره د هغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه . نوکه چیرې هغه را تلاې نو زه باید هملته پاته شوې واې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو څخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې ریښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو څخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي؟ دځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! دخپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه. دخواص خان دخبرې دمنلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان دخپل ځنګ ایښې کځوړې څخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې اودګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کېښودې او بیا ورته وویل چې: ووایه ګنګا ! دا دې دواړو سیکو څخه کومه یوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست. زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، دخواص خان د دې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناڅاپه ور کړه شوه اودخواص خان سره ورغاړې وتله. خواص خان د مینې اومحبت په فضا کې دهغې په شا باندې لاس راښکود ، دهغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا دخولې څخه دهمدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووایي چې د خیمې دروازې ته یو ساتونکې راغې اوخواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کیدې شي چې هغه له تا سره د سبا ورځې دکوچ په اړه سلا مشوره وکړي. دهغې په دې خبره خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه. زه شیرشاه سوری سره دخبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، دماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو. ګنګا دخواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ اوبیا خواص خان د شیرشاه سوری دخیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو اوګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یوځل بیا هلته په ګوډ کې دخپل تخت دکیناستو جشن لمانځې ، دهغه په اند چې تیر ځل دګوډ دلاسه د وتلو وروسته به دهغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یوځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شی ،ما هم دهغه د دې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یو ځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا دشپې تر ډیره ناوخته پورې دخواص خان تر څنګ ناسته وه اودخپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او دښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال دمرکزی ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوډ ته د رسیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوری ددویم ځل له پاره د خپل تخت ناستي مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشیرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوډ په ښار کې نژدې یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمایون توپونو یې تر شا ګولۍ ویشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډیره بیړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس یې د بنګال خلک د سیاسی او ټولنیزو پایلو څخه بې برخې پاته شوي و او د شیرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم یې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان وګڼل .

په دې خاطر شیرشاه سوری ته ددې اړتیا احساسیده چې دخپل تخت ناستې مراسم یوځل بیا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکمیت او مشروعیت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار وکړي.

ویل کیږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پیژندونکو او نجومیانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شیرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهیده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې یو کار اړین ګڼل کیږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کیناستو مراسم پیل شول ، شیرشاه سوري د پراخ زړه او فیاضۍ څخه کار واخست.

د ګوډ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزیدې. دهر افغان قبیلې څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشیرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به یې نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شیرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه داخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباریانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شیندلو باندې ددې خوشحالیو مجلسونه نور هم خوشبویه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکي شربتونه هرې لورې ته ایښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یې یادول. نه یواځې دلته بلکه هر هغه کورته چې د شیرشاه سوري د فتحې لیک ور رسیدلې و همدغه ډول جشونه نیول .

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کیدو نه وروسته شیرشاه سوری هلته ډیره موده پاته نه شو او نه یې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زیات فوځ پریښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې یې خپله ولکه ډیره کلکه کړه ، تر څو د پرتګالیانو د حملو څخه یې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځاي حکومتونو له پاره دهمغه ځایو خپل خلک ټاکل ، او ځاي مسلمانانو او هندوانو ته به یې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ورپه برخه وي.

شیرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې اندیښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غیاب کې همایون یو ځل بیا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندې دیرغل کولو هڅه وکړي. نوپه دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمایون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نیسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاې دبنګاله را ووت، خو د راوتلو تر مخه یې هلته په بنګال کې یو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ویل کیږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکې نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسې هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځای په کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وايي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وايي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. ووایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواړه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا دسینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې وګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې وګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوی ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړي مې ګرزولي یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوڼو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږي چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودونو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شی نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خویوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکر یې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوډ په لور را روان دې او غواړې په ګوډ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دي ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځای وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې. اوهغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، ووایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایی برخې لښکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره یو ځای د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې:

نه ، درونده شیرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځای هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یواځې ځان دخپل لښکر سره یو ځای د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوی په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځای د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوی کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې واوسیږي،او زه په یواځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولای.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. اوهغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړي د خواص خان سره یو ځای جنګ کې ګډون وکړي. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې:

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړي ،نومحترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځای په ورانو ویجاړو او کړنګونو کې دستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځای شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یوبل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بیرته سره یوځای او دیوه ژوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه. زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې ترړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي. ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند در نه کړي او د ویرې احساس به کوي نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډېره نرمه او د مینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا ددې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دې نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ماته د حکم معنې لري. د ګنګا د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، ددې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره دپالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د ګنګا ددریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

دبله اړخه دهمایون حالات چې په چوسې کې دماتې خوړلو وروسته دیر خراب شوي وو او لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړې و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوي و. همایون د ځلوینښت شپینۍ ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترځنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایي تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره وزغمله ، دهغه ورونو چې دهغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړې و هغوې پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې دخپلو ورونو دغه غلطې ور وبښله ، او بیرته دخپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سوري په لاسو د چوسا په سیمه کې دمغلو ماتې دتیموری کورنۍ د یووالې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند و چې ددې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړې او تیښتې ته یې اړ کړې دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوې غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و . پایلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې او دهغه سره یو ځاې شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې ددې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې دهمایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفادارۍ په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې دهمایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوي و ، دد ې نه علاوه دهغوې سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې درومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول دهمایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان دهغه دخوې پر خلاف و ، خو هغه دهغو خلکو څخه نه و چې د نادانا خلکو دخدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښي.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیان شوې ده چې: د چوسا په جنګ کې دماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوې و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده دخپلو مشکونو په واسطه دهغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او ددریاب غاړې ته یې راوست نو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقیدو څخه نجات ورکړی دی ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همایون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتیا څخه خلاص شوې و ، نوپه دې خاطر یې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملي بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله اوپه خپل موجودیت کې یې په تخت کیناوه او ټولو امیرانو ته یې دهغه د ادب کولو حکم وکړ . کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه یې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهې نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمایون ورور مرزا پهندال په دې وخت کې دلته موجود نه و . دهغه نه علاوه پاته ټول وزیران او رئیسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. دهغوې هریوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له یوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه و خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل . او دد ې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته یې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همایون دخپلې خوش مزاجۍ په اساس دخپلې کورنۍ ټول غړې خوشحالول خو دهمایون خپل ورور کامران په خپله دهمایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همایون کامران ته ددهلي دتخت نه علاوه نور هر څه ورکړی و اوپه اخر کې د خپلې پیرزوینې له مخې هغه ته د جاګیر کاغذونه هم ورکړل خو دهمایون دغې ټولو نیکیو اوپیرزوینو دهغه زړه و نه نیو.

هغه په څرګنده توګه د همایون وفاداره و او ډیرې لافې به یې هم وهلې اوویل به یې چې هغه په یوازې ځان د شیرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقیقت کې دهغې په ویناو کې هیڅ ریښتونولي نه لیدل کیده . په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپي توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پیدا شو چې دهغه مشر ورور همایون ورته زهر ورکړې دي. دهمایون په څیر د نیک سیرت خاوند ورور په اړه داسې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پیښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د دریاب غربي څنډې ته را رسیدلې دې او د جنګ له پاره تیار دې. کله چې د شیرشاه سوری د مقابلې له پاره همایون دخپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې ډیرې هیلې تړلې وې ، ځکه کامران د کابل حکمران و. په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پرېږدي ،خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې یې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بیرته یوسي . هغه په پوره ظالمانه توګه دهمایون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ یې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همایون دهغه تعاو ن ته سخته اړتیا درلوده کامران په ډیره بې حیایې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو .

دیو شمیر تاریخپوهانو وینا ده چې د لاهور په لور دکامران مرزا کوچ کول د ډیرې ناپوهۍ او غلطیو سره ملګري و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتایي دورپای ته رسیدل او دشیرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ وګرزید. یوشمیر په دې آند هم دی چې که چیرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاه سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې دشیرشاه سوری مخه یې نیولې وې ، بلکه که دهغه په څیر څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یو اځې همدومره و چې جنګ به لږڅه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مرازکوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې دایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نوبیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې دسپې په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پرېښودو اونه به یې په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یې دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون وروړ کامران لکه د توپان اوسیلۍ په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو، په دې توګه دکامران مرازلاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو.

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه وتش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سوري د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړی د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان دا و چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیریدو ته نه پرېږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوې. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړی په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډو کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړی د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوې وچې د دریاب په یوې غاړه باندې همایون د خپلو لښکرو سره پړاو کړی و ،په داسې حال کې چې د دریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر د خپلو لښکرو سره پړاو کړی و. همایون د شیرشاه سوری د ځواک د معلوملو له پاره د خپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله. د همایون د عسکرو دغې ډلې د شپې له اړخه د ګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاو بیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او د همایون دغه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک د معلوملو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل.

د بهوچپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاس د همایون د دې چریکې ډلې د ناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګې پلان بدل کړ ، اوس نو د هغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او دهشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر د هغه لښکر کرار کرار د دریاب د غاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

د قنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته د شیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، د دې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . او په دې توګه همایون د خپلو لښکرو سره یو ځای د دریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو دلښکرو سره یو ځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و . قنوج ته د رسیدو سره سم د دواړو خواو لښکرې یو دبل په مقابل کې سره و دریدې. د همایون د لښکر تر مخه چې د ګنګا د دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج ښار ګوتې پروت و. د همدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل را رسیدل. د قنوج ښار چې څه موده د ګنګا په غاړه اباد شوی و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربي برخه کې پاته و .

په داسې حال کې چې د دریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړی و ، دا سیمه د بلګران سره نژدې پرته وه او شیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه د خپل ځواک او قوت مرکز و ګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړی و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځا ی د ګنګا په غربي سیمه کې پړاو کړی و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري د همدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و. په دې توګه د دواړو لښکرو په خپل منځ کې د دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یو هم د دریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه د دې منتظر وو چې کوم یو به لمړی د دریاب څخه د راتیریدو هڅې کوي.

د میاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې د جنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو د بله اړخه به شیرشاه سوری د دریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د همایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتلو او پخپله د خواص خان د راتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږي نو بیا به د همایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملا تړي. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا د دریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړی و او میاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به د هغه وړاندی تګ شنډ اوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوړ ښار ته ولاړ، هلته د ګوړ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یی دا ډاګیزه کړه چې د ښمن پرې د حملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوړ په لور را روان و نو خواص خان ورته د شپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه د خپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوړ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان دد ښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوړ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او دد ې نه یی خبر کړې چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوړ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامې مخبران خپاره کړې و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطی سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوړ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبڅرکو په څیر حمله وکړه . پالامو دخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوړ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې د ا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان دد ې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې د منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې د منځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنی برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنی لیکی یی د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنيو ليکو څخه شاتنيو ليکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ ليکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډير وارخطا شو خو سمدستي يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډيرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډيره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاي ، دجنګ ټول لاسته راغلې آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاي کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوری انتظار کاوه.

۵۲

کله چې شيرشاه سوری ته خبر ورسيد چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاي دهغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نوهغه سمدستي همايون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همايون سره ددرياب په هغه غاړه يو ځاي شو او همايون ته يې د شيرشاه سور ي داپيغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لرې چې ايا ته ددرياب دې غاړې ته راپوريوځې او که زه ددرياب هغه غاړې ته در پوريوزم او له تاسره و جنګيږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پريږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دی لورې ته را واوړي. همايون بيرته دهمدې قاصد په خوله شيرشاه سوری ته ځواب را وليږه چې شيرشاه سوری بايد د درياب څخه د تيريدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره يو ځاي ددرياب څخه تير او د جنګ نغاره هملته و ټنګوم. شيرشاه سوري د همايون ددې وړانديز سره موافقه وکړه او خپل لښکريې د ګنګا ددرياب دغاړې څخه درې څلور ميله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه اوهملته يې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسيدو سره شيرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وويستل او هغه يې هملته کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته يې خپله توپخانه نصب کړه اوپه هغې يې تجربه لرونکې ماهرين و ټاکل او ورته يې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملا تړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شيرشاه سوری د درياب ګودر پريښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بيا دهمايون دحکم له مخې ددرياب څخه دتيريدو له پاره يو پول جوړ کړل شو اوهمايون پرې دخپلو لښکرو سره يو را تيرشو . ددرياب څخه د راتيريدو وروسته چې همايون دخپل لښکر سره يو ځاي په کومه سيمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځاې ښې اړخ ته يوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکيده او اوبه به يې د ګنګا په درياب کې ور پريوتې. همايون هم دپړاو د ځاې څخه دشيرشاه سوری په څير يو ستر خندق وويست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یې دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یې جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته ، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې او به راتللې. دې ځای د بلګرانه نږدې درې میله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا ددریاب څخه تیر شوې و او هملته یې پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي. هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلنی سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نږدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تردې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځای شوې و ، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړی تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و. خو داسې څرګندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وي ، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو ، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځای ته یې یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یې په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله ، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه ، د لښکر منځنی برخه یې د خپلې قومندې لاندې پریښوده ، ښې اړخ له پاره یې خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یې هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه ، دلښکرو په لمړنی ډله باندې یې خپل بل ورور مرزا بهندال قومندان و ټاکه ، او دلښکرو پنځمه برخه یې دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یې دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي ، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه. منځنی برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یې هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یې جلال الدین جالو ته ورکړه او دهغه سره یې یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یې دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یې ورسره معاونین وټاکل ، خو دلښکرو لمړنی ډله یې دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه ، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوې و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهندال لمړنې کس و چې جنګ یې پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنی مخکښې ډلې قومندان و ، مرزا بهندال یو اوږود چکر و خوړ او بیا یې د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدین جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهنډال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت. دواړو مرزا عسکری او مرزا بهنډال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهنډال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهنډال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومنداني یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپی برید لاندې راوست. خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت . د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړی یې د مرزا بهنډال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې

مرزا بهنډال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګې کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر ځارنې لاندې نیولې وې،هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړی اودهر ځوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهنډال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کېښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهنډال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپی حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوې و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ځخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړي او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودی کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر ددې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوډ د ښار په لور را روان دي ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال دساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځاې د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامې مخبران خپاره کړې و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین دکیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطی سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبخرکو په خیر حمله وکړه. پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې اویرغل انتظار نه درلود. هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنی برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښووله چې د پالامو د لښکر وروستنی لیکی یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنی لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډېر وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکي حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولی و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډېرې قوې حوصلی سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډېره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاي ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوری انتظار کاوه

د غم او مصيبت په دغه ډک ساعت کې ، يعنې هغه وخت چې خواص خان دهمايون فوځ په ډېره بده ورځ اخته کړې و نو شيرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په ميسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاي لورې قومندان مرزا عسکری و. د شيرشاه سوری دا چال ډېر پريکنده و ځليد ،ځکه د مغلو لښکر په ميسره کې د شيرشاه سوری تر مخ ټينګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتيدل. په دې توګه ،کله چې ددې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټوليدل نو دهمايون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره وګرزيد. دهمايون په لښکرو کې دهمدې را تښتيدلو عناصرو په واسطه يوډول بې نظمې راپيدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د ښخوا څخه د همايون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمايون د لښکر په زړه او ميسره دواړو باندې يرغل وروستې و، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همايون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده يې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شيرشاه سوري هم د همايون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځايو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتيدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شيرشاه سوري د همدې وخت نه په ګتې اخستو سره دميسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمايون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ يې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تيښتې سره مخ شوي واو جلال الدين جالو اوشيرشاه سوري دواړو د ميسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همايون دلشکرو ميمنه کې دشيرشاه سوري مشر زوې عادل خان په پوره ميړانه جنګيده او غوښتل يې چې دهمايون د لښکرو د ميمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لړې شيبې دروند وينه تويونکي جنګ نه وروسته همايون ډېره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره يو ځاي و تښتيد ، دهمايون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتيد چې همايون ددرياب څخه د تيريدو په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې درياب د جنګ د ميدان څخه په پنځه ميله واټن کې پروت و. د ماتې خوړلو وروسته دهمايون په لښکر کې منډې ترړې پيل شوې وې. ددې پايلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډېربنت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځايه شو ، او په هغه باندې تيريدونکې ډېر خلک يا هملته تر پښو لاندې شول او يا دګنګا په درياب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همایون هم دخپل فیل سره یو ځای دپول د پاسه تیریده . په دې اساس همایون هم دخپل فیل سره یو ځای په ګنګا کې ور ولوید ، خو په دریاب کې د لویدلو وروسته فیل په مکمله توګه همایون خوندي و ساته او په لامبو یې دهغه ځایه بلې غاړې ته یوړ.

کله چې دهمایون فیل غاړې ته ورسید نو دهمایون یوه سالار همایون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همایون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتیدلي و او دهغه خوا ته را رسیدلي و دهغوې سره یو ځای د لیونې په څیر د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمایون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسیده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډیره کې یې غله او داړه ماران و د همایون سره ډیره بده وضعه وکړه او هغه ته یې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. ددې نه علاوه یې دهمایون هغه عسکر چې اخوا دیخوا را تښتیدلي و او همایون غوښتل هغوې بیرته له ځانه سره را یو ځای کړي ، له منځه یوړل.

کله چې همایون ته خبر ورسید چې دې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پیل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکری او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې دې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکری نه غوښتل د همایون دا حکم و مني. پایلې یې دا شوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تریخوالي ته ورسیده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچینه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همایون ته یې دخپل کاکا د زوې ناصر میرزا څخه ګیله وکړه خو کله چې همایون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرویزنه و نه کړه نو بیا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګیر په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه ددې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شمیره یې هم کمه نه وه . په دې خاطر هغوې دهمایون ددې پاته تښتیدلی لشکر سره دجنګ له پاره تیار شول. ددواړو خوا و تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمایون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تیښتې لار و نیوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصیبت وهلو په مخ کې د وحشي حیواناتو په څیر دریدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کیدل نو بیا به د امن شامتولې ګرزیدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همایون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دریمه ورځ د لمر پریوتو د مخه اګرې ته نژدې ور ورسید. دګنګا سره نژدې دشیرشاه سوری د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همایون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې د اګرې کلا ته د ننوتلو څخه یې هم ډه ډه وکړه . بلکه دیوه کس شیخ رفیع الدین په کور کې یې دیره جوړه کړه. دلته د اوسیدو په وخت کې شیخ رفیع الدین ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشیرشاه سوری په مقابل کې دې یو ځل بیا د خپل برخلیک له پاره و جنګیږي.

په اګرې کې د اوسیدو په وخت کې همایون په فکري اړخه ډیر خپور وور معلومیده . په دې وختو کې یې هیڅ ډول پریکړه نه شوای کولې. دلته د اوسیدو په وخت کې یې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبد ن هم شامله وه. همایون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخلیک د شیرشاه سوری لاسو کې و نه لویږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددې ټولو ښځو د خوندي وړلو دنده په غاړه اخلي. همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پرېښوده او ترې ولاړ. هغه دفتح پور سيکري سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ. دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه. هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و. داسې ځرګنديده چې د اسرافيل شپيلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې ، سورې ، ژړاوې او واويلاوې وې. خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پرېښود. دهمايون په خپلو ملګرو کې تر او سه پورې غداري موجوده وه ، د فتح پورسيکر کې يو ناځرګنده کس همايون په غشي وويشت ،خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمې شو.

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يو اځې يوه ورځ تم شو او بيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومي غرنۍ لړۍ څخه تيرا و دريواړې سيمې ته ورسيد.

دبله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب اوغريب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلي و. يو اځې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه ، فيلان ، جنګي سامانونه او مالي غنيمتونه تر لاسه شوي چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو څخه منارجو ړ نه کړ او نه يې پرې دخوشحاليو جشن و لمانځه ، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب څخه پورې ووت. هلته په قنوج کې تم شو ، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه اوهغه يې وليږه ترڅو دجنګ دميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړشي. دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصرخان په قومنده کې ورکړه ترڅو سنبل او مراد اباد ته ولاړشی اوپه دې ځايو باندې حمله وکړي اوپه خپله ولکه کې يې واخلي. اوپخپله شيرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ.

همايون دخپل پاته شوي لښکر سره يوځاې د جنګ دميدان څخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و. په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو ، مغل چې په هره سيمه کې و ، د سختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و. هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و ، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو څخه دشيرشاه سوری مقصد دا و چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي. خو ددې څخه يو بل مقصد هم و اوهغه دا چې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان دراالسلطنت دتباهيو سره مخ نه کړي.

دګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره ، په دې وخت کې دشيرشاه سوری سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازی هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې ر وان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و. هغه د همايون څخه يومنزل لرې و ، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته وتښتيد ، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری اودهغه لښکر دهغه په درک خرک باندې وپوهيږي.

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ څخه شاته پاته اوجدا شوي و بې دريغه ووژل ، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو ترڅنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر زیات احتیاطي تدابیر د اهم نیول چي که په راتلونکي کي کله هم د همایون سره جنګ کیږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سیمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسیدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کیښود ، چي د شیدګړ په نامه یی و نوماوه . په همدي توګه کله چي هغه د بهوجپور ښخه پورته د شمس اباد په لور راغي نو دلته یی هم یو نوي ستر کلي اباد کړ او تر څنګ یی یوه کلا هم جوړه کړه چي د رسول پور په نامه یی ونوموله.

کله چي هغه د خپل لشکر سره یو ځاي او د خپلو سالارانو خواص خان او هیبت خان نیازي په ملتیا اګري ته را ورسید او په دي خبر کړل شو چي برهم جیت ډیر بي ګناه وګړي وژلي دي نو شیرشاه سوري په دیره کلکه توګه برهم جیت د لعنت او ملامتیا وړ وګرځاوه او اراده یی وکړه چي په راتلونکي کي به هیڅ وخت هم برهم جیت په یو اځي ځان قومندان نه ټاکي او نه به یی د نورو لشکرو د تعقیب پسي ځانته ور استوی.

۵۲

په اګري کي د اوسیدو په وخت کي یورځ د ماښام ښخه لږ دمخه د شیرشاه سوری تمځاي ته راغي . په دي وخت کي شیرشاه سوری ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم یی هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل چي: خواص خانه زویه ! دلته راشه او له ما سره څنګ کي کینه. خواص خان ورته وویل چي: تاسي زه را بللي وم ، خیریت خو دي ؟ شیرشاه سوری ورته مسکي شو او ورته یی وویل چي خیریت دي، فکر مه کوه. یوځل خو دلته زما خواته کینه ، په دي وخت کي په خونه کي هیڅوک نه و . د خواص خان د کیناستو وروسته ورته شیرشاه سوري په پلرني شفقت او مینه وویل چي:

خواص خان زویه ماته د یوه دیر مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللي یی ، داسي کار چي هغه د زما د فرایضو ښخه شمیرل کیږي ، دا ډیره مهمه او اړینه دنده ده او زه غواړم چي همدا نن یی تر سره کړم. ځکه زه د دوو اونیو ښخه زیات دلته په اګره کي نه تم کیږیم او غواړم چي د دهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چي ته پوهیږي چي ما هوډ کړی دي چي په راتلونکي نژدي وختو کي به برهم جیت د سالار په توګه هیڅ ځاي ته و نه لیږم. ځکه چي هغه ډیر وخت غیر مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چي له دي وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسي ولیږم. برهم جیت به له تا سره ستا د معاون په څیر درومي . خواص خان تر یوه وخته پوري د شیرشاه سوری خبري په ډیر غور او دقت سره اوریدلي ،بیا یی شیرشاه سوري لوري ته وکتل او ورته یی وویل چي: ته د کومي دندي د اجرا کولو په لور اشاره کوي ؟د شیرشاه سوري په شونډو باندي نری شانته خندا را پیدا شوه او بیا یی خواص خان ته وویل چي:

ګوره خواص خانه !ته دلته زما سره زما د زوي په څیر یی ، په داسي ګنګا او ګیتا زما د لونو په څیر دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسي یی وګڼه چي همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکي یم ، ستا د واده د مسؤلیت نه د خلاصون ښخه وروسته به زه وپوهیږم چي ما خپله دنده تر سره کړي ده. ګوره زویه ! زه غواړم چي په یوه وخت کي د ګنګا او ګیتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ي مقصد له پاره ګنګا او ګیتا دواړه را بللي دي ، فکر کوم چي تر لږي شیبي پوري به هغوي دواړه را ورسیږي د هغوي سره به د ولښکرو قاضی هم ملګري وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ایه چي ایا په دي اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندا نه خوله وویل چې: زما د رونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې د هغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم وواېي چې په همدې ګړۍ کې دلښکرو قاضي او ترڅنګ یې ګنګا ، او ما ، د شیرشاه زوې ، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او د شیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود رانغاړلی و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشي خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلي دی نو د دې اړخه دا هم زما لور ده. د غه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته راغلی دی غواړم د اوما سره یې واده وکړم ، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري د دې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم وواېي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زما د رونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده ، دا خو یوازې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان د دې پوښتنې په اساس د شیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري ، ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي ، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یوازې ګیتا وینم. د هغه په دې خبره شیرشاه سوري په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلی دی ، اوس نو د خپله مخه نقاب لرې کړه ، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله ، په خپل لاسونو یې لمړی مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ ، خواص خان حیران پاته شو ، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه د هغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي ، د شیرشاه سوري د حکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو ، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

د ټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم د خندا نه شین و ، د هغه د دې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې ، بیا یې په همدې خونه کې د خواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله ، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورځ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ د هغې خیمې ته ور ننوته. د غه ډیره د ښایسته صورت لرونکې ، د ګلونو په حیر د ښکلې شکل لرونکې په خیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو د هغې د کتلو سره سم د خپله ځایه را پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې . راځه او له ماسره نژدې کینه . زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځای کینوله او پخپله هم کیناسته . بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتي ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تاباندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تاباندې داسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ او بیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځای ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټویدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي پاته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم .

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابربنډې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بیا یې په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تاسره د غه ځانته لیدنه د ډیر صبر او زغم نه وروسته ترلاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سوري په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې ، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تاسره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والي غوښتنه کوي ، ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره وو ایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟ نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې د هغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ما ډیر زیات احسان کړې دې او زه د هغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې ؟ کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وي چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځای یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري د هغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې د هغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغي او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم . ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟ کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې ! دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شیرشاه سوري تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ما هغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما د خبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تا سره یو ځای و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نږدې کت تر لاسه کړم ، هغه د خپلې مینې په جال کې را ونغاړم، او کله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نو بیا به زه د وخت او ځای په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا د دې کار په اړه به له ما سره بسپنه وکړای شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا د خواص خان خیمې ته ورځي ، ستا د هغې بلې ملګرې او ما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تا سره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم د هغوې سره ځې نو زه به هم له تا سره اوسم او ستا د خیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست او خپل جسم را بربنډوم او د خپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به د دې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس را ته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتې خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتې ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

واوره کملاوتې لورې ! ایا داسې به شونې نه وې چې د اخري پریکړې له مخه ته ما ته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تا سره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې د دې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتې وپوښتل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د ځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به د کالیو او خوراک ډیربښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا او خواص له ما څخه ستا په اړه و پوښتې نو زه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لور ده چې زما د کتلو له پاره راغلې ده او غواړې څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږې.

د نیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتې خوښمنه شوه ، مخته ورغله او نیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې د اوسیدو ځای راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې د هغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ما سره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.د هغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایي چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ .

د غه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ما سره وینئ د دې نوم کملاوتې دې ، دا زما د یوه دوست لور ده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځای پیدا کړې او دلته راغلې ، دا غواړې دلته څو ورځې له ما سره و اوسیږې، د هغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل !ما او خواص خان په خپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به د خپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یو ځای اوسم ، شیرشاه سوری زمونږ د اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم د خپل میړه سره یو ځای وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو د دې پیغلې کملاوتې په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږ هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یو اځې والې نه احساسوې او کله چې خواص خان د خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره یو ځاې کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره یم او ته به هم زمونږ سره یو ځاې کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خیمې له پاره انتظام کیږی. که چیرې ته غواړې نو کملاوتي پیغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نیغه توګه وویل چې : ستاسې د راتللو څخه دمخه نیرمل له ما سره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستاسره په لیدلو باندې زه ډیره زیاته خوشحاله شوم او ماته نیرمل ویلي و چې ته د رهتاس دراجه شهزادګی یې، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وایم، بیا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې : ستا د راتلو تر مخه نیرمل ماته ستا ډیره ستاینه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډیرې زیاتې قصې اوریدلې دي ، د شیرشاه سوری د سپه سالار په څیر خلک ستا ډیره ستاینه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د میړانې او بهادرۍ ډیرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهیڅا له لاسه یې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې یوړ ، د مهارت ملګرې او خپلوان پالامو چې دپرتګالیانو سره یې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او ووژل شو ددې نه علاوه ، تا د شیرشاه سوری په مشرۍ کې ډیرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړې دي. زه به په دې خبره کې هیڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووایم چې زه ستا د زړه ورتیا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډیره ستاینه کونکې یم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته او از سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډیره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاینه وکړه او زما د بهادریو او میړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه یو ځل بیا ستا ممنون یم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلومیده چې د کملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پیل وکړ او ویې پوښتل چې: د شیرشاه سوری ستر جرنیله ، محترمه او پیاوړې خواص خانه !که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ایا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ویې ویل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاې ته راتللې شې . ستا تر مخه به هیڅ ډول خنډ او ځنډ نه وې. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغوړیده ، او په ځواب کې یې هیڅ هم ونه ویل ، ګنګا یو ځل بیا د نیرې په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

نیرملې ! زه او وما خپل څه ضروري شیان ستا دخیمې څخه اخلو ،که چیرې تا ته دکوم څیز اړتیا وي نو وو ایه . نیرمل ورته وویل چې په خیمې کې هر څه شته . ما ته هیڅ نه دې په کار . تاسې دواړه خویندې خپل شیان را ټول کړئ او دخپلو نوو ځایو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامیاب اوبریالې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شیان راټول کړل اودخواص خان سره یوځاې دهغه ځایه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ او د خپل میړه سره یو ځاې روانه شوه.

۵۴

شیرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قیام وکړ ، دهغې وروسته یې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه اوهغه یې دهمایون اودهغې ددوستانو دتعقیبولو پسې واستوه. د خواص خان سره یې یوځاې برهم جیت دهغه د نایب په څیر ورولیږه. تر دې وخته پورې شیرشاه سوري ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړې و او د دهلي په لور خوزیدلې و ، په دهلي یې هم ولکه کړې وه. شیرشاه سوری ددې خبرې د اورید و نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې یې د اګرې له پاره ډیره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه د اګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لرې اودبدمعاشو او مجرمو خلکو ځاې دې ، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي ترمنځه ډيره نژدې او ګړندۍ لاره وه. دد ې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سوری مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې اودهلي تر منځه خطرناکه نه ده. همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده.او دګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو.

دبرسات دموسم د پيليدو دمخه شيرشاه سوری دهلی ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ،خو پنجاب ته د تللو دمخه شيرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږڅه سوچ اوفکر وکړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخواني سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې دخپل بل قدم داخستو له پار د پښو لاندې زمکه وتلي ، په دې اساس شيرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي.ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و. او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې وروڼګلوۍ ريښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج ددرياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو. ځکه هغه ويريده چې دهغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شی. دهغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و ، ددې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و ، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه ،خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يوډول کورنې جنګ پيل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمدستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې ښښه کيږدي ،ځکه که شيرشاه سمدستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړي وې اود شيرشاه سوری پر خلاف به يې داسې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري ډير صبر او زغم څخه کار اخست ،هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډيره نه پاته کيږي اودهغې وروسته هغوې يوځل بيا د نفاق او اختلاف ښکار ګرځي.

د هندوستان دحکمران په څير دهلي ته دهغه ورننوتل شيرشاه سوری د کوچينوالي دخوبونو تعبير و. دهلي چې په سهسرام کې دهغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس دهغه د قدمونو لاندې و ، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و. حال دا چې دهغه د سياسي ژوند له پاره دکمال وخت و. هغه وخت چې شيرشاه سوری دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې دهغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو.

هغه وخت چې شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځاې دهلې ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ويلو سره ددهلي دهر وګړي ترجمانی وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو»

دغې زړې ښځې د شيرشاه سوری په اړه دا خبرې دهغه تر شا کړې وې ، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه « خاوند» انځور دکوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه دمنځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و ، داسې ميړه چې دخپلې ښځې ساتنه وکړاې شي ، دهغې پالنه وکړي او تر څنګ يې دځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د داسې يوه ميړه انځور و ، دا چې هغه ځوان وی يا عمر تيرې ، دښه‌صورت او شکل خاوند وي اويا بدشکله ،خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې دهلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې دډهلي خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به دډهلي د بیا رغونې اوښایست او تر څنګ یې ددې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښېګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلي دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري ددربار شاعر نه و او ددنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، دا سې معلومیږي چې د جائیسي په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایي چې: (پادشاه توجگت گـُـے، جگت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلي شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکي وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو. په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته. پایلې یې دا شوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځاې دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندي ساتلو په خاطر د تیښتې په لور رواني وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کود راجپوتانه په لور ولاړل. اویو شمیر نور بې د همایون د ورور هندال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې دمغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بدمعاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال دهغوې سره دا سې مقابله وکړه اودا سې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل . ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره دلاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یو ځاې ریواړي ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل وروړ مرزا هندال پسې وروسته دلاهور په لور ولاړشي، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل وروړ مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون رهتک ته د ورسيدو سره دا هيله درلوده چې ښار ته ورننوځي او د ښاريانو ملاتړ ترلاسه کړي ، ځکه چې دا سيمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نو په دې خاطر به خلک دهغه د روند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حيران شو چې د رهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنيوی وکړ او دهغه تر مخه يې د شهرپناه دروازه وتړله. همايون د خپل لښکر سره يو ځای د رهتک د ښاره نه بيرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمايون ورور مرزا هندال هم د الور څخه رهتک ته را ورسيد. د رهتک د خلکو دعکس العمل په کتلو سره همايون په رهتک د حملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې يې و نيولې او ښار يې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همايون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار د خپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ.

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکيدو وروسته همايون ددې ځايه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همايون به هره ورځ شل يا پنځه ويشت ميله واټن سفر کاوه. په دې لړ کې سرهند ته ورسيد ، سرهند ته د ورسيدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټيالې څخه تيريده .همايون د خپل لښکر سره يو ځای څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،او بيا يې ددې ځايه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هندال يې د خپل لښکر سره هلته د ستلج د درياب په غاړه و ټاکه تر څو خواص خان پرې د هغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همايون ته خبر ورغلې و چې شيرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې يو اځې او يو اځې همايون تعقيب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هندال د ټاکلو وروسته همايون په ډيره ارامۍ سره د ستلج د درياب څخه تير شو او جالندهر ته ورسيد .دلته يې قيام وکړ او د بياس د درياب په غاړه يې دخپل ورور مرزا هندال انتظار پيل کړ.

اوس نو شيرشاه سوری هم دخپل لښکر سره د پرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسيدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډير عجيبه کيفيت کې پروت و . مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې ليږد کونکو له پاره يو ډول کيمپ ګر زيدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، ليونې او سپلنې ټول د لاهور په لور را تښتيدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تيرو وختو کې دهمايون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره يو ځای د همايون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمايون او دهغه د لښکر د رارسيدو سره يو ځای د لاهور دښار فضا هم ډيره بدله معلوميده. همايون او دهغه ورونه چې پخوا له دې يو دبل څخه خفه خفه معلوميدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه يووالې او اتحاد را پيدا کړې و. لاهور ته په را رسيدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همايون د رارسيدو نه يوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را يوځای کيدو او ددوې تر منځ د اتحاد او يووالې له پاره د همايون تر مشرۍ لاندې يوه ستره غونډه جوړه شوه . په دې غونډه کې همايون خپل شاهی اختيارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جريان هم ډير عجيب او غريب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څير نه وه چې پريکړه يې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پريکړې سره موافق وی او يا مخالف. ددې غونډې د پيل دمخه يوه اعلاميه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې وليکل شوه ،په دې اعلاميه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمايون او دهمايون د ورونو لاسليکونه شوي وو. ددې نه وروسته همايون دغې غونډې ته خپل وينا وکړه . ددې وينا لنډيز دا سې دې چې مغلو ته د شيرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همايون خپله وينا پاې ته ورسوله نو دهمايون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بيرته راوګرزيده. دهغوې ژبې خلاصې شوې اوهريوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوې وړانديزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوې ته دې اهميت ورکړل شی اودهمدوې خبرې دې ومنل شی. کله چې د همايون ورور مرزا کامران دا وړانديز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی اوبيرته تر به د يوه لښکر سره يو ځاې راستونيږي ،نو تر هغې دې همايون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره يوځاې دغرونو په پناه ځايو کې دهغه د بيرته راستنيدو پورې انتظار وکړي. ټولو دمرزا کامران ددې وړانديز مخالفت وکړ ،هيچا نه غوښتل چې ښځې دې يې د نارينه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بيرته سوبې کولو له پاره يو ډير ښه وړانديز وکړ ، هغه وويل چې شيرشاه سورى د جنګيدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو دمخه د سيند يو شمير سيمې دې و نيول شی اوځه لښکرې دې په ګجرات باندې ولګه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همايون يو بل ښې لاسټي دوست مرزا حيدا وړانديز وکړ چې هغه خلک چې په کشمير کې ددوې سره ديو ځاې کيدو له پاره تيار دي او پخپله کشميريان يې غداران ګڼي دهغوې په واسطه هم کشمير فتحه کيداې شي ترڅو د اړتياو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه يوسي. هغه وويل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نيولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنيو سيمو باندې ولګه کول په کار دي .او هملته سکونت بايد اختيار کړل شي. شيرشاه سوري ته به ددې غرنيو سيمو په لور د راتلو له پاره څلور مياشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانيږي چې دې سيمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شيرشاه سوري په مقابله کې دځان دتيارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شي.

دهمايون ورور مرزا کامران دهغه دا وړانديز ناکاره و ګڼه او ويې ويل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سيند د سوبې کولو خوښونه کتل. تر څنګ يې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران د آند سره موافقت و ښود ، په داسې حال کې چې همايون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حيدري وړانديز ډير خوښ شوې و. بلاخره د ډيرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پاې ته ورسيده. دغونډې وروسته دمغلو اودهغوې د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زياد ښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپيدا کولو هڅې پيل کړې. په همدې دوران کې د همايون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډير غمژن او ناښاده وګرزيد.

په همدې حالاتو کې همايون د شيرشاه سورى داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کيدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقيبولو له پاره مظفربيګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همايون دوې دواړه د شيرشاه سورى په لور ور واستول ، او هغه ته يې دا پيغام ور وليږه چې شيرشاه سوري دې د همايون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سيمه پريږدي.

شيرشاه سورى د دهمايون د راليږونکو خبرې په ډير غور او درنښت سره واوريدې ، او تر يوه وخته پورې يې دهغوې سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې يې خپله پريکړه همايون ته داسې و ليږله.

« ما ستا له پاره کابل پرې ايښې دې هملته ولاړ شه.»

د شيرشاه سوري له اړخه دې ځواب همايون ډير زيات ناهيلې کړ نو په دې خاطر يې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همايون دا پريکړه وکړه نو دهرې لورې يوتوپان را پورته شو او دقيامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکيتونه چيرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول یې چې کولې شو خپله نغدي پیسې او زیورات یې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په میاشت کې د مغلو دوولکو کسانو یوه ستره قافله په توپاني توګه د راوي ددریاب څخه تیره شوه او دغرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمایون ناسکه وررور مرزا کامران بیا هم دخپلو بدکاریو او ناروان کړچار څخه وانه وښت. هغه ددې ټولو هرڅه د بایلیدو وروسته هم دخپل حماقتونو څرګندونه کوله . دچناب ددریاب غاړې ته د ورسیدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره یو ځاې د همایون څخه جدا شو او په ډیره بیړه د بهیرې په لور وخوزید.

بهیره په دې ورځو کې ډیر مهم ښار ګڼل کیدو ، ددې ځایه درې سړکونه مختلفو لوریو ته تلل. یو د پیښور څخه تیریده او کابل ته رسیده . بل یې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تیریده ، او دریم یې دکشمیر جنوبي پولو ته وررسیده .

ددې سفر په دوران کې همایون لا تراوسه پورې خپله اخري پریکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه یو ځل نیم ویلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همایون دهغه ځایه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړاندیز سخت مخالفت وکړ. همایون دخپل وررور په شک باندې و پوهیده . بیا هغه هیڅکله هم دخپلې دغې خبرې یادونه ونه کړه. هغه د بابر داسې یو نیک طبیعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی وررور ته ورکړي و و دهغه څخه بیرته واخلي . هغه دومره ایمانداره انسان و چې هر هغه څه یې چې یو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبیا بیرته اخستلو په اړه یې فکر هم نه کاوه. خو دهمایون په مقابل کې کامران په ډیره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همایون څخه څو ورځې مخته بهیرې ته ورسید ، همایون هم بهیرې ته د ورسیدو سره سم د کشمیر په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمیر ته ولیږل ترڅو دهغه ځاې حالات و څیړي او دده له پاره یې مناسب وګرځوي .هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د پونچهه په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمایون وررور کامران مرزا د همایون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه یې دکشمیر په لور د همایون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همایون ته دخپلو ملګرو د وژل کیدو خبر ور ورسید نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار یې خپل سپکاوې وګڼه. په دې وخت کې دهمایون څو ملګري په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده یې وکړه. نو که چیرې همایون د خپل دغه ناسکه وررور سره د وررور ګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څیر د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمایون حالات دغسې ناوړه نه ګرزیدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمایون همت نور ځواب وایه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمایون نرمې رویې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمایون بل وررور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر تر پوزې راغلې و ، بلاخره همایون دهغوې وړاندیز په مات زړه و مانه او د سیند په لور د تللو له پاره تیار شو .

ددې مقصد له پاره همایون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تیریدو او ملتان ته د ورسیدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر یوه واټنه پورې دهغه دسفر ملګري و و خو وروسته دواړو د بې وفایی څرګندونه وکړه اودهغه څخه بیل شول. په همدې وخت کې همایون ته خبر را ورسید چې د شیرشاه سوری یو لښکر دهغوې په تعقیب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمایون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لور و تښتي او دجهلم ددریاب څخه تیرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او د دې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن او سکون ساه واخلي خو د هغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته وررروان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته وررسيدلې و او دلته يې په ناڅاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خود هغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده او د کامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نو د هغه په دې کار باندې د کامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړی او د کابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل او قندهار د کامران په حاکميت کې وو.

د همدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری د هغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې د کانونو ترمنځ پرته وه.

د دې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل، يو جنوب لورې د ملتان په لور او بل د کوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه د دې نه مخته د غې درې ته ورسيږی نو دوې به هلته تم شي او بيا شونې ده چې همايون به د کابل په لور د تللو اراده وکړي او کوهاټ د سيمې څخه د تيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو د همايون په وهم او ګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم د دې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړی درې ته ورسيږي او ترې تير دې شي ، د دواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو د دواړو خواو له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و او بيا پادشاه هم و او دا يې غوښتل چې درې ته د کامران تر مخه ورننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و ،او په خپلو مصيبتونو کې يې د پوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، د دې ډول بې ادبۍ سزا قتل و. خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې د و مره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره د دې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو د دې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خو دې فقير انسان د همايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه د کامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. او د څو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږی،هلته دواړه ورونه يو د بل څخه جدا شول. کامران د کابل په لور ولاړ او همايون د جهلم د درياب په غربي څنډه باندې سفر کاوه.هغه د ملتان هغې برخې ته ورسيد چيرې چې جهلم او چناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځاې کیږي ،هغه به دلته په کوم ځاې کې ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندیښمن و چې هسې نه چې شیرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید .

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمایون لښکرې تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړ شي خو پر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځاې پړاو وکړ او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست .

په دابل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځاې دحالاتو په اړه تفصیلي خبرونه ورلیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یې یو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه او هغه ته یې حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځې او دهمایون په تعقیب پسې ولاړ شي. دهمدې قاصدانو په خوله یې خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول ورو بښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم و ټاکه. او پخپله د خپل لښکر سره یو ځاې دهمایون په تعقیب پسې ووت. خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځاې د ناظم په توګه ټاکلې و .

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هنډال او مرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې د تم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې د ستلج ددریاب څخه تیر او د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان د سرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې په لاهور کې یو ځاې شول ، هغوې دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستي یې د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ. په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوې دې ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هنډال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یې د بهیرې په لور مخه کړه.

د بهیرې په لور شیرشاه سورې ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیرې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته یې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې یوځاې د جهلم ددریاب په غربی برخه کې د همایون د لښکرو تعقیب پسې ولاړ شي.

د شیرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همایون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، یوشمیر تاریخپوهان دا هم لیکي چې خواص خان په همایون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خیالي ده ، دا دهغو تاریخپوهانو آند دې چې دشیرشاه سوری خلاف اودهمایون په حق کی یې لیکنې کړې دې، هغوې دهمایون په خاطر د تورونه سپین او د سپینو څخه تور جوړول. اوکه نه خواص خان دشیرشاه سوري هغه بهادر او میړنې قوماندان و چې دوه ځلې یې په چوسه او لګرام کې دهمایون د فوځونو جرړې راویستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه یې دوه ځلې شیرشاه سورې ته په همایون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمایون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا دشیرشاه سوری د اوسپنیز نظم اونظام یو ډول ثبوت و. شیرشاه سوری په لړې کیناستوسره هم ددې وړتیا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څیر زړه‌ور ، نومیالي او جنګیدلي قوماندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې.

همایون تر یوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره یوځای هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سیمه دیوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاسو کې وه چې بخشولنګاه نومیده ، دا دلنګا دقبیلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همایون دې سیمې ته راورسید نو بخشو لنګاه دهمایون سره ډیر ښه سلوک وکړ او همایون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمایون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی او خلکو ته اعزا زونه او لقبونه ورښېي.

بخشولنګا په دې خاطر دهمایون سره مرسته نه وه کړې چې همایون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سیند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همایون څو ورځې دلته قیام وکړي اودهغې وروسته سیند ته ور ننوځي او د سیند ارغون حکمران ته زیان ور واړوي. د بخشو لنګا په سیمه کې د څو ورځو د قیام نه وروسته همایون د سیند شګلوړې زمکې ته ور ننوت. خواص خان دهمایون په تعقیب پسې روان و او ان د سیند تر غاړو پورې رسیدلی و . او د اچ څخه درویشت میله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستلیج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره یو ځاې کیږي ، دخپل لښکر سره یو ځاې تم شو ، ددې ځایه وروسته خواص خان ته دهمایون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لورې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې نیغ سرک پرې ایښې و او د جنوب شرق په لور ګرزیدلی و ،همایون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هندال او کاکا مرا ز ناصر سره یو ځاې (روړي) ته ورسید ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دمینې ډک ښه راغلاست ووایه . مګر مغرور همایون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتیا باندې حساب کړ او سمدستي یې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسلیم کړي.

په دې توګه بهکر ته د ورننوتلو وروسته او هملته په پاته کیدو سره همایون د خپل ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا سره یو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسید چې همایون دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځاې (روهړي) ته رسیدلې دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شیرشاه سوری ته هم ور رسیدلي و ، په دې اساس شیرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې ملتان کې دخواص خان سره یو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قیام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سيدو په وخت کې يوه ورځ نيرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خيمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره نيرمل ! زه په ډيره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه يادوم چې په څو تيرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او ديوه ځايه بل ته اودهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه يم چې تاته به ددې پرلپسې سفر او ستړتيا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهيسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هيله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پريکړه څه ډول شوه ؟

نيرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بيا يې په ډير غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورته په ډيره پټه توګه وويل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې ! هغه کار چې ته يې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تياره يم ،که چيرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې يې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کيږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډير ستر خطر او ګوابښ متوجه کيږي. دنيرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې څه ډول ګوابښ او خطرات ؟ نيرمل ورته يوځل بيا په ډيره پټه او راز سره وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو ياد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تير کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي ! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کيدو دمخه بايد ته خپل دا سې يوپلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانيږم له دې ځايه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځاې ته ورسوی.

دنيرمل د چوپتيا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ويې ويل چې: نيرمل !تا خو زه ډيره وويرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهميت وړ نه دي. ګوره نيرمل ! زه به په خواص خان باندې په يوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان او نه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سيمو کې اويا ددې سيمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. اوبيا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم.بيا به تا هم له ځانه سره يو خوندي ځاې ته يوسم. دا سې ځاې ته چې هلته دشيرشاه سوری هيڅ جاسوس او يو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په دې خبرو باندې نيرمل خوشحاله شوه او ويې ويل چې: که چيرې ته همدا سې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډير احسان کړې دې. دنيرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او ويې ويل چې:

ګوره نيرمل !اوس چې تا پر ماباندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې يوې بلې دا سې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نيرمل هغې ته په ډير غور سره وکتل اوبيا يې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او دیوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او د شهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه. مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان و ګټه. بیا مهارت د زیارت دلنګر ځای څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو د هغې سره مینه کوله. بیا بدې دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم وررسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پای ته ورساوه. زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځای یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او د هغوی هغه متحده لښکر یې هم د نشت سره مخ کړ. او زما ورور یې هم له منځه یوړ. زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم. په دې خاطر چې هغې خپل دهرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما د دې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې:

نه !ماته ستا د دې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته. کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې: نیرمل ! ما اوریدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې. او ستا د خبرو څخه هم همداسې ډاګیزیږې نیرمل ورته وویل چې: ته سهي خبره کوې. خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي. خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم. او په همدې باندې عمل کوم. د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه، د خپله ځایه راپورته شوه او وویې وویل چې:

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځای کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم. د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم. د هغوی خیمه به پاکوم او د هغوی د کالیو د پاکوالي خیال به ساتم. تر څنګ به یې د خیمې د هر څه په اړه خیال کوم. دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم. په دې توګه به زه د خواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم. کله چې دا خلک بیرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم او د همغوی په کومک سره به د ګنګا او خواص خان کار پای ته ورسوم. د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله.

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې. په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله. د هغې په کتلو سره ګنګا د خپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې: کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ د ننه راځه ! کملاوتي کرار کرار د ننه راغله او د ګنګا تر مخه و دریده. ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه د لته کینه. ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې داسې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډېر ادب سره وویل چې:

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ. خواص خان په ډېر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې: څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا وو ایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم. او بې کارې څخه نوره تنګ ته راغلې یم. په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکې او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راویستلې

خواص خان غوښتل څه ووایې چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم اوکله کله نیرمل هم له ماسره په دې کار کې مرسته کوي ،کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري ، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځاې ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم اودهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. اوزه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د څه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځاې د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتی دخیمې په پاکوالي کې و نښتله. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خیمې ته راتله او دخیمې دپاکوالي خیال به یې ساته. هغه و توانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیر و. هغه له یوه اړخه دهمایون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و ،کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي اوپه پنجاب او یا دهلی باندې یرغل راوړي. د ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به د وړاندې تګ پالیسي خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې هملته یې مصروف و ساتي اوپرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شي.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي اوبیا به دشیرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. اود سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وي. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډېره اسانۍ سره پېښور ته راشي او د خپل متحده لښکر سره يوځاې شي. ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سورى پر خلاف د خپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت او حالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې د غليم سره د مقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان او پښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي او په دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سورى ددې څخه هم ويريده چې کيدې شى مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او د پنجاب ميدانو ته را ننوځي او دهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځى. نو په دې خاطر دهغه مخنيوى هم اړين دې. ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شى.

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سورى په همدې خيالاتو کې او ښت را او ښت چې د ملتان څخه ورته يو ډېر بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سورى د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې. دې خبرې شير شاه سورى په ډېره ويره کې واچاوه. هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سورى ملګرتيا پرېږدي او بيرته د سلطان محمود سره يو ځاې شى. او په دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سورى د ملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول او لاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې.

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سورى لمړۍ دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک د سړک سره يو ځاې شى. ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سورى د کشمير په لور توجه وکړه. ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سورى د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو. په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سورى ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات د کشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران د حملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده. ځکه چې د کشمير په غربي واديو کې اباد قومونه افغانان نه و. په هغوې کې ډيرکې يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډير ګواښ متوجه و. په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړۍ د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سورى تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه. دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيريږي. د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوې کولې شو چې د کشمير له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتيا وکړي اودشيرشاه سورۍ له پاره کړاونه را پيدا کړي. نو په دې خاطر دکشمير له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شيرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پريکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپيلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارين) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دميدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسيدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقيقت کې د شورش نه ډک يو نيم واکه مسلط حکومت و ،چې ددهلي حکومت يې په لور هيڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوې پخوا د خوشاب په سيمه کې د سيند دبلې غاړې اوسيدونکې و. چې دوې دپخوانيو داړه مارانو څخه ګڼل کيدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روايتي مشر (راې سال) سره تړله، وروسته بيا د کوکهرانو يوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځايه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبايلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پيل کړې اوخپل ځانونه يې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنيو سيمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه ياد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځيدل او د ککهرو سيمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په ابادو نورو قبايلو باندې خپله ولکه وغځوله . خو يو شمير راجپوتان د قبايلو په څير په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د يوچې او سهينن قبايلو پورې اړوند وو. توپير يې يو اځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنيو سيمو کې د اوسيدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذيب تبليغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوې کې همغه پخواني نامانوسه وحشيانه سلوک او عجيب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبايلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د ديارلسمې پيړۍ څخه مخته په دې سيمه کې د ککهرو او جنجوعه قبيلو تر منځه ډير وينه تويونکې جنګونه شوي و چې موخې يې په دې سيمې باندې د خپلو ولکو قايمول وو. کله کله به ددهلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سيمو ته ور ليږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سيمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل يې ددې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سيمو کې سياسي بدلون راته. بيا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به يې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به يې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې د ککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزيدنو بابر خپله پاليسي بدله کړه. دشيرشاه سورۍ تر وخته پورې ککهر په يوه ډول د مغلو سره را نبنتې وو. په دې خاطر شيرشاه سورۍ د خپل سياسې دريځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپيليد و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهميت درلود چې د يونانيانو ، يوچي ، غزني ، او غورې حمله کونکو څخه نيولې تر بابر اوشيرشاه سورې پورې هيڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پريوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکي هر يو لښکر ددې سيمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته دا سې را وړلاې شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم ږ ريږي. همدا علت و چې شيرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطر تر هر څه لمړی دې غرنيو لړيو ته توجه وکړه .

شيرشاه سوري د خپل لښکر سره يو ځاې د لاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنيو لړيو لوري ته يې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنيو لړۍ ته د ورسيدو مخکې يې خپل فوځ ته پړاو ورکړ ،بيا يې د ککهر سردا رانو ته قاصد ور وليږه او هغوې يې خپل ځان ته را وبلل. د ککهر سرداران ډير سرکشه ، ډير جنګجويه ، او ډير زړه ور وو . هغوې د شيرشاه دربار ته د راتلو څخه ډډه وکړه. او هغه قاصد چې شيرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو يې شيرشاه سوری ته ځو غشي ، او زمري دوه بچيان ور وليږل.

د ککهرودد ي ځواب څخه شيرشاه سوري دا و پتييله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشۍ او بغاوت له پاره يې ملا تړلې ده. شيرشاه سوري جنجوعه پری اينبي وو او تر ټولو لمړی يې د ککهرو سره اړيکي ټينګ کړې و ځکه هغه پوهيده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنستيزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شير شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را يوځاې کړي ، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړيکې پريکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نو شيرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځي يرغل له پاره ځان تيار کړ.

شيرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه . دهغوې سرداران يې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالۍ سره د شيرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف يې دشيرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود.د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شيرشاه سوری يو لښکر تيار کړ اوددې لښکر قوماندان يې هيبت خان نيازې و ټاکه . بيا شيرشاه سوري هيبت خان نيازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره يوځاې دمالګې دغې غرنيو لړيو ته وليږه تر څو دهغه ځايه په ککهرو باندې يرغل يوسي او هغوې وځپوي ، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شيرشاه سوری له پاره د سر درد را پيدا نه کړي.

کله چې هيبت خان نيا زی دخپل لښکرسره يو ځاې د مالګې د غرونو دې لړۍ ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نو دا سې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځايو ته تللې دي . اوپه کوم مناسب وخت کې به يرغل کوي. هيبت خان نيا زی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهيده اومخته ولاړ. کله چې هغه په يوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنيو لړيو څخه پرې وينه تويونکو او جنګي ککهرو دا سې يرغل راوست چې دهغې څخه يې شپه او ورځ هيره کړه.

اوس نو هيبت خان نيازې د عجيبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنيو سيمو څخه پرې د مرداري خوړونکي حيواناتو او ټپوسانو په څير را توې شوي و او دهيبت خان فوځ يې د يرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سيلاب د توپان په څير دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هيبت خان په لښکرو را پريوتل او دوې يې په وينو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هيبت ، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و . هيبت خان هم دشيرشاه سوري يو تجربه لرونکي او ميړتې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې دا سې وبريښيد لکه په تيارو کې چې د رڼا څرک را څرګنديږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډېر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډېره بیړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور را کاږي.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنگ میدان یې پرې ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شیرشاه سوری دربارته ورسید نو شیرشاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډېر زیات خواشیني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډېر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یو بل سالار جلال الدین جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې ولیږه او په دې توگه خواص خان ، هیبت خان نیازی ، اوجلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالگې دغرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوې ته یې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړ شي چې څو ورځې تر مخه د ککهرو او هیبت خان نیازي تر منځ په کې جنگ شوې و ، خواص خان هغوې ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې دې سفر وکړي اودشپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توگه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان دهغوې پسې وروسته روان شو هغه به یوازې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کیناسته. په دې توگه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځاې د جنگ هغه ډگر ته ور نژدې شو چې څو ورځې مخته په کې جنگ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څو ورځې تر مخه په کې د ککهرو د قبیلې سره جنگیدلې و ،نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوږو لیوانو په څیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډېره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و ، تر ډېره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرني پټنځاې څخه لکه د زمري په څیر په ککهرو باندې راپریوت او د تور توپا ن او سختې سیلۍ په څیر د ککهرو جنگیالي تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهرو د جنگیالیو حالت دخرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اودخواص خان په څیر دککهرو په مخکینو لیکو باندې څپوونکې گذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې دککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تیښته پیل وکړ او هر یوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځایو ته ورسوي. تر لږه وخته پورې د ککهرو عامه وژنه روانه وه، دهغوی د لښکرو ډېره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو په لاسو د تیغه تیر شوي وو. په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه یوازې دککهرو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوی لښکر یو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک یې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهرو ماتې وخوړه او و تښتیدل بیا خواص خان بیرته دخپل پړاو په لور روان شو، پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شیرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسیدلې و، نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې پړاو ته ورسید نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږیدل. شیرشاه سورې دخواص خان څخه په ډېره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شیرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خیمې ته ولاړ نو ویې کتل چې هلته ښکلې اوښایسته کملاوتي د خیمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخیمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار یې پرېښود او په یوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بیا ورته ګنګا په ډېره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وویل چې خواص خانه، زما د سر تاجه! زه تاته د مالګې دغرنیو لړیو د ککهریو سره دمقابلې دبریالیتوب په اړه مبارکي وایم. دغو غرنیو ککهرو خپل ځآنونه نه تسخیریدونکې ګڼل او په ځانګړې توګه یې کله چې هیبت خان نیازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې یې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوی ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګیزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مینې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته یې وویل چې: زما درونده خواص خانه! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وایم. ته یقینا دهغو ځوانانو څخه یې چې په تیارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهیږې. خواص خان په ډېر دقت سره د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي! زه پخپله هیڅ نه یم، دغه زما ټولې بریاوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار، زما مالک، نصرت کونکې او ملاتړې دې. بیا هم تا چې زما له پاره د ستاینې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا یوځل بیا وویل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسیدلې و خو زه پوهیدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشیرشاه سوري سره کینې. دخیمې د پاکوالي کار پاې ته رسیدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ایښې ده، لمړی ډوډۍ وخوره بیا به په تفصیل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وویل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره یوځاې کیني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړاندیز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې یو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بیا دواړو یوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډېره خوشحاله ماحول کې یې سره یو ځاې ډوډۍ وخوړه.

دمالګې دکانونو په غرنیو سیمو کې دککهرو د ماتې وروسته شیرشاه سوری د جنجوعه قبیلې خلک ښه و نازول، دهغوی په قوت اوځواک کې یې ډېرښت راوست تر څو هغوی په راتلونکې ورځو کې د شیرشاه سوری ملاتړي واوسي او دمالګې د غرنیو لړیو په لمنو کې ککهرو ته یوځل بیا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. دا دې کار د تر سره کولو وروسته شیرشاه سوری دخوشاب او بهیرې په لور متوجه شو تر څو دا سیمې هم په خپل خوا کې و دروي. او په راتلونکو ورځو کې د دې دلښکرو له پاره خوندي ځایونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيرې کې ډوډي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ دهغې سيمې حکمرانان وو. شيرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بيا دهغه مخالفت کې ودريږي اويو ستر لښکر به جوړ اود شيرشاه سوری په مقابل کې به و جنګيږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعيل خان او غازي خان دهمايون د تعقيبولو په لاره کې نه يوازې دخواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شيرشاه سوری د خوشاب سيمې ته راغې نو هغوې د شيرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او دخپل تعاون او ملاتړ ډاډ يې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نيولې ان د بهيرې د غرنيو سيمو پورې خپاره پراته و . چې سردار يې اسماعيل خان بلوچ نوميده. شيرشاه سوری په دې پوهيده چې ددوې پرته په دې سيمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شيرشاه سوری اسماعيل خان بلوچ هم دخپل فوځ په نوم ليک کې شامل کړ. او هغه ته يې هم د شاهي فوځ په څير د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچياني ژوند درلود. بيا وروسته په دې سيمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تيمور لنګ په هندوستان باندې يرغل راوست نو دهغه د بيرته ستنيدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پيړۍ د بلوچو ډوډا او هوټ قبايل دشمال څخه د سنيد ددرياب په غاړه غاړه د کوچيانو په څير ګرزيدل را ګرزيدل. دهغې وروسته بيا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلړۍ جنوبي لورې ته پرته ده. ددې کوچي ډوله بلوچو د اباديو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل اوهغوې هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبيله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ويرې څخه د چناب راوي او ستيج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبيلې دخلکو دنده په کرايه عسکري کول و ، تر څنګ يې په ازادانه توګه غلا اولوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې دډوډ او هوټ د قبيلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاې ځيګې د لټون په خاطر دجهلم او سيند دواديانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته ميشته شول. دلته په دې سيمو کې مخته پښتانه هم اباد وو . په دې خاطر د بلوچو اوپښتنو تر منځ ټکر لازمي ګرزيده .د بابر نه وروسته شيرشاه سوری او دهغه نه مخته همايون او دهغه ورور کامران مرزا په دې سيمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوې به د پښتنو او بلوچو د خپل منځي تربګنيو څخه ګټه پورته کوله اوپه خپله به يې ارام حکومت کاوه. په دې سيمې کې د کامران بريااليتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خوشيرشاه سوری داپاليسې ترک کړه او د پښتنو اوبلوچو تر منځ يې يووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تيرو وختو کې يې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سيمې شيرشاه سوري دبلوچو څخه بيرته واخستې او پښتنو ته يې تسليم کړې ،خو بلوچانو ته يې دهغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنيو لړيو د نندنا او ګرجهک په نامه سيمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې دغه دواړه سيمې د جنګي موقعيت له نظره ډيرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شيرشاه سوري دا سيمې د بلوچو سردار اسماعيل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهيرې اوخوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سيمو کې هم اباد شول. شيرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوې ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټينګښت له پاره شيرشاه سوری دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې دخپل حکومت د ټينګښت له پاره دريمه مرحله پيلوله.

دشيرشاه سوری دريمه مرحله په کشمير پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمير کې د همايون سپه سالار مرزا حيدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او هغه ددې توان درلود چې په يوه مناسب وخت کې دهغه ځايه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سورۍ د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاي د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې د قیام په وخت کې شیرشاه سورۍ د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره د مینې او خلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوې ته یې مالي کومک هم ورکړ او هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سورۍ دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو.ځکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول او د هغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه. کله چې د چک قبایل او مرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سورۍ ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یو چک سردار غازي خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سورۍ خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازي یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سورۍ خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پرې ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اځنې سالار او دشیرشاه سورۍ ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سورۍ ته تر او سه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللي همایون څخه ګواښ احساسیده نو په دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي . په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سورۍ دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل او بیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور او دقت سره وکتل او بیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې او په دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه څه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! ریښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دې راته وویلې نوله یوه اړخه به دخپل ضمیر اوا ز تر پښو لاندې کړې او دبله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زیان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه اندېښمنه شانته شوه ، خو ډېر ژر یې ځان سنبال کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې: ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ګنګا ورته وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا دشخصیت ځارنه کړې ده دهغې څخه ماته دا ډاګیزه شوې ده چې ته زما د میړه سره مینه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ویلي دي چې درواغ به نه وایې نوکه چیرې ته رښتیا ووایې نو شونې ده چې زه به داسې یو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډېر ګټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بیا یې د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې: ګنګا خورې ! ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چیرې زه ددې پوښتنې ځواب په نفې کې ووایم نو خپل ضمیر به تر پښو لاندې کوم او که چیرې هو ووایم نو بیا به ستا ګنهګاره و ګرځم.

د کملاوتي ددې ځواب څخه ګنګا ډېره خوشحاله شوه ،بیا یې کملاوتي ته وویل چې کملاوتي ! رښتیا رښتیا ووایه ، چې په رښتیا مې زړه خوشحالیږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووایې چې کملاوتي په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې: ګنګا خورې ! څرنګه چې تا له ما څخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتیاووایم نو به دې خاطر ما هم رښتیا وویل اوس نو ددې رښتیا ویلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه یې منلوته تیاره یم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ویلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتیا وویل، ځکه دخواص خان شخصیت داسې دې چې هره ښځه دهغه لورې ته راغب کیدو پرته نه پاته کیږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مینې په دې سیلاب کې لاهو شوې یم.

ګنګا خورې ! ما هیڅکله هم د خپلې مینې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دي ډاګیزه کړي ، ځکه زه پوهیږم چې په خواص خان باندې یوا ځې اویوا ځې ته حق لرې او له تا سره په دې حق کې هیڅوک نه شې را شریکیدې.

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا تر یو ځل بیا و پوښتل:

ګوره کملاوتي یوه خبره بله هم راته وکړه اودا به هم را ته په رښتیا سره کوې چې اوهغه دا چې ایا زما خاوند (میړه) هم تاته کله په مینه کتلي دي ؟ چې دهغې له مخې ته داسې وپوهیږې چې هغه هم تاته رغبت لرې اویا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په یوه ټکان سره وویل چې ، نه ، هیڅکله هم نه ، هیڅکله هم داسې نه دې پیښ شوي ، هغه هیڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که زه ستا دمحبت د یو اړخیزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووایم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وویل چې: زه دهغې وخته راهیسې چې له تا سره کار کوم ماته ستا شخصیت د ډېر زیات قدر اودرنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پریکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وی. ګنګا ورته وویل چې:که چیرې خبره همداسې وی ، نوبیا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پریکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم. اولکه څنګه چې زه دخواص خان ښځه یم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه و ګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسیدونکو دحال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بیرته را ستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. اوبیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پریکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خیمې څخه بیرون ووتله او وتښتیده .

کملاوتي به یوه منډه خپلې خیمې ته ساه نیولې ورسیده ، په دې وخت کې هلته په خیمه کې نیرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لا تر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې. تر لږه وخته پورې ساه نیولې ودریده او په خندانه او خوشحاله خوله یې نیرمل ته کتل. نیرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی ته په غور سره کتله ، بیا یې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی ! ته ډیره ساه نیولې راغلې یې او مخ دې د خوشحالیو نه ډک دې ، را ته ووایه چې څه درپیښ شوې دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نیرمل تر څنګ کیناسته او بیا یې ورته وویل چې :

ګوره نیرمل ! ستا خبره سهی ده. نن رښتیا هم زه ډیره خوشحاله یم. ساه مې په دې خاطر نیولې ده چې په یوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. تر څو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمد ستي ووایم. نیرمل په ډیر غور سره کملاوتی ته وکتل او بیا یې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بیا یې په ډیره پټه توګه نیرمل ته وویل چې :

ګوره نیرمل ! دکوم کار له پاره چې زه د شیرشاه سوری لښکر ته راغلې یم او ستا لمن مې ونیوله هغه کار اوس په ډیره بیړه خپل انجام ته رسیدونکې دې ، ګوره نیرمل ! نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما څخه وپوښتل چې ایا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهیږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پریکړه وکړه. نیرمل په ډیره اندیښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وویل چې:

ګوره نیرمل: ګنګا پریکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څیر د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي او سبا به ما ته خپله اخري پریکړه اعلانوي ، هغې ماته وویل چې د تیرو څو اونیو راهیسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پایلو ته رسیدلې چې زه دخواص خان سره مینه لرم . کله چې ما ورته هو وویلې نو بیا هغې دا ډول پریکړه وکړه. ګوره نیرمل: زه پوهیږم چې که چیرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بیا چې دکوم مشن له پاره زه را اوتلې یم هغه به په ډیره اسانه توګه تر سره شي .

نیرمل ورته په حیرانتیا سره وویل چې: ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پریکړې په اړه و نه پوهیدم ،ته له یوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بله اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې. کملاوتي ورته وویل چې: وا وره نیرمل ! خواص خان خو به زه وژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پریکړه کړې ده چې دخواص خان سره یو ځاې دغه ګنګا هم له منځه یوسم ، ګوره نیرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا او خواص خان دواړه له منځه یوسم خو دهغو ملګرو سره یو ځاې چې زه باید دا کار انجام کړم لا تر اوسه د لته نه دې را رسیدلې ،ګوره نیرمل ! په تیرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خیمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان. ځکه چې دخواص خان خیمه په څو خونو باندې مشتمله ده. داسې فرصتونه هم راغلی چې زه به د خیمې په پاکوالې کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ویده و .او کله به ګنګا هم ورسره وده وه. که چیرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړیداې شوې ، که چیرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بیدارشوې واې او برعکس به یې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو یو ځوان نارینه دې. د زور او ځواک خاوند دې او زه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ښېږه هم نه شم زغملې ، هو ! که چيرې په دې وخت کې زما ملګرې دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په ريښتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې برېښي چې زما کار د اسان څخه اسانتر شوې دې ، که چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې څخه دا څرګنده شوه چې زه به شپه او ورځ دخواص او ګنګا په خيمه کې او سيږم. اوکله چې ګنګا او خواص خان د دهلي په لورکوچ وکړي نو زه به ددې ځايه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان اوګنګا له منځه يوسې نوبيا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت او عفت په داو کې ږدې ، کملاوتى د لږ څه فکر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته.او نه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهيږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې يوه ځانګړې تجربه وي،بيا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړوژوند پاې ته ورسوم. نوکه چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب کې څه ووايي چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړوته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خيمې ته ورغل نو ويې کتل چې په خيمه کې خواص خان اوګنګا دواړه ميړه اوښځه ناست دي اوپه خپلومنځو کې خبرې اترې کوې ، دکملاوتي دکتلو سره سم ګنګا دخپله ځآيه پورته شوه اوپه خندانه خوله يې وويل چې: راځه کملاوتي زما څنګ ته راشه ، مونږدواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار يو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن څخه وروسته ته هم ددې خيمې مالکه ګرزيدلې يې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تيره شپه اونن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته او سيږې اودماښام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شي. اوله دې وروسته به ته هم زما په څير دخواص خان دښځې په څير دلته اوپه همدې خيمې کې او سيږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته اوښکلې پيغله کملاوتي دخوشحاليو اورفاقتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده . په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پيغام ليکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو کې ډوبه وه . معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خيالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله اوپه خيمه کې يې دخپل ځان سره کينوله ،بيا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتى يې د خواص خان په نکاح کې ورکړه .

۵۹

دپنجاب دپريښودلو وروسته شيرشاه سورى د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره کړه . او هلته يې د يوې کلا په جوړولو پيل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونکې جوړه کړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ . په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدود اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د مالې امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت یې د هغه په څارنه کې پرېښود.

د رهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر ستر ګو کیږي ، دا کلا د جهلم څخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځاې کې پرته ده د کومه ځایه چې دغرنو لړۍ دکشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یې دیرش فته پلنوالې او اته دیرش فته ستروالې لري ، دهغې ستره دروازه دشیرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره یو ځاې د بنګال په لور وخوزید ، دهندوستا د تاریخ دپیلامې څخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې څومره دهندوانو د وختو څخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ څخه هم ډاګیزه کیږي .

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د اریایانو دتهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سیاسې ازادۍ د ساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسې یې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه د ې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یې ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او ددولت بې شمیره خزانو یې ، د جنوب ځان ځارونکې او د قسمت ازمیښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړې دي .

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به دهمدې ځاې کیده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ریښتوني توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یې ددې خبری د کولو څخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشی او په بله کومه سیمه کې دې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرمیو اویخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغم وړ مشقت او مزدوري وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي او بغاوت جوړیده ،ددې ستر علت دا و چې دا ولایت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځاې حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې او سیدل نه خوښیدل. او تل به یې هڅه کوله چې ددهلي دغلامی کړۍ دخپل څټ څخه وکاږي . دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و او که وو هم ډیر کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سیمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسیدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګاڼه . دهمغې د حکم تعمیل به یې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه وژل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کېږي . خو کله به چې کوم نیک صوبدار د بنګال څخه لرې کړل شو نو یو اځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید او دبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ . ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکې ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري د مغلو سره د جنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والی په څیر و ټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې د هغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې د جنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې دا شوې چې د بنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتونې وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهي لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دهغه د ځپولو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست وو ایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را څرګند او ه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته درسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو او سالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان.

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری همهلته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې د پرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړی کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپرېښودې او په هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار دا و چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتنون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړاې شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شیرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره یې یوه ډیره قوي بحري بیړۍ تیاره کړه. ترڅنګ یې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سیاسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاریې دا وکړ چې په بنګال کې یې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودریا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. د همدې نظام د نشتوالي په اساس نه یوازې په بنګال کې سیمه ایز عصبیت ځواکمن کیده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړیدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بندیدل.

هغه لارې چې د مسافرینو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزیاد بنت په خاطر د تګ نه لویدلې وې اودا حال د شیرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شیرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې یوه لویه شاهراه جوړه کړه اوحکم یې وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال دکورني تجارت له پاره ډیره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونار ګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت یې ډیر زیات اهمیت درلود. دغه ځای د شیرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډیر مهم ګڼل کیده.

سونارګاو د لکهیا او میګنا ددریابونو تر منځه د اوسني ډ کې څخه نیغ په نیغه شپاړس میله واټن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره یوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه د همدې بندرګاه څخه د چین په لور تللې و. شیرشاه سوری چې د اټک څخه نیولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شیرشاه سوري د سرایونو په جوړولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرینو له پاره د تګ راتګ اسانتیاوې پیدا شي. همدا راز یې په لویو لویو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د بنګال د ولایت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولایت غربي پوله د کوسي ددریاب د غاړې په هغه ځای پورې رسیده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددریاب سره یو ځای کیده ، بیا دا لیکه د ګنګا څخه تیریده او د ګړهي د غربې څنډې څخه راتاویده اودجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تیریده او د بیربهوم او شیرګړه پورې رسیدله.

شمالي پوله یې د شیرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټي شیرګړه پورې رسیدله ، شرق او جنوب شرق یې د کوسي دو یالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولایت په چنګاوو کې پروت د ماتاموري ددریاب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولایت کې د اوسیدو په وخت کې د ترقۍ دکارونو تر څنګ شیرشاه سورې ددې ولایت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته یې دخپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضي فضیلت تر نامه لاندې ددې ولایت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته راغئ، دهلی ته بې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندي قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځای وځپوي او هغوي ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۶۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه، چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله. او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالۍ نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالۍ نڅا او په شونډو باندې ښایسته اوزږه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل! زما درنې مشرې! ستا اندازه بلکل سهي ده، بس داسې یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږي او دغه ټول کاره واره کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل! لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغئ او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځای ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زما په آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځای کړې او دبل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او بیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي! ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې. کملاوتي ورته وویل چې: هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته، دهغوې څخه یو چې دهغه ځای د مشرانو څخه دې اونرود سنګهه نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې: واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوی دې چې مهاکوي نومیږي. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځای کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي، دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپای ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې ما یې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوي والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسيږي چې ته دخواص خان ښځه ګرزيدلې يې نو ايا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟دهغې په دې خبره کملاوتي يو ځل بيا وخندل او ورته يې وويل چې:

ګوره نيرمل ! هيڅکله به هم داسې و نه شي. هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ښځه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته راليږلم نو ماته يې نصيحت کړې و چې که چيرې د ځو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځې نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نوکله چې هغه ته دا خبرور سيږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزيدلې يم نو هغه ته به په د ې کار هيڅ اعتراض نه وي. تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره شوه بيا نيرمل په ډيره رازدانه توګه ورته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسيدو سره به ته ماته ستا د پيژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چيرې هلته په لښکر کې زما او ستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر څخه و تښتيږم او دنرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سينه ورته وويل چې: دهلي ته د ورسيدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته انديښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هيڅ ګوته کينښوول شي . اوکه چيرې کله هم داسې وخت راشي نو بيا به هرو مرو ددې ځايه وځي او دنرود سنګهـ کورته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر درورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخيمې څخه ووتله او په بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری سلا مشورې پيل کړې ، او بيا دې پايلو ته ورسيد چې اوس بايد ددهلي څخه ووځي او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفيوي عمليات پيل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفيې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سيمه ده چې په غربې برخو کې يې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې يې بنديل کنډ او ګوډانه ، شمال ته يې د چنبل درياب او جنوب ته يې د نرباد سيمه پرته ده. دمالوه منځنې ميدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو درياب ونو په واسطه په برابره توګه سره ويشلې دي. ددې درياب ونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او ديدوا . ددې څلورو درياب ونو ددې سيمې نوم مالوه دې . په پخوانيو وختونو کې دا زمکه په دوو برخو باندې ويشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ويل کيده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو ياديدلې.

دپخوانۍ زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاريخ اوتمدن باندې ډير ستر اغيز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د يوې کړۍ کار ورکوي.که چيرې دتاريخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت يوه برخه نه وي ګرزيدلې نو دپخوانيو او منځنيو پيړيو په تاريخي کې به د تنوع په ځاې يو شانته والي راپيدا کيده . اودا يوه تاريخې پيښه ده چې هغه وخت چې پايلې پتر ، قنوج اويا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نوهغه حکومت ته يې هندوستاني حکومت نه وايه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذيب او تمدن په ډګر کې کوم امتيازور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سيمه ده چې د تاريخ ستر ستر وياړلی يې زيږولي دي ، دنمونې په توګه بکرمادتيه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سيمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسيدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځاې راجپوتانو تر دوو پيړيو پورې دغير ملکې حمله کونکو په ډيره ميړانه مقابله کړې او په زړه ورتيا سره يې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سيمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بيا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سيمه چې اوس ورته مالوه ويل کيږي دملو دقوم سکونت ځاې و . ملو قوم په دوو برخو ويشل شوې يوه ته يې ملو وايه اوبل ته يې مانجو. ويل کيږي چې د سکندر اعظم د يرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبيلې د راوي ددرياب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاريخپوهان دا هم وايي چې دا خلک د سيند ددرياب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سيمه کې د ديدک د قبايلو سره يو ځاې او سيدل . په څرګنده توګه مالو يو قوم و چې د زيات شمير قبيلو او قبايلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسيدل نو په دې اساس يې نوم د سنسکرت په ژبه مالو ياد کړل شو اودا سيمه دمالوهي په نامه ياده کړل شوه.

په پيل کې دا خلک په پنجاب کې اوسيدل اوس هم دستلج ددرياب په جنوبي برخو کې دجټانو دوه ډلې پيدا کيږي . مالو او ماج دستلج په شمالي برخو کې اوسيږي. نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شيانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شيان ولټول شي. په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ايښې دې نو هغه د هندوستاني قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارين دې ، يا يونانيان ، برهمن دې يا ترکان ، منګوليان دې يا تاتاريان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفراديت له لاسه ورکړې دې، اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هرڅومره هڅې يې چې کړي دي خو بيا هم په هندوستاني تهذيب کې مدغم شوي دي ، دشپږمې پيړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبيلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او ميواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بيا وروسته دوې د مانجهراولي د غرونو په لور ولاړې. هلته يې په ميواړ کې ځانته خپل يو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبيلو تر منځه خپل منځ اړيکې داسې جوړ کړل شوې لکه دتاريخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو . هغوې ډير ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سيمه کې اباد شوي يو ځاې شول او خپل ځانته والې يې له منځه يوړ. په دې اساس دا ټوله سيمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجه څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بنديل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سيمې ته را ننوتل اوتر يوه وخته پورې به دلته اوسيدل ، په دې خاطر دغو سيمو ته يې بيا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسني نوم د کچهوراواسې د ورانيدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نوميده چې يو وخت يې په ګواليار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به يو ډول شربت جوړاوه چې د مرګ شربت به يې ورته وايه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه او په دې توګه به يې هغوې له منځه وړل. دې شربت ته يې په راجپوتي ژبه کې (کهينچ څکول) ويل ،په دې خاطر دارا جپوتان بيا د کهينچ په نامه يادېدل . دا راجپوتان بيا شرقي مالوه ته راغلل او هلته يې د هغه ځاې د پخوانيو اوسيدونکو سره نښتې پيل کړې اوهغوې يې د جنګونو په واسطه د خپلو ځايو څخه وشړل او دهغوې په ملکيتونو يې ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې. همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پاليسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګير په ډول پريږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغيز لاندې و نيسي. ددې پايلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغليو خلکو کهينچې راجپوتان په اقتصادي، سياسي او نورو ساحو کې په ډيره زياته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت يې دې خلکو ته (مرکهه) ويلې. په پنځلسمه پيړۍ کې دا خلک د ګواليار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بيا يې د سلطان ابراهيم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او دهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بيا د تور قوم خلک د جنوب په لور وخوزيدل او د راې سين د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې يې په چندريري او راې سين باندې ولکه وکړه او هلته يې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاريخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کيښود. د هغې وروسته د هغه زوې سلطان هوتک غوري د خپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګواليار او کالتي پورې وغځولې.

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په څير پاته شو، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و، د هغه د حکومت په څلور دير ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاريخ د منځنيو پيړيو د تاريخ يو طلاې باب ګڼل کيږي. د هغه وروسته د هغه زوې غياث الدين د مالوه حکمران شو، هغه تر يوه وخته پورې د خپل پلار په څير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشۍ کې ورډوب شو، په عياشۍ کې د ورپريوتو وروسته هغه ته يو اځې يو شوق را پيدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښايسته لوڼې به يې په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پريښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښايست کې ډوب و.

د هغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و. خو د خپل سلطنت چارې يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته د هغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپيدا شوې چې د هغوې څخه يې يوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کيناستو بريالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راې لقب ورکړ. ميګني راې ډير پوه، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډير کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګڼل کيږي. پايلې يې دا شوې چې ميګني راې د هغه څخه مسلمانان سرداران يو يو لرې کړ او له منځه يې يوړل او د خپل ځان څخه يې يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. د بله اړخه ميګني راې د ميواړد راجه رانا سانګا څخه د بسپنې غوښتنه و کړه. په پايلو کې يې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره يې بندي وساته، وروسته راناسانګا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يې د سلطنت په يوې خاصې سيمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سيمه يې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زيات ډيرښت په هندوستاني سياست کې ډير خلل راپيدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې، ميواړ او ګجرات درې واړه رياستونه په خپل ځواک او پراختيا کې يو د بله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دغوې تر منځ یو ډول توازن او برابري موجوده وه او د خپل منځي شخړو په وخت کې به يې هم د دهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډ و ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پالیسي بیرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو د ځواکونو دا یووالي د دهلي د کمزورې حکومت له پاره ډیر زیات خطرناک ثابتیده. ځکه چې د دا سې یوه با اختیاره ریاست دوم ره پراخوالي او په بل ریاست باندې د هغوې ولکه کول په طبیعي توګه د مرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هوارول.

په دې خاطر رانا سانګا د میواړ د واکمنۍ په لوړتیا وکې د سلطان لودهي د زماني لودهیانو ته پرلپسي ګواښ حسابیده. او دا ګواښ د بابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې رانا سانګا ته ډیره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه یوړ.

خو میواړ هم د مالوه د زوال نه وروسته په سیمه کې توازن و نه شو ساتلې، د دې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه، د ګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې یرغل وکړ او په دې توګه یې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادرشاه د ځواکمنکیدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کینې لاره خپله کړه، بلکل همغسې لکه د دې نه مخته چې رانا سانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همایون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه یې له منځه یوړ.

د بهادرشاه د مړینې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې د دې سیمې ته د پخوانیو حکمرانانو د وراثینو څخه هیڅوک په لاس ورنغې او په دې توګه د مالوه میدان بلکل صاف پاته شو، هیڅ نوې ځواک دلته د پښو د کلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې یو کس ملوخان د حالاتو څخه سیاسي ګټې پورته کړه، نوموړې په لمړیو کې د مالوه د خلجي حکمران غلام و او بیا د سیمې امیر وګزید. هغه وخت چې د لږې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو، د ګجرات د حکمران بهادرشاه د مړینې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب د مالوه په ډیرې برخې باندې حکمران وګرزید.

په مالوه کې وروسته بیا یو بل ځواک هم راپیدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړیو کې په راې سین او چندرېرې باندې ولکه وکړه او د دې وروسته یې ورځ په ورځ خپل توان زیات کړ او په دې توګه راجپوتانو یو ځل بیا خپلې جارحانه حملې یو ځل بیا پیل کړې او په ډیره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې د مالوه هیڅ حکمران د هغه واکمنې له سترګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شیرشاه سوری په دهلی کې قیام کاوه او بیا یې په مالوه باندې د برید کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شیرشاه سوري له پاره ګواښ ګڼل کیده. د هغوې څخه یو ملوخان و چې د قادرخان لقب یې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و. او س د دې دواړو د ځپلو له پاره شیرشاه سوری د دهلي څخه روان شوې و. هغه د خپل سفر په لمړي پړاو کې اګرې ته ورسید. هلته په اګره کې د قیام په وخت کې ورته د خپل والی بهار شجاعت له اړخه یو لیک ورورسید چې په هغې کې یې لیکلې و چې د ګوالیار د کلا والي ابوالقاسم چې د همایون له اړخه ټاکل شوې و، د ده سره سوله کړې ده. او د ابوالقاسم په مطابق کله چې شیرشاه سوری په خپله ګوالیار ته را ورسیږي نو دا کلا به شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری دخواص خان په نامه يو قاصد ليږلې و او هغه ته يې حکم کړې و چې هغه دې د هلي په ځای د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لوري شيرشاه سوري ته ليک ور رسيدلې و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښخه روان شو . لاهور ته يې بل قاصد وروليږه تر ښو خواص خان ته ووايي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه د هغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شيرشاه سوری د شجاعت خان د پيغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته د اګرې ښخه روان شو او خپل فوځ ته يې حکم وکړ چې دګواليار د لارې دې د مالوې مرکزي ښار مانډو په لور ولاړ شي. د اګرې ښخه دګواليار په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری د اناوه او بهيڼۍ په لور کوچ کړې و . کابي ته د رسيد و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران ښخه راتښتيدونکې اخري مغل سردار بيرم خان هم شيرشاه سوری ته ورحواله کړ. بيرم خان يې د شيرشاه سوری په وړاندې راوست . خوشيرشاه يې په اړه کومه پريکړه و نه کړه. او هغه هم د يوه بندي په څير د شيرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شيرشاه سوری د اګرې ښخه ګواليار ته ورسيد او د ګواليار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق د کلا ولکه د شيرشاه سوری په لاسو کې ورکړه. ابو القاسم چې د همايون له اړخه د ګواليار والی ټاکل شوې و ، ديوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسايلو کمښت په اساس د شيرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و. شيرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې يې وساته . د هغه راتلونکې هم د بيرم خان په څير تياره معلوميده . د شيرشاه سوري لښکر د ګواليار ښخه روان شو او د مالوې شمالې پولو ته ورسيد. په همدې وخت کې شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او د شمال له لورې يې په مالوه باندې د حملې په ځای د جنوب غرب په لور د ګاګرو په خوا ور وګرزيد. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسيد نو هغوې دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شيرشاه سوری د مالوه ښخه په شا ولاړ. او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شيرشاه سوري په جنګونو کې ډيره پراخه تجربه درلوده او بيا هغه دا ټولې سيمې پخوا هم ليدلې کتلې وې. ګاګرو د مکندره نومې غرنيو لړيو اخري شرقي پوله باندې پرته سيمه ده . ددې غرنو ښخه نيولې د مالوه تر شرقی راجپوتانه سيمو پورې لاره سميږې په مالوه باندې ديرغل کولو له پاره چې شيرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه د هغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهيده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې د هغه اقا شيرشاه سوري دخپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډير ميړنې و .

په دې توګه د ګاګرو په غرنيو سيمو کې د ورننوتلو وروسته ، شيرشاه سوری تر هر څه د مخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره د مالوه ښخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې دولکې کولو ښخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې د مالوه د ډيرې برخې حکمران قادرشاه ته د راجپوتانه يا بلې کومې لورې ښخه کومک را ونه رسيږي. او که ښوک د اړتياو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بيا شيرشاه سوری په نا څاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پور ته ور وګرزيد . دا سيمه د ګاګرو ښخه يو سلو شل ميله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجين کې و چې د سارنګ پور ښخه يې جنوب غرب لورې نژدې سل ميله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجین څخه نه وو راوتلی چې شیرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ویره کې شو اود خپل مرکز شهر مانډو په لور ولاړ. دا ښار د اجین څخه نژدې سل میله جنوب ته پروت دی. دشیرشاه سوری ددې ناڅاپي یرغل څخه هغه په ویره کې لویدلی و او له دې ځایه په تیښته وتلی و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګیدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشیرشاه سوري په څیر ددښمن دغلولو اویادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې وروغورزوي.

که چیرې په دې وخت کې قادرشاه دهمیت او میړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله یی کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنیو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځای سرداران او حاکمان یو لاس شوي او د یوه بیرغ ترسیوري لاندې به یی د شیرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چیرې دا سې یی کړې وای نو د شیرشاه سوری په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شیرشاه سوری هملته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قیام وکړ چې هلته یی د یوه حمله کونکې په څیر نه بلکه د یوه قانوني حکمران په څیر حیثیت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسیدو له پاره شیرشاه سوری نه د وینې یو څاڅکې توې کړ او نه یی خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه یی د رعایاو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه یی کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشیرشاه سوری په انسانیت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شیرشاه سوري په سارنګ پور کې قیام کاوه او د مالوه حکمران د اجین څخه خپل مرکز مانډو ته تښتیدلی و. په مانډو کې د اوسیدو په وخت کې دقادرشاه سفیر سیف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشیرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي اودهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفیر سیف خان دا مشوره ډیره غوره ښکاره شوه په دې خاطر یی څو ساتونکې ډلي له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار مانډو څخه ووت او دبیرته اجین ته ورسید. دهمدې ځایه هغه سارنګ پور ته خپل یو سفیر و استاوه اود هغه په لاس یی خپل داطاعت اوفرمانبرداری پیغام ولیږه. اوبیا دخپل همدې سفیر تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره یو ځاې سارنګ پورته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره یو ځاې سارنګ پورته ورسید نوشیرشاه سوري یی ډیر ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډیره ښه توګه د شیرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته یی دمالوه ریاست دشیرشاه سوری په وړاندې کیښود. شیرشاه سوری د قادرشاه ددې رویی په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خیمه او نور قیمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسید و سره سم شیرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی او د اجین په لور دې کوچ وکړل شی. دشیرشاه سوری دحکم د اوریدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجین په لور وخوزید ، دا ډیر اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله یی درلودل. په دې سفر کې دشیر شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړیکې د ډیرو ښو دوستانو په څیر شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره یود بل په څنګ څنګ کې د اجین په لور روان وو. هغوي د خپلو لمړنیو انقلابي ژوندونو راز یو بل ته سره وو ایه. ملوخان چې په قادرشاه باندې یی شهرت موندلی و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې يې دداسې فوځونو قوماندانې کړې وه چې دشيرشاه سورى ددې او سني لښکر څخه، چې د اجين په لور روان و ، ډير زيات و . نو په دې خاطر هغه هم په ډير خوند خوند سره دشيرشاه سورى سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانيو تجربو په اړه يې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په دوران کې شيرشاه سورى او قادرشاه يو دبل ډير ښه ملګري اودوستان و ګرزيدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشيرشاه سوري دفوځ د نظم و دسپلين څخه ډير اغيزمن شو، هغه په خپل ژوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شيرشاه سورى لښکر د ساعت په شميرلو سره سفر کوي، بيا مابنام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو ځلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه يې چې د دښمن دحملې څخه ويره وي. او بيا لوټمار او چوروچپاول په ځاى په خپلو خيمو کې ارام پاته کيږي.

د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په وخت کې، کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاى پړاو وکړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزيده را ګرزيده، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بيلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه يو سپاهي ته وويل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شيرشاه سورى ډير زيات کار اخلي او ددوې حالت ډير خراب شوې دې، دشيرشاه سورى عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوريدې او د هغه خبرې يې په کرکجنه توګه په ټوکو واخستلې. په همدې وخت کې دشيرشاه يو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

«مونږ ددې کار د کولو څخه ډير خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څير ډير محنت کوى.»

قادرشاه ددې ځواب په اوريدو سره ډير حيران شو. چې دشيرشاه سپاهيان ولې د هغه سره دومره زياته مينه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډير سخت کار اخلي.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفريح له پاره هيڅ ډول سازو سامان نه شته. ددې لښکر سره نه باندې و او نه نورڅه. نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې د هغوې په ژوندونو کې رنګيني را پيدا کړي. په هر صورت، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سورى او دهغه دلښکر څخه ډير اغيزمن شو. دمالوه حکمران شيرشاه ته په تسليميدو سره سياسي زهر څکلي و. ځکه شيرشاه سوري ته اوس حالات ډير نازکه تر سترګو کيدل. دمانډو په رياست باندې ولکه کول او قادرشاه د خپله ځانه سره بندى کول د هغه په سترګو کې يو کرکجنه او ذليله کار معلوميده. خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوه درياست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کيده، ځکه په تيرو وختو کې همدا قادرشاه ډير زيات خطرناک ثابتيداې شو.

شيرشاه سورى ته د قادرشاه سره دا وسيد و په وخت کې دا احساس را پيدا شوې و چې بې له شکه، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې ورتيا لري نو په دې خاطر هغه بايد لږ تر لږه د يوه ولايت والى و ټاکل شي. اجين ته د رسيدو سره سمدستي شيرشاه سورى تر ټولو لمړى دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه يې يو فرمان وليکه. اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شيرشاه سورى له اړخه دمالوه په ځاى د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې ددوې څخه ډېر ځواکمن دې او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوې هم د شیرشاه سوری په لور راغلل. د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یې وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یې و مانه. شیرشاه سورې د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یې د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوې د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او د خپل ځان سره یې ورته پناه ورکړه او هغوې یې د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول او د هغوې د وخت د تیرولو له پاره یې معقوله تنخوا وټاکله. هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې او سیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یې هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوې ته د هغوې ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران وټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری ددې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د ځلورو خواو څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتي و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یې هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصون له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځای کې یې ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله. او حکم یې ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوې د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یې ددې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې:

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ماسره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یې ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلې دې. او باغي شوې دې.

شیرشاه سورې د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یې حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ترلې دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلې و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایي باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلې و . او شوني وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلې وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و اودهغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لا تر اوسه په خپل ځاې کې د روند ناست و. دهغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي اوخپلې سیمې به دهغه دولکې څخه خوندي وساتي .

خو کله چې دمالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل اوخپل اطاعت یې څرګند کړ او دراې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ورورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او دمالوه دمرکزي ښار ماندو څخه را ووزی اودراې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې دهغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. اوکه چیرې مقابله وکړي نوماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې دمالوه دنورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او دخپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي .

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین دراجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه دخپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي اودمالوه د نورو حکمرانانو په څیر دهغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځاې دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست وواېه. او ډیر قیتمي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوچ

دشیرشاه سوري سره دیرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سوري هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. دراجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر دمالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خوبیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې دمالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته دراجپوتانه درن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر ناز کاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور دریاست سره پرته ده. د چتوړ تر څنګ دهمایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه دمړینې وروسته درنهتمبور حاکم عثمان خان دمالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځان د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او دکمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي . په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همدا اسې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و . هغوی ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې اوکلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولي .

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درلوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځای کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همدا اسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو .

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالي ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړې دې ؟دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې :

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهر داس دې. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې: زما ورور مهاکویی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست ؟په دې وخت کې د ملوک چند په ځای منوهر داس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو اوبیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ، کملاوتي لمړی ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکوبي مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو ترڅو مونږ له تاسره ووینو او دخواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس ددې خبرې سره کملاوتي ډیره زیاته خوشحاله شوه اوبیا یې په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان تر څنګ دهغه ښځه ګنګا اودهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما لهراز ه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډیر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړ شئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ ددغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي ددې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه اوبیا یې وویل چې: تاسو ډیر ښه کار کړې دې او په ډیر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما اوخواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راغي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډیر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه ددې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان ددې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به دخواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ اوپه نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ، ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او دهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. ترڅو دخواص نوم اخستونکې یوڅوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دادې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوندې وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کیدو درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې ددې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نوبیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته . اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده .دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه ، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست ،په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه ، را وايې خستله او ملوک چند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې : ددې کڅوړې څخه تر ډيره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ ، اوس ولاړشئ او د اګرې په سراې کې و اوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلۍ څخه ووتل او ولاړل.

٢٣

دشيرشاه سوري په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړې ته ورسيد ، د روهړې حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و ، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي ،د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو اودهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول ، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نو هغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته ولېږه او هغه ته يې حکم ولېږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي .

همايون هغه ته دا ګوابن هم کړې و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي ، دسيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را ولېږه او په څو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه يوړل. پايلې يې داشوې چې دهمايون اود سيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحرى بيړۍ اوکشتۍ ، خوبيايي هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ ، دهمايون ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربي برخې لاړکانې ته رسيدلي وو او هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړې و ، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شی اوپه سيهون دې حمله وکړي . خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هندال او کاکايي ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمايون ملګرتيايې پرېښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړې څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کې يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لوري ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هندال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپيدا شوه اوهغه دا چې همايون د هندال مرزا د استاد بابا دوست په يوې ځوارلس کلنې لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې را ګيرشوه خو همايون د ډيرصبر او سکون نه کارو اخست او د حميده بانوسره يې نکاح وکړه اوهغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه ،دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هندال ډير خفه شو ، په دې خاطر يې همايون پرېښود اودخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو . په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډيره کلکه هيله درلوده چې ډير ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، د ناصر مرزا سره د دې ژمنې وروسته پخپله همایون د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې ،هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل ورا ره سره لاره جدا کړي. نو نه یوا زې د پادشاه په څیر به یې ومني بلکه د هغه په نوم به خطبه هم وو ایي. ترڅنگ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي. په دې توگه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځای د ټولو شتمنیو مالک او وارث وگرځیږي.

د دې خبرې په اوریدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه ترڅو همایون د دریابه تیر نه شي. هغه نه یوا ځې دا قدم واخست بلکه د دې نه اخوا یې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. د دې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او د همایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنگر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه او د هغه د ملگرو ښځې او کوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توگه هغه څه چې د شیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس د همایون د لاسو څخه ووتل. د دې پیښې وروسته همایون د دوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوې شیان واخستل او روهړي ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه د خپل کیدونکي خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و. د هغه د دې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوې زیات شمیر وگړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وي د دابر د دغه بدقسمت زوي همایون ترڅنگ د ریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د گاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ورولیږه او د هغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې د خپلو په څنگ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځای مارواړا ته راشي. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون مارواړا ته را ننوځي نو د هغه سره به یو ځای هغه سیمې چې شیرشاه سوري ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون ترا وسه پورې په تذبذب کې را ښنتې و ، په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توگه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنگه چې همایون د هغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو د همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې د هغه دندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه او یوه پادشاه په توگه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وگالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

د خپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شي او د خپلو ورونو مرزا هندال او مرا زعسکري سره سوله وکړي،ځکه چې هغه ته د هغه د ورونو د بې وفایي سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې دهغوې په خلاف د دښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخيده ،خوهمايون ډيره ژر خپله دغه اراده بدله کړه او دهغې وروسته يې د شرق په لور مارواړ ته د راجه مالديو سيمې ته د سفر کولو پريکړه وکړه.

دروهړي څخه د وتلو وروسته همايون دخپلو ملګرو سره يو ځاې د جيسلمير په لور وخوزيد ، په دښتو اوبيابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توکو ذخيره پاې ته ورسيده، هغه بيچاره تر دې حده پورې ورسيد چې هم يې په خپله اوهم يې ملګرو د بير اوبيرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به يې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالديو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همايون د ډيرو ستونزو ګاللو وروسته جيسلمير ته ورسيد نو د مارواړ راجه مالديو ورسره بې وفايي وکړه او ديوه لښکر په راليږلو سره يې دهمايون مخه ونيوله. خو همايون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه يې په تيښته مجبور کړ. په دې توګه همايون دمالديو پولو ته ورسيد.

کله چې همايون د مالديو راليږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو راجه مالديو انديښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر يې وکړ چې اوس خو شيرشاه سوري په هندوستان کې ډير ځواکمن قوت ګرزيدلې دې اوداسې يو وخت هم راتلونکې دې چې شيرشاه سورى به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبيا به مالديو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سيمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دمارواړ راجه مالديو دهمايون له ويرې دشيرشاه سورى سره د اړيکو د ټينګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همايون به ژوندې نيسي اوشيرشاه سورى ته به يې حواله کوي ترڅو ددې لارې دشيرشاه سورى باور تر لاسه کړي.او بيا په راتلونکې کې شيرشا ه سورى پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پريکړې وروسته دمارواړ راجه يو ستر لښکر ترتيب کړ تر څو په همايون باندې حمله وکړي او هغه ژوندې ونيسي اوشيرشاه سورى ته يې ډالۍ کړي. خو د همايون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملازمينو کې يوداسې هم و چې يو وخت دهمايون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمايون په دغه بدحالۍ باندې ډيره خفه و نو په دې اساس يې د يوه ليک په ذريعه همايون ته پيغام وليږه اوهغه يې دمارواړ د راجه د بدنيتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبريدو سره سم همايون دجيسلمير څخه کوچ وکړ او په ډير ه بيړه يې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جيسلمير څخه تر عمر کوټه پورې همايون په صحرا او دښتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته يې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د مارواړ د راجه د لښکرو دتعقيب څخه هم ويريده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنيوى په خاطر خپلو څو سردارانو ته يو کوچنې لښکر ورکړ او تر شايي د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالديو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمايون دخپل اهل وعيال او سامانونو سره يوځاې په خير و عافيت دخپل منزل په لور ورسيږي.

اتفاقا چې دهمايون دغه سردارانو دشپې په تياره کې خپله لاره هيره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو وې کتل چې يو لښکر هغوې تعقيبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کيدې شي چې دا د مالديو دلښکر کومه برخه وي چې دهمايون د لښکرو پسې يې را استولې وي ، دهمايون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبير اوازونه پورته کړل اوپه هغوې يې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشي وورول چې لمړۍ غشي د مالديو دلښکرو په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپريوت او له منځه ولاړ.دهغې اغيز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالديو دغه لښکر بيرته شاته وتښتيد. هغوې ته داويره پيدا شوه چې دهمايون سره ډير ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشي ورولې دي اونور عسکر يې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر يې په دې صحرا کې بيرته په تيښته پيل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره يوځاې دهمايون سره يوځاې شول اوهغه ته يې دا ټوله قصه وکړه. همايون دخداې شکر ادا کړ چې دمالديو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تيښته تښتيدلي دي. ددې وروسته همايون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې ديوه کوهي تر څنګ يې خيمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډيرې کمې وې بيا هم همايون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه اوشپه يې همدلته تيره کړه.

بله ورځ يې بيا کوچ وکړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پيدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بيا يوه کوهي ته ورسيده، داکوهي ډير ژور وه خو بيا هم دهمايون ملګري په حرکت راغلل اود کوهي څخه يې اوبه راويستلې خپل لښکريې پرې موړ کړ، په دې توګه همايون د ډيرو ستونزو سره مخ و .او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسيد. دعمر کوټ راجه دهمايون ډير ښه استقبال وکړ ،همايون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره ميشت شو ، په همدې وخت کې دهمايون د نوې ناوې حميده بيګم د ګيډې څخه داکبر په نامه يو کوچنې راپيدا شو ، داکبر په پيداکيدو باندې همايون ډير زيات خوشحاله شو ،ددې وروسته يې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه راووت او د سيستان سيمې ته ورداخل شو ، په سيستان کې په دې ورځوکې دايران دپادشاه طهماسپ له اړخه يو وګړې حکمران و ، هغه په ډيره ښه توګه دهمايون استقبال وکړ، بيا همايون دسيستان څخه هرات ته ورغې اوبيا يې د ايران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته يې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حويلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبيلې ته يوړ ، يو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس يې ونيوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي ، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسيده نو د ګيلو او شکوو نه ډک اواز سره يې وويل چې:

خواص خانه وروره ته چيرې تللې وې ، زه خو دسهاره راهيسې ستا انتظار کوم. ته په هماغه تياره کې له دې ځايه وتلې وې نه دې ډودۍ خوړلې وه او نه بيرته حويلۍ ته را ستون شوې ، نه دې خپل درک ښوولې و. زه خو تاته ډير زيات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به همدلته دشيرشاه سورې تر څنګ اوسې ، بيا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډير غور سره کتل اوبيا يې ورته وويل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا کې وويل چې: خواص خانه وروره ، الله درته زوې درکړې دې ،ګنکا د زوې مور ګرزيدلې ده. اوهغه په ډيره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې خو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډيره په انديښنه کې ده. د اوما ددې زيرې په اساس خواص خان هم ډير زيات خوشحاله شوې و اوپه يوه منډه يې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه ، اوما يې هم ترشا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ویې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ یې یو ډېر ښکلې اوښایسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نیرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې ولګیدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحالیو نڅا پیل کړه خپلې ښایسته شونډې یې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډېره بیړه سره ور مخته شو ، ګنګا ته په ورنژدې کیدو سره یې لمړی ګنګا په تندی ښکل کړه اوبیا یې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نږدې کړه اوپه ډېره راز دانه توګه یې ورته وویل چې : « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپیدا کیدو په خاطر مبارکي وایم » ، کې خونه ،ولې ولاړ یې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کیناست اوبیا یې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چیرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپیدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بیرته راستنیږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو.

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشیرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې دیرغل له پاره تیارې نیول کیده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د ماروا ړ راجه مالدیو غواړې پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زیات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شیرشاه سوری غواړې چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې یرغل وکړو ،اوس خو دا پریکړه وشوه چې په یوه اونۍ کې به لښکر ددې ځایه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شیرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وویل چې اوس خو زما د کوچنې دپیدا کیدو هیله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپیدا کید و وروسته له دې ځایه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډېر زیات شکر اداکوم چې له دې ځایه زما دکوچ نه څو ورځې مخته یې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځایه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بیا یې دګنګا په لور وکتل اور څخه یې وپوښتل چې :

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تیاره شې.ګنګا لږڅه فکر وکړ اوبیا یې په ډېره مینه ورته وویل چې :

ماخو اوس همدلته پریږده . له تاسره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځایو کې په خیمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو میاشتو شي نوبیا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوریدو سره خواص خان هغې ته په عجیبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډېر عجیبه ډول اغیز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په یوه درنګ سره ورته وویل چې : ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پیداکیدو نه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خیمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتیا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کیدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو میاشتو نه شی نو هغه ته په خیمه کې اوسیدل نه دي په کار . زه دګنګا ددې خیالاتو سره پوره پوره موافقه یم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړۍ هم غفلت نه کوم .

د کملا ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بیا یې وویل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهیږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپریکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې همدلته او سيږي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته يوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما او نيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې هملته راوست او ټولو يوځاې هملته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سورى او خواص خان دخپلو لښکروسره يوځاې داګرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۲۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سورى اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات او سيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل او په دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه . او يا به يې ددې ځاې دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريګستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې ځوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډير زيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي او په دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي.

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستاني سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را تنوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل.

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يوازې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچي ډوله کورنيۍ هم د بلوچستان د ريګستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې. همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندى اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکې وه. دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګي را پيدا شي.

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه. ددې ريګستان د اېرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنګونو کې اختهو. که څه هم ددې ځاې او سيدونکې دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته راښکل.

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کيږى او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي. ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځى ، خو ددې ټولو سره د اراولى د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې مارواړ، بيکانر ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و. دا سيمې د لارلوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل او خپل ژوند به يې پرې تيراوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم د هندوستا ن په تاریخ کې د ې ریګستان ته ډېر زیات اهمیت ور په برخه شوې د ې. دا د دې هیواد د ډیرو ښو جانبازانو زانګو وه. د دې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاوخوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتې هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و. د دې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې اوسیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

د دې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم د راجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا د دریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې اوسیدل ،بیا د ې خلکو دیوه ډیر خوندي ځای په تکل کې اوسني مارواړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا د راجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

د راټهورانو دا لیږد د یارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و. دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او د خوندي ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا د دریاب څخه را پورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول.

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود. د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یو ښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځای د راټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و. دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه او د بیکانیر په نامه یې ونوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه وګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د مارواړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمدغې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې د سروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریې تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچنې والي په وخت کې د مارواړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضدی توب په اړه ډیر اندیښمن و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوا یا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالدیو د رانا سنګا د خالي ځاې د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزورې پلار د رانا سنګا د ځاې د ډکولو توان او وړتیا نه لری په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو د کتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. د دې کار سره راوګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په ۱۵۱۳ کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوې وا وهمایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلې و. په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یوازې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې، د دې تر څنګ د راټهور د قبیلې ځواکمن سردار د دې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و. خودوې په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکي وو. مالدیو لمړۍ د همدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوې په سیمو یې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یې وغځولې. د دې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و. دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه. په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډۍ څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې د ورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړۍ د جیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایې قوم حکمران و او حاکم یې د بهایې قوم راجه لون کرن و. چې د مالدیو همعصره و.

د بهایې قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و. اودوې په دې خبره باندې ویاړل چې هغوې د راجپوتانه د شرقي دروازو څارونکې دې خو د وسایلو د کمښت او د خپلمنځې حسد او کینې په اساس د هغوې په شمالې او شرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوې نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره راووت او د دې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه د خپل ځان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالدیو داسې یو بد کرچاره اوعیاش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره دیوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه یې ناپاکه کړه. پایلې یې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادی په دې خبره دهغه سره اړیکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزاداګې امادي دمالدیو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسیده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل میړه سره تیر کړ ، په هرصورت مالدیو په جیسلمیر باندې ولکه وکړه اودغه سیمه یې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالدیو دمیواړ په لور مخه کړه ، په دې ریاست یې حمله وکړه، تر هر څه لمړی یې ددې ریاست دبهدا ارجن په سیمه ولکه وکړه اودهغې وروسته یې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهیم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې یې د میواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هر ځاې کې حملې وکړی او د میواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې ریاست په ولکه کولو کې ورته اسانتیاوې را پیداشي . ددې تر څنګ هغه د میواړ یو سردار راوجیت سینګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره یې یو ځاې کړ ، دمیواړ دهغې سیمې له پاره یې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جیت سنګ حاکم و ټاکه. هغه د راې جیت سنګ د لور « سروپ دیوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وویل مالدیو ډیر بدکرداره او عیاش انسان و. هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې او هلته په خپلې کوچنۍ خینې (دښځې په خور) باندې مین شو ، اوخپل خسر راوجیت سنګ ته یې ګواښ و کړ چې یا لور ورته په خپله خوښه ورکړی اویا دا چې دکوره به یې په زور وکاږي.

راوې جیت سنګ د واده له پاره یو میاشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلیر ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره یې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جیت سنګ په دې توګه دمالدیو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عیاش مالدیو د سرو سکروټو په څیر و ګرزید ،هغه د څلورو خواو څخه په میواړ باندې حمله وکړه او ریاست یې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلیر په راجه باندې هم یرغل وروست اود هغه څخه یې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نیوله. په دې توګه مالدیو په میواړ باندې خپله ولکه تکمیله کړه

دمیواړ نه وروسته مالدیو د کچهوا رد قبایلي ریاست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبیلو څخه جوړه شوې وه چې دیوه نوم یې ناروکا او دبل نوم یې خانګروټ و . ددې دواړو قبیلو شمیره د راټهورانو څخه ډیره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لویه برخه لکه سانبر اوشیخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه. ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه یوځاې کیدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې یې د تل له پاره دیوې زوړندې توري حیثیت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې وچې دبهادری دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه باید کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری همایون ته ماته ورکړه اوبیا یې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالدیو دشیرشاه سوری ددې مصروفیت او دهمایون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې یې یرغل راوست اودا سیمه یې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړی و اوبیا دهمغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راو اودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راو اوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو دحکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، دهغه دمړینې په وخت کې دهغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د مړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسي مانسینګ ددې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهی سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې ددې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه دراني د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوی دی.

دهغې ددې اعلان د څخه د سروهي نوی راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پیپیلي توګه د اودهي سینګ ښځه دخپل اته میاشتنې زوی سره یو ځای وو ژله. مان سنګ خو دوی وو ژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې ددې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو تړړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکا کنور د راجه مالدیو زوی چندرسین ته واده کړه . په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ ایښودی و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده . دوی به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله. خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یوازې دخپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری اوخواص خان د مالدیو د راجه په خلاف دخپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سر پوړې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه دظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده. دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور ښخه شو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځاې کیده . په دې خاطر د لاهور اودهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهي ځنګل ښخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیړې ښخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې دملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل اود فتح خان سره یو ځاې شول او په قتل او لوټمار کې دهغه سره ورګډ شول . وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم دهغوې سره یو ځاې شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځاې شول اوپه پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره ښخه ۷۵ میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران ددویمې پولې تر ښنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و اوپه خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ اوبه دې توګه یې په پنجاب کې د لوټمارۍ او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور ښخه فوځ واخست اوپه ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیموته ورورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته دهیبت خان نیازی د را رسیدو خبرور ورسید نو هغه دخپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځاې و تښتید. د سیند ددریاب ښخه تیر شو او د سبي په لور و تیښتید. هیبت خان نیازي دخبل لښکرسره مختهولاړ او په پاکتېن کې یې پړاو وکړ ، اوس نو دهیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټمارۍ کې مصروف و . هیبت خان به پاکتېن کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ دخپل منځې یووالي ښخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی دخپل لښکر سره یوځاې په پاکتېن کې پړاو کړې دې نو وتښتید اوپه یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ. هیبت خان نیازي ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځاې و و ، هغوې هڅه وکړه چې دهیبت خان نیازی دلاسو ښخه یوې لورې ته وتښتي ، خو دهیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل اوپه بنجاب کې یې امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درندبلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نوپه دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي دډیرې میړانې او بهادرۍ ښرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب ښخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه اوهغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجپوتانه راجه مالديو ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوري د خپل سالار خواص خان سره يو ځاى د يوه غښتلي لښکر سره د هغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دى. نو هغه په دې خبر ډير زيات اند يښمن شو خو هغه يوه ډول داډ هم درلود چې د هغه د خيال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شيرشاه سوري دومره په ګړندۍ توګه دې لورې ته را ونه رسيږي، هغه به د خپل لښکر سره يو ځاى هلته ځاى په ځاى تم کيږي ترڅو ځانته خوراک او نورضروري سامانونه ترلاسه کړي ،په دې وخت کې به مالديو په هغوى باندې شپينۍ حملې پيل کړي او په دې توګه به هغوى بيرته تيښتې ته اړ کړي.

بيا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالديو يو ډير مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړۍ ملوخان ته يو ګړندي قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې يې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پيغام وليږه چې شيرشاه سوري غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چيرې هغه خپل لښکر بيرته منظم کړي او د ګجراته را ووځي او په مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شي لمړۍ دا چې مالديو به د شيرشاه سوري د حملې څخه خوندي پاته شي او بل دا چې په مالوه به ملوخان بيرته ولکه وکړي.

مالديو همدا ډول يو پيغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ور وليږه. دا سړې د شيرشاه سوري سره سخت مخالف و او د هغه د ډير ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سيوني کې د خپل لښکر سره يو ځاى اوسيده. او د شيرشاه سوري پر خلاف يې په يوه مناسب وخت کې د حملې کولو نيت درلود. را جه مالديو ناصرخان هم د شيرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې.

مالديو خپل دريم ګړندي قاصد د اريل د راجه بيربهان په لور ور وليږه. د اريل راجه بيربهان همغه کس و چې په چوسه کې شيرشاه سوري همايون ته ماتې ورکړه او بيا د هغه وروسته بيربهان همايون ته په خپل ځاى کې ځو اونۍ ميلمستيا ورکړې وه. او بيا يې همايون په ډير درنښت سره د هغه ځايه رخصت کړې و. کله چې مالديو دغو دريو لوريو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډيرې ښې پايلې تر لاسه شوې.

ناصرخان هملته په سيوني کې د شيرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او د مالوې په لور وخوزيد. د بله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزيد او د خپل ځان سره يې يو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او د دريمې لورې د اريل راجه بيربهان هم متحرک شو او د مالوه د راجه به وينا يې په خبل شاو خوا کې د شيرشاه سوري په سيمو کې لوټمار او بغاوتونه پيل کړل.

کوم وخت چې شيرشاه سوري د راجپوتانه د پولو سره نژدې د خپل لښکر سره يوځاى پړاو وکړ او لښکرو خپلې خيمې و درولې نو شيرشاه سوري يوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډيره خوشحالۍ سره خپلې خيمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان يې ډير زيات خوشحاله او خندانه کړ. او د خپل غږ به پوره خوږلني سره يې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډير زيات خوشحاله ښکارې. د هغې په دې خبره خواص خان وخندل او ويې ويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله اوسم. خو نن را ته ډیره خوشحالي ترلاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوړو ویاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي ترلاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ماته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ماته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي ترلاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې دکملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښې را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهې ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تاته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تاته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم ، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تا سره یو ځاې یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. او که نه خداې خبر، چې اوس به مې چیرې او په کوم ځایو کې سر لګیده. او یا به مې وختي خپل ژوند پاې ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایي چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې دپیدا اکیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا راته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه دانصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تاسره به خپل ژوند نیکبخت ګڼم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخیمې منځته یې له ځانه سره یوړ او هلته یې له ځانه کیناوه. هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایې چې خواص خان ددروازې په لور وکتل چې دشیرشاه سوری یو ساتونکې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو اوکملاته یې وویل چې:

ګوره کملا ! د شیرشاه سوری یو ساتونکې دخیمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلومیږي چې شیرشاه سوری ورغوښتې یم. کملا ورته په ګیلې سره وویل چې: همدا اوس خو خیمې ته راغلې او اوس یې سمدستې بیرته ورغوښتې یې. دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوویې ویل چې: که چیرې دا ساتونکې ریښتیا هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بیا خو به کومه ډیره مهمه خبره وي. چې شیرشاه سوری ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې اندیښنه مه کوه.

زه خو با اندیښنه کوم. ځکه زه وینم چې ته ټوله ورځ د خیمې څخه بیرون یې. یواځې دشپې له اړخه زما ځنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته یم اوستا لارې څارم. کملا ورته داخبرې په ډیره مینه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووایې چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسید اوخواص خان ته یې وویل چې: امیر خواص خانه ! اقا شیرشاه سوري دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې یې. خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره یې وویل چې: ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شیرشاه سوری په لور ورځم او ډیر ژر به بیرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځایه ووت اودشیرشاه سوري په لور ور روان شو.

کله چې خواص خان دشیرشاه سوری خیمې ته ورغې نو ویې کتل چې شیرشاه سوری په خیمه کې ځانته او په فکرونو کې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل ځنګ کې د کیناستو اشاره وکړه. .خواص خا ن د شیرشاه سوری تر ځنګ کیناست، تر لږه وخته پورې په خیمه کې چپه چپتیاوه.ددې وروسته شیرشاه سوري په خبرو پیل وکړاو خواص خان ته یې وویل چې:

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالدیو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډیر پریشانه کونکې خبر یې له ځانه سره راوړې دې. په دې وخت کې خواص خان دشیرشاه سوری لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې: څه ډول خبر ؟ شیرشاه سوری ورته وویل چې:

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالدیو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې. په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ویشلو او بیا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه یو ډیره خطرناکه لوبه لوبولې ده. ګوره خواص خانه زویه ! په دې وخت کې مونږ دمخلفو لوریو څخه تر ګواښ لاندې یو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتیدلې و د یوه ستر لښکرسره یوځاې غواړې پر مالوه حمله وکړي ، یو بل وګړې ناصر خان نومې هم یو ستر لښکر تیار کړې او هڅه کوي چې په سیونې کې بغاوت ته لاره همواره کړي. ددوې تر ځنګ د اریل راجه بیربهان ، چې یو وخت یې همایون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه، هم دراجه مالدیو په اشارې سره زمونږ په سیمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړې هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشیرشاه سوری په دې خبرو باندې خواص خان تر یوه وخته پورې خپل سر ټیټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بیایې سر را پورته کړ او دشیرشاه سوری څخه یې وپوښتل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وو وایه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یو ځل بیا فکر وکړ او بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لرې نو زما مشوره خو داده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه !د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمد ستې وویل چې: وو وایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمد ستی وویل چې:

درونده شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم دراجپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشی له پاره یې تیار کړي دي نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وي لیږلي. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه !د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستایونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږدنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک اوسو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي يې کړم هغه دا دې چې : هغه لښکر چې زمونږ دواړو سره دې هغه په دوو برخو وويشئ، نيمايي به له تا سره وي او نيمايي به له ما سره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځاي کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړې دې. او ته به دخپل لښکر سره د اريل دراجه بيربهان په لور کوچ وکړې او هغه به و ځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهيږې چې حاجي خان بيټني او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره همله په مالوه کې پړاو کړې دې ، زه غواړم چې حاجي خان بيټني د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي. په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چيرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالديو د ناصرخان ، ملوخان او يا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به يې په لاره کې تم کړم. او دهغه سره به و جنګيږم او بيرته به يې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندريرى او د راي سين راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بيا به هم زه د مالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغيانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره يو ځاي د راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف يوه ستره حمله کوو.

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې: درونده شيرشاه ! هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق يم. زه هيلمن يم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پروګرام ته اخري شکل ورکړو . شيرشاه سورى دخواص خان ددې وړانديز سره توافق وکړ. په همدې ورځ يې د مالوه په لور قاصد وليږه .دهمدې قاصد په واسطه يې حاجي خان بيټنى ته د ملوخان په لاره کې د دريدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاي د راجه بيربهان د ځپلو له پاره د اريل په لور کوچ وکړ.

دشيرشاه سورى دحکم سره سم حاجي خان بيټني او شجاعت خان دواړو دخپلو ځايو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان د سيهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره يو ځاي يې د نيلګړ په سيمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نيلګړ ته و ورسيد او همله يې خيمې ووهلې ، دشجاعت خان د ورسيدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پيل شو ،څرنګه چې ناصر خان لا دپخوا څخه د نيلګړ په سيمه کې ځاي په ځاي شوي و نو په دې خاطر يې عسکرو پوره ارام کړي و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسيد نو ناصرخان هغوي ارام ته پرى نښول او د توپانې ملخانو په ځير يې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شميره کمه وه ،نو دشمير ددې زياتوالي په اساس ناصرخان هره شيبه او هره ګړى په شجاعت خان باندې فشار زياتوو. ان تردې چې د ماښام تيارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان او دهغه ملګرې لښکر له منځه يوسي او په دې توګه خپله بريا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصر خان ددې توپاني يرغل په مقابل کې کلک و دريد او په پوره ميړانه يې خپله دفاع کوله خو کله يې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانيد چې مونږ شاته و تمبوى نو بيا يې دخپلې دفاع کار پريښود او په جارحيت يې لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې يې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه يې داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړى په ګړى ځواکمن کيده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير اندېښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو. هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په ځښ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د وېښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکې عسکر هم دې لورې ته متوجه شوی و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکې هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شيبې ددوام وروسته ناصرخان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او دميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجي خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نريدا د جنوب څخه راځي اودناصرخان سره به يو ځاې کيږي بيا به دواړه يو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيره وکړي نو ناصرخان دی يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وی رايوځاې شوې.خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيړه وکړه او سمدستي يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيا او بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجي خان بيټنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان (قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده. او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجي خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټنې د پيغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او ښت زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې او بهادرۍ ښخه کار واخست او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي د خپل لښکر سره يو ځاې د حاجي خان بېيټنې مرستې ته وروړسيد.

د بله اړخه د مالوه پخواني حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات ښخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددې ځاېه د ماهي ندې په ښنډو ښنډو ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره دعامې لارې ښخه يوې خواته د ګجرات ښخه د دوهدر تر ښنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده . خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه . ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه دمخه د بنسواړه ښار د خپل لښکر له پاره مرکزي قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ او پوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځاې کړل. تر ښنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم د خپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان ښخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه ښخه وتلې وې او به اجين يې ولکه کړې وې او بيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلې وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزي ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټنې او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بريښي چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجي خان بيټنې کومک ته وروړسيد.

په بنسواړه کې د خپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان د هغه ځاېه کوچ وکړ او د بهوپال د سيمې ښخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

دبله اړخه د شيرشاه سوری سالار حاجی خان بيټنې هم د جيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټنې د ځواکونو مخې ته وروړسيد .

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټنې د هغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، او هلته د شيرشاه سوری او خواص خان د رک خرک نه شته ، تر ښنګ يې د حاجي خان بيټنې سره لښکر د ملوخان د لښکر ښخه ښو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټنې د لښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټنې باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټنې هم د شيرشاه سوری د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب او ضرب د ټولو هنرونو ښخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې د ملوخان په ښير هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې د هرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو د ملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان وړونکې وه چې د حاجي خان بيټنې هره هڅه او هره منډه يې د ناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجې خان بټني دخپله اړخه ډیره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکینی لیکې ماتې کړي او پرې نږدې چې هغوې مخته راشی. خو د ملوخان حملې هم په خپل وار ډیرې حیرانونکې وې ، هغه د خپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجې خان بیټني په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پریوتې و .

د نربدا د دریاب او جاجبګړ تر منځه د حاجې خان بیټني او ملوخان تر منځه وینه تویونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخیو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند د مرګ په پیغامونو کې ډوب شوي و . تر ډیره وخته پورې د حاجې خان بیټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وینو سیلابونه روان وو . خو کله چې حاجې خان بیټني ته ډاګیزه شوه چې که چیرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه یوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به یې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطر یې په همدې وخت کې د ډیرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې یې ومنله .دجنګ د میدان څخه وتښتید ، بیرته راستون شو او په یوه مستحکمه کلا کې یې ځان کلابند کړ ،ملوخان یې هم په تعقیب راغې او دګهرګاو کلا یې محاصره کړه . حاجې خان د همدې ګهرګاو د کلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پیغام استولې و .

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته یو آس سپور په ډیره بیړه راورسید او دکلا شمالي دروازې ته راغې او دروازه یې ور وټکوله . ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه یوه دروازه لږ څه پرانسته اود یوه روښانه مشال په واسطه یې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي یې دروازه پرانسته او هغه سپور دخپل آس سره یو ځای دننه ورننوت. ددروازې ترڅنګ چې کوم نژدې ځای و ، دهمدې ځایه حاجې خان بیټني په خندا سره بیرون راغې اودې سپور ته یې وویل چې : زما دوسته. ما د ډیره وخته راهیسې په همدې ځای ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هیله درلوده چې نن شپه به ته ماته د یوه ښه پیغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجې خان بیټني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لور د مرستې له پاره ور استولې و . هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وویل چې :

زما محترمه حاجې خانه ! ما ستا له پاره ډیر خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسیږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پیغام راکړې دې چې سمدستي دخپل لښکر سره یو ځای دشمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کې ورته حاجې خان بیټني وویل چې:

ګرانه دوسته !ته ماته ویلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وویل چې: شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره یوځای د شپې په تیاره کې تر دې ځایه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا یې سنګر نیولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شیبه وروسته لمر را خیژی او روښنایی خپریږي بیا به زمونږ کار ستونزمن شی. تر اوسه په فضا کې تیاره ده او دهمدې تیارو څخه باید ګټه واخستل شی ، سمدستي دخپل لښکر سره یو ځای د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وایی چې که چیرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجې خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په یوه منډه د کلا دننه ولاړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شیبه کې حاجي خان بیټني دخپل لښکر سره یو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت .ځرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بیټني دخپل لښکر سره یو ځاې په اسانۍ سره راووت. بیا یې دکلا د دیوالونو تر څنګ یو اوږود شانته سفر وکړ اوبیا یې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې یرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې یرغل وروستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ،د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پریوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې یې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکیوتې و او دخپل لښکر تر منځه یې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بیرون د جنګ میدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تیارو ، بهار او خزان او روښنایي اوتیاره چې یو دبل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دغه دوه اړخیزه حمله دملوخان له پاره غیر متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په میدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه یې په هر ځاې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تیښته وتښتید خو حاجي خان بیټني اوشجاعت خان دغه په تعقیب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې یې هغه تعقیب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تیښته بریالې شو. ملوخان بیرته د وجیګړ د لارې د خاندیش سیمې ته روسید او مالوه ته یې د تل له پاره خداې پاماني وویله. دمالوه په تاریخ کې بیا دملوخان یادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د اریل دراجه بیربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې یوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ یې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډیره حیرانه شانته شوه ، ځکه ویې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډیره بې صبرۍ سره اخوا دیخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نیرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا دیخوا ګرزیدلو کملاوتي ته یو پیغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهیده چې هغوې د کومې خبرې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر یې دخپل اس په تګ کی سوړوالې راوست او دخواص خان شاته یې ځآن پریښود ، ملوک چند او منوهرداس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه یې ډیر ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول یوې یې بنې اړخ ته اوبل یې چپ اړخ ته روان شول ،بیا منوهرداس په ډیر راز سره کملاوتي ته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نیرمل دواړه له منځه وړي دی اوس وو ایه چې څه حکم دي ؟ددې خبرې په اوریدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړید.اوپه ډیر راز سره یې ملوکچند ته وویل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډیره ستره دنده تر سره کړیده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړیکي ساتئ ، اخوا دیخوا ګرځئ بیا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نیرمل په خیر سزا ورکړو . زه بیرته خپل اس ګرندې کوم تر څو دخواص خان سره یو ځاې شم. دکملاوتي د حکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستي اخوادیخوا شول او کملاوتي بیرته خپل اس ګرندې کړ اودخواص خان څنګ ته وررسیده . د ورسیدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه او خپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي او دهغوی لاره یې بنده کړې ده.

۶۹

ددې لاری نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوی په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته ، دغه دواړه اس سپاره ، یو فدایی خان و او بل د فدای خان زوی اسماعیل و. دا همغه فدایی خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوی و. ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایی خان دغلام په ځیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوی کتلو سره سم دآسه را ښکته شو ، هغه پلار او زوی هم خواص خان ته په رانږدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بیا فدایی خان نژدې په یوه منډه راغې اوخواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ یې بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پای ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوی له لاسو و نیول او د کملاوتي لوری ته یې بوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا ، دا فدایی خان دی او ددې تر څنګ دهغې زوی اسماعیل خان دی ،ما پخوا ددې سره دیوه غلام په ځیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدایی خان خبرې غوڅې کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه !د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه !هغه وخت چې ته دخپل پلار او ورور سره یوځای له ماسره واستنو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په ځیر سلوک نه دی کړی. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فدای خانه ، ستا خبره سهي ده ، اوپه هغې کې هیڅ ډول شک اوشبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په ځیر سلوک کړی دی .او زما د پلار سره دې هم د ورور په ځیر اړیکي درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دی چې تا مونږ اخستي وو. په بنستیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایی خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه !اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وی ، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لوری ته یوړه او وویې ویل چې: بس فدای خان او اسماعیل خانه !دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایی خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په ځیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوی اسماعیل خان خور و ګرزیدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوی په ځیر را لوی کړی دی. په خدای سوګند ، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دی کړی. کملاوتي په نرمه او ډیره ښه توګه د فدایی خان مننه وکړه او بیا دهغې وروسته فدایی خان وویل چې:

خواص خانه زویه !زه د اصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دی. زه خبر شوی وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوی یې. خو ګوره زویه ! ماښا م کیدونکي دی ، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې تر څنګ پړاو وکړه. دقبیلی هر وګړی تا ډیر ښه پیژني ، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ او تاسې سره یو ځل بیا یو ځای کیږو. ددې وروسته به زویه ! زه هم سبا سهار وختي له تاسره یو ځای د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبيلې سره يو ځاې ، تريوه وخته پورې ، ستا په لښکر کې شامل شم.او بيا بيرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ايا ته غواړې چې زمونږ د قبيلی تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وويل چې : ولې نه ، فدايی خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا دقبيلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته يې د فدايی خان دقبيلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خيمې په درولو کې مصروف و اوکملا يوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدايی خان او اسماعيل خان خواص خان له لاسه و نيوه او لږ څه لرې يې يوړ. اوبيا ورته په ډېر راز سره څه وويل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کيده ، بيا خواص خان فدايی خان ته په ډېره پټه توګه وويل چې: درونده فدايی خانه !ته او اسماعيل خان همدلته ودريږئ ، زه به کملا په خپله خيمه کې کينوم او بيرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو او دکملا لورې ته راغې او کملا ته يې وويل چې:

کملا ! له ما سره خيمې ته راځه. تا ته د خيمې د وربنوولو وروسته به زه يو ځل بيا دفدايی خان لورې ته ورځم ، که چيرې زه دشپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته انديښنه مه کوه.کملا !فدايی خان د کوچيانو دقبيلې سردار دې اويو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د يوه جشن د جوړولو له پاره تياري نيسي ،کيدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي اودا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نوکملاجانې ته به انديښنمنه کيږی نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډيرې بې وسۍ سره وکتل او ورته يې وويل چې: نو ايا ته به ټوله شپه بيرون اوسيږې. خواص خان ورته وويل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خيمه کې. دخيمې نه بيرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی،زه خو ددې نه مخته هم ډير بيرون پاته شوي يم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډيرې پر اخې سينې څرګندونه وکړه اوويې ويل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهيږم چې ته به ما هيڅکله هم پرې نږدې او بيرون به پاته نه شې. په هرصورت که چيرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بيرته خپلې خيمې ته راځه ، زه به په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځانه سره خيمې ته يوړه اوهملته يې پريښوده اوبيرته ترې د فدايی خان په لور راستون شو او هغوې ته يې په خندا کې وويل چې :

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدايی خان او اسماعيل خان دواړه پلار اوزوې د خواص خان سره يو ځاې دکوچيانو دقبيلې په لوررولاړل.

هلته د وررسيدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د يوې سترې خيمې ترمخ ودريدل.دا خيمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه. دخيمې نه بيرون فدايی خان تم شو او د دروازې په لور يې کتل ،بيا يې خواص خان ته وويل چې ،خواص خانه زويه لمړی ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعيل هم درننوځو. دفدايی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډير زيات خوشحاله شو بيا په خندا اخندا دغې خيمې ته ورننوت ، خيمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالينو باندې د څو توشکونو دپاسه ښايسته او حسينه ګنګا نيمه غوځيدلې پرته وه. اوتر څنګ يې د لرګې په ځانګو يوه کوچنې چې لاس وپښې وهي هم پروت دې ، ګنګا په ډېر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودليدو څخه يې خوند اخلي. څرنګه چې ګنګا په خيمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واوريد نو سمدستي دخپله ځآيه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او ډېرو زیاتو خوشحالیو په څپو کې یې لوځې پښې رامنډې کړې او په پوره ځواک او زور سره یې خواص خان په غېږ کې ونیوه او ترې راتاوه شوه.

تر یوه وخته پورې خواص خان او ګنګا یو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و . ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه ایښودې و او بیا بیا یې دهغه غاړه ښکلوله. بیا یو دبله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه یې ؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډېرې زیاتې مینې په څپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وایه ، څنګه یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زه بلکل روغه رمټه یم ، بس ستا د روغتیا اندېښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وویل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بیا خواص خان مخته ورغې او دلرګې د زانګو تر څنګ یې ګونډې ووهلې او تر ډېره پورې یې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې یې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کیناست ، خواص خان ورته وویل چې: فدایي خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې بیرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وویلې چې هو ، دهغوې بیرون دریدل ښه نه برېښي ، فدایي خان زما دپلار په څیر او اسماعیل خان زما د ورور په څیر زما خدمت کړې دي. خواص خان دخپله ځایه پورته شو او فدایي خان او اسماعیل خان یې له ځانه سره دننه خیمې ته راوړل. په همدې وخت کې نیرمل هم خیمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډېره خوشحاله شو او ورڅخه یې وپوښتل چې نیرمل ته څنګه یې ؟ نیرمل مخته راغله او دخواص خان په سر یې خپل د شفقت او مینې ډک لاس راښکود او ویې ویل چې بس زویه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نیرمل ډېره خوشحاله ده . بیا نیرمل دګنګا تر څنګ کیناسته. خواص خان دخیمې دروازې ته راغې اوس نو تاسو دواړه پلار اوزوې دننه راشئ ،تر څو به بیرون ولاړ یاست. ددې خبرې سره سم فدایي خان او اسماعیل خان د خواص خان تر شا شا خیمې ته ور ننوتل. بیا درې واړه په قالینو خپور یو توشک باندې کیناستل. تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدایي خان په خبرو پیل وکړ.

خواص خانه زویه ! زه خو دیوه کار څخه فارغه شوې یم یعنې ته او ګنګا مې یو دبل سره یو ځاې کړئ ،خو اوس زه یوه ګیله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدایي خان ته په عجیبه توګه وکتل او ور ته یې وویل چې څه ډول کار فدایي خانه ؟ په ځواب کې ورته فدایي خان وویل چې:

ګوره خواص خانه !لمړی مهارت په څو سیمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو او تر ټولو نژدې خپل پالامو راپورته شو ،هغه دپرتګالیانو سره یو ځاې په بنګال کې شورش او بغاوتونه راپیدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پایلو ته ورسیږي تا له منځه یوړ ،اوس یو ځوان مهاکویي راپورته شوې دي او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری یې سره راټول کړي دی ،هغوې د بنګال د خلیج تر څنګ خپل یو مرکز جوړ کړې دي او دپرتګالیانو څخه یې هم کومک غوښتې دي . بلکه یو څو کسان پرتګالیان په لښکر کې هم شامل شوي دي ،اوس دوې د بنګال د خلیج څخه راوتلي او د کراکړ په ښارونو او کلیو یې حملې کړې دي او هلته یې دلوټمار بازار ګرم کړې دي. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې یم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کلیو څخه د خپلې قبیلې دخلکو سره یو ځاې راتیریدم نو مهاکوي دخپل لښکر سره یو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډېره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بیا هم مهاکوي زمونږ دقبیلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبیلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یې لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډیر زیات زیان را اړولې دې ،زه یې د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړم او زمونږ سامانونه یې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو دخپل لښکر سره یو ځای دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړ شه او که نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي . او مونږ ته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي . دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ټنډله او ویې ویل چې : ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه . زه به ډیر ژر دبنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: خواص خانه وروره ! ته کینه . زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویې ویل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم.ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دخیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل اوبیا یې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا د زوې تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به د څه په پوښتنه له ما وکړي ؟ ما ورته دمخه ویلې دی چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره یې لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ اورا ویې غوښتله . بیا درې واړو یو ځای خوراک اوڅښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځای تیره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدایی خان دواړه دخپل لښکر او قبیلې سره یو ځای د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندی توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته رارسیدلې و . او همدلته یې دخپل لښکر سره یو ځای خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان همدلته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچینانو دقبیلې سره یو ځای هغه سیمې ته ور ورسید په کومه کې چې داریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځای پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره یې پرې یرغل راوست.

داریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپې نه وه ،خوبیا هم ډیره ځواکمنه وه . د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړې دهغوې لمړی لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتوکې پرې هم باور کیداې شو . په دې اساس د اریل راجه بیربهان د ځپلو هڅو په پوره کولو بریالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوې یې دحملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډیر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یوناڅاپه دجنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایي خان او خواص خان د پخوا څخه دبیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو ترشا د فدایي خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایي خان او دهغه زوي اسماعیل خان دخپلې قبیلې سره یوځاې د شاله اړخه را څرګند شول او بیا یې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل او بیا دواړو پلار او زوي دخپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایي خان او اسماعیل خان ددې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګي راپیدا شوه، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف اوس یې دفاع پریښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. ددغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان اوفدایي خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ. راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدایي خان دپخوا څخه زیات په ډیره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډیره بده ماتې وخوړه اود جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایي خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبیلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځاې او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږیدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شمیره نوره ډیره را ولویده اوپاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا دخواص خان اوبیر بهان تر منځ نښته وشوه اویو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځاې د ښار دبلې دروازې څخه بیرون ووت او دخپل ځان دخوندي ساتلو په خاطر دبندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته دخپل فوځ سره یو ځاې د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداې خان هم دخپلې قبیلې ، دخواص خان دلښکرو دښځینه و او نورو سامانونو سره یوځاې د هلته بیرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره یوځاې شو. هغه هم دخپلې قبیلې سره یوځاې هملته دخواص خان د لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په ډیره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلو سره هغې یو ناڅاپه رامنډه کړه او دخواص خان څخه یې غېږه را چاپېره کړه ، بیا یې په ډېره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته دبیربهان پر خلاف ددې غېي شانداره بريې په اړه مبارکي وایم ، او تر څنګ یې دا ریل دښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وایم.» دکملاوتي په دې خبرو خواص خان ډېره خوشحالي وښوده ، بیا یې کملاوتي په شا وټپوله او ورته یې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خیمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ یې د فدایي خان د قبیلې دخلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. ددې وروسته به زه دا ریل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخری انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره وکړم ، کملاوتی ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې :

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل دښاره بیرون دخپل لښکر تر منځ دڅو ورځو له پاره پاته کیږم، په همدې وخت کې به زه دا ریل دښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم او دهغې وروسته به د مالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډېره اړتیا لري ، خو زه دلښکر هیڅه ښځینه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلای. ځکه چې د مالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځای بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځآیه کوچ کوم نو زما ډیر دروند دوست فدای خان به دخپلې کوچې قبیلې سره یو ځای د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، دلښکر ټولې ښځینه او ټول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بیربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دي، هغه به هم فدایي خان له ځانه سره هلته دراجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به یې شیرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ یې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم دفدایي خان سره ځي او هلته به دشیرشاه سوری په لښکر کې اوسیږي. ددې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کیدې شي چې زه دمالوه څخه دخلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شیرشاه سوری سره هم ووینم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټیټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې سر راپورته کړ او ویې ویل چې :

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته دحکم معنې لري. که چیرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تاسره د ښځو تګ ضروري نه دي نو بیا به زه هم د لښکر دنورو ښځو په څیر د فدایي خان د قبیلې سره یو ځای دشیرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډېره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به یوه ورځ هم زیاته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: کملاوتي ! همداسې به کیږي لکه ته یې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه دحالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به دراجپوتانه په لور در وخوزیږم او همهلته به له تاسره یوځاې شم ،ته اوس په خپله خیمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې دخپل لښکر او د فدایي خان دقبیلې د اړتیاو په اړه ځان پوه کړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دخیمې څخه بیرون شو.

لږه شیبه وروسته خواص خان د فدایي خان دقبیلې په خیمو کې ور ننوت او په ډېره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غیږ کې نیولې و او په خیمې کې اخوا دیخوا ګرزیدله ،د کوچنې دخوشحالۍ په خاطر یې دهغه سره ډېره مینه کوله او دهمغه په ژبه یې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خیمې ته ورننوت نو ګنګا دخپل کوچنې سره یو ځای ورمنډه کړه او دهغه استقبال یې وکړ. او خواص خان ته یې دهغه په دې فتوحاتو باندې مبارکي ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی یې دګنګا سره یوځای په خپله غیږ کې و نیول.تر ډېره پورې یې هغوې ښکلول او مینه یې ورسره کوله ، بیا ګنګا هغه دلاسه و نیوه او د خیمې منځ ته یې یوړ ، کوچنې یې په ځانګو کې واچاوه او پخپله دخواص خان سره کیناسته. په همدې وخت کې د خیمې دبلې خونې څخه نیرمل هم را بیرون شوه ، هغې هم ددغو بریاو په اړه خواص خان ته مبارکي وویله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وواېي چې دخیمې دروازې ته فدايي خان اودهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدايي خان هملته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلاې شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغې او فدايي خان یې له لاسه و نیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا د زوې په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدايي خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول اوبیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یوځاې کیناستل.

په همدې وخت کې فدايي خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یوه کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یو اځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دا دې چې ته هغوې دواړه یوله بله سره نه شې یو ځاې کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځاې کیږې نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدايي خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ور ننوتې دې ، حالات چې هر څو مره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس تر سره کیږي او ډیر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وګرځیږي ، فدايي خان په ډیرغور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. اوډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې. په خداې سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدايي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې اوکومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدايي خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکر سره یوځاې دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوې به له ما سره ملګري وي، ګوره فدايي خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپراو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یوځاې ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سورۍ ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځاې هلته ورځي دوې به ټول هملته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځاې هملته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله ګټه را وګرځوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور درو خو زیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه تر پښنو پورې خوشحاله شوه اوفدايي خان هم پرې خو ښ معلومیده خو سمدستی یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه ! دا خو یو ډیر ښه پلان دې اوپه دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یې ولیدل او ویې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدایي خان او اسماعیل خان سره یو ځای وځم ، خپل لښکر او دهغوی د قبیلي دارتیاو اندازه اخلم اودهغي د تیاریدو له پاره انتظام کوم. ددي وروسته به بیا زه داریل دښاره کوچ کوم. خو واوره چي دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره یو ځای خورم. دخواص خان په دي خبرو ګنګا دخوشحالی نه نه راټولیده. بیاټول و دریدل او دخیمي څخه راووتل.

راي سین او دچندریري راجه پورن مل دخپلي ملکي پاروتي او خپل وراره پرتاب سره یوځای په خپلي ماڼۍ کي ناست و ،په همدي وخت کي د هغه یو ساتونکي را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالدیو د سالار کوپا د راتلو خبر یی ورکړ. پورن مل دخپله ځآیه راپورته شو او ورته یی وویل چي: ته ښه نه دي کړي چي هغه دي هلته بیرون تم کړي دي. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازي پوري ورشم. هغه ساتونکي بیرته ووت ، هلته په دروازه کي د ډیرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و، هغه د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار و ،دغه ساتونکي کوپا ته وویل چي: چي مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازي پوري راځي.ددي خبري د اوریدو سره سم د مالدیو دراجه سپه سالار ځان تیار کړ په همدي وخت کي پورن مل هم را ورسید ،مخته ورغي اوکوپا ته یی غیږ ورکړه او بیا یی ورته وویل چي:

ګوره کوپا !ته د پردیو په خیر ولي بیرون دریږي. زما وستا تر منځه خو پخوا هم لیدني کتني شوي دي ، ته ما پیژني او زه هم تا له شکله ښه پیژنم. بیا ته ولي داسي د پردیوالي څرګندونه کوي ، زما ساتونکي ته به دي ویلي واي اوپرته له ځنډه به دننه راتلي. کوپا د پورن مل ددي دمیني ډکو خبرو په مقابل کي څه و نه شو ویلاي ، خو پورن مل ته یی په ډیره مینه کتل ،بیا پورن مل کوپا د لاسه و نیوه او دماڼۍ همغي خوني ته یوړ او هلته یی په شاه نشین باندي کیناوه. دهغه ښي لوري ته دهغه لور پاروتي او چپ لوري ته یی په ترتیب سره کوپا او پرتاب کیناستل. تر لږه وخته پوري د ماڼۍ په دي خونه کي خاموشي خپره وه. بیا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وویل چي:

کوپا !وایه !چي دلته دي څنګه د راتللو زحمت ویستلي دي. کوپا ورته په ځواب کي وویل چي:

دچندریري او راي سین راجه پورن مل به خبر شوي وي چي په دي ورځو کي شیرشاه سوری خپله لمن خپره کړي ده،هغه دخپل شاوخوا ریاستونه او سلطنتونه نیولي اوپه خپل سلطنت کي را ګډ کړي دي . شیرشاه سوری همدا اوس دخپل لښکر د یوي برخي سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړي دي اوخپل تر ټولو ستر سالار خواص خان یی د اریل د راجه بیربهان د ځپولو له پاره هغه لوري ته استولي دي. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بیټني او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کي دخپل لښکرسره پراته دي.کیدي شي چي تر اوسه پوري دا خبر هم را رسیدلي وي چي شجاعت خان او حاجي خان بیټني هلته ناصر خان ته ماتي ورکړي او دهغه لښکر یی ټول له منځه وړي دي.

اوس خو حالات داډول دي چي دمالوه پخواني حکمران ملوخان چي په قادرشاه باندي مشهور شوي دي اودشیرشاه سوري دلمړۍ حملي په وخت کي دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتیدلي و اوس د حاجي خان بیټني سره د جنګ له پاره دخپل یوه غښتلي لښکر سره یو ځای د مالوه په لور خوزیدلي دي.نو که چیري په دي حالاتو کي مونږ لاس تر زني کینو ، نو باید یاد وساتو چي بیا به دا حالات زمونږ له پاره دپیښمانۍ سبب وګرځي. په دي وخت کي سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وویل چي: کوپا ! ته څه ویل غواړي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجې خان بیټني او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجې خان بیټني او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتي او ملوخان به بریمند را وګرځي. ملوخان زمونږ سره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړی دی، چې اوس یې ستاسې په شمالي پولې کې پړاو کړی دی. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان وټاکه . ما چې څومره کارونه کړي دي د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړي دي. مونږ غواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالي سیمو په لور یې ور ولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځای په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړي او دهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلو لښکرو سره یو ځای دنابودی کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا اوسنۍ حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دي چې هغوې به زمونږ اوستالښکرې د غنمو ددانو په څیر تر پښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دی. نو موږې زما د لښکرو ستر سالار هم دی ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نو موږې د جنګ د زیاتې تجربې تر څنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعني په دې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره اوسیږي ،ددې برخې قومنداني به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومنداني به زما وراره پرتاب کوي نو موږې به له تاسره یو ځای ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وي چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځای له ماسره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو . هسې نه چې زمونږ د ور رسیدو نه مخته حاجې خان بیټني او شجاعت خان د ملوخان په خلاف یرغل وکړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ماسره ولاړشه زه به پرتاب همدا اګړۍ له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښي څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود ماڼۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایي برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځاې د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوې ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنگ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما دروند ه ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توگه به تاسې ته ښه و نه بریښي . کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوې له ځانه سره خبر راوړې دې چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجې بیټنې خان او شجاعت خان یو ځاې ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلې دې. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توگه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: گوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنگ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې واې نو اوس به حالات بل منگه وو . مونږ به حاجې خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو گوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ماسره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل : کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنگې تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنگ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوې دا نه دي ویلی چې حاچې خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

گوره کوپا !هغوې ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دملو خان دماتې وروسته حاجې خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوې اوس دمالوه په جنوبي برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوې هملته په پړاو کې دي . ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې :

گوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځاې شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجې خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوې دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځاې شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه . اوس مونږ غواړو چې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپېنې عملیات پیل کړو ،په کوم ځاې کې چې اوس هغوې پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږ د لښکر مخبران زمونږ ه لارښونه وکړي ،بیا به د شپې په نیمایي کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم د ملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته د ماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې د دې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندیز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې د هغې په واسطه به مونږ نه یواځې حاجي خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه د هغوې په ولکه کې د خوراک او حرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمدستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس وو ایه چې مونږ به څه وخت د دې ځآیه کوچ کوو ؟که مونږ پر هغوې د شپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمدستي د دې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږ د ور رسیدو د مخه هغوې خپل پړاو د هغه ځآیه پورته کړي او د خپل منزل په لور ولاړ شي. پرتاب د هغه د خبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. او بیا د کوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجي خان بیټني او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجي خان بیټني او شجاعت خان د ملوخان تعقیب پرې ایښې و او همدلته یې د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، کله چې د لښکر یو شمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځای پرې د شپې د حملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړه سمدستي متحرک شول او د دې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل.

حاجي خان بیټني او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب د خپلو لښکرو سره یو ځای د هغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا د شپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجي خان بیټني د خپل لښکر سره پړاو کړې و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او د شجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نزدې کړ. د دې شبخون پیل مالدیو د راجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجي خان بیټني په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان د لښکرو سرته ور رسیدلې و . او د شجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجي خان بیټني او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې د دې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و . په دې اساس د دې شبخون په واسطه حاجي خان بیټني او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، د دې وروسته لمړۍ حاجي خان بیټني خپله حمله پیل کړه او کوپا د لښکر حملې یې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه . د وپرانو په سیمه کې د غه جنګ په پوره توګه د حاجي خان بیټني او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې د دې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې او د بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر د دوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجي خان بیټني او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه. او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځاې د میدانه وتښتیدل. کوپا او پرتاب تر لرڅه وخته پورې دهغوې پسې شاته ولاړل او بیا یې د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هرڅه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا او پرتاب د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هرشي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیر اوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې:

پرتابه !هغه څه چې مونږ د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږته تر لاسه شوي دي. ډیرزیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او.. ، ددې تر څنګ مونږ هغوې دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړي دي. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا !ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو؟

کوپا ورته وویل چې !ګوره پرتابه !اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجي خان بیټني او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږ تر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطرناکه ثابتیدا ې شی. یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیازي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیربهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځاې شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیازي پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي او بیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې وګرځوي.

ګوره پرتابه !مونږ باید اوس یو اځې او یو اځې په شیرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د ځارنې لاندې و نیسو ،زما په آند چې مونږ باید دا ټول شیان راټول کړو اوستاسې د مرکز راې سین په لور یې یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږ تر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکي توکې اوحربي سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږ دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دواړه یو ځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین دراجه پورن مل مننه به وکړم اوبیا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راځی هغه به داسې وي چې د اریل دراجه بیربهان ته د ماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یو ځاې کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوي. پرتاب د کوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نو بیا ؟کوپا ورته په اندیښنې سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکري ځواک زمونږ په نسبت ډير کم دي. کيدي شي چې شيرشاه سوری لمړی د کوچني ځواک سره ټکر وکړي اوهغوي له منځه يوسي اوبيا دهغي وروسته په ستر قوت باندي د حملي له پاره ځان برابر کړي. خو پرتابه ! تاسي انديښنه مه کوئ که چيري شيرشاه سوري په راجپوتانه باندي حمله وکړي نوبيا تاسي په خپل ځاي باندي خوندی اوسئ . زمونږ دبسپني له پاره هغه لوري ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددي وړتيا لرو چي په خپله دشيرشاه سوری مقابله وکړاي شو . اوهغه دراجپوتانه څخه بيرته وځغلوو . خوکه چيري شيرشاه سوري لمړی په تاسي باندي دحملي کولو تکل وکړ نو زه به ديوه لښکرسره يو ځاي ستاسي دکومک له پاره راماڼه کړم. اوپه هيڅ توګه به پری نه ږدم چي شيرشاه سوری په رای سن او چندريري باندي ولکه وکړی. کوپا غلي شو نو پرتاب يوځل بيا دلږ څه فکر وورسته وويل چي:

کوپا ! ته په ريښتوني توګه يو مهربانه او ستر شخصيت يي. کوپا ورته وويل چي: راځه چي شيان ټول راټول کړو اوبيا دراي سين په لور روان و خوزيږو.

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره يوځاي دبرياو اوکاميابيو په خوشحاليو کي د بندياچل د غرنيو لمنو څخه د تيري شوي لاري په شاهراه باندي دراي سين په لور روان وو. شپه په ختميدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښي ډاګيزه شوي وي د افوقونو په تندی وينه را څرګنده شوي وه ، هري لوري ته هرشي په څرګنده او واضحه توګه تر سترګو کيده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره يو ځاي په ډيره مستۍ اوبي فکری کي په دي لويه لاره باندي سفر کاوه ، کله چي دغه لويه لاره د غرنيو لړيو په يوي وادي کي ورننوته نو کوپا په ډيري انديښني سره خپل فوځ ته د دريدو حکم وکړ، هغه وکتل چي د کوهستان دبنديا چل په دي وادی کي يوه لښکر دهغوي مخه نيولي ده . دلښکرو دتم کيدو نهوروسته کوپا سمدستي خپل وسلوال کسان ورولیږل ترڅو هغوي دا ډاګيزه کړي چي ددوي تر مخه ولاړ لښکر د چا دي. دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندي سپاره په ډيره ګړندی توګه هغه لوري ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بيرته سپره مخونه راستانه شول،هغوي ډير انديښمنه او غمژن ښکاريدل ،کوبا تري وپوښتل چي ايا تاسي څرګنده کړه چي په مخکي ولاړ لښکر د چا دي ؟ د کوپا په ځواب کي دهغه يوه وسلوال کس ورته وويل چي: لاره تم کونکي لښکر د شيرشاه سوری دسالار خواص خان لښکر دي.

د وسلوال ځوان دخبري په کولو سره دکوپا حالات داسي شول لکه دمابنام په څلور لاري دبي نوره اسمان لاندي په پروت منزل کونکي باندي دغه سفر په سترګو داسي درنيږي لکه چا يي چي سترګو ته کلف ور اچولي وي. دهغه په سترګو کي همداسي کلفونه او تياري تياري را ولاړي شوي ، دهغه حال داسي وګرزيد لکه يو څوک چي د جنازي د ميدان څخه راستنيږي. کوپا تر يوه وخته پوري همداسي سرګردانه و خو بيا يي په خپل څنګ کي ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته يي وويل چي:

ګوره پرتابه !دا دفطرت قانون دي چي دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافی څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پيدا کيږي. که چيري د ونديا چل د کوهستان په دي واديو کي دشيرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندي دحملي کولو هڅه وکړي نو و به ګوري چي مونږ به دهغه دحملي په مقابل کي پر هغه ددي نه هم سخته حمله وکړو اوبيا په دي وادي کي هغه ته دځان خلاصون هم شوني نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه. لږ وروسته یې بیا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل: تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دی. یوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا! کله چې مونږ دهغوی لورې ته ورغلو نو دهغوی څو کسو مونږه و نیولو اوخپل ستر سالار خواص خان ته یې یوړو، په دې اساس مونږ و پوهیدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دی. مونږ هغه ته وویلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي یو. تر څو مونږ وپوهیږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دی؟ هغه زمونږ دریښتیا ویلو څخه ډیره زیات خوشحاله شو اومونږ ته یې دبیرته تللو اجازه راکړه. خو د بیرته را ستنیدو په وخت کې یې چې کومې خبرې مونږ ته کړې دي دهغې څخه دهغه خونخواري ډاګیزیږي. کوپا ترې په لړزیدلې اواز وپوښتل چې: هغه تاسو ته څه ویلي دي؟ وسلوال ورته وویل چې:

دشیرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وویل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته وو ایو چې زما نوم خواص خان دی، زه دخپلو له پاره د شپانده تیز لمر څخه د خلاصون سیورې او ددښمنانو له پاره دیخو سیورو ګرم او سوزیدونکې لمر ګرځم. هغه وویل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګیزه کړه چې په دې کوهستاني وادی کې به دهغوی دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم.

پرتاب ددې ویریدونکي خبرو په اوریدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډیرې حوصلې سره وویل چې: خواص خان هسې چټیات وایی. زه به په دې جنګ کې په یقیني توګه دهغه حرمتونه له منځه یوسم. هغه تراوسه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې. زما نوم کوپا دی د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي. ټول پوهیږي چې کوپا ناقابل تسخیر دی. تراوسه هیچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو! دکوهستان د بندیاچل په وادي کې به دشیرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وینو کې لمبیږي او مرګ به یې په برخه کیږي.

کوپا تر یوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته یې یو ځل بیا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ایا ته ویلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي، او زمونږ د متحده لښکر سره به یې تناسب څه ډول وي؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه او بیا یې ځواب کې وویل چې:

دشمیرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو. که چیرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زیات نه وی نو دوه هومره خو هرو مرو زیات دی. ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوریدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ یې خوښي راپیدا شوه، کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نو په دې خاطر یې د پرتاب په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه! اوس مونږ ته په کار دي چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره یو پلان ترتیب کړو. هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کیږدم. که چیر ته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او یا په کې کومه خامي وینې نو راته یې ووایه تر څو دهغې مطابق خپل پرواګرام مخته یوسو. پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل. کوپا یو ځل بیا ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه! د همدې ځایه به دخپلو لښکرو د لیکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو. په کوم ځای چې مونږ ولاړ یو دهمدې ځای شاته به دفوځ پړاو کوو. ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سیمه ده. په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسیږي. هغه مال چې دمخه له مونږه سره دي اویا مو د حاجي خان بیټني او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دي هغه به هم په همدې پړاو کې پریږدو. اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو لیکې سمې کړو. او بیا به یو ځای او په متحده توګه مخته ورځو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتابه ! په هغه ځای کې چې خواص خان دخپل فوځ سره یو ځای پړاو کړی دی ،نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته. چې دجنوب شرق لورې ته بهیږي او راې سین ته رسیږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره یوځای د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره یو ځای ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم. په او سنې حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو. په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښې لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي. یوه برخه به یې زما لورې ته اوبله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی. په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وویشل شی او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی ، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه وغورزو ، اوکله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د میدان څخه وتښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا څو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده. د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور او اعتماد کاوه. هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و. باران کتلې او ازمویل شوې جرنیل و. دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې اودضرب دوهلو همت اوجرءت یې کړی دی. هغه په دې پوهیده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوی دی، دیوه سالار کوپا اودبل پرتاب دی ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته اوبله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره دکوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیت کړې و اوپه دیره عاجزۍ سره یې دخپل خدای نه دبرې اوموفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعایه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ، وی‌یې کتل چې دښمن نور را نزدې شوی دی ،دهغوی په کتلو سره دخواص خان ټنډه و غوړیده ،په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ ،دهغه د تکبیر دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبیر غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه ددې خبرې نښه وه چې هغوی د دشمن د مقابلې له پاره تیار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډیرې کینې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله یې پیل کړه. دحملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبیا یې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پیل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت کې راغې ،ددفاع څخه یې ځان وویست اودپرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لړه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لورو تښتید. خواص خان د هغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع وګڼله اود هغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ورزیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یې دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب او دهغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې ده نو بیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډیر ټینګ نه شول او دماتې خوړلو وروسته یې دراپسین په لور یه لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادۍ ته را ننوتل.او دهغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجې خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپي راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې اودراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یې دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای دراې سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو اوپر هغوې یې دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یې وار په وار راکموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندۍ توګه د راې سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالوته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډېره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګي تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په شیر چې کوم غوښې خوړونکي حیوان مخکې کړې وي او ځغلې دا سې ځغلیده.

خواص خان تر ډېره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته ځرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیر ته د راې سین په لور راستون شو، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډېره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین دښاره لږ څه بیرون د خپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان دپړاو د ښځینه و سره یوځاې هلته را ورسیدل. خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې دخپل لښکر له پاره د خیمو یوکلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځاې دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډېره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډېر ستا یونکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او ریښتیا دي. امیره ! حقیقت دا دې چې ته دهغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډېر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډېره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي اوناقابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایې چې خواص خان یې خوله ور ټپه کړه او ورته یې وویل چې: ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. دداسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه ددښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشي نو بیا به یې هم زه مرۍ ور پرې کړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډېره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالو او حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوي ته دارام او سهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسئ په حال کې وساتئ ترڅو هغوي پهره وکړي ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا دراې سین څخه را ووځي او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم ترڅو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډېره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډېره لوږه احساسوم. ددې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل. خواص خان هم شیرشاه سوری ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوکورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې گنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیا ده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړې وتله. او په خپل ډیره خوږغږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې گوره گنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دي ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دي د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دي.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو او دځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچني ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوي وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوي وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول د داسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یوآځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي دریدې بلکه خلک به دا هم وایې چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه اوښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې او دواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو دقبیلې سردار فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغغلل. فدایی خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید او شیرشاه سوري ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم. د فدایی خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلوسره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایی خان ته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ریښتیا هم چې ته مارا بللې یی. خو ته باید دپردیو په خیر په دروازه کې و نه دریږې ، سمدستې دننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یی. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یی بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته دننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تا سره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ما سره کومک کړې دې، له ما سره یی بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانی قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یی وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شونې نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یی نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهي ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یی ارزښت د یوه کاڼې په څیر و . اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیدا کیدونکې هیرا ده . د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یی وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهي ده . دجنګ په دوران کې فتح او بریا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یی چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیا و په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم برې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یی چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یی درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یی. په دې خاطر ستا سره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یواځې او یواځې دممنونیت په سترګو وکتل او بیا یی ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یی دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څومره سامان چې د اریل څخه راغلي دي دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوي عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغي ، د تعظیم له پاره یې سر ښکته کړ او بیا یې په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راپسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلې او غواړي له تاسره ووینې . دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نوکه ته یې حکم کوې زه به یې دننه را و لیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي دننه راولیږه . هغه قهرجنې شو او ورته یې وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دی ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یې هغه قاصد له ځانه سره یو ځای خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویې پوښتل چې : اوس را ته ووایه چې تا زما د زوي خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دي اوهم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او څه کوي ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یې شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړو یوځای د ناصرخان بغاوت او دملوخان سرکشئ وځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لورو تښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوي یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم دمالوه په لور را روان و. خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه ترمخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټني او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یې په یوه ځای کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجي خان بیټني او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړی و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا ! د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځای مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یې دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د رای سین مرکزته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغي ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یې لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یې خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځای راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځای شوي و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون وکړ. خو دهغوې شبخون ډیر وینه تویونکې و او حاجي خان بیټني او شجاعت خان ته یې ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالی سره د رای سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یې خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا او پرتاب تښتیدلو حاجي خان او شجاعت خان هم هلته را ورسیدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتید خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره یوځاې په راې سین کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره یو ځاې دپورن مل دمرکزي ښار څخه بیرون پړاو کړې دې او اراده لري چې راې سین ښار کلا بند کړي او بیا پرې حمله وکړي او په مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي او دهغې ټولې سیمې د خپلې ولکې لاندې راوړي او بیا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تیار کړي.

د قاصد ددې پیغام د اوریدو سره سم د شیرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې رابښکاره شوې ،په سترګو کې یې دخوشحالۍ عجیبه شانته منظر ځلیده ،تر ډیره پورې خاموشه ناست و بیا یې د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې: خواص خانه زویه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړی به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو او دهغې وروسته به د راجپوتانه په لور ور خوزیږو .

شیرشاه سوری یو ځل بیا خاموشه شو داسې ښکاریدل چې هغه د ویلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بیا یې په خیمه کې په لوړ غږ سره وویل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې یې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او د اسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهیږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا داسې یو ستر جنګجو او نه ماتیدونکې تصور کیږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخیر ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو لیوانو په څیر وځغلاوه او ثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخیر ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوې دې .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه خاموشه شو او بیا یې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته یې وویل چې: عادله زویه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بیا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شیرشاه سوری یو ځل بیا وویل:

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قیام وکړه ،مونږ به یوځاې ددې ځایه د راې سین دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به د راجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

عادله زویه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زیاتې سامانونه راټول کړئ، سبا به لښکر د دې ځایه د راې سین په لور کوچ کوي ، دشیرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جیت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخیمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سین په لور وخوزید.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شیبه وروسته شیر شاه سوری د راې سین دښاره بیرون دخواص پړاو ته ورسید. کله چې خواص خان ته دشیرشاه سوری د راتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شیرشاه د خپل لښکر سره یو ځاې دلته را رسیدلې دې نو سمدستې یې حاجي خان بیټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره یو ځاې کړل او دشیرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تیارو کې بیرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هرځاې اورونه بل و ، مشالونه را څوړند شوې و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ اوبیایې ورته وویل چې : خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلې دې،تا هغه کار کړې دې چې د عام انسان د وسه نه و پوره . تا ګوپا ته ماتې ورکړې اوپه یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سورې لاس و نیوه اود پړاو په لور ورسره روان شو . شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې :

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یوسه ، ګنګا او نیرما به د فدایی خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایی خان هم را نژدې شوا و دشیرشاه سوری په لور یې دکتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړکې دخواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سوري ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوې د خوراک څښاک له پاره تیاري وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایی خان ګنګا او نیرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړ ه اودخپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې دخپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یوځاې ورسره وخوړل اوبیا راووت او دشیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځاې د راې سین د ښار په لور ولاړ. دهغوې سره په دې وخت کې دهغوې ساتونکې ډلې هم وې. هغوې لمړۍ دښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د راې سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دې. نن هم ددې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیو د په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږي.

دا کلا او ښار دبیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو دبل څخه جدا کوي. په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د راې سین دشاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا یې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځاې دراې سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وواياست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شي ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې دراې سین دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دي په هغوې باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د راې سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوې دي ، نوپه دې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دې چې دکوم لوړ ځاې څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې:

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دې او مناسب هم دې. مونږ ته په کار دې چې خپله توپخانه د ښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو، په دې توګه مونږ څه ترلاسه کولې شو خو ترڅنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولې شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه، ته ووایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته. ترڅو عملي کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سورې ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي، یو یې رای سین او بل یې چندریري دې. د پاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوې د دې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي، که مونږ یو اځې راې سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به د ا کلابندي ډیره اوږده شی، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دا دې چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو ترڅو هغه ښار هم کلابند کړي، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به د دې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی وررسیدلې. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږ څه فکر کولو وروسته بیا د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: د چندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځای کې نصب کړو او بیا د راې سین د کلا په بیروني دیوالونو باندې ګوله باري وکړو، د دې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار د دیوالو د هغو برخو سره نږدې پټ کینی کومه برخه چې زمونږ د توپخانې د ضربې لاندې راځي

دښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځي او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا د ښار فوځونه د هغې د بیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي او په دې توګه به د ښار د ننه د ننوتلو له پاره لاره همواره شي، ځکه چې ما اوریدلي دي چې د راې سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خداې سوګند چې زما په زړه کې هم داسې تیریدل، ما ته خو د دې نه غوره او ښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز او پلان ته اخري شکل ورکړو، واورئ ! چې زه به د لږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوې جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي ترڅنګ به یې جلال خان جالو هم د هغه سره د هغه د نائب په څیر ولاړ شي. د وې دواړه به د چندریرې د کلابندۍ او د هغې د فتحې کولو هڅې وکړي، د لښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قومندې لاندې، او حاجې خان بیټنې به یې نائب وي، د لښکرو دریمه برخه به زما د زوې عادل تر قومندې لاندې وي او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځې چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان او عادل خان دواړه به د خپلو لښکرو سره د کلا د دیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځایو کې سنګرونه نیسي چیرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره یوځاې د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د دیوالونو په هغو برخو به ګولۍ. وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نیولي دي.

ددې خبرې سره سم شیرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بیا د شیرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د چندریرې په لور وخوزید. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په څیر ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سین سره نژدې یوه لوړ ځاې ته وخیژوله اوشیرشاه سوری یې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار ددیوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګولیو وررولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سین راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره یوځاې د راې سین دکلا په یوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې یې په یوه لوړ غر دشیرشاه سوری د توپخانې د نصبولو ځارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه یو جاسوس په ډیره منډه ځان ور ورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل یې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وویل :

مهاراجه ! ما تاته د شیرشاه سوری دلښکر په اړوند ډیر مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده. اوپخپله هم دخپل لښکر د یوې برخې سره همتله رسیدلي دې ، اوس د شیرشاه سورې د جنګ پلان دادې چې : هغه به دهمغه ځایه دښار بیروني دیوالونه ترضربې لاندې نیسي او ددیوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دي. دهمدې دیوال شاوخوا کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نیولي دي ، دهغوې آند دادې چې کله ګوله باري پیل شی اود راې سین ددیوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبیا به د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سیمو څخه دکلاد دغه راپریوتې دیوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړی داچې هغوې به ددیوال ددې برخې دبیا جوړولو کارنه پریږدې چې تر سره شي اودهغې په بیا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به یې هغوې د ښار ددیوالونو هغه ډیره نازکه برخه هم ویني تر څو دهغې لارې شیرشاه را ننوځي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته یې یوځل بیا په خبرو پیل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا یو بل مهم خبر دادې چې شیرشاه سوری خپل یو زوې جلال خان د چندریرې په لور دخپل لښکر سره یو ځاې استولي دې. شیرشاه سوری دهغوې څخه غوښتي دې چې چندریري سوبه کړي او یا یې داسې کلک کلابند کړي چې دهغه ځایه راې سین ته کومک و نه رسیږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بیا یې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ویل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره وخوځاوه. بیا پورن مل په ټیټ اواز سره وویل چې ، ته نور ور تلاې شې. دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځایه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پیل وکړ.

اوس تاسو دواړه وواياست چې څه کول په کار دي ؟دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر یې کاوه. دلږ څه ځنډ وروسته یې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا د پوښتنې په اړه چې ما او پاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې او سي او دکلا د دیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله بارئ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه او پاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې دشیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولواو دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن ددیوال په راپرزولو باندې بریالې شی نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځای دخواص خان او عادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي او که را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته ټیل وهلو باندې بریمنده شو . خو ته به هغه وخت ددیوال دپاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو او بیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان او عادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځای دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړی څو ګولئ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې. بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین دښار د دیوالونو بیروني لورې یې خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولی پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دمانښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان او عادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوړده شول. لمړی خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې د مخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په څیر حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم د خپل لښکر سره یو ځاې د همدې مات دیوال څخه ورتیر شو او کلا ته ورننوت. په عادل خان هم د پاروتي په څیر پرتاب د خپل لښکر سره یو ځاې یرغل راوست.

پاروتي د نارینه و په کالیو کې وه ، په دې خاطر هیچا نه پیژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ یې د خپلو لښکریانو سره یو ځاې د «کن فیکون» د نغمو او د تکبیر د اوازونو سره یو ځاې د پاروتي په لښکرو باندې یرغل وروست او د پاروتي په لښکرکې یې داسې یو توپان جوړ کړ چې د هغوې حالت یې د بد نه د بدتر په لور یوړ. د خواص خان په لور د کتلو سره سم د شیرشاه سوری زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر او غضب لاندې راوست او په هغوې داسې ګذارونه پیل کړل چې شین اسمان یې پرې تور وګرځاوه .

پرتاب او پاروتي تر ډیره پورې د خواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دریدل، هغوې د خپلو ځانو او د خپلو لښکرو د خوندي ساتلو په خاطر یو بل ته اشاره وکړه او وتښتیدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل د پرتاب تر شا ولاړل نو د کلا د داخلي برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په څیر را ووریدل. هلته پورن مل د خپل لښکر سره یو ځاې ولاړ و . د غې غشو د خواص خان او عادل خان لښکرو ته پوره زیان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې د مات دیوال د برخې څخه بیرته بیرون ولاړ ، عادل خان هم د خواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه یې د هغه ځایه را وویستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان او عادل خان څخه د تیښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا د دروازې څخه د ننه راغلل نو هلته یې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی او پرتاب یو د بل سره مشوره وکړه او خپلو فوځونو یې د دیوال تر څنګ په پراخه میدان کې د پړاو کولو حکم وکړ. خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو اود پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسیدو سره د پورن مل مخکې و دریدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه ووایي خو پورن مل پرې رامخته شو او ورته یې وویل چې :

پاروتي اوپرتاب ! کله چې ما ستاسو د ماتې په اړه واوریدل ډیره زیات خفه شوم. ما خو هیله درلوده چې د شیرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځایه وځغلوئ او مونږ ته به دا فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د دیوال هغه لویدلې برخه به بیرته جوړه کړو. خو ستاسو د دواړو ماتې زه د اندیښنو سره مخ کړې یم.

پلارجانه ! فتحه اوناکامي دواړه خو د یو چا نه یو چا په لمن کې راپریوځي . که نن موماتې وخوړه سبا به بیا بریمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډیره مینه خپل پلار ته کولې. هغې یوځل بیا خپل پلار پورن مل ته په وینا کې وویل :

پلارجانه ! ما د شیرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب د شیرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړو . په دې کې شک نه شته چې د هغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو د دې سره بیا هم زه تاته ویلې شم چې په خپله شیرشاه او د هغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي . مونږ باید خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هیلمنه یم چې که چیرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو او دا کلابندې اوږده کړو نو شیرشاه سوری به د کلابندۍ څخه په تنګ شي او د دې ځایه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کیږي ، اوس خو شیرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به دد ې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي، اوبیا لږ څه مخته دیوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونږ دویم ښار چندریري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته کومک رارسیدل هم بند شوي دي.نو که چیرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډیر ژربه د شیرشاه سوری زوې جلال خان چندریري په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شیرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره یوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې اومونږ ته دهیڅ لورې دکومک د رارسیدو هیله نه شته . زمونږ سره خو یوآځې د چندریري ښار و چې د کومک د راتلو هیله ترې کیده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره اومددګاره پاته شوي یو. دا خبرې پورن مل په ډیرې عاجزۍ اوبیچارګۍ سره وکړي اوبیا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډیره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بیا پرتاب دپورن مل د اندېښنو د لرې کولو له پاره څه ویل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه توپونه چې شیرشاه سوری د دې غره په څوکه اېښودې دي،دهمغې په کومک سره یې دراې سین دکلا بیروني دیوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال دماتولو وروسته به شیرشاه سوری همدا سې غلې کښیني. ددې دیوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډیرې سترې شوې دي ، اوس به هغه په نورو دیوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا دیوالونه دډیرو ګولیو دورولو زور نه لرې. رالویږي اوبیا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بیرون دي.

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همدا سې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلار ه دغه پوښتنه په ډیره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې دسخت ګذار کولو له پاره له ماسره یو وړاندیز شته . اوهغه دا چې ، مونږ باید ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شیرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نور و دیوالو باندې ګوله باري پیلوي ، زماپه آند چې مونږ باید په خپل اخري تدبیر باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ باید دخپل ټول لښکر سره یو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چیرې مونږدهغوې دواړو په مقابل کې بریاوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځایه مو و شړل نوبیا خو به په همد ې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالویدلې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چیرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره یوځاې واخلو او د بیتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبیتواندې په ځنګلونو کې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړیو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شیرشاه سوری زمونږ سره د بیتواندې څخه اخوا دګوښه وانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځايه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړانديز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بيا پاروتې څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل تر مخه ودريده اوويې ويل چې :

پلار جانه ! زه اوپرتاب دواړه دې پايلو ته ورسيدو چې ستا په دې وړانديز باندې بايدعمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او تر ټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د ديوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ بايد دبيرون څخه دهغوې ترشا پر هغوې باندې يرغل راوړو، په دې توګه به مونږ ته څه برياوې راپه برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړانديز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وويل. واورئ بچيانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځايه کړو . يوه برخه به يې زما تر قومندې لاندې وي تر څنګ به يې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به يو ځاې د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشيرشاه سورى په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې مونږ بريمنده شو نو زه به وپوهيږم چې تقدير زمونږ ملګرې دې اوکه چيرې دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به د پلان په مطابق دبيتواندې څخه تيريږو او دګونډوانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته يې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ راټوليدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و ليږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ يې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځايه ولاړل ، لږه شيبه وروسته دپوره تيارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ اوبيا يې په دوو برخو وويشه.

يوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه يې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بيا د لښکر دا دواړه برخې د شهرپنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډيره بيړه دخپل منزل په لور رو روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څير د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پريوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپي حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپي يرغلونه په شاتمبولي ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تيار شوي و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګيد ، هغه دخپلو تيزو حملو په واسطه په ډيره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبلې اړخه دخواص خان په څير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څير ورغلې و ، لږه شيبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتيدل. خو په تيښته تيښته کې يې خپل فوځونه بيرته سره را يوځاې کړل اودپخوانې پلان له مخې د بيتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور يې د تيښتې له پاره ځانونه تيار کړل. خوکله چې دوې د راې سين څخه ووتل او د بيتواندې په لارې باندې سرشول نوپه همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شيرشاه سورى يې دخپل توانمند لښکر سره يوځاې په مخکې ولاړو ، کيدې شي چې شيرشاه سورى ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتيښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شيرشاه سورى د لښکر مخې ته راورسيد نو دشيرشاه سورى لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې تر شا رارسيدلى و اودپورن مل لښکر يې تر شا د ضربې لاندې نيولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ،پخپله پورن مل او پرتاب دواړه په دې جنگ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سوري مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته د شيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او څو کسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډير غور سره د شهزادگۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او د ښه شکل او صورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره د کتلو وروسته خواص خان شيرشاه سوري ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل د لور شهزادگۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې وو ايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تا ته له ما څخه د اجازې د غوښتلو اړتيا نه شته. پر ته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زما د رونده شيرشاه ! زه د دې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډير غور د کتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سوري غلې وکوت نو ويې ويل چې :

زه غواړم چې دا پاروتي د خپل مهربان فدايي خان کوچياني قبيلې ته وسپارم او هغه يې د خپل زوي اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سوري په خندا شو او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، د غه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړي چې همدا سې وشي ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې د دې پاروتي رضا او خوشحالي هم شامله وي. تر څو نوموړې د خپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. د دې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو او د پاروتي مخې ته و دريد.

پاروتي ! زه د شيرشاه سوري اعلې سپه سالار خواص خان يم. گوره خورې ! ما د شيرشاه سوري سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به د دې پريکړې په اړه له تا سره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نو بيا به زه پرې د عمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا د خوشحالۍ او رضا پرته نه کيږي .

خواص خان د دې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې : گوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا د مزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې :گوره خواص خانه ! زه د دې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې د شيرشاه سوري داسې يو سالار چې د هندوستان په زمکو کې نا قابل تسخير گڼل کيږي ، هغه په ډيره نرمه لهجه او شفقت سره ما ته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا د خپل ځان له پاره يو جال وگڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

گوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نو بيا به دې د ورور په څير د خورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه گڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستا په اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده د هغې په اړه ستا رضامندي غواړم . زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل یوه دوست او ملګري زوي ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحالیو کې تیر کړې ، وو ایه چې ته دې کار ته تیاره یې ؟

د خواص خان په دې خبرو پاروتي په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو د خپل ځان له پاره د کومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه د خوشحالیو نه په کالیو کې نه ځاییده ،دهغې د شکل څخه داسې راڅرګند یده چې هغه په خپلو خیالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بیا یې وویل چې: خواص خانه !هغه څه چې تا وویل ،که چیرې هغه له ما سره بدترینه ټوکه نه وي نو زه به درته وو ایم چې زما د خوشحالیو اخري حد به نه وي چې زه د یوه داسې چا چې د زړه ورتیا او شجاعت کیسې یې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وویلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل سهي دي نو بیا به زه وو ایم چې تا د خپلې رویې په اساس زما د دعاګانو ، ارزوګانو او هیلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو او ښکې لرې کړې او زما ذهن دې د خوشحالیو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وویلې که چیرې هغه زما دقتل او وژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتیرولو له پاره چې هره لایحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل یوعسکر ته یې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وویل چې : په منډه ولاړ شه او فدایي خان اودهغه زوې اسماعیل خان تر دې ځایه راورسوه . هغه عسکر په یوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شیبه وروسته یې فدایي خان او اسماعیل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کیناستل . خواص خان هغوې ته په کتلو سره وویل چې . زمادرونده فدایي خانه او زما درونده وروره اسماعیل خانه ! دې پیغلې ته ووینئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده . ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعیله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده . ایاته زما ددې پریکړې سره موافق یې ؟ اسماعیل په ډیر ممنونیت سره خواص خان ته وکتل .

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهیڅ پریکړې د ردولو صلاحیت او وړتیا نه لرم. که چیرې تا شهزداګۍ پاروتي زما د ژوند دملګرې په څیر زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنیا د ټولو خوشحالیو څخه ډکه کړې ده. د اسماعیل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان دپاروتي په لور وکتل او ورته یې وویل:

پاروتي ! دا فدایي خان زما ډیر محترم او زما ډیر زیات دوست دې .اودا دهغه زوې دې . اسماعیل خان نومیږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، ایاته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتي څټ ښکته شو او ویې ویل چې نه . ماته هیڅ اعتراض نه شته . دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په همدې ورځ د شیرشاه سورى سره د سلا مشورې وروسته پاروتي د اسماعیل سره واده کړه .(یو شمیر تاریخ پوهان لیکي چې هغه دراې سین دراجه لور شهزاګۍ د کوچیانو دقبیلې دمشر په واک کې ورکړې وه) .

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو او په راې سین باندې د ولکې کولو وروسته ،شیرشاه سورى هملته په راې سین کې قیام وکړ. دهمدې قیام په وخت کې د چندریرې څخه قاصد راغې او شیرشاه سورى ته یې دا خبر ورکړ چې دهغه زوې جلال خان په چندریري باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوریدو سره دشیرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زیاتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندی توګه خپلې خیمې ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ور منډې کړې ، هغه یې په غیږ کې و نیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیناستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډېره حیرانتیا سره ترې و پوښتل چې :

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو د هغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه د هغې او د هغې د کوچنی د کتلو له پاره ډېره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډېره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې : ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم د ګنګا او د هغې د کوچني په اړه اندیښمن یم،تر اوسه پورې د دواړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل :

ګوره کملاوتي ! زه د بهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو د هغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یو ځاې سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنید و تروختـه پورې همدلته په لښکر کې او سیږې . ته په دې اړه اندیښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډېرتکلیف او اندیښنې وړ ګرځي ، لمړۍ چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډېر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې . کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډېره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډیر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک د هغه پر خلاف بغاوت او سرکشی کوي نو بیا هغه دا کار ماته را سپارې. نو په دې خاطر زه د هغې باور او اعتماد ته دوکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې که چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تا سره ژمنه کوم چې ډېر ژر به بیرته را ستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و اوسیږې چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږ پر خلاف نه وي ګرځیدلي . کله چې زه د بهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیار و و. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه دداسې بیا بیا جدا والي څخه د میړه او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډېره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل :

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي د هغه په خبرو باندې تر ډیره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا د خپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تیارئ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځایه کوچ کوم .اوکوچ له پاره چې دکومو شیانو د را ټولولو اړتیا ده هغه به پوره کړم. همدا راز به یوځل بیا دشیرشاه سوری سره مشوره کوم ،کیدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شیرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتې دې او هملته په خپله خیمه کې یې ورته دعوت ورکړې. نو په دې خاطر به زه هم نن ماښامې هملته دشیرشاه په خیمه کې کوم. بیا دکملاوتی له اړخه دځواب داورید و پرته خواص خان د خیمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاې باندې ډاډمنه او مطمئنه کیناسته.

خواص خان دخیمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدایی خان دقبیلې په خیمو کې ور ننوت. اوبیا دهغې خیمې تر مخه و درید چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خیمې ته ور ننوت ، ویې کتل چې ګنګا او نیرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نیرمل دخپله ځایه راپورته شوه او خواص خان ته یې مخ کړ او و یې ویل :

خواص خانه !ګنګا په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کیناستم او دهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې :

نیرمل ته کینه !هغه خبرې چې زه یې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهیږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړین دي. دخواص خان دوینا سره سم نیرمل دګنګا تر څنګ بیرته کیناسته. خواص خان لمړۍ دخپل کوچنې سره مینه وکړه اوبیا د ګنګا تر څنګ کیناست ، ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره مینه خپل خاوند ته کتل اوبیا یې ورته وویل :

ستا کالي خیرن شوي دي او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبیا نوي کالي واغوندې اوبیا له ما سره خبرې وکړې.

که چیرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بیا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبیا به له ما سره هیڅ ځواب نه وي ، او که چیرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمد ستې دخواص خان خبره پرې کړه او وویې ویل :

که چیرې هغه در څخه وپوښتي نو ته ورته ویلې شې چې دراې سین د فتحې په خوشحالۍ کې شیرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبیا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه یې درته وایم. ګنګا او نیرمل دواړو هغه ته غوږ کیښود ،بیا ورته ګنګا وویل چې: ډیره ښه. هغه څه چې ته وایی اوس یې ووایه.

ګوره ګنګا !ما لږه شیبه مخته د شیرشاه سوري سره په تفصیل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځایه د خپل لښکر سره یوځای دبنګال په لور روانیږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندي تر لاسه کړم ،هغه فدایی خان ته هم زیان ور اړولې دې ، زه غواړم دهغه ټول ملګري له منځه یوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره یو ځاې دکوچ کولو له پاره تیاره اوسه. فدایی خان به دخپلې ټولې قبیلې سره یو ځاې له مونږ سره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تیزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړې دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ويلي واې چې هغه يواځې په لښکر کې پريږدې او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! د شيرشاه سوري سره د تفصيلي خبرو وروسته او دلته ستا څخه لورې ته درا تلو د مخه زه کملاوتي ته ورغلی وم . ما هغې ته ويلي دي چې زه د بهار په سيمه کې د څو باغيانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار د دې ځايه د خپل فوځ سره يو ځاې کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجوديت کې به هغه څو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سيږي. اوس راته ووايه چې ته نور څه ويل غواړې؟

د خواص خان د ځواب به اوريدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه او بيا يې وويل :

زوې دې د رسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګوري . که چيرې لږه موده نوره هم همداسې حال واوسی نو معلومه نه ده چې بيا به ده ته څه پيښيږي . خواص خان په ډير غور سره د خپل زوې په لور وکتل ،ريښتيا هم هغه په پرانستو سترګو د خپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغي او د خپل زوې سره يې د زړه د اخلاصه مينه وکړه او بيا يې وويل: وار وه ګنګا ! دا حالت به ډير ژر پاې ته ورسيږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې يو شين انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنيدو وروسته را مخته کيږي. وا وره ګنګا ! زه به د ماښام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډيره به همدلته واوسم. د خواص خان د دې خبرو څخه ګنګا ډيره زياته خوشحاله شوه ، د خپله ځايه راپورته شوه او د خواص خان ګنډلي کالی يې ورته وړکړه ، د خواص خان د پورته کولو له پاره يې هغه له لاسه و نيوه ، بيا د هغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بيا دا نوې کالي واغونده ،بيا زما څنګ ته راشه او راسره کينه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره يو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت . ځان يې پريمنځه او نوي کالي يې واغوستل بيرون راووت او ګمنځه يې راواخسته ، ويښتان يې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخواني کالی يې بيرته ګنګا ته ورکړل ،بيا راغې او د خيمې په منځنې برخه کې درې واړه کيناستل ، په خپلو منځو کې يې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان د قبيلې او خپل لښکر سره يو ځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم د خپل زوې او نيرمل سره يو ځاې د هغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدايي خان او خواص خان د مهاکوې د مرکز څخه لا لرې وو چې فدايي خان خپل اس ورمخته کړ او خواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم د خواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو د خواص خان د نائب په څير د هغه په لښکر کې کار کاوه. فدايي خان د خواص خان څنګ ته د رارسيدو سره سم هغه ته وويل :

خواص خانه زويه ! اوس خو دادې مونږ د مهاکوې سيمې او مرکز ته ور نژدې کيدونکې يو ، خو اوس داسې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟ خواص خان ورته په مسکا شو او ورته يې وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدایي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پیل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتیکي را وویسته او په فضا کې یې پورته کړه ،خپل شاته لښکر یې و دراوه . دهغه د لښکر د دریدو سره سم د فدایي خان قبیله هم تم شوه.

ګوره فدایي خانه ! اوس را ته ته ووایه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسیږو. خواص خان ترې وپوښتل :

فدایي خان ورته وویل: ګوره خواص خانه زویه !په کومه توګه چې مونږ روان یو ، نو که همداسې ولاړ شو نو تر سبا ماسپښینه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسیږو.

دفدایي خان د ځواب داوریدو وروسته خواص خان خپل سرټیټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدایي خان دواړو په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخري پریکړه وکړه اوبیا یې فدایي خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

فدایي خانه ! پرمهاکویي چې ما دحملې له پاره کوم پلان تیار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښي لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبیلی سره یوځای ولاړ شې ، داسیمې ما کتلې دی او زه هیلمن یم چې دا لاره به نیغه د مهاکوي مرکز ته رسیږي. په ځواب کې ورته فدایي خان وویل:

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: نو که زما خبره سهي وی نو فدایي خانه واوره !ځومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وویشم، یوه برخه به یې له ما سره پاته شي اوبله به یې دجلال خان جالو سره یوځای ولاړ شی. جلال خاه جالو به ستا دقبیلی سره یوځای اوسې ، مګر دوې به ستا دقبیلی ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدایي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخیال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان یو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدایي خان ورته وویل چې: زویه !ته بلکل سهی وایی.

که چیرې دا هم سهي وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره یوځای دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان تری تم کړم اوستا دقبیلې تر څنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهیږي چې زه په سنګر کې یم اوستا د قبیلی تر څنګ څنګ روان یم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبیلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چیرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبیلي ته به کوم زیان و نه رسیږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې یم اوخپله حمله به مې پیل کړې وي په دې ترتیب به مونږ مهاکویی ته دتیښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونیسم.

تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته یې وویل: جلال خانه وروره !ایا ته زما ددې پلان سره موافق یې ؟جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ویې ویل: امیر خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملي توګه دا پلې کړو . نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشی نوبیا یی هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوې پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوي دډیر سترا و ویریدونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اورد سکروټو په څیر دفدایی خان اوجلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلی د ځوانانو په مټ د مهاکویی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یی دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت . او د مهاکویی دلښکرو تر شا یی پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه.د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یی بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې اود مهاکویی د ژوندي نیولو هڅه وکړي.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یی و نیوله . اوس نو د څلورو خوا و څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خا ن په لاسو ژوندي نیول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې د راې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نژدې شو نوسمدستی یی خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یی تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچني هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قرارۍ سره یی دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نژدې شو نو ګنګا خپل آس کرار کړ، خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنۍ ته يې مينه ورکړه او بيا يې ګنګا ته وويل چې:

ګوره ګنګا ! ته اوس انديښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سيدو لارې نورې پای ته ورسيدې ، ګنګا ورته په ډيره مينه وويل چې:

خواص خانه ! زما حبيبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره يم. زه پوهيږم چې هغه جداې چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډيره عارضي او ډيره ژر له منځه تلونکې ده. بيا به د تل له پاره مونږ يو ځای او دوه قالبه و اوسو. ګنګا دا خبرې په پوره مينه او محبت سره کولې

ګوره ګنګا ! ته د څه وخت له پاره د فدايي خان په همدې قبيلې کې او سيږه. راې سين ته د رسيد و سره سم به زه يو ځل هلته کملاوتي ته ورشم ، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د همغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ، خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بيا يې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدايي خان په قبيلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدايي خان د قبيلې سره يوځای راې سين ته ورسيد ، شيرشاه سوری او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدايي خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بيا د شيرشاه سوری په حکم فدايي خان د شيرشاه سوری د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبيلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره يو ځای د فدايي خان د قبيلې په لور ور غلل. هغه خپل لښکر ته د شيرشاه سورې د برخې د لښکر سره يوځای د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۶

کملاوتي په خپله خيمه کې ځانته ناسته وه چې د خيمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول. بيرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهيده چې دوې دواړه د کملاوتي نژدې خپلوان دې او د هغې خيمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خيمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته يې ښه راغلاست وواېه. او بيا چې کله هغوې دواړه د کملاوتي څنګ ته ورغلل او کيناستل نو کملاوتي د احتياط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بيا يې په ډيره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ايا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې ! ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي يو چې تا ته وواېو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دادې ستا ميړه خواص خان بيرته راې سين ته راستون شوې دې ،اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه ليدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خوا ته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کوم اخري خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډيره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهي ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسيدلې دې چې خواص خان له منځه يوړل شي ،وواېه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډيره راز سره وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خيالاتو د ځرګندولو په وخت کې وويل :

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي او که نه دا معامله به نوره هم اوږده شي . او څومره چې اوږديږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زياتيږي . کملاوتي په ډير غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

منوهر داسه او ملوکچنده . واورئ ! نن به نيمه شپه تاسو د خيمې د شا د دروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ويده شوې وي . دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګيډې د درد په بهانه د ډاکټر پسې واستوم تر څو ماته د هغه څخه دوايي راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکتر څخه دوييی راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی او د همدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خيمه کې چې زه او سيرم اوپه کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قيام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده . بلکه يوې لورې ته ده ، نو په دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تيښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان دا خيمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم ياد ساتئ چې که چيرې همدا نن شپه هغه دا خيمه دلښکرو منځته يوړه نو بيا به تاسو نه راځئ ، که چيرې دا خيمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زما په اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه د هغه د برخې لښکر به پړاو کړې وي ، نو په دې خاطر تاسې د شا د دروازې څخه بيرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوريدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خيمې د شا د دروازې څخه بيرون ووتل.

شپه پښه شوې وه ، او خواص خان په خپله خيمه کې په ژور خوب ويده و ، شپه د نيمايی څخه اوښتې وه خو کملاوتي په ډيره بې قراری سره ويښه پاته وه . خو کله يې چې دخيمې د شا د دروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په يوه منډه دخيمې هغه دروازې ته ورغله ، ويې کتل چې د دروازې څنګ ته ملوکچند او منوهر داس ولاړ دي . کملاوتي ورته په غوږ کې وويل چې :

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکتر پسې استولې دې او هغه به دلږ څه ځنډ وروسته را ستنيږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ويده دې ، رانوځئ چې د هغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پيدا کيږي . ما د دې ځايه دتيښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ او خواص خان ووژنئ . او د هغه د وژلو وروسته بيرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بيرون ته ولاړ شئ.

دکملاوتي د وينا سره سم منوهر داس او ملوکچند خيمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه يې د خيمې هغه خونی ته يوړل کومې کې چې خواص خان ويده شوې و ، بيا کملاوتي په خوله څه ونه ويل خو په اشارې سره يې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډيره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شيبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځاې ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه . کملاوتي وکتل چې د هغوې په لاسو کې په وينو ککړې تورې وې . کملاوتي دا وانګيرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې . بيا ملوکچند کملاوتي ته وويل : ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وينا دادې خواص خان له منځه يوړ ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي انديښنه څرګنده کړه . تاسې دواړه دا په وينو ککړې تورې همدلته په خيمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځايه و تښتو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وينا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې توري هملته په خيمه کې ښخې کړې اوبيا درې واړه دخيمې دشا ددروازې څخه ووتل اوپه تيښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخيمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو . داسې ګذار چې توره يې ملا څخه بيرون ووتله. اوکملاوتي يو ناڅاپه چغې اوسورى جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په برېرو سره راپورته شوه ، ژر ژر يې په خپله ملايې لاس وواهه. او بيا په عجيبو فکرونو کې ډوبه شوه. بيا يې خپل ځان ته وکتل او ويې ويل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننويستلې، ايا منوهرداس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقيقت څه دې ، زه نه پوهيږم خو ما خوب کوت. بيا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نيوه اوپه ډيره انديښنه کې خپل ځان ته وويل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتيرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقيقت سره هيڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننويستې اونه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خيمې ته را ننوتې دي . دا زما ويريدونکې خوب و . کملاوتي په همدې انديښنو کې پاته شوه څکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ويده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجوديت له امله کملاوتي نوره هم انديښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخيمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتي چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خيمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نيوله او په رسيو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بيابيا پوښتل چې تاسې څوک ياست او ولې ما په دې رسيو کې را نغاړئ ؟ ايا تاسو نه پوهيږئ چې زه دشيرشاه سورى داعلي سالار خواص خان ښځه يم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې څرګنديده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ، څکه يوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډيره بيړه يې کملاوتي په رسيو کې و تړله اوبيا يې را ښکودله اودخيمې څخه يې بيرون وويستله.

هغوې کملاوتي يوې بلې خيمې ته يوړه ، په هغه خيمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و ، چې خيمه يې پوره پوره رڼا کړې وه. په خيمې کې يوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي يې پرې ور وغورځوله.

بيا په تحکمانه توګه يوې ښځې کملاوتي ته وويل چې ستا اصل ځاې دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځايه به د تيښتې هڅه نه کوې او که نه څټ به دې در پرې کړل شي. ته خپل ښې لورې ته ووينه چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوې به ځنځيرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډيره حيرانه دريانه وه ، نه پوهيده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهيده چې دشپې په دې تياره کې دا انقلاب څه ډول راپيدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښتنه وکړى ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خيمې څخه بيرون ووتلې.

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندیري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان وټاکل اوبیا دخپل لښکر سره یوځا د اګرې په لور روان شو. فدایي خان هم دخپلې قبیلې سره یوځای دهغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو . بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې. هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل ، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایي خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران دشیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د مارواړ د راجه مالدیو پر خلاف دادې دراجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو اودلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده اوبله د شیخاوتې او ناړونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي . اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو . ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د دجود پور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې دهغه ډېر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو دلښکر سره یو ځای ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. دمالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي ، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو دلښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تږیو نکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې ، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې دحملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ.شیرشاه سوری ددې پوښتنې دکولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب دغوښتلو منتظر پاته شو . تریوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې اوبیا خواص خان دټولو په نمایندګئ وویل :

زمونږ درونده اقا ، شیرشاه !دحرب دفنونو اوسیاسي اړخه چې تا دکومو دوو لارو یادونه وکړه ،هغه دواړه ډېرې مهمې دي ، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه دسیمو څخه پوره اګاهي اوخبر تیا نه لري.اوبیا دا چې د مارواړ دراجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډېر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډېر احتیاط کول په کار وي او ترڅنګ به یې پوره ګرندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروندہ شیرشاہ ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوی دد ې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوی زمونږ تر مخ خپل ځانونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګي پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړی هدف دې . ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې ځه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوی د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوی به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف ودریږي .اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

دروندہ شیرشاہ !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه داهیله لري چې مونږ به داجمیر په لور خوزیږو . او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو. ځکه کوپا او جیتا چې په کوم ځای کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې ځرګندیږي چې هغوی په دې تمه دي چې مونږ به داجمیر په لور کوچ کوو . او ځه وخت چې مونږ داسې وکړو نوکوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په داسې حال کې چې دمالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځای زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اودداسې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یوځای به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي .اوپه دې توګه زمونږ جنګي پلان د ناکامۍ سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نوراجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي. که چیرې داسې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته داسې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوی ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړی کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه. هغه سمدستي دغه جنګي غونډه پاې ته ورسوله او خپل فوځ ته یې دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې دسفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې دسامانونو او وخوراکې توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې دسفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه یې سړک جوړ کړ اوبیا یې په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکي په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه . په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو دکومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شی نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شی نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته .نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه او په ناڅاپې توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځاې پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یو د بل مخ په مخ د جنګ له پاره تیارې شوې.

په کوم ځاې کې چې د مالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یو بل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې د همدې په واسطه د لښکرو تر منځ کوچنې کوچنې جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځاې پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځاې شوي وو. دد ې نه علاوه د راټورانو قوماندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې دلته رارسیدلي و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندیښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګي قوماندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټينګ کړم ،اوس دا اړيکې ټينګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زيات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زيان تماميږی. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کيدې شی په داسې حال کې چې د مالديو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتياوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالديو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل :

درونده شيرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې يو وړانديز کول غواړم ،شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه اوشفقت سره وويل: وو ايه زويه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وويل چې زما محترمه !لکه څنګه چې ليدل کيږي د راجه مالديو دلښکرو شميره زمونږ څخه څو واري زياته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ويشي. يوه برخه به له ځانه سره پريږدي ،بله به کوپا اودريمه به جيتا ته ورکوی اوڅلورمه به کهيراج ته سپاري ، زما په آند چې پنځمه به جرنيل کهيمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به يې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې يرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالديو سره د جنګ له پاره داسې يو تدبير جوړ کړو تر څو راجه مالديو دخپل لښکر ډيره برخه له ځانه سره واخلی اوددې ځايه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړانديز د شيرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپيدا کړه. هغه وويل: خواص خانه زويه !دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پيل کړو نو ددې پيلامې دمخه مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه يوسی اوددې ځايه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وويل چې:

زما مشره !دا کار شونې دې. ته همدا نن عادل خان ته يو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور وليږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمير باندې حمله وکړي. شيرشاه سوری سمدستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ويې ويل :

خواص خانه زويه !دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اودداسې کولو په اساس به ولې مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځايه به ولاړ شی.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دې درکړې. ما داويل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمير باندې حمله کول غواړي. درونده شيرشاه !همدا اوس د اجمير په ښار کې د راجه مالديو راني (اوما ديوي) اوسيږي ، کله چې مالديو ته دا خبر ورسيږي چې عادل خان په اجمير باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې راني اوما ديوي د راويستلو او د اجمير د دفاع له پاره پخپله ديوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالديو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستي وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کيني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسيږی چې راجه مالديو د جنګ دميدان څخه وتلې او د اجمير په لور روان دې نوهغه دې هم بيرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو د شیرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر یې کاوه ، بیا یې سر راپورته کړ مسکې مسکې و بیا یې په زوره وخندل او په ډیر شفقت سره یې خواص خان ته وکتل او بیا یې وویل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصیبت کې زما په کار راغلې یې . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهیږم چې د دې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا اسې وکړو نو په یقین سره به راجه مالدیو د اجمیر په لور د تیښتې منډه وکړي . ګوره زویه ! زه به همدا اوس او همدا ګړی عادل خان د یوه کوچني لښکر سره ولیږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا ځرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمیر باندې حمله کوي . نو د دې خبر په اوریدو سره که راجه مالدیو د خپل لښکر یوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به یې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالدیو سره د لښکر د تللو وروسته به بیا هم د هغه دومره لښکر دلته پاته وي چې زمونږ څخه به یې شمیره ډیره وي خو د اندیښنې کولو له پاره اړتیا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته داسې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و . د شیرشاه سوري د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو او بیا یې په ویلو پیل وکړ .

زما درونده شیرشاه ! زه لږ څه نور هم ویل غواړم . شیرشاه ورته وکتل او ورته یې وویل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې او تا ته د اجازې اخستو څه اړتیا ده ؟ خواص خان مسکې شو او ویې ویل :

سبا چې ته د جنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چیرې د دې نه مخته راجه مالدیو د اجمیر په لور روان شوې و نو بیا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به یقینا په څلورو برخو ویشل کیږي ،یوه برخه به یې د راجه مالدیو د سالار کوپا او بله به یې د جیتا او دریمه به یې د اکهیراج او څلورمه به یې کهیم کرن تر قومندو لاندې وي

د هغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وویشه . یوه برخه یې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه د دې صحرا د شګو په غونډیو کې سنګر و نیسم . بله برخه یې د خپل ځان سره وساته ،دریمه یې جلال خان جالو ته او څلورمه یې برهم جیت ته او پنځمه یې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې د خپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بیا به زه خپل کردار ادا کړم .د سنګر څخه به را ووځم او د دښمن هغه لورې ته چې پر تاسې یې فشار زیات وي د حملې کولو هڅه وکړم . او زه هیله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به د دښمن لیکې یو په بل پسې ماتې شي .

شیرشاه سوری په ډیره ستاینه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل :

خواص خانه زویه ! زه ستا د دې وړاندیز ډیر قدر کوم ، ګوره زویه ! زه به ستا د وینا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وویشم او ته د همدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د یوه کوچني لښکر سره یوځاې د دې ځایه روان شي . اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،د دې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړی د خیمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د یو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو او خواص خان د خپل لښکر سره یوځاې هلته په سنګرونو کې کیناست .

بیا یې څلورو خواو ته دا خبر خپور کړ چې د شیرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمیر باندې د حملې له پاره ولاړ .دا خبر د دښمن کمپ ته هم ورسید . د خبر د اوریدو سره سم راجه مالدیو په لړزه شو نو په نیمایی شپه کې یې د خپل لښکر یوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته اود جنګ دمیدانه څخه ووت اود اجمیر په لور ولاړ. په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشاسوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملې شو.

بله ورځ د جنګ دپیلامی له پاره شیرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنګ ډول وواهه. اودخپل لښکر لیکې یې جوړه ولې ، نوراجپوتانو چې کله وکتل چې شیرشاه سوری د جنګ پیلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. اوپه ډیره بیړه یې دخپلو لښکرو لیکې جوړې کړې.

دخواص خان اندازه سهې وخته ، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وویشه ،یوه برخه یې کوپا ، بله یې جیتا او دریمه یې اکهیراج او څلورمه یې کهیم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجیتا په ترتیب سره ښي او چپ اړخ ته شول ، په دې توګه د راجه مالدیو جنرالان ښي اوچپ لورې ته شول تر څو په شیرشاه سوری باندې دحملې له پاره ځان جوړ کړي.

دبله اړخه شیرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتیب سره منظم کړ ، دلښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو اوخپل زوې جلال خان یې دخپل ځان سره و ساته پهداسې حال کې د لښکر په ښي اړخه کې یې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جیت و ساته. اوس نو د جنګ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کر ن په مقابل کې شیرشاه سوری اودهغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالدیو دجنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاه سوری قومندان برهم جیت و درید.

جنګ شیرشاه سوری دخپل زوې جلال خان په متو پیل کړ. هغه د مالدیو د لښکر په زړه باندې چیرې چې اکهیراج او کهیم کرن دهغه په مقابل کې ولاړ و ، حمله وکړه. اکهیراج او کهیم کرن دواړو د شیرشاه سوری او دهغه د زوې مقابله وکړه ، دهغه حمله یې و تمبوله اوبیا یې په خپله ځوابي حمله پیل کړه.

په همغه وخت کې چې شیرشاه سوری د راجپوتانو دلښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې دراجپوتانو یو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته ، اوپه لمړیو کې دهغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې اوبیا په ډیره بیړه دجلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او میړانې سره د کوپا مقابله وکړه ، په دې و توانید چې دهغه دا وینه تویونکې حمله په یوه ډول و تمبوې .

په همدې وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې دخپلو پټنځایو څخه راووت ، مخته راغې او تر ټولو لومړې یې کوپا اودهغه لښکرې تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او دهغه لښکرې بې وسه کړې اودماتې سره یې مخ کړې ، دهغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په لیکو کې ور ننوتې وې اود هغوې لیکې یې له منځه وړې وې اودمخکې تللو هڅې یې کولې اوس یې د تیښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت داسې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړي او نیمایی د جلال خان جالو او نیمایی د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو بری یې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمایی لښکر سره یو ځای دخواص خان د مخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او دهغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یواځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځای ته وکاږی ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړشی خو خواص خان او جلال خان جالو دهغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې دهغه ددې کار سره سم خواص خان دهغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیر ښت راوست او دهغه دپاته کسانو په وژلو یې لاس پورې کړ . اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و . خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکری یې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او دهغه لښکریانو ته څرګنده شوه چې خواص خان دهغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو دهغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان دهغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او دهغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان دهغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتا لښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و . ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او دشا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څیر را پریوتې و . اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه ،ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګیده هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او دهغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلې د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددشمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان دهغوې په لیکو کې ورننوت او دهغوې ډیره کې یې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان دهغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او دهغه څټ یې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا دمړینې وروسته دهغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میړو وزو په څیر یې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت دهغوې دواړو لورو ته روان و او دهغوې عسکر یې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوې جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و اوددښمن سره یې د ویني او اور وحشتناکه جنګ پیل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم داکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کهیم کرن د جنګ د میدانه په تیښته بریالې شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری هملته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو دبرخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه ننبه څرګندیده . خلکو به ویل چې دماروړان راټور راجپوتان د سرد پرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې د راجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دڅو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. اوهغه یې د جودپور په لور و لیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو دلښکر بله برخه یې دخپل زوې جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب و ټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوې سره د شیرشاه سوری بل ځوې عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

ښخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتیدلي و او د اجمیر په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اومادیوی همهلته اوسیده .

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوي زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځاې غوره کړې و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلي واودخپله راني اومادیوي یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللي دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلي دي. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایی لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلي دي. ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو وېې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې ترڅنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپېته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلاته ورتګ ډیر ستونزمن دی ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزی ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډیره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پرېښوده او بله نیمایی برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هرصورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار دمخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کیږي او دخواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به دکلا څخه دننه دخپله ځانه دفاع کوي. تر څنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پای ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړي و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه دښار ددیوالونو تر څنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ وورويي او دیوالونه یې را پرباسي تر څو په ښار باندې دحملې کولو له پاره لاره برابره شی.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د شار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نو ټولو یو ځای دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ وورويي او دکلا دیوالونه مات کړی او کلاته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به دا وي چې د جودپور څخه ووزی او دښاره بیرون مقابله وکړي. ددې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو. چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاي او دریم یې برجنګ وو. دخواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو دخپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهای او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم دخپلو عسکرو مخې ته راغې او دجلال خان جالو تر څنګ و درید. او په ډیر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره !ته خو خپلې مخې ته ددښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په درې برخو ویشلې دي.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې ددښمن دلښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ ددواړو په مقابله کې دهغوې جنرلان هم درې کسان دي ، وروره !ته خو پوهیږې چې ددې نه مخته مونږد ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خداې کول نن ورځ به هم مونږته بریا او زیږي راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه اویواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایي سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او داړخونو لهلارې دهغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهای او برجنګ پرتا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایي او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفاع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او ددښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وويل: خواص خانه. زه هيڅ ډول انديښنه نه کوم، او نه د انديښنې کولو له پاره اړتيا شته ، زه خو غواړم چې دهغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده . خواص خانه ! لکه څنګه چې تاووېل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د برياو او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې ددښمن درې واړو جنرالانو دخپلو ليکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وڅنډل. په دې خاطر خواص خان خپل اس راوګرځاوه او په ډيره بيړه يې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

دټولو دمخه جنګ تلوکسی پيل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو يې حمله وکړه . بيمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ راګير شول.

دخواص خان د وينا له مخې دهغه له لورې تر ټولو دمخه جلال خان جالو جوابی حمله پيل کړه او خپل همت او ميړانه يې وښوده ، هغه د تکبير د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله راپيدا کړه او د تند توپان په څير يې د تلوکسې په لښکرو کې وينه تويونکې حملې پيل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډير مهارت ، جرائتندئ ، او زړه ورتيا سره دخپلو جنګې تجربو څخه دکار اخستلو په اساس د بيمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه دخپل لښکر يوه برخه د برجنګ دحملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحيت باندې لاس پورې کړ او دتکبير د غږ د پورته کولو سره سم يې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او دهمدې تکبيرونو په اوريدو سره دبيمل بهايی د لښکرو زور کيناست، هغه د تدبيرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره راټولې کړې او بيا يې د اور د ګوليو په څير د برجنګ په فوځونو باندې يرغل وروست.

د خواص خان داحمله دومره تيره اوتنده وه چې برجنګ يې تاب را نه وست او په تيښته يې ځان بيمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بريالې شوې و چې دواړه جنرالان سره رايوځای کړی او دهغوې په مقابل کې ودريږی.

خواص خان ددواړو جنرالانو په خلاف حمله پيل کړه ، جنرالانو د ډيرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې ټم شي، خواص خان په پرلپسې توګه دهغوې په فوځونو ګذارونه کول او هغوې يې يو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموارہ ميدانې سيمه کې دغه وينه تويونکې جنګ تر ډيره پورې دوام وکړ د راجه مالديو جنرالانو ، تلوکسي ، برجنګ او بيمل بهايی ، دخپلو اړخو څخه ډيرې هڅې وکړې تر څو دخواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوې د ناکامۍ سره مخ شو ي اوس نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې دهغه دپه شا تمبولو په موډ کې و . په داسې حال کې چې خواص خان بيمل بهايی او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د ميدانه دتيښتې پريکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځې مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوي ترشا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو ووژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدان ته راغلې و ، له منځه ولاړ، ترڅنګ یې دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نوپه دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس داپریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزي. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل اوپه ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان ځوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ اودهلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه دسیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړي نو راجه مالدیو به دسیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلي شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغې ، اوپه دې توګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، ترڅو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې ترڅنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسي بانټط ته حکم وکړ ترڅو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینید اس سره یوځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت

راجه مالدیو خپلو ګاونډیو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوي ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د پهلوي حاکم دهنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوکل وو . د خپل منځې سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنا بهايي دې د خپل لښکر سره يو ځاې د پهلووی ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګو کل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځاې پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې دهغه ځايه تيريږي نو دوې دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره داډير ښه پلان جوړ کړې و ، ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نو هغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځاې چې هغه پاته ځلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ځملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګونې تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو .

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنابهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنابهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواړه خوب ويده شوي وو . خواص خان دهغوې دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوې يو توپاني ملاماتونکې مرګونې حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنابهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه . دهنابهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودې دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و ترله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځاې په ځاې کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځاې شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې . ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځاې ځاې کې له منځه يوړ او پخپله دهنابهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه .

د دهنابهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځاې دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست و و . هغوې تمه دلوده چې هغوې به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوې په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅآپي لاره بدلوي او دهنابهايي به دخپل ټول لښکر سره يوځاې له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ . اوبيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتيغه تيرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سيوان په لور په ګړندۍ توګه وررروان وو.

کله چې راجه مالديو ته خبر ورسيد چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکر ي له منځه وړي دي نو هغه ډير وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ويره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سيوان ښخه د راوتلو په ځاې يې د تيښتې لاره ونيوله. دهغه د تښتيدو وروسته خواص خان د سيوان کلا دکوم مزاحمت نه پرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې د سامېل ښخه د اجمير په لور روان شوې و . په لاره کې يې د سوجت او پالي ښار ګوتې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمير ته ورسيد .

د اجمير کلا هم ډيره پښه او مستحکمه وه. ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زيات شمير عسکر او خوراکې توکې موجود وو. دکلا قومندان شنکر بهايي نوميده چې يو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې ميړانې په خاطر ډير مشهور شوې هم و. شيرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سيوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالديو يې دهغه ځاىه تيښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالديو ته هم د سيوان ښخه د تيښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شيرشاه سوري د اجمير دنيولو له پاره هغه لورې ته ورخوزيدلې دې نو پريکړه يې وکړه چې دشپې له اړخه به په شيرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو دا جمير دښار ښخه د هغه کلابندې پاې ته ورسوي او په خپله د اجمير ښار ته ور ننوځې او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شيرشاه مقابله وکړي.

دشيرشاه سوری مخبرانو هم شيرشاه د راجه مالديو ددې ارادو ښخه خبر کړې و ، په دې خاطر شيرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وويشه ، دهغې يوه برخه يې خپل زوې عادل خان ته وکړه او هغه ته يې د اجمير دښار کلابندۍ ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه يې د راجه مالديو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالديو خوش قمستي وه چې هغه وچې شيرشاه سوری دهغه په لور دخپلو لښکرو سره وخوزيد نو د مالديو ماما ديوار چوهان هم دخپل ستر لښکر سره يوځا ې د مالديو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسيد. دواړه ماما او خورين په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبيا دهغه لارې ښخه چې شيرشاه سوری پرې را روان وځلور ځلور ميله لرې شاته ولاړشې ، او کله چې شيرشاه سوری دهغې لارې ښخه تيريږي نو مالديو او ماما يې ددواړو خوا و ښخه پرې ډيره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالديو به هڅه وکړي ترڅو شيرشاه سوری و نيسي او ژوندې ترې ولاړ نه شي.

خو شيرشاه سوری هم ډير پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې ښخه چې هغه تيريږي دهغې ښخه ځو ميله واټن کې راجه مالديو او ماما يې ديوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شيرشاه سوری د خپل احتياط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځاې ته راورسيد چې ماما اوخورين دواړه په کې پټ شوي وو ،بيا دشپې په همدې تيارو کې شيرشاه سوری د خپل لښکر يوه برخه هملته په سنګر کې کينوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره يوځاې يې د راجه مالديو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه. چوهان هم په خپل وار د شيرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشيرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و. په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د ديوار چوهان لښکرې بد حاله شوې او په ليکو کې يې زړه بداوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترځنګ یې راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یې په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړی دی ، نو هوډ یې وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

څرنګه چې د شیرشاه سوری دا لښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې څخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یې پرې حملې کولې او په دې توګه یې د مالدیو دلښکرو مخه ونیوله او هغه یې په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږې دخپل ماما کومک ته ورورسیږي اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلي و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترځنګ یې هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یې دمخې له اړخه حمله وکړه. راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملای ، نوپه دې خاطر دمیدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یې پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یې د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خوشیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږي نو دخپل دغه سنګر څخه هم وتښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یوسل اوشل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ابوان څخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو څخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځای شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالورته ولاړ، دا ښار د جودپور څخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، ترځنګ یې خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځای دې سیوان څخه راووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشیرشاه سوری دپیغام د وررسیدو سره سم خواص خان د سیوان څخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه. هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر څخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې دې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځای کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم يو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهايي د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهايي دغه ناڅاپي يرغل هملته تم کړ او بيا يې پرې ځوابي حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمير د ښاره بيرون ددې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسيده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهايي ته ډيره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلو وروسته شنګربهايي غوښتل بيرته و تښتي او د اجمير په کلا کې يو ځل بيا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه يې پسې واخست ، ان تر دې چې هغه يې له تيغه تير کړ او د هغه لښکر يې هم يو په بل پسې له منځه يوړ. او دشيرشاه سوري په غياب کې يې د اجمير کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شيرشاه سوري د مالديو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لور ولاړ. په جالور کې راجه مالديو ښايسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوې ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوري پرې حمله کوي نو هغوې د خپله اړخه د ډيرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بيرون راووتل او د شيرشاه سوري مقابله يې وکړه. خو په هغوې کې دشيرشاه سوري او دهغه دلښکر په څير ميړانه نه تر ستر ګو کيده. دجالور دښاره بيرون شيرشاه سوري پر هغوې يوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شيبې جنګ وروسته يې هغوې دنشت سره مخ کړل او پخپله يې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره يوځاې سانچور ته رسيدلې و. راجه مالديو هم دخپل مرکزي لښکر سره همدلته قيام کړې و. کله چې راجه مالديو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقيب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتيښتې اراده وکړه او په بل کوم ځاې کې يې دپنا اخستو لټون پيل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشيرشاه سوري تر مخه ځغلي ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې يو ځل په ډاګه د شيرشاه د سالار خواص خان په مقابله کې و جنګيږي ،نوکه چيرې په دې جنګ کې مالديو دماتې سره مخ شي نو د مالديو د لاسه هيڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چيرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډيرې زياتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شي چې دشيرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اودې فتحې بله ګټه به داوي چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالديو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بيرته ځواکمنې شي. راجه مالديو د خپلو سالارانو دغه وړانديز و مانه او دسانچور دښاره بيرون يې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالديو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نو بيا هغه د سانچور دکلا څخه بيرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و دريد. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پيښنو سره ډير ډير مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالديو دښاره راووت اودهغه لاره يې و نيوله نو هغه ته په دې اړه کومه حيرانتيا پيدا نه شوه ، مالديو دخواص عسکرو ته د دمې اوارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډير ځواک سره يې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالديو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه يې وهلې دي نو د هغوې د ستومانتيا په اساس به هغوې ددې مقابلې توان و نه لري او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالديو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل يرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر او ازونه کول او لښکریې هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لړې شیبې وروسته د ګړندې جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللې وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون ښارونو ته مخه کړه. دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دې . او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لرې ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سورې د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد ې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو . شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ دکلا د نیولو په لور مخه کړه.

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیز و مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهي سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یوازې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مختته کچوراهه ته راغې او همدلته یې قیام وکړ . او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه . همدلته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړې. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمختته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ د اسې سیمه ده چې اوربښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله. او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولای شول. په دې سیمه کې به چې د چا سره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولای. ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړي هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو د مخه دخپل لښکر سره یو ځای د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالي درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و .شاوخوا ته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودي شکله و چې پورته والې یې ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خواو ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځای کې دخپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملي کړې و .

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځای د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوی جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سوري ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت دا سې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کی یې پټاکۍ کینښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې اینښول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبڅرکو په څیر کلا ته ورغورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبدقسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځای بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړو هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لوپه شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یې په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یې خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغې ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تا څخه یې د کولو هیله کیده. داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پوره زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټونې کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تا څخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یې په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې دديوالو سره تر څنګ یې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یې ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستي وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یې پرانسته خپل لښکریې ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یې په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنګدن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یې لوستله. هغه په سجده پریوت اودخپل خداې شکر یې ادا کړ اوپه همدې وخت کې یې روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوي ېې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلې وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي. دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې. په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ور ننوتل.دهغوي څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده. دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپي توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل. په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي او له ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تیرمل ته دې دا ټول حقیقت وو ایه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نیرمل د باوری کیدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نیرمل سره خبرې وکړې نو نیرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پیښه وویله. او د همغې ورځې وروسته زه او زما میړه به دورځې له اړخه ویده کیدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خو ته خپل میړه ته راواده کړې او دهغې ښځه مې کړې او په دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې راپاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم، زما آند داو چې ته به زما د میړه د ښځې کیدو وروسته دهغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې او دهغې د ښځې په څیر د هغه خدمت وکړې. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مینه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د میړه د مړینې پروګرام تر لاس لاندې نیولې و. زما د میړه پر خلاف دې د بدلې داخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره! تا زما په سر کې د کونډتون ایرې، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښنه ګرځولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي! ته به خامخا غمژنه شوې یې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نیرمل دواړه وژلې یو او دهغې قتل په اړه یې تاته خبر هم درکړې و. خو ستا د معلوماتو په خاطر باید ووایم چې زما او د خواص خان نه علاوه چې د نیرمل د وژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان د مهاکوبي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او د هغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در ولیږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونیسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نیرمل دواړه یې وژلی دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بیرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شیرشاه سوری شهید شوې دې او مونږ دهغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکوبي دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځیرونو کې تیروئ، او په همدې قبیلې کی به یې تیروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاس ونه د خواص خان د ملا څخه را چاپیره کړل او په ډیره مینه یې ورته وویل چې: راځه چې نور ددې ځایه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته یې وویل چې:

ګنګا خو رې لږه شیبه صبر وکړئ، زه تاسو ته څه ویل غواړم. د هغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به یې و منم

خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته یې وویل چې: څه ویل غواړې همدا اوس یې ووایه.

ګوره ګنګا! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه د هغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د یوه مخلصه ښځې په څیر د نده تر سره کوم. او د خواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته ښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وویل چې : تاته په هیڅ صورت ببنبه نه شي کیدې . دبنبنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وخت ومومې په ما او زما په مېړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته یو ځل بیا وویل چې : ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کیږم. په دې خاطر له ما سره ظلم اوتیرې مه کوئ. ګنګا ورته یوځل بیا په ډېره قهر سره وویل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهری چبچونکې مار جوړیږي . خو زه تاته دا هم ډاګیزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدایی خان په دې خیمه کې په زنځیرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځای کړه ، اوس نو ستا زما د میړه خواص خان سره هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته ازاده یې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سرټیټ کړ اوپه زوره زوره یې په ژړا پیل وکړ ، خواص خان ،ګنګا او نیرمل ټول دهغې دخیمې څخه ووتل ، د لږ ځنډ وروسته فدایی خان د خپلې قبیلې سره یو ځای د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای د سهسرام په لور دشیرشاه سوری مړې په ډیره درنښت سره روان کړ.

(دشیرشاه سوری وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره یې په داسې حال کې شهید کړچې د قران کریم تلاوت یې کاوه . د وژلو وروسته یې هغه د دهلي دلال دروازې ترڅنګ خاورو ته وسپاره. خوپه دې وخت کې داسې توره سیلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه،ددې سیلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلی زیات شمیر کورونه یې له منځه یوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نیکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د « خان ولي» په نامه یاد کړ. (انا لله و انا الیه راجعون)

پای.

نېټه:۴/ ۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړي :

1. اسلامي سیات.(مولانا ګوهر الرحمن«رح») (چاپ شوی)
2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پاىٔ. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. دصلاح الدین یوبي رینښتنې پیښې (د ایمان پلورونکو داستان) (التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد ګیلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نوموڼه یې زما په لیکنو کې کتلاىٔ شئ.
10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شیرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول اللهﷺ له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې (تر چاپ لاندې دې)
14. په هیواد کې د سولې د پایښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه(د چاپ لاندې)
16. زیات شمیر پښتو مضامین او د انګلیسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګلیسي ژبه سیاسې شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نګلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي(په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پاىٔ

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library